Gemeente Bergen op Zoom

Jaarstukken 2022



Bijlage bij Raadsvoorstel RVB23-0025 d.d. 21 april 2023

Voorwoord

De Jaarstukken 2022 zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom. Hiermee legt het college verantwoording af over het boekjaar 2022.

Het college van burgemeester en wethouders verklaart dat de Jaarstukken 2022 een getrouw beeld geven en dat de transacties rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de paragraaf rechtmatigheid zijn hierover nog aanvullende opmerkingen beschreven.
De gemeenteraad van Bergen op Zoom behandelt de Jaarstukken 2022 op 1 juni 2023.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

Secretaris,	Burgemeester,
Mr. drs. ing. M. van Vliet	Dr. F.A. Petter

Inhoudsopgave

1. Inleiding op de Jaarstukken 2022 6

2. De Programma's 12

2.1 Programma 1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid 12
2.2 Programma 2 Samen leven, samen doen 21
2.3 Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs 36
2.4 Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein) 53
2.5 Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening 69
2.6 Programma 6 Duurzaamheid 81

3. De Paragrafen 88

Paragraaf 3.1 Lokale heffingen 88
Paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicovermogen 94
Paragraaf 3.3 Financiering 103
Paragraaf 3.4 Onderhoud kapitaalgoederen 107
Paragraaf 3.5 Verbonden partijen 110
Paragraaf 3.6 Grondbeleid 132
Paragraaf 3.7 Bedrijfsvoering 136
Paragraaf 3.8 Sociaal domein 141
Paragraaf 3.9 Openbaarheidsparagraaf 142
Paragraaf 3.10 Rechtmatigheid 143
Paragraaf 3.11 Kredietrapportage 145
Paragraaf 3.12 Taakstellingen 148

4. Jaarrekening 152

4.1 Overzicht van baten en lasten 152
4.2 Waarderingsgrondslagen 156
4.3 Balans 160
4.4 Toelichting op de balans 162
4.5 Staat van reserves en voorzieningen 171
4.6 Toelichting reserves en voorzieningen 172
4.7 Overzicht overheidssubsidies 176
4.8 Overzicht van incidentele baten en lasten 178
4.9 Sisa 185
4.10 Overzicht gewaarborgde geldlening 192
4.11 Wet normering topinkomens 193

5. Taakvelden conform indeling BBV-wetgeving 194

Afkortingenlijst 206

Colofon 208

1. Inleiding op de Jaarstukken 2022

Een terugblik op 2022

Het opstellen van de jaarstukken is altijd weer een belangrijk moment in de planning en control cyclus van de gemeente. Het geeft prima de gelegenheid om terug te kijken op het voorafgaande jaar. Niet alleen financieel, maar ook inhoudelijk en maatschappelijk. Hebben we de dingen op de juiste wijze gedaan en zouden we die, met de kennis van nu, weer hetzelfde doen? Met andere woorden, hebben we lessen getrokken uit het recente verleden. In 2022 is er ruim een half jaar gewerkt met een nieuwe gemeenteraad, een nieuw college en een nieuw bestuursakkoord. Het nieuwe elan is er en gezamenlijk kunnen we stilstaan bij wat goed gaat en ons hard maken voor wat beter kan om Bergen op Zoom blijvend te verbeteren.

In de eerste maanden van 2022 hadden we nog te maken met het naijlen van de coronapandemie. Echter, in de loop van het jaar werden de coronamaatregelen één voor één losgelaten en kon het 'gewone' leven weer worden opgepakt. Langzamerhand gingen we terug naar kantoor en konden de vergaderingen, nadat die lange tijd alleen digitaal hadden plaatsgevonden, weer fysiek worden opgepakt.

Minder goed nieuws was er te melden op het gebied van de wereldvrede. De inval van Rusland in buurland Oekraïne zorgde voor grote onrust in de wereld. Met name de prijzen op energie gingen door het dak, maar ook de voedselprijzen stegen in recordtempo. Dat maakte dat veel huishoudens het hoofd amper boven water konden houden. Evenals tijdens de coronapandemie schoot het Rijk op verschillende momenten financieel te hulp. Huishoudens die al op of onder het bestaansminimum leefden, konden een beroep doen op de eenmalige energietoeslag (EET) en ook andere huishoudens werden in de maanden november en december gecompenseerd met een energiecompensatie van €190.

In ons gebied op de Brabantse Wal werd door bijna 7.000 mensen een beroep gedaan op de EET. Daarnaast stelde de gemeenteraad van Bergen op Zoom een noodfonds in. In totaal is er een bedrag van €5,5 miljoen uitgegeven aan de energietoeslag.

De omstandigheden in Oekraïne zorgden ervoor dat inwoners van dat land op de vlucht sloegen voor het oorlogsgeweld. Ook in Bergen op Zoom stond de bevolking klaar om voor opvang te zorgen. Met vereende krachten zijn er 140 opvangplekken gerealiseerd in het pand Avondvrede op het Bolwerk-Noord. Vervolgens is ook het voormalige politiebureau aan de Jacob Obrechtlaan ingezet als opvanglocatie voor Oekraïners. Daar is plaats voor nog eens 160 mensen. Daarnaast vangen we statushouders (vergunninghouders) op en is er in De Stoelemat in 2022 tijdelijk crisisnoodopvang (CNO) ingericht. De manier waarop die opvang in Bergen op Zoom is gebeurd, stemt ons tevreden. Naast de inzet van veel medewerkers uit de gemeentelijke organisatie hebben ook vele Bergse vrijwilligers hard meegeholpen (en doen ze dat nog altijd) om vluchtelingen voor even een 'thuis' te geven. Voor de opvang heeft het Rijk vergoedingen beschikbaar gesteld. In 2022 is niet al dat geld ook daadwerkelijk uitgegeven. Dat geldt overigens voor meer onderdelen die in de verschillende programma's worden genoemd. Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2022 wordt daarom ook voorgesteld om een substantieel bedrag over te hevelen naar 2023.

Financieel

Bij de vaststelling van het 2e Concernbericht 2022 bleek al dat we 2022 met een fors voordelig saldo af zouden sluiten. Het ging toen om een bedrag van ruim €13 miljoen. Voetnoot daarbij is dat een groot deel van dat geld incidenteel was. Zo was er bijvoorbeeld €5,2 miljoen voordeel op de verkoop van industriegrond.

In de raadsvergadering van december 2022 werd dat verwachte resultaat nog hoger na de raadsbesluiten, waardoor het saldo uitkomt op bijna €15 miljoen. Met deze jaarstukken kunnen we concluderen dat vanwege met name externe factoren, het gerealiseerde resultaat over 2022 €10 miljoen hoger ligt dan de €15 miljoen waarmee in december was gerekend: €25,1 miljoen. In deze jaarstukken is de verantwoording hiervoor terug te vinden. Een groot deel van dat geld is terug te voeren op een hogere algemene uitkering die pas duidelijk is geworden in de decembercirculaire 2022, de rijksgelden die we uiteindelijk hebben ontvangen voor de opvang van Oekraïners en ontvangen gelden voor de tegemoetkoming voor kosten die te maken hebben met energie. Van het positieve jaarrekeningresultaat wordt voorgesteld om ruim €7,2 miljoen over te hevelen naar 2023. Het gaat hierbij

altijd om eenmalige budgetten uit 2022 die nog niet volledig zijn uitgegeven.

Op zichzelf is een positief saldo van meer dan €25 miljoen een mooi resultaat. En ondanks dat zo'n resultaat 'onverwacht' is te noemen, is er tegelijkertijd het besef dat we steeds meer 'in control' komen als het om onze financiën gaat. Voor een groot deel is dat te zien aan het door de accountant ontwikkelde instrument na het niet doorgaan van het project Bergse Haven. Dat instrument is door onze eigen organisatie overgenomen en uitgebouwd tot de stresstest. Vervolgens hebben we het ingebed in de planning en control documenten als onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het geeft ons een veel beter inzicht in de financiële positie van de gemeente en de ontwikkeling van die positie gedurende meerdere jaren. Tenslotte zorgt het ook voor een algeheel beeld als het gaat om de samenhang van de verschillende indicatoren.

Van Focusakkoord naar Bestuursakkoord

2022 was het jaar waarin een nieuw college aan de slag ging. Formeel gebeurde dat op 25 mei. Tot die datum is er gewerkt met het Focusakkoord dat een aantal jaar de leidraad is geweest waaraan het vorige (zaken-)college heeft gewerkt. Uiteraard heeft het Focusakkoord ook nog een uitwerking gehad in de rest van 2022. Belangrijk is om te constateren dat er in de afgelopen jaren ook daadwerkelijk meer focus is aangebracht op wat er wél, maar ook wat er niét moest gebeuren. Met de voornaamste drie opdrachten (Cultuurverandering, kwaliteitsverbetering van de organisatie en het op orde krijgen van de financiën) is een belangrijke basis gelegd in de ingezette weg omhoog. Met name de bewustwording van onze manier van werken (en de uitgaven die daarbij horen) heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de gezondere (financiële) positie waarin we ons nu bevinden. Onze schuldenlast is verder afgenomen en onze solvabiliteit is fors verbeterd. In het bestuursakkoord Samen Bergen Verzetten is ingezet op een verbreding en verdieping van het Focusakkoord. Het werk is immers nog niet af. We rekenen onszelf niet rijk en werken aan de grote maatschappelijke opgaven die er liggen.

Op het gebied van een nieuwe bestuurscultuur hebben we in 2022 stappen gezet. Vanuit het samenwerkingsdualisme streven we een verbetering van het democratisch proces na. Respectvol met elkaar omgaan en het gesprek met elkaar aangaan zijn daarbij belangrijke voorwaarden.

Maar ook op andere gebieden verzetten we bergen met werk. We nemen inmiddels een belangrijke positie in als het gaat om de vierde stedelijke regio, proberen onze inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen, aan het werk te krijgen (minder bijstandsgerechtigden), oplossingen te bieden bij problemen en we blijven inzetten op maatschappelijke businesscases. Een mooi resultaat is het samengaan van Theater De Maagd en Gebouw T dat rond de jaarwisseling zijn beslag heeft gekregen. Aan de andere onderdelen van de businesscase Cultuur en Sport wordt nog hard gewerkt. Deze zijn in 2022 gedeeltelijk gerealiseerd.

Een ander belangrijk punt op de Bergse agenda is het bouwen van nieuwe woningen. Onze ambitie hierin is hoog. Daarom is in 2022 al voorgesorteerd op de mogelijkheden om te komen tot een versnelling van de bouw van woningen in onze gemeente.

Personeel

De bemensing van het ambtelijk apparaat blijft in deze periode van krapte op de arbeidsmarkt een lastige opgave. Dit probleem wordt overigens landelijk ervaren en het ziet er ook niet naar uit dat het op korte termijn kan worden opgelost. Het feit dat niet alle vacatures zijn ingevuld, geeft ook een deel van de verklaring dat niet alle gelden die in de begroting voor 2022 waren opgenomen, daadwerkelijk zijn uitgegeven. Ook heeft er bij sommige organisatieonderdelen een (tijdelijke) verschuiving plaatsgevonden van werkzaamheden. De uitvoering van de EET is daar een voorbeeld van, evenals de ambtelijke inzet die gepleegd is bij de opvang van Oekraïners. Door hier extra inzet op te plegen, zijn andere taken blijven liggen. Het kan zijn dat we onszelf (en daarmee de inwoners van Bergen op Zoom) in sommige situaties tekort hebben gedaan.

In 2022 hebben we een benchmark op laten stellen door het bureau Berenschot. We wilden graag weten hoe onze organisatie zich qua kosten en formatie verhoudt ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Op basis hiervan is een nieuwe inrichting van de organisatie in gang gezet. We kunnen ons hierdoor ook verbeteren als het gaat om het zijn van een aantrekkelijke werkgever. Met een verbeterd mobile device beleid en door te investeren in de medewerkers willen we bewerkstelligen dat mensen met meer plezier willen werken voor de gemeente Bergen op Zoom. Ook hebben we geleerd om op een meer integrale wijze te werken zodat de uiteindelijke voorstellen op een voldragen manier kunnen worden voorgelegd.

Al met al is 2022 voor Bergen op Zoom in financieel opzicht als positief te bestempelen. De financiële positie van de gemeente verbetert daardoor fors. Het resultaat van de Jaarstukken 2022 is €25,1 miljoen. Voorgesteld wordt om een deel van dit geld (€7,2 miljoen) te bestemmen naar 2023. Een groot deel van het resultaat is niet als structureel, maar als incidenteel aan te merken. Daarnaast stellen we voor om de voorziening voor het groot onderhoud van wegen aan te vullen met €9,4 miljoen.

Financiële samenvatting

Het jaarrekeningresultaat van 2022 bedraagt €25,1 miljoen positief. Dit is het cumulatieve resultaat van alle wijzigingen die gedurende het jaar zijn vastgesteld, zoals het 1e en 2e Concernbericht 2022.

Na de raadsvergadering in december 2022 was het verwachte jaarrekeningresultaat €14,9 miljoen positief. Het gerealiseerde resultaat is dus €10,3 miljoen hoger. De zes grootste onderdelen van dit hogere resultaat staan in onderstaande tabel inclusief een korte toelichting. In de programma's is een uitgebreide financiële analyse en toelichting te vinden van de resultaten per productgroep.

In deze tabel is per onderwerp aangegeven in welk programma het staat, een omschrijving en het financiële effect. Over het financiële effect is aangegeven wat in de begroting (inclusief wijzigingen) is opgenomen en wat er is gerealiseerd. Het verschil is aangegeven als bedrag en als percentage. Een groen bedrag geeft aan dat we minder geld hebben uitgegeven dan we hadden begroot of dat we meer geld hebben ontvangen dan begroot. Een rood bedrag geeft aan dat we in realiteit meer hebben uitgegeven dan we hadden begroot of dat we minder geld hebben ontvangen dan begroot.



Prog.	Omschrijving	Financieel effect (x1.000)
1 (P101)	**Voorziening pensioengelden voor wethouders**	Begroting: €0 Realisatie: €1.533 Verschil: €1.533
	Er is een vrijval in de voorziening pensioengelden voor wethouders. Oorzaak hiervan is de stijging van de rekenrente van 0,2% naar 2,4%. Doordat de rente is gestegen, hoeven we niet bij te storten, maar valt er juist een groot bedrag vrij. De vrijval is €1,5 miljoen. Dit is in het 2e Concernbericht 2022 benoemd, maar op dat moment was de rekenrente, en dus de omvang, nog niet bekend.	
2 (P201)	**Opvang van Oekraïense vluchtelingen**	Begroting: €4.927 Realisatie: €2.403 Verschil: €2.524 (51%)
	Voor het opvangen van vluchtelingen uit Oekraïne heeft het Rijk geld beschikbaar gesteld en aan de gemeentes uitbetaald. Wij hebben €4,93 miljoen ontvangen aan rijksgelden en de kosten in 2022 zijn €2,15 miljoen. Daarnaast hebben we intern voor €250.000 aan personele kosten gemaakt. Bij het 2e Concernbericht 2022 is aangegeven dat we gelden van het Rijk zouden ontvangen en dat we waarschijnlijk over zouden houden. Op dat moment was de omvang niet goed in te schatten. Bij de jaarrekening levert dit een saldo op van €2,52 miljoen. We stellen voor om dit over te hevelen naar 2023.	
2 (P202)	**Bijstand, eenmalige energietoeslag en participatie**	Begroting: €38.814 Realisatie: €37.202 Verschil: €1.612 (4%)
	De uitgaven op deze drie onderdelen zijn €1,6 miljoen lager dan in de begroting was ingeschat. Op bijstand zijn de kosten €417.000 lager. De oorzaak hiervan is dat het aantal personen in de bijstand daalt. Vanwege deze daling daalt het aantal uitkeringen dat wij moeten betalen en dus de kosten. Daarnaast houden we op het uitgavenbudget voor de EET €247.000 over. In totaal hebben we €5,5 miljoen uitgegeven aan de energietoeslag in 2022. Alle aanvragen zijn behandeld. De resterende TONK-middelen van €376.000 zijn ook niet besteed. Van beide budgetten wordt voorgesteld om deze via resultaatbestemming over te hevelen naar 2023 voor de EET. Tot slot geven we op participatie €572.000 minder uit. Dit is een gevolg van het feit dat medewerkers doelmatigheid ingezet moeten worden voor de uitvoering van de EET. Voor deze uitvoering kon geen externe inhuur worden gevonden, waardoor eigen medewerkers dit hebben opgepakt. Het gevolg is dat de klanten minder frequent gesproken zijn dan normaliter het geval is. Daarnaast heeft het matchen van klanten en werkgevers door het Werkcentrum verminderd plaatsgevonden.	
2 (P203)	**Jeugdzorg**	Begroting: €15.100 Realisatie: €16.477 Verschil: €-1.377 (-9%)
	Voor jeugdzorg hebben we meer lasten gemaakt dan waar we rekening mee hadden gehouden, namelijk €1.377.000. Dit wordt veroorzaakt doordat er eind 2022 jeugdzorgtrajecten zijn beëindigd. Bij beëindiging van een traject moet 50 procent van het totale traject afgerekend worden.	
3 (P302)	**Onderhoud en specifieke uitkering Buitensport**	Begroting: €1.392 Realisatie: €613 Verschil: €779 (56%)
	Het grootonderhoud op sportpark Rozenoord is uitgesteld vanwege de lopende businesscase buitensport. In totaal is €544.000 niet uitgegeven. We stellen voor om dit via resultaatbestemming over te hevelen naar 2023, zodat het onderhoud alsnog uitgevoerd kan worden. Daarnaast zijn de kosten voor dagelijks onderhoud €125.000 lager en hebben we €125.000 meer inkomsten uit de SPUK-regeling over 2021. Het totale effect van deze drie onderdelen in 2022 is €779.000 voordeel.	
4 (P403)	**Gronden**	Begroting: €5.256 Realisatie: €7.116 Verschil: €1.860 (35%)
	Dit wordt veroorzaakt doordat er meer incidentele grondverkopen zijn gerealiseerd dan begroot. Daarnaast hebben we voor een gevestigd opstalrecht voor een 150 kV leiding van Tennet een incidentele (niet geraamde) bijdrage ontvangen. In totaal levert dit een meeropbrengst op van €534.000. Daarnaast is het herstel aan de kade nog niet uitgevoerd in afwachting van de te voeren onderhandeling en afstemming met de gebruiker van de kade. Dit levert een voordeel op van €73.000. Ook hebben we in 2022 grond verkocht ten behoeve van de ontwikkeling van een buitenlocatie voor een containerterminal voor €1,3 miljoen. Aan de verkoop van grond heeft de gemeente voorwaarden gesteld, waaraan eind 2022 nog niet is voldaan; mogelijk dient de grond teruggeleverd te worden. In de loop van 2023 wordt duidelijk of de levering definitief kan worden. Voor 2022 levert dit een eenmalig voordeel op van €1.253.000. In totaal hebben deze effecten dus een voordelig resultaat van €1.860.000.	

5 (P501)	Algemene uitkering: decembercirculaire 2022	Begroting: €168.797 Realisatie: €172.013 Verschil: €3.216 (2%)
	In de decembercirculaire 2022 heeft het Rijk ons meer geld uitgekeerd dan we hadden begroot. We hebben €3,2 miljoen meer ontvangen. Van deze extra gelden wordt voorgesteld om €2,4 miljoen over te hevelen naar 2023 via resultaatbestemming. Hiervan is €2,1 miljoen uitgekeerd voor de uitvoering en uitbetaling van de energietoeslag in 2023.	
1-6	Overige verschillen	Verschil: €122
	De overige verschillen bestaan uit meerdere (kleinere) afwijkingen in alle programma's.	
	Saldo verschillen	**€10.269**
5	Begroot resultaat over 2022	€14.852
	Het begrote rekeningresultaat is €14,852 miljoen positief na de laatste begrotingswijziging die door de gemeenteraad is vastgesteld in november 2022. Dit was de vaststelling van het 2e Concernbericht 2022 (RVB22-0060) en de financiële uitkomsten van de septembercirculaire 2022 (RVB22-0062).	
	Jaarrekeningresultaat 2022	**€25.121**

Resultaatbestemming van 2022

We stellen voor om een bedrag van €7,2 miljoen te bestemmen naar 2023 van het jaarrekeningresultaat 2022. Dit is een apart beslispunt in het raadsvoorstel. Het gaat hier altijd om éénmalige budgetten uit 2022 die nog niet of niet volledig zijn uitgegeven. De uitvoering loopt door in 2023 en daarvoor is het budget in 2023 benodigd. De voorgestelde budgetten zijn opgenomen in de tabel op de volgende bladzijde.

Storting in de voorziening groot onderhoud wegen

Hiernaast wordt voorgesteld om via resultaatbestemming €9.369.000 te storten in de voorziening voor groot onderhoud van wegen. Op basis van de meest recent inspectiegegevens is een programma vastgesteld voor de jaren 2023 en 2024 voor het gepland groot onderhoud asfalt- en elementenverharding en belijning en markeringen. De kosten zijn €4.654.000 voor 2023 en €4.715.000 voor 2024. Als gevolg van gestegen marktprijzen en door een fors asfaltbestek in 2022 (Rooseveltlaan, Sterrelaan en Olympialaan) is de voorziening groot onderhoud wegen en OV per ultimo 2022 volledig uitgeput. De stand per 31 december 2022 van de voorziening is 0. Door nu eenmalig €9.369.000 te storten in de voorziening, kan het geplande onderhoud voor 2023 en 2024 worden uitgevoerd.



	Resultaatbestemming van 2022 naar 2023					Prog.
1	Regiobudget Stedelijke Regio West-Brabant West	€	24.000			1
2	Opvang van Oekraïense vluchtelingen	€	2.524.000			2
3	Inhuur van een jeugdondersteuner	€	109.000			2
4	Hulp en ondersteuning aan gedupeerden van de toeslagenaffaire	€	92.000			2
5	Eenmalige energietoeslag (budget 2022)	€	247.000			2
6	Armoedeverzachting	€	376.000			2
7	Gezond in de Stad	€	154.000			2
8	Decembercirculaire 2022	€	2.389.000			
	a. Energietoeslag 2023			€	2.069.000	2
	b. Bijzondere bijstand, vroegsignalering			€	145.000	2
	c. Continuïteit van de zorg			€	85.000	2
	d. Versterken van de sociale basis			€	48.000	2
	e. Actieprogramma kansrijke stad			€	32.000	2
	f. Toegankelijkheid van de verkiezingen			€	11.000	5
7	Groot onderhoud van de buitensport	€	537.000			3
8	Opstellen van de businesscase Cultuur	€	109.000			3
9	Corona compensatiemiddelen cultuur	€	172.000			3
10	Cultuur (basissubsidie amateurkunst)	€	30.000			3
11	Opstellen van de kerkenvisie	€	13.000			3
12	Sportakkoord (SPUK)	€	74.000			3
13	Herstelkosten gronden	€	367.000			4
14	Onderzoek en advieskosten Ondernemingsraad	€	6.000			5
	Totaal te bestemmen naar 2023	**€**	**7.223.000**			

Leeswijzer

De jaarstukken zijn opgedeeld in twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programma's en paragrafen. Het jaarverslag heeft dezelfde indeling als de begroting. Dit betekent dat de programma's gelijk zijn aan die in de Begroting 2022.

Ieder programma start met de w-vragen 'Wat hebben we bereikt in 2022 (hoofd- en subdoelstellingen per programma voor de periode 2018-2022)?' en 'Wat wilden we bereiken in 2022 (oftewel: onze resultaten en activiteiten in 2022)?'. Daarnaast zijn de verbonden partijen opgenomen inclusief een toelichting en de wettelijk verplichte indicatoren. Dit is een vast onderdeel in zowel de begroting als de jaarstukken. Vervolgens is een toelichting op de financiële afwijkingen tussen de gewijzigde begroting en de jaarrekening gegeven. Een financieel voordeel geven we aan met een V. We hebben dan minder uitgegeven of meer ontvangen dan begroot. Een financieel nadeel geven we aan met een N. We hebben dan meer uitgegeven of minder ontvangen dan begroot.

Ook zijn de zeven verplichte paragrafen opgenomen. Net als in de Begroting 2022 hebben we hier de paragraaf Sociaal domein aan toegevoegd (paragraaf 3.8). Voor het eerst in deze jaarstukken is de Openbaarheidsparagraaf (paragraaf 3.9) toegevoegd. Dit is een nieuwe verplichte paragraaf waarin wordt gerapporteerd over de Wet Open Overheid (WOO).

Daarnaast hebben we, zoals elk jaar, de paragraaf Rechtmatigheid opgenomen (paragraaf 3.10). In de Begroting 2022 is het meerjareninvesteringsplan beschreven. In deze jaarstukken hebben we paragraaf 3.11 Kredietrapportage opgenomen om hierover te rapporteren. Tot slot hebben we de paragraaf Taakstellingen (paragraaf 3.12) toegevoegd.

Het tweede onderdeel is de jaarrekening. Hierin leggen we financieel verantwoording af. In de jaarrekening zijn onder andere het overzicht van baten en lasten, de balans en de staat van reserves en voorzieningen opgenomen inclusief toelichtingen.

Tot slot hebben we een afkortingenlijst toegevoegd. Naast dit document is ook het bijlagenboek opgesteld. Hierin zijn nadere financiële gegevens opgenomen, zoals de details van de kredietrapportage en de staat van activa. In de Jaarstukken 2022 kunnen afrondingsverschillen voorkomen. Bedragen zijn opgenomen in euro's. Waar bedragen zijn afgerond op duizendtallen, is dit aangegeven met x €1.000.

Programma 1

Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Bestuur en samenwerking

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie	1.1 Integraal benaderen van vraagstukken (control, proces). Dit gaat om inhoudelijke ondersteuning aan college en ambtelijke organisatie bij het integraal en koersvast (en toch wendbaar/flexibel) werken. 1.2 Bewaken van prioriteiten en focus (control, PA en communicatie) aan de hand van vastgesteld kader (toekomstvisie en coalitieakkoord). 1.3 Anticiperen op ontwikkelingen en lange termijn oriëntatie (permanente actualisatie, monitoren van trends en ontwikkelingen).
2. Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden	2.1 Strategisch samenwerken en relatiemanagement. Om de (economische) positie in onze gemeente, regio (inclusief Vlaanderen) en provincie te versterken, onderhouden en investeren we in samenwerkingsverbanden en netwerken met verschillende partners, op verschillende schalen, met zicht op nettorendement van onze participatie in samenwerkingsverbanden. 2.2 Positionering van Bergen op Zoom. We zetten in op communicatie. Samenwerkingsverbanden worden bekeken op effectiviteit en hierop worden keuzes gemaakt. 2.3 Actualiseren regionale visie.

Veiligheid

Hoofddoelen	Subdoelen
3. Een veilige buurt voor iedereen	3.1 Creëren van een veilige leefomgeving voor alle inwoners door middel van een wijkgerichte aanpak en aanpak van de hotspots. 3.2 Faciliteren inzet buurtpreventie. 3.3 Uitvoering beleid mensenhandel. 3.4 Evenementen kunnen veilig plaatsvinden.
4. Aanpak Ondermijning en Cybercrime	4.1 Aanpak ondermijning. - Daling van de georganiseerde criminaliteit en de drugscriminaliteit. - Informatiepositie actueel houden en verder uitbouwen voor een effectieve aanpak. - Uitvoering geven aan het Damocles beleid. 4.2 Minder (drugs)dumpingen. 4.3 Veilige Publieke Taak (VPT). Ambtenaren, raads- en collegeleden kunnen hun werk veilig verrichten. 4.4 Weerbaar bestuur en organisatie. 4.5 Breed awareness creëren op het gebied van cybercrime. 4.6 Voorkomen van het eerste delict met de aanpak Safe and Sound en de aanpak jeugd gericht op repressie en nazorg.

5. Aanpak Zorg en Veiligheid	5.1 Blijvende inzet Zorg- en Veiligheidshuis op de combinatie van preventie en repressie. 5.2 Sluitende aanpak verward gedrag conform de landelijke opdracht. 5.3 Nazorg na detentie is goed geborgd. 5.4 Blijvende inzet op het voorkomen of stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling. 5.5 Blijvende inzet op het realiseren van verplichte zorg en/of crisiszorg.
6. Risico's en omgeving - Permanent voorbereid zijn op rampen, crisis en calamiteiten binnen zorg en veiligheid	6.1 Iedere medewerker binnen de crisisorganisatie is vakbekwaam. 6.2 De (facilitaire) organisatie van de crisisorganisatie is op orde. 6.3 Investeren op externe veiligheid d.m.v. samenwerking met de buisleidingenstraat, de omgevingsdienst en risicovolle bedrijven (BRZO en risico relevante bedrijven). 6.4 Inzet op verkeer en veiligheid.
7. Veilige en leefbare omgeving	7.1 Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving. Voorkomen of beëindigen van: - Onveilige en ongezonde situaties. - Aantasting van landschappelijke-, cultuurhistorische-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit. - Aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving en verstoringen van de openbare orde. - Onrechtmatig gebruik van sociale- en maatschappelijke voorzieningen en inschrijvingen BRP en daarmee misbruik en/of oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgelden. 7.2 Bevorderen van de veiligheid en het veiligheidsgevoel. De objectieve veiligheidscijfers en subjectieve veiligheidsgevoelens laten over 4 jaar een positieve tendens zien in vergelijking met de vorige bestuursperiode voor zover we daar invloed op hebben. 7.3 Blijvend terugdringen van drugsoverlast.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

Bestuur en samenwerking

1 Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie

Zoals bij de begroting 2023 is besproken, wordt de Toekomstvisie 2035 tot uitvoering gebracht via 4 pijlervisies, te weten: de Omgevingsvisie, de Economische visie, de visie Sociaal Domein en Veiligheid en de visie op Dienstverlening. De handelingsperspectieven die bij de Toekomstvisie 2035 behoorden maar die niet door u zijn vastgesteld, krijgen een plaats binnen de vier pijlervisies.

In de Toekomstvisie 2035 is 'Partnerschap om samen doelen te bereiken' een belangrijk uitgangspunt. Op regionaal niveau wordt door de 7 gemeenten die deel uitmaken van de Stedelijke Regio West-Brabant West (SRWBW) (Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen en Woensdrecht) en Waterschap Brabantse Delta, hard gewerkt aan een verstedelijkingsplan voor de stedelijke regio.

Inmiddels zijn er op provinciaal niveau afspraken gemaakt over het aantal (extra) te bouwen woningen in de SRWBW.

Dit maakt onderdeel uit van de afspraken die het Rijk met de provincie Noord-Brabant heeft gemaakt. De plannen bij de vormgeving van de Stedelijke Regio gaan verder dan alleen de bouw van extra woningen. Het gaat ook over economie, mobiliteit, duurzaamheid, en landschap en natuur. Op verschillende schalen en verschillende niveaus is geopereerd op schuivende panelen. Daarmee wordt bedoeld dat er provinciaal, regionaal (RWB) en sub regionaal (SRWBW en Brabantse Wal) op strategisch en tactisch niveau (en soms op operationeel niveau) gewerkt is aan de (sub) regionale ontwikkeling. Het Rijk heeft daarbij bij herhaling zijn plannen gewijzigd wat veel afstemming heeft gevraagd. De samenwerking binnen de SRWBW verloopt naar wens en de samenwerking tussen de trekkers van de SRWBW, Bergen op Zoom en Roosendaal, verloopt zowel bestuurlijk als ambtelijk eveneens naar wens. Dat gaat ook op voor de samenwerking met de provincie Noord-Brabant. Deze samenwerkingsinitiatieven vereisen een lange adem, maar leveren op termijn, zeker resultaat op.

2 Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden

Na de gemeenteraadsverkiezingen zijn de bestuurlijke posities in strategische samenwerkingsverbanden opnieuw verdeeld. Bij deze verdeling is bestuurlijk ingezet op het behouden of verkrijgen van voor ons belangrijke posities. Op de gemeentelijke website is per collegelid inzichtelijk welke posities bestuurders innemen in samenwerkingsverbanden. U bent hierover geïnformeerd.

Veiligheid

3 Een veilige buurt voor iedereen

In het vierde kwartaal van 2022 is de vacature van veiligheidsmarinier weer ingevuld, waardoor extra inzet kon worden gepleegd op overlastlocaties zoals de omgeving rondom supermarkten, Kastanjelaan en het centrum-/horecagebied. Ook wordt onder regie van de veiligheidsmarinier het actieplan Warande verder uitgevoerd.

De capaciteit voor het verlenen van APV-vergunningen en bijzondere wetten was door de grote druk als gevolg van het opheffen van de coronamaatregelen tijdelijk niet toereikend om de gewenste dienstverlening te realiseren. Voor de veiligheid van evenementen heeft dit geen consequenties gehad.

Er zijn diverse (bestuurlijke) gesprekken geweest met onze buurtpreventieteams met als doel om de samenwerking te verbeteren. De opbrengst van deze gesprekken verwerken we in 2023 tot nieuwe samenwerkingsafspraken. Vanuit de ambtelijke organisatie boden we (administratieve) ondersteuning en streven we naar het optimaliseren van de afstemming tussen buurtpreventisten en boa's.

Samen met de andere gemeenten in ons district is een coördinator mensenhandel ingezet. Voor onze gemeente handelde deze coördinator 30 meldingen af waarvan 10 met een aanpak en 20 met een advies.

4 Aanpak Ondermijning en Cybercrime

Er is verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak Radix (aanpak ondermijning). Dit houdt onder meer in dat er in samenwerking met partners (politie, belastingdienst, douane, arbeidsinspectie) in totaal drie integrale controles zijn uitgevoerd bij autobedrijven, garageboxen en in de haven. Daarnaast zijn er 161 Meld Misdaad Anoniem meldingen afgehandeld via het Lokaal Informatie Plein.

Overeenkomstig het Damoclesbeleid heeft de burgemeester negen keer bestuursrechtelijk gehandhaafd in verband met gepleegde drugsdelicten in woningen en/of bedrijfspanden. Hierbij zijn zeven panden gesloten op grond van de Opiumwet en is twee keer een schriftelijke waarschuwing gegeven. Daarnaast is op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zes keer een last onder dwangsom opgelegd in verband met drughandel op straat. Onderzoek is gedaan naar de drugsdumpingen in onze gemeente. Op basis hiervan stellen we in 2023 een plan van aanpak op.

Op grond van de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) kan een integriteitsonderzoek (Bibob-toets) worden uitgevoerd om te voorkomen dat criminele activiteiten worden gefinancierd of dat misbruik wordt gemaakt van een vergunning. Er zijn 35 Bibob-toetsen uitgevoerd, waarbij er één heeft geleid tot het weigeren van een vergunning.

Om de weerbaarheid van ons bestuur en onze ambtelijke organisatie te vergroten zijn er diverse trainingen aangeboden en zijn er bijeenkomsten geweest voor u en het college. Het nieuwe beleid met betrekking tot de Veilige Publieke Taak is geactualiseerd en wordt na de invoering van het integraal management (tweede kwartaal 2023) geïmplementeerd.

Er is een E-learning cybercrime ontwikkeld voor onze inwoners, die in het laatste kwartaal van 2022 via onze website beschikbaar is gesteld. Met onze subsidie aan HALT dragen wij ook zorg dat cybercrime/digitale veiligheid onder de aandacht wordt gebracht op onze scholen.

5 Aanpak Zorg en Veiligheid

Binnen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, ofwel Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA), zijn regionaal acties uitgezet om nog sneller en effectiever te handelen. Denk bijvoorbeeld aan de structurele borging van Cirkel is Rond (inzet van ervaringsdeskundigen bij huiselijk geweld en kindermishandeling) en de verbeterslag binnen het regionale interventieteam. Ook zijn de samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten en Veilig Thuis geactualiseerd en vastgesteld.

Daarnaast is er een nieuw regionaal beleidskader 2022/2025 GIA en Meldpunt crisiszorg vastgesteld door het college. Ook voerden we lokaal een zelfscan uit, behorend bij het Kwaliteitskader werken aan veiligheid. Met het uitvoeren van de verbeterpunten die voortkomen uit de zelfscan zijn we gestart. Deze verbeterpunten nemen we ook op, voor zover nog actueel, in ons lokaal op te stellen plan van aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2025. Verbeterpunten liggen onder andere op het gebruik binnen de gemeente van de meldcode, het aanstellen van aandachtsfunctionarissen en het implementeren van een lokaal plan van aanpak oudermishandeling.

In samenwerking met het Zorg en Veiligheidshuis pakten we casussen integraal aan, waarbij sprake is van risico's voor de openbare orde en veiligheid. Daarnaast implementeerde we een nieuw registratiesysteem, waarmee voldaan wordt aan de AVG en privacywetgeving.

De implementatie van de Wet straffen en beschermen is afgerond. In 2023 zetten we in op een doorontwikkeling, zodat de mogelijkheden die de wet biedt, worden ingericht op de diverse domeinen.

In het kader van de nazorg voor ex-gedetineerden realiseerde we, in samenwerking met de gemeenten in onze regio, in onze gemeente een fasehuis voor ex-gedetineerden, met als doel dakloosheid te voorkomen en de recidivekansen te verminderen.

De voorbereidingen voor de implementatie van de levensloopfunctie zijn afgerond. Samen met het Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten wordt in 2023 de implementatie uitgevoerd. De levensloopfunctie richt zich op inwoners waarbij sprake is van zowel een psychische/psychiatrische problematiek als een hoog veiligheidsrisico.

We richtten op de aanpak op onbegrepen gedrag samen met de regio de Baronie een kenniswerkplaats op. Vanuit deze kenniswerkplaats zetten we samen met onze samenwerkingspartners extra aanbod op. Dit doen we op basis van onze praktijkervaringen en de verbeterpunten die vanuit de Aanpak Top-X naar voren kwamen.

6 Risico's en omgeving – Permanent voorbereid zijn op rampen, crisis en calamiteiten binnen zorg en veiligheid

Net als in 2020 en 2021 was onze crisisorganisatie in 2022 grotendeels operationeel. De eerste maanden van het jaar in het kader van de Covid-19 pandemie en al vrij snel daarna door de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Hierdoor zijn er minder trainingen en opleidingen geweest. Overigens bleek tijdens vorenstaande inzet en tijdens de inzet van delen van onze crisisorganisatie bij grote incidenten (zoals het trein-/bus ongeval en een groot gaslek) dat onze medewerkers vakbekwaam waren. Er is in 2022 geen extra inzet gepleegd op de samenwerking met de buisleidingenstraat, OMWB en risicovolle bedrijven, mede vanwege de eerdergenoemde extra inzet als gevolg van Covid-19 en de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne.

7 Veilige en leefbare omgeving

We hielden toezicht op de naleving van wet – en regelgeving en traden waar nodig handhavend op. Hierdoor is bijgedragen aan het behouden van een leefbare en veilige omgeving voor onze inwoners. Vanwege de beschikbare toezicht- en handhavingscapaciteit waren wij genoodzaakt om hierin keuzes te maken. Hierbij zijn de prioriteiten, zoals deze zijn opgenomen in de Integrale Handhavingsnota, leidend geweest. We stelden het Evaluatieverslag Toezicht en Handhaving 2022 op. Hierin wordt verslag gedaan van de concreet uitgevoerde activiteiten op het gebied van toezicht en Handhaving.

Wegens het uitblijven van de inwerkingtreding van de Omgevingswet is nog geen gemeenschappelijk beleid vastgesteld waarin Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is

geïntegreerd. Dit gemeenschappelijke VTH-beleid is voorbereid en stellen we vast zodra zicht is op de definitieve inwerkingtreding van de Omgevingswet. In het nieuwe VTH-beleid nemen we ook de veranderingen voor het bouwtoezicht op als gevolg van de wet Kwaliteitsborging bouwen (Wkb), die tegelijk met de Omgevingswet in werking treedt.

Als gevolg van nieuwe privacyregelgeving houden we bij het verwerken van persoonsgegevens door boa's naast de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voor de uitvoering van hun opsporingstaak, ook rekening met de Wet politiegegevens (Wpg), het Besluit politiegegevens (Bpg) en de Regeling periodieke audits politiegegevens. Op grond van deze nieuwe regelgeving controleren we periodiek de correcte naleving. Eens per vier jaar vindt een privacy audit door een onafhankelijke externe IT-auditor plaats. In 2022 is de wettelijk verplichte externe audit uitgevoerd. Hierdoor hebben we meer duidelijkheid over de (personele en financiële) gevolgen van deze nieuwe verplichtingen. Naast de externe audit voeren we driemaal per vier jaar een interne audit uit en wordt voorzien in tussentijdse controles en monitoring, werkprocessen en werkinstructies. De verbeterpunten uit de externe audit pakken we in 2023 op. De personele en financiele gevolgen van deze nieuwe verplichtingen zijn meegenomen in de uitwerking van de motie 'Bergen moet veiliger'.

In tegenstelling tot voorgaande jaren vond er geen inzet van verkeersregelaars plaats op de Bergse Heide. Wel is er op gezette tijden gecontroleerd op parkeren in de parkeerverbodszone en vond er extra toezicht plaats om brandstichtingen in bosgebieden te voorkomen.

De in 2021 aangeschafte boot voor handhaving op de Binnenschelde is door de boa's gedurende de zomermaanden ca. 15 dagen ingezet. Tot slot is per 1 juli 2022 is het nieuwe meldingssysteem Signalen gelanceerd. Door dit systeem is het eenvoudiger geworden voor inwoners en ondernemers om overlastmeldingen te doen. Ook is de afhandeling van de meldingen verbeterd. In 2022 zijn 2506 overlastmeldingen afgehandeld door onze boa's.



Indicatoren

Omschrijving indicator *	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Verwijzingen Halt (per 1.000 jongeren)	8 (2021)	23	15	9	-
Winkeldiefstallen (per 1.000 inwoners)	2,3 (2022)	2,9	2,8	3,2	2,6
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inwoners)	4,6 (2022)	6,7	5,7	5,0	4,6
Diefstallen uit woning (per 1.000 inwoners)	1,4 (2022)	1,4	2,1	1,7	1,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (per 1.000 inwoners)	6,0 (2022)	7,4	6,2	5,7	5,7

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Regionaal beleidskader Geweld in Afhankelijkheidsrelaties & Meldpunt Crisiszorg 2022-2025	2022
APV (gerelateerde beleidsdocumenten en uitvoeringsrichtlijnen)	Divers
Toekomstvisie 2035 Gemeente Bergen op Zoom	2021
Het RIEC-convenant	2020
Beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2019-2023	2019
Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 District De Markiezaten	2019
Integrale handhavingsnota 2019-2022	2019
Wet verplichte GGZ 2020 West Brabant	2019
Aanpak Verward gedrag	2018
Regionaal Beleidsplan ZWB 2019-2021 (hele politie-eenheid)	2018
Aanpak dreiging en agressie en geweld tegen openbaar bestuurders en overige (gemeente-) ambtenaren	2015
Oplegnotitie organisatieplan Zorg- en Veiligheidshuis De Markiezaten 2015-2017	2015
Regionaal Kompas 2015-2020, uitwerking van het vangnet voor kwetsbare mensen	2015
Sociaal Domein 'Samen leven Samen doen'	2013

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Door afstemming tussen hulpdiensten bereiken we grotere slagkracht en betere dienstverlening. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €4.166.934.
Belgisch-Nederlands grensoverleg (BENEGO)	Verbinden van lokale initiatieven bij Belgische en Nederlandse grensgemeenten om substantiële subsidiebijdragen te verwerven en informatie te delen over grensoverschrijdende thema's.

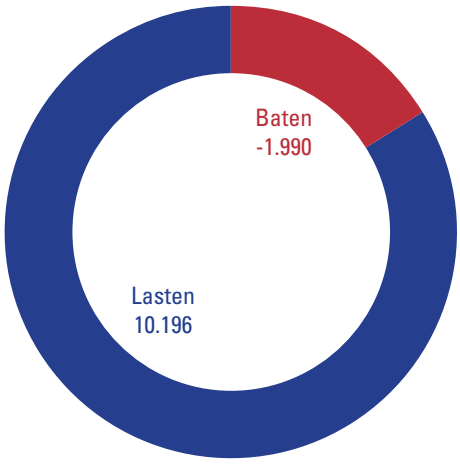
Wat heeft het gekost?

Programma 1 Besturen, samenwerken en veiligheid

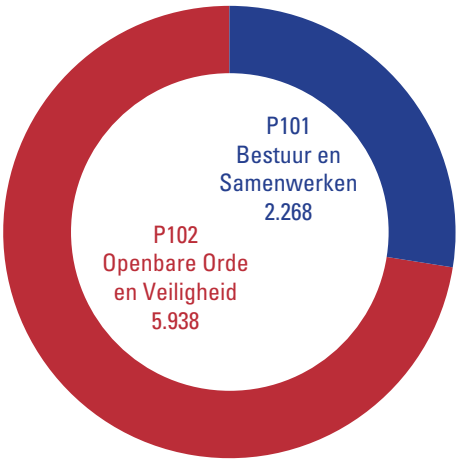
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-1.025	-506	-420	-1.990	1.570	V
Lasten	9.895	9.797	10.179	9.998	181	V
Totaalsaldo baten en lasten	**8.870**	**9.291**	**9.759**	**8.008**	**1.751**	**V**
Storting	0	0	155	198	-43	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**155**	**198**	**-43**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**8.870**	**9.291**	**9.914**	**8.206**	**1.708**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P101** **Bestuur en samenwerken**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-79	0	0	-1.601	1.601	V
Lasten	2.879	2.978	3.556	3.671	-115	N
Totaalsaldo baten en lasten	**2.800**	**2.978**	**3.556**	**2.070**	**1.486**	**V**
Totaalsaldo baten en lasten	0	0	155	198	-43	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**155**	**198**	**-43**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**2.800**	**2.978**	**3.711**	**2.268**	**1.443**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P102** **Openbare Orde en Veiligheid**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-946	-506	-420	-389	-31	N
Lasten	7.015	6.820	6.623	6.327	296	V
Totaalsaldo baten en lasten	**6.070**	**6.314**	**6.203**	**5.938**	**265**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**6.070**	**6.314**	**6.203**	**5.938**	**265**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	**Resultaat baten 2022**	**V / N**	**Resultaat lasten 2022**	**V / N**
P101 Bestuur en samenwerken	1.601	V	-115	N
P102 Openbare Orde en Veiligheid	-31	N	296	V
	1.570	**V**	**181**	**V**

Toelichting

P101 Besturen en samenwerken **1.486 V**

Voorziening wachtgeld gewezen wethouders -125 N

In het 1e Concernbericht 2022 is de storting opgenomen van het wachtgeld voor drie wethouders. Later in het jaar is daar nog een wethouder bijgekomen. Per saldo hebben we €125.000 meer in de voorziening wachtgeld gestort dan begroot.

Voorziening pensioengelden wethouders 1.533 V

In het 2e Concernbericht 2022 hebben we aangegeven dat op dat moment de rekenrente voor de pensioengelden nog niet bekend was. De hoogte van de pensioenvoorziening konden we daardoor (nog) niet berekenen. Inmiddels is bekend geworden dat de rekenrente is verhoogd van 0,2 procent naar 2,4 procent. Deze verhoging van de rekenrente heeft als gevolg dat er ruim €1,5 miljoen uit de voorziening pensioengelden voor wethouders kan vrijvallen.

P102 Openbare orde en veiligheid **265 V**

Salaris- en inhuurkosten 179 V

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

In het 2e Concernbericht 2022 is besloten om het budget voor de toezichthouder Wabo over te hevelen naar 2023. Op dat moment hebben we ingeschat dat het €85.300 is. Doordat we de vacature toezichthouder Wabo niet direct konden invullen, wordt voorgesteld om €42.700 extra over te hevelen naar 2023.

Rampenbestrijding 49 V

Het voordeel heeft twee oorzaken. Enerzijds is er door de rampenorganisatie minder aan opleidingen en training gedaan dan begroot. Eerst vanwege covid-19 en daarna vanwege de opvang van Oekraïners. Daar is in 2022 veel aandacht aan besteed. Anderzijds zijn ook de kosten voor bestuurlijke trainingen lager uitgekomen dan normaal. In 2022 is een nieuw college aangetreden en de eerste instructie is intern door de ambtenaar rampenbestrijding gegeven.

Algemene criminaliteitsbestrijding 45 V

Dit saldo bestaat uit een aantal kleine verschillen. De belangrijkste zijn een iets lagere bijdrage aan het Zorg en Veiligheidshuis (€15.000) en lagere kosten voor onderhoud en vervanging van de videocamera's (€16.000).

Reserves

Soort	Nr	Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	155	198	-43
Totaal Storting			**155**	**198**	**-43**

Stortingen

Bij het 2e Concernbericht 2022 is besloten om de budgetten voor de toezichthouder Wabo en de handhavingsjurist over te hevelen naar 2023. In 2022 is uiteindelijk €43.000 meer overgehouden op het budget van de toezichthouder Wabo. Er is in totaal €198.000 gestort in de algemene reserve voor overheveling naar 2023.

Programma 2

Samen leven, samen doen

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Samen leven, samen doen

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen	1.1 Inwoners ontvangen de ondersteuning die redelijkerwijze nodig is binnen de wettelijke kaders; via zorgvuldige budgettering wordt hierop zicht gehouden. 1.2 Inwoners hebben zorg voor elkaar (eigen kracht, netwerk). 1.3 We streven naar het bieden van ondersteuning binnen de bestaande budgetten, door van maatwerk naar meer algemene voorzieningen te gaan.
2. Een gezonde samenleving	2.1 Bevorderen van een gezonde leefstijl. 2.2 Bevorderen van een gezonde leefomgeving. 2.3 Bevorderen van de gezondheid van jeugdigen 0-18 (jeugdgezondheidzorg). 2.4 Preventie en bestrijding van infectieziekten. 2.5 Toezicht houden op kinderopvang en onderhouden relaties met kinderopvang. 2.6 Het bieden van informatie en advies op het gebied van gezondheid zoals informatie over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik onder jongeren. 2.7 Bevorderen van een dementievriendelijke gemeente. 2.8 Bestrijden van eenzaamheid.
3. Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatie-systeem, waarbij we focussen op wat werkt	3.1 Eind 2018 starten we met de werkorganisatie Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein. In 2019 werken we als lerende organisatie vanuit één proces en registreren we in één systeem. De dienstverlening aan inwoners loopt door, we sturen bij waar nodig. 3.2 Vanaf 2020 formaliseren we de afspraken voor de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein.
4. Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder	4.1 Inzicht in het uitkeringsbestand (ken je klant) als basis voor de aanpak van werkloosheid. 4.2 Uitvoeren van de werkplicht. Iedereen die kan werken, werkt. 4.3 Mensen die nog niet kunnen werken, hebben een leerplicht. 4.4 Voor mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschermde werkomgeving realiseren we beschutte werkplekken. 4.5 Terugdringen aantal uitkeringsgerechtigden door mensen volledig te laten uitstromen. 4.6 Handhaving op naleving van opgelegde verplichtingen. 4.7 Jongeren zonder startkwalificatie naar werk/studie begeleiden in samenwerking met het onderwijs (sluitende regionale aanpak). 4.8 Streven naar regionale harmonisatie Social Return on Investmentbeleid. 4.9 Nieuwkomers helpen met taal en werk in samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven.

5. Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren om iets terug te doen	5.1 Uitvoeren van de meedoenplicht, zonder arbeidsverdringing. 5.2 Vrijwilligers Informatie Punt wordt geïntegreerd in de USD.
6. Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek	6.1 Blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom.
7. Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening	7.1 Preventie en vroegsignalering van schulden. 7.2 Geen huisuitzettingen meer door huurschulden. 7.3 Bevordering van uitstroom uit het bestuursrechtelijk premieregime Zorgverzekeringswet van bijstandsgerechtigden (wanbetalersregeling).
8. Zorgen voor voldoende Rijksmiddelen voor het sociaal domein en een financieel beheersbare uitvoering	8.1 Er wordt realistisch begroot, met inzicht in de budgetten die de rijksoverheid beschikbaar stelt voor het sociaal domein en de “plus” die de gemeente daarbovenop zet. Bij een dreigende overschrijding van de “plus” van de gemeente worden wachtlijsten geaccepteerd. 8.2 Als blijkt dat buiten de “plus middelen” er een tekort blijkt te ontstaan maakt de gemeenteraad de afweging. 8.3 Door maatschappelijke businesscases vergroten we de doelmatigheid van de uitvoering. 8.4 Algemene voorzieningen zijn het uitgangspunt, maatwerk alleen als algemene voorzieningen niet volstaan. 8.5 Versobering van hulpmiddelen als deze het beoogde effect opleveren. 8.6 Actief volgen van indicaties gericht op tijdelijkheid en afschaling. 8.7 Lobby bij de rijksoverheid voor meer financiële middelen en herinvoering inkomenstoets. 8.8 Bij het optreden als centrumgemeente mag de gemeente geen financieel nadeel ondervinden. 8.9 De gemeenteraad wordt ieder kwartaal met een factsheet geïnformeerd over de realisatie van het Sociaal Domein.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

1 Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen

Doen wat nodig is

In de jaren 2022 tot en met 2024 moet structureel een besparing van €1,5 miljoen worden gerealiseerd door bezuinigingen op de subsidies in het sociaal domein. Hiervoor voeren we het project ‘Doen wat nodig is’ uit. We zijn hier in 2021 mee begonnen. Toen hebben we samen met partners de maatschappelijke opgaves voor onze gemeente en speerpunten per wijk geformuleerd. In het eerste kwartaal van 2022 zijn de maatschappelijke opgaven en de subsidieplafonds voor de jaren 2022 tot en met 2024 vastgesteld. De speerpunten zijn in het 1e kwartaal van 2022 getoetst bij onze partners tijdens drie sessies. Dit is verwerkt in het subsidiebeleid ‘Doen wat Nodig is’ en de subsidieregeling ‘Maatschappelijke Ontwikkeling & Eigen Kracht’. Op 26 juli 2022 heeft het college deze vastgesteld. Hieraan zijn de subsidieaanvragen voor 2023 getoetst. Alle ingediende subsidieaanvragen hebben betrekking op activiteiten die een bijdrage leveren aan de maatschappelijke opgaven. Omdat het subsidieplafond niet werd overschreden, zijn alle subsidieaanvragen 2023 toegekend.

Wmo
In 2022 zijn inwoners ondersteund met maatwerkvoorzieningen uit de Wmo en de Jeugdwet. Daarnaast is gewerkt aan het versterken van het voorliggende veld om de toenemende druk op de maatwerkvoorzieningen te dempen. In 2022 is het aantal inwoners dat gebruik maakt van niet vrij toegankelijke jeugdzorg gedaald. Dit geldt niet voor de Wmo. Het aantal cliënten blijft stijgen. Met name bij huishoudelijke ondersteuning. Er is werk gemaakt van indicatieloze dagbesteding. Zo is subsidie verleend voor Café Entree en is een maatschappelijke business case 'T Huis' gestart. Daarnaast is in 2022 een begin gemaakt met de uitvoering van de maatschappelijke business case Welzijn op Recept. In 2022 zijn we gaan werken met twee nieuwe producten binnen het maatwerk voor de Wmo; 'huishoudelijke ondersteuning start' en 'begeleiding waakvlam'. Deze zijn ook geëvalueerd. Hieruit bleek dat deze vormen van ondersteuning goed werken en hebben geleid tot lagere kosten, dan wanneer al bestaande maatwerkvoorzieningen zouden zijn ingezet. Lange tijd zijn er wachtlijsten voor de Wmo geweest. Om deze weg te werken is een extern bureau ingezet. Die inzet heeft er mede toe geleid dat er sinds augustus 2022 geen wachtlijsten meer zijn. Het aantal aanvragen blijft wel hoog. Door de steeds groter wordende vraag naar huishoudelijke ondersteuning en door personeelstekorten bij zorgaanbieders is het niet altijd mogelijk geweest om direct na een indicatie huishoudelijke ondersteuning in te zetten bij inwoners.

Jeugd
Gedurende het jaar voerden we de volgende reguliere activiteiten uit op het gebied van jeugd: Het bieden van preventieve activiteiten, het bieden van (de toegang naar) jeugdhulp en ondersteuning en het zorgen voor uitvoering van jeugdbescherming. Het inkoop- en contractmanagement van jeugdhulp en beleidsontwikkeling voerden we gezamenlijk uit met 9 gemeenten in de jeugdregio West Brabant West. Daarnaast zorgden we voor de ontwikkeling en uitvoering van jeugdbeleid op lokaal niveau. Er is gewerkt aan een verdiepingsslag op bestaande maatschappelijke businesscases jeugd waaronder de samenwerking huisartsen en de verbinding zorg-onderwijs. Het resultaat van deze verdiepingsslag op deze businesscases is een zorgvuldige tijdige inzet van de juiste zorg en ondersteuning. Ook is in 2022 het Steunpunt Gezin en Scheiding gestart als lokaal punt waar ouders terecht kunnen voor laagdrempelige en preventieve ondersteuning bij (gedachten aan) een scheiding. De Preventieve Groepstrainingen die worden gegeven door Jeugdprofessionals zijn in 2022 uitgebreid met 'boksend opvoeden' (een weerbaarheidstraining) en 'heads- up' (een training voor jongeren met psychische klachten).

2 Een gezonde samenleving

2.1 Bevorderen van een gezonde leefstijl.
In 2022 heeft de uitvoering van het Lokaal Preventie Akkoord verder gestalte gekregen (samen met de GGD). Voorbeelden daarvan zijn:
- Stimuleren van water drinken (i.p.v. suikerhoudende dranken) onder andere door middel van de aanleg van watertappunten op scholen;
- Beweegactiviteiten voor jong en oud (o.a. Dag van het Park);
- Activiteiten gericht op overgewicht verminderen onder jongeren (o.a. Vet Teamwork en JOGG (jongeren op Gezond Gewicht)).

Er zijn 25 nieuwe lokale partners geworven en deze hebben het Lokale Preventie Akkoord mede ondertekend. Dat is gebeurd tijdens een gezamenlijke bijeenkomst, die gericht was op verbindingen leggen en matches maken (beursvloer). Daarnaast zijn er diverse campagnes gevoerd, gericht op het terugdringen van roken/alcohol en drugs. Tenslotte zijn er trainingen gegeven aan zorg/welzijnsprofessionals van diverse organisaties in de methode 'Positieve Gezondheid'.

2.2 Bevorderen van een gezonde leefomgeving.
In 2022 is een nieuwe lokale visie voor Openbare Ruimte opgesteld, waarbij de aanleg van speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken een speerpunt is (om een gezonde leefomgeving te creëren). Er is een participatietraject gestart om in het Centrum en Oost tot een beweegroute/tuin te komen. Ook de GGD heeft een nieuwe gezonde visie opgesteld en een participatietraject georganiseerd om iedereen de gelegenheid te geven input te leveren. De gezonde leefomgeving is daar een belangrijk onderdeel van.

2.3 Jeugdgezondheidszorg leveren (0 tot 19 jaar).
In 2022 hebben we de basis- en aanvullende zorg (risicokinderen) uitgevoerd. Dit doet Thuiszorg West Brabant voor de leeftijd 0-4 jaar en de GGD voor 5-19 jaar. Denkt u hierbij aan het consultatiebureau en de schoolartsen. Daarnaast proberen we een Kansrijke Start voor ieder kind te creëren (vroegsignalering en voorkoming van zwaardere zorg) door extra aandacht te geven aan kwetsbare zwangerschappen. In 2022 is hiertoe het prenataal huisbezoek ingevoerd. Thuiszorg West Brabant legt deze huisbezoeken af. Elke zwangere kan zich hiervoor aanmelden. Ook zijn er aandachtsfunctionarissen getraind voor het programma 'Nu niet zwanger' (GGD).

Dit programma is bedoeld om kwetsbare zwangerschappen te voorkomen.

2.4 Preventie en bestrijding van infectieziekten.
Ook in 2022 is de GGD nog druk geweest met de covid-19 aanpak (en Apenpokken). De GGD is verantwoordelijk voor het voorkomen, signaleren en bestrijden van infectieziekten (o.a. vaccinaties). Thuiszorg West Brabant voert het rijksvaccinatieprogramma van 0-4 jaar uit in Bergen op Zoom. Beide organisaties geven ook voorlichting over vaccinaties en infectiebestrijding.

2.5 Toezicht houden op kinderopvang en onderhouden relaties met kinderopvang.
In 2022 voerde de GGD de inspecties van de kinderopvang uit, ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, personeelswisselingen en hoge werkdruk. Daarnaast is in 2022 ingezet op intensivering van toezicht en handhaving op de gastouderopvang door de toezichtnorm te verhogen van minimaal 5 procent naar minimaal 50 procent van de voorzieningen per jaar. Dit verbetertraject is landelijk ingezet in 2020. Sinds 2022 stelt het Rijk hiervoor jaarlijks extra middelen beschikbaar. Dit is door de GGD gedeeltelijk gehaald in verband met personele bezetting en een hoge werkdruk.

2.6 Het bieden van informatie & advies op het gebied van gezondheid.
Wij proberen het consultatiebureau (Thuiszorg WB) als dé vraagbaak voor ouders van jonge kinderen te positioneren in onze gemeente. De GGD houdt informatiecampagnes over gezonde leefstijl en wat je zelf kunt doen om de gezondheid te voor jong en oud te verbeteren. Deze campagnes zijn bijvoorbeeld gericht op het voorkomen van hart- en vaatziekten, dementie of op het terugdringen van het gebruik van roken/alcohol/drugs. In 2022 (inspelend op de actualiteit) zijn er voor jongeren specifiek campagnes gericht op mentale gezondheid gehouden en op weerbaarheid en (seksueel) grensoverschrijdend gedrag (i.v.m. het The Voiceschandaal). Het bereik van de webinars, online campagnes, filmpjes e.d. is heel wisselend en ook afhankelijk van de doelgroep. Webinars voor professionals en gericht op ouders (met een populair thema), zijn over het algemeen beter gevuld dan webinars gericht op jongeren of senioren. De e GGD houdt ook onderzoeken onder onze inwoners en er staan gezondheidsmonitors van Bergen op Zoom op www.brabantscan.nl. Ook Leefomgevingsonderzoeken en informatie/advies over gezonde lucht, schimmel in woningen, 5G straling en dergelijke zijn daar te vinden.

2.7 Bevorderen van een Dementievriendelijke Gemeente.
In 2022 is de 'Dementievriendelijke Gemeente Aanpak' uitgevoerd door WijZijn. Stichting OOBOZ heeft een dementiebrochure uitgebracht in 2022 voor deze doelgroep. Die is dan ook met name gericht op de omgeving en naasten van mensen met dementie.

2.8 Bestrijden van eenzaamheid
WijZijn Traverse organiseert diverse ontmoetingsactiviteiten om eenzaamheid te bestrijden, evenals ontmoetingscampagnes zoals een kaartenactie in de 'Week tegen eenzaamheid', kerstdiner et cetera. In 2022 heeft ook Humanitas subsidie aangevraagd (en gekregen) voor maatjesprojecten gericht op inwoners die in eenzaamheid verkeren.

Als gemeente proberen wij ook zoveel mogelijk ontmoeting te faciliteren en bepaalde zaken aan elkaar te koppelen. Zo kan bijvoorbeeld een training of beweegactiviteit voor senioren ook een prima ontmoetingsmoment zijn. Ook hier kan de nota Spelen, Bewegen en Ontmoeten deze drie zaken meer aan elkaar te koppelen en meer ontmoetingsplekken in de openbare ruimte creëren.

3 Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatiesysteem

De Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein is in 2020 gerealiseerd.

4 Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder

Ken je klant
Om een extra boost te geven aan de uitstroom van klanten is in 2022 gestart met een project (de 250 aanpak), waarbij een externe partner inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt naar betaald werk. Het gaat om inwoners die al geruime tijd een bijstandsuitkering ontvangen. Het project is gestart in september voor de duur van één jaar. Inmiddels is met 160 inwoners gesproken en zijn de mogelijkheden voor uitstroom in beeld gebracht. Van deze groep zal naar verwachting 37 procent langer nodig hebben om uit te stromen. Zij zullen hierbij door de ISD BW worden begeleid. Van de groep heeft 49 procent een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zij zullen indien mogelijk worden geactiveerd.

Uitvoeren werkplicht
Via het Werkcentrum zijn er in 2022 in totaal 244 mensen geheel of gedeeltelijk uitgestroomd naar een betaalde werkplek (Brabantse Wal-breed). Van deze mensen vallen 64 personen onder het landelijk doelgroep register en zijn daarmee geplaatst op een garantiebaan. Dit kunnen zowel mensen met als zonder een uitkering zijn. Ook zijn er mensen geplaatst van buiten de Brabantse Wal regio. Dat is gebeurd in het kader van regionaal samenwerken. Het aantal jongeren met een bijstandsuitkering in de gemeente Bergen op Zoom is, net als het hele uitkeringsbestand, gedurende 2022 gedaald. Er zijn 69 jongeren uitgestroomd uit de bijstand (jonger dan 27).

Proeftuinen WVS, Werkplein en GR ISD
In 2022 is de ketensamenwerking tussen de ISD Brabantse Wal, het Werkplein Hart van West Brabant en WVS geïntensiveerd. De ketensamenwerking komt tot uiting in de proeftuinen die het afgelopen jaar actief zijn geweest. De proeftuinen hebben in 2022 geresulteerd in een nieuw product ontwikkeltrajecten. Het doel van de trajecten is om de maximale ontwikkeling van de klant naar boven te halen Een ontwikkeltraject bestaat uit diverse onderdelen en is maatwerk. De klanten starten met een gezamenlijke intake. Die wordt gevolgd door een uitgebreidere diagnose op de werkvloer uitgevoerd door de WVS. Daarna wordt gezamenlijk en op maat bekeken wat er ingezet kan worden om het beoogde resultaat te behalen. Dit kan binnen de aangeboden diensten van de WVS zijn, maar ook activiteiten van andere partners kunnen ingezet worden. Naar verwachting zullen 125 klanten in 2023 op deze wijze geactiveerd worden.

Beschut werk
Er zijn 40 personen geplaatst op een beschutte werkplek (33,26 fte). Hiermee hebben we aan onze taakstelling voldaan.

Social Return on Investment
In 2022 is er een basis uitvoeringsdocument ten behoeve van Social Return on Investment vastgesteld. Het doel van Social Return on Investment is het creëren van meer werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Meestal in de vorm van het aanbieden van werk- en/of werkervaringsplaatsen aan mensen uit Social Return doelgroepen zoals herintreders, Wajong of langdurig werklozen; maar ook 50+-ers en BBL- en BOL leerlingen.

Bij aanbestedingen wordt geëist dat 5 procent van de opdrachtsom of loonsom besteed wordt aan SROI.

Doelgroep nieuwkomers
Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. De inburgeringsplicht o.b.v. deze wet geldt voor volwassen migranten van buiten de EU (en een aantal andere landen), die voor langere tijd in Nederland komen wonen. Met de nieuwe Wet Inburgering hebben gemeenten een centrale rol in de begeleiding en ondersteuning (regievoering) op het inburgeringsproces van de inburgeringsplichtige. Bergen op Zoom heeft deze wettelijke taak grotendeels belegd bij de ISD Brabantse Wal. Daarnaast speelt VluchtelingenWerk een belangrijke rol in het kader van de maatschappelijke begeleiding en het participatieverklaringstraject en bestaat er een samenwerking met taalaanbieders voor het taalonderwijs. Voor kinderen onder de 16 jaar is er een Wereldwijs-klas (basisonderwijs) en een Internationale Schakelklas (voorgezet onderwijs).

Er is voor nieuwkomers naast de nieuwe Wet Inburgering, een informeel taalaanbod, zoals dat van Curio, bibliotheek West Brabant en Vrouwen Integratie Vandaag (VIV). Hier kunnen mensen terecht die hun inburgering al hebben gehaald, vrijstelling hadden of die niet inburgeringsplichtig zijn (zoals mensen uit de EU).Het eerste jaar in de uitvoering van de nieuwe wet zit erop. Na een wat langere aanloopfase, was vanaf Q3 sprake van een toenemende hoeveelheid plaatsingen van inburgeringsplichtigen die onder de nieuwe wet vallen.

In 2022 zijn in totaal 56 inburgeringsplichtigen onder de nieuwe wet geplaatst in de gemeente Bergen op Zoom. Hiervan is in 43 gevallen een Plan Inburgering en Participatie (PIP) vastgesteld door de regievoerder van de ISD. De overige 13 personen zitten nog in de brede intake fase. Van de totale groep die in Bergen op Zoom is geplaatst was ongeveer de helft asielstatushouder en de andere helft gezinsmigrant. Deze laatste groep is in de meeste gevallen niet afhankelijk van een bijstandsuitkering.

Het doel van de begeleiding die de ISD samen met de gemeenten en samenwerkingspartners biedt, is inburgeringsplichtigen zo volledig en volwaardig mogelijk mee laten doen in de samenleving, het liefst via betaald werk. In 2022 is het initiatief Zorgkracht+, gericht op statushouders die interesse hebben in de zorg te gaan werken, ontwikkeld in samenwerking met Curio en TanteLouise. Dit traject is in januari 2023 van start gegaan. Aan dit initiatief nemen statushouders deel die inburgeren onder het oude stelsel.

5 Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren we om iets terug te doen

Van eenieder die zich meldt voor een uitkering, wordt verwacht dat diegene zich (met ondersteuning) ontwikkelt

naar vermogen, wanneer betaald werk (nog) niet haalbaar is. Dat kan door middel van re-integratie of, als dit niet haalbaar is, sociale activering. Hiervoor zijn contacten met het Vrijwilligers Informatie Punt. Het Vrijwilligers Informatie Punt sluit fysiek aan in de integrale toegang binnen Bergen op Zoom, zodat mensen sneller en beter doorverwezen kunnen worden wanneer het doen van vrijwilligerswerk het best passende instrument is. Daarnaast verrichten uitkeringsgerechtigden in het kader van sociale activering ook werkzaamheden via Stichting De Kringloper en de WVS-Groep. Tenslotte bieden organisaties als Bibliotheek West-Brabant en Vrouwen Integratie Vandaag taalcursussen aan. Ook dit is een vorm van activering.

6 Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek

6.1 Blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom.

In 2022 is gestart met een project om energiearmoede te bestrijden. Hiervoor is een bijeenkomst georganiseerd, waarvoor diverse maatschappelijke organisaties zijn uitgenodigd, zoals ouderenbonden, Stadlander, kerken, moskeeën, WijZijn, voedselbank, stichting Leergeld en Leger des Heils. Besproken is welke bijdrage zij kunnen leveren aan het project en er is input opgehaald voor het project. In 2023 wordt hieraan een vervolg gegeven. In 2022 zijn subsidies verleend aan Stichting Leergeld en Voedselbank Goed Ontmoet.

In 2022 zijn de eerste en tweede tranche van de Energie Toeslag uitgekeerd door de ISD. Daarnaast heeft de gemeenteraad ingestemd met het instellen van een noodfonds voor inwoners die geen gebruik kunnen maken van de energietoeslag, maar wel in de financiële problemen raken door de gestegen energiekosten. Op het fonds kan sinds begin december 2022 een beroep worden gedaan door professionals namens inwoners.

De regelingen op het minimabeleid richten zich op de mogelijkheid tot meedoen voor alle inwoners binnen de maatschappij en het terugdringen van armoede.

7 Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening

In 2022 heeft vroegsignalering bij schulden meer vorm gekregen in Bergen op Zoom. Vroegsignalering bij schulden is een verplichte taak voor gemeenten. Met steeds meer vaste lasten-leveranciers zijn convenanten gesloten, zodat zij betalingsachterstanden van inwoners bij ons melden. Ook zijn er nadere afspraken gemaakt met woningcorporaties, zoals Stadlander. Inwoners worden, nadat er een melding door ISD is ontvangen, door middel van een e-mail, brief of telefoontje benaderd en als dat niet lukt, maar er wel zorgen zijn over de achterstanden, volgt een huisbezoek. Op deze wijze wordt outreachend hulp geboden en daarmee worden huisuitzettingen en achterstanden in de betaling van de zorgverzekering voorkomen. Medio 2023 wordt deze aanpak geëvalueerd.

8 Zorgen voor voldoende Rijksmiddelen voor het sociaal domein en een financieel beheersbare uitvoering

Gedurende het jaar hebben we financiële prognoses opgesteld om de kosten van de maatwerkvoorzieningen Wmo en de niet vrij toegankelijke jeugdzorg te volgen en waar nodig te kunnen bijsturen. De kosten voor de Wmo blijven stijgen. Daarom hebben we in 2022 gewerkt aan collectieve voorzieningen en nieuwe maatwerkvoorzieningen. Zoals bij punt 1 is aangegeven hebben we gewerkt aan indicatieloze dagbesteding en zijn we gestart met twee nieuwe producten binnen het maatwerk voor de Wmo, huishoudelijke ondersteuning start en begeleiding waakvlam. Voor jeugdzorg is gewerkt aan een verdiepingsslag op bestaande maatschappelijke businesscases jeugd waaronder de samenwerking huisartsen en de verbinding zorg-onderwijs, is gestart met het Steunpunt Gezin en Scheiding en zijn de Preventieve Groepstrainingen die worden gegeven door Jeugdprofessionals uitgebreid.

Sinds 2018 bestaan er afspraken met het Rijk over het beschikbaar stellen van aanvullende middelen via het gemeentefonds vanwege het tekort op beschermd wonen. De gemeente ontvangt jaarlijks €4,24 miljoen om dit tekort te compenseren. In 2021 was er sprake van een financiële meevaller op beschermd wonen. Ook in 2022 is er sprake van een overschot op beschermd wonen. De aanvullende bijdrage vanuit het Rijk wordt daarom vanaf 2023 aangepast. Het positieve resultaat op beschermd wonen (BW) is deels te verklaren doordat men bij de uitvoering is gaan indiceren vanuit de gedachte dat wonen en zorg (beschermd thuis) gescheiden moest worden. Dit betekent dat er steeds minder indicaties met een wooncomponent worden afgegeven. Dit past in de beweging van de transformatie. Ook is het deels te verklaren door de ‘nasleep’ van de uitname Wet Langdurige Zorg.

Daarnaast geeft het positieve resultaat een vertekend beeld. Door de tekorten van de afgelopen jaren en onzekerheden met betrekking tot de doordecentralisatie hebben er weinig investeringen plaats kunnen vinden om een passend en compleet zorgaanbod te organiseren in onze regio.

Indicatoren

Omschrijving indicator *	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Banen (per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	805,5 (2021)	712,5	705,4	725,3	-
Jongeren met een delict voor de rechter (% van 12 t/m 21-jarigen)	1 (2020)	1	1	-	-
Kinderen in een uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6 (2021)	9	9	9	-
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de (potentiële) beroepsbevolking)	72,2 (2022)	66,6	66,2	67,6	69,5
Werkloze jongeren (% van 16 t/m 22-jarigen)	2 (2021)	2	2	2	-
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	431,2 (2021)	440,3	542,2	505,3	-
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	206,3 (2022)	131,5	102,8	-	122,0
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	10,7 (2022)	14,2	13,8	16,5	14,5
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1,1 (2022)	1,2	1,1	1,2	1,0
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,3 (2022)	0,5	0,4	0,4	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)	640 (2022)	-	-	950	970

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsplan sociaal domein Brabantse Wal 2018-2021	2018
Beleidskader Zorg voor Jeugd 2018 – 2021	2018

Verbonden partijen

Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente

GROGZ West-Brabant	De uitvoering van de wettelijk aan de gemeente opgedragen taak van collectieve preventie en inhoud geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en de door de deelnemende gemeenten gewenste samenwerking op het terrein van de openbare en de preventieve gezondheidszorg. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €1.452.283.
Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	• Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening ten behoeve van het werkgebied Midden en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; • Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Midden- en West-Brabant en het werkgebied Brabant-Noord; • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €0.
Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS)	Integrale uitvoering van de Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, en activiteiten ten behoeve van arbeidsintegratie en aangepaste arbeid voor personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan. Bijdrage voor de gemeente in 2022: doorbetaling rijksbijdrage wsw €10.408.715 en aanvullende bijdrage van de gemeente van €991.934.
Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)	De gezamenlijke uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van en gemeente en het afstemmen van beleid ter zake van de uitvoering van de in de regeling benoemde wet- en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €7.582.169.
Gemeenschappelijke Regeling voor Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) & Meldpunt Crisiszorg West-Brabant	De samenwerking verankeren tussen de colleges van B&W bij de regionale aanpak van het voorkomen en bestrijden van geweld in afhankelijkheidsrelaties en de zorg voor een Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant. De taken en bevoegdheden van de colleges van B&W op grond van de Wmo, de Jeugdwet en op het gebied van openbare orde en veiligheid ten aanzien van GIA en het MCZ, door mandaat op te dragen aan het college van de Centrumgemeente. Hiermee wordt het volgende beoogd: a. Het behalen van schaalvoordelen; b. Het stimuleren van de samenwerking tussen deelnemers door actief informeren en communiceren c. Het afstemmen en gezamenlijk vaststellen van regionaal beleid op het terrein van GIA en het Meldpunt Crisiszorg; d. De uitwerking van het regionaal beleid in Opdrachten aan uitvoeringsorganisaties; e. Efficiënte inzet van de regionale middelen en gezamenlijke afstemming over eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €520.713.



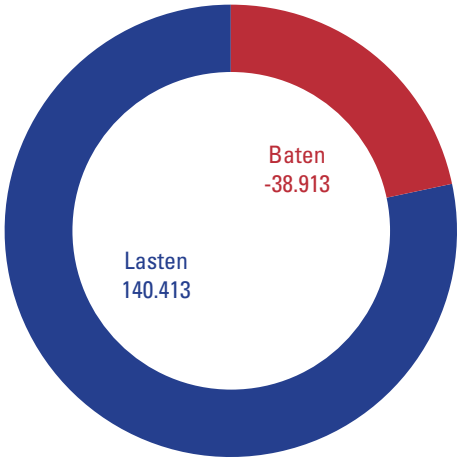
Wat heeft het gekost?

Programma 2 Samen leven, samen doen

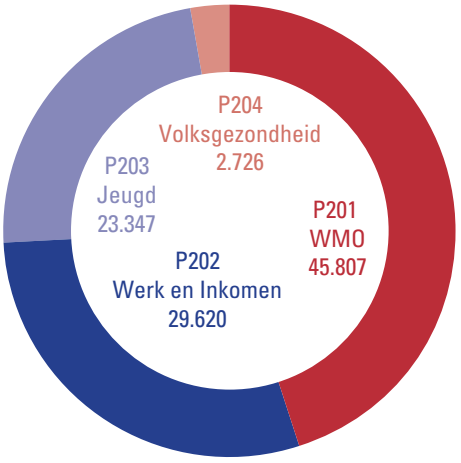
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-38.327	-36.707	-38.118	-38.565	448	V
Lasten	132.413	132.703	143.146	139.542	3.604	V
Totaalsaldo baten en lasten	**94.086**	**95.996**	**105.028**	**100.977**	**4.051**	**V**
Onttrekking	0	0	-352	-347	-4	N
Storting	0	0	746	870	-124	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**395**	**523**	**-128**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**94.086**	**95.996**	**105.423**	**101.500**	**3.923**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P201 WMO**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-2.888	-2.749	-8.123	-8.655	532	V
Lasten	51.171	50.242	57.727	54.811	2.916	V
Totaalsaldo baten en lasten	**48.283**	**47.493**	**49.604**	**46.156**	**3.448**	**V**
Onttrekkingen reserves	0	0	-245	-241	-4	N
Stortingen reserves	0	0	-227	-108	-119	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**-472**	**-349**	**-123**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**48.283**	**47.493**	**49.132**	**45.807**	**3.325**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P202 Werk en Inkomen**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-35.284	-33.951	-29.937	-29.861	-77	N
Lasten	57.917	57.432	60.304	58.502	1.802	V
Totaalsaldo baten en lasten	**22.633**	**23.480**	**30.367**	**28.642**	**1.726**	**V**
Stortingen reserves	0	0	973	978	-5	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**973**	**978**	**-5**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**22.633**	**23.480**	**31.340**	**29.620**	**1.721**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P203 Jeugd**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-123	0	0	0	0	N
Lasten	20.720	22.312	22.127	23.453	-1.326	N
Totaalsaldo baten en lasten	**20.597**	**22.312**	**22.127**	**23.454**	**-1.327**	**N**
Stortingen reserves	0	0	-106	-106	0	-
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**-106**	**-106**	**0**	**-**
Gerealiseerde resultaat	**20.597**	**22.312**	**22.021**	**23.347**	**-1.327**	**N**

x € 1.000 **Productgroep P204 Volksgezondheid**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-32	-6	-57	-50	-8	N
Lasten	2.606	2.717	2.987	2.776	211	V
Totaalsaldo baten en lasten	**2.573**	**2.711**	**2.930**	**2.726**	**204**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**2.573**	**2.711**	**2.930**	**2.726**	**204**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	Resultaat baten 2022	V / N	Resultaat lasten 2022	V / N
P201 Wmo	532	V	2.916	V
P202 Werk en inkomen	-77	N	1.802	V
P203 Jeugd	0	N	-1.326	N
P204 Volksgezondheid	-8	N	211	V
	448	**V**	**3.604**	**V**

Toelichting

P201 Wmo **3.448 V**

Salaris- en inhuurkosten 219 V

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Opvang van Oekraïense vluchtelingen 2.524 V

Voor de opvang hebben we van het Rijk gelden ontvangen, namelijk €4,9 miljoen. We hebben in totaal voor €2,2 miljoen aan kosten gemaakt ten laste van dit budget. Daarnaast hebben we voor €250.000 interne personele kosten gemaakt. Bij het 2e Concernbericht 2022 is aangegeven dat het op dat moment nog niet bekend was of we al het budget nodig zouden hebben. We hebben daarin voorgesteld om de middelen, die we eind 2022 (nog) niet hebben uitgegeven, over te hevelen naar 2023.

In maart 2022 is de opvanglocatie Avondvrede geopend voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Het gebouw was recent daarvoor aangekocht door Stadlander en stond zeven jaar leeg. Het gebouw is oud, maar is met diverse reparaties en kleinere investeringen voor bouwbesluit vereisten wel geschikt te maken. Standlander heeft als eigenaar met haar leveranciers deze werkzaamheden opgepakt. Het opknappen en schoonmaken is veelal uitgevoerd door vrijwilligers, waarbij ook leveranciers vanuit maatschappelijke betrokkenheid geen kosten in rekening brachten.

Ook Stadlander brengt op basis van kostprijs kosten in rekening en berekent geen eigen personele capaciteit door vanuit maatschappelijke betrokkenheid. Vanuit het Rijk ontvangen we een normvergoeding voor alle kosten die we maken (behalve éénmalige investeringen om een gebouw geschikt te maken).

In november 2022 is de tweede opvanglocatie aan de Jacob Obrechtlaan 9 (het oude politiekantoor) geopend voor opvang. Dit voormalige kantoorpand is geschikt gemaakt voor de opvang door het op te knappen voor bijna €700.000. Deze kosten worden door het Rijk één op één vergoed, los van het te ontvangen normbedrag. Door de enorme maatschappelijke betrokkenheid waarbij veel, ook nieuwe, kamerinrichtingen ontvangen/ geschonken zijn, vallen de kosten voor ons als gemeente ruim binnen de normbedragen.

Huisvesting en inburgering van verblijfsgerechtigden 533 V

Gelden uit de septembercirculaire 2022 voor inburgering van asielzoekers en voor de maatschappelijke opvang en begeleiding van statushouders van in totaal €203.000 zijn niet uitgegeven. Daarnaast hebben we de ontvangen gelden voor inburgeringsvoorzieningen niet volledig uitgegeven, waardoor we €330.000 over houden.

Gedupeerden van de toeslagenaffaire 56 V

Wij bieden hulp en ondersteuning aan de gedupeerden van de toeslagenaffaire, omdat de compensatie vanuit de Belastingdienst niet altijd voldoende is voor degenen die in de problemen zijn geraakt. Van de 150 aanmeldingen die via de Belastingdienst zijn binnengekomen en van de mensen die zichzelf hebben gemeld bij de gemeente hebben wij ongeveer 100 gezinnen in beeld.

Voor de helft van deze gezinnen hebben we een plan van aanpak opgesteld over ondersteuning en is er nazorg geboden. Voor een deel is al ondersteuning ingezet. Het uitgavenbudget dat hiervoor in 2022 is opgenomen is niet aangewend, omdat het uitvoeren van de hersteloperatie meer tijd nodig heeft. Daarom stellen we voor om het resterende budget over te hevelen naar 2023.

Rolstoel-, woon- en vervoersvoorzieningen -415 N

In 2022 is het aantal inwoners met een vervoers-, rolstoel- of woonvoorziening licht gestegen. Dit heeft geleid tot hogere kosten. De stijging is opvallend, omdat we dit de afgelopen jaren niet hebben gezien. We hebben geen verklaring voor het toegenomen gebruik. We blijven deze ontwikkeling volgen.

Begeleiding -243 N

In 2022 is het aantal cliënten begeleiding gestegen. Door noodzakelijke werkzaamheden, om de achterstanden bij de indicatiestelling voor de Wmo weg te werken, is er minder tijd besteed aan het onderhouden van contacten met partners, cliëntopvolging en het werken aan projecten en businesscases die als doel hebben inwoners op een andere manier te ondersteunen. Dit zien we terug in de oplopende aantallen en kosten. Om deze reden was het budget voor Begeleiding in het 2e Concernbericht 2022 verhoogd met €800.000. Echter, de kosten zijn nog hoger dan op dat moment werd ingeschat. Vanwege schommelende cliëntaantallen moeten we altijd rekening houden met een (mogelijke) afwijking.

Maatschappelijke opvang, verslavingszorg -260 N

Voor de verslavingszorg hebben we €260.000 meer kosten gemaakt dan we hadden ingeschat. Het gaat hier om een verschuiving van beschermd wonen naar de inzet van maatschappelijke opvang, verslavingszorg. Hierdoor ontstaat een voordeel op de lasten bij beschermd wonen en een nadeel op maatschappelijke opvang. Daarnaast is in de decembercirculaire 2022 een bedrag ontvangen voor maatschappelijke opvang. Dit bedrag is in de voorziening maatschappelijke opvang gestort en beschikbaar voor de regio.

Persoonsgebonden budget Wmo 450 V

De uitgaven voor de persoonsgebonden Wmo-verstrekkingen zijn in totaal €450.000 lager dan we hebben ingeschat. Er is minder gebruik gemaakt van de persoonsgebonden budgetten voor de Wmo dan verwacht. Het grootste gedeelte van dit verschil zit op het onderdeel begeleiding.

Beschermd wonen 161 V

Voor beschermd wonen hebben we €161.000 minder kosten gemaakt dan begroot. Het gaat hier om een verschuiving van beschermd wonen naar de inzet van maatschappelijke opvang. Hierdoor ontstaat een voordeel op de lasten bij beschermd wonen en een nadeel op de maatschappelijke opvang.

Wijk- en buurtbeheer 167 V

Via de decembercirculaire 2021 heeft de gemeente middelen ontvangen voor versterking en ondersteuning van wijkteams en voor een robuust rechtsbeschermingssysteem. Met het 1e Concernbericht 2022 zijn deze middelen in 2022 beschikbaar gesteld voor Welzijn op Recept en voor de inzet van extra procesregisseurs in de toegang naar het sociaal domein. Het budget is niet volledig nodig geweest.

P202 Werk en inkomen **1.726 V**

Bijstand levensonderhoud 417 V

In 2022 hebben we €417.000 minder uitgegeven dan we hadden begroot. Dit heeft te maken met een dalend aantal personen in de bijstand. Wanneer minder mensen gebruik hoeven te maken van de bijstand, hoeven wij minder uitkeringen te betalen.

Van het Rijk ontvangen de gemeenten een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. De hoogte van deze uitkering wordt beïnvloed door het aantal personen in de bijstand. Wanneer dit aantal daalt, heeft dit ook effect op de BUIG die wij in de toekomst ontvangen.

Bijstandsbesluit Zelfstandigen 128 V

We hebben €60.000 minder uitgegeven aan onderzoeksrapporten en €150.000 minder aan Bbz-leningen. Hier staat tegenover dat we €81.000 meer uitgeven aan Bbz levensonderhoud dan begroot. Per saldo een voordeel van €128.000.

Bijzondere bijstand, eenmalige energietoeslag 623 V

Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door twee effecten. Van de TONK-middelen resteert een budget van €376.000. In 2022 is besloten om deze gelden in te zetten voor de eenmalige energietoeslag (EET). Deze zijn niet nodig gebleken, want op het budget voor de EET resteert nog €247.000. De aanvragen voor de EET die zijn binnengekomen, zijn behandeld. Ook hebben we inwoners benaderd. In totaal hebben we voor €5,5 miljoen uitgegeven aan de EET. In totaal houden we dus €623.000 over. Voorgesteld wordt om dit te bestemmen naar 2023.

Minimabeleid 228 V

Op minimabeleid zijn de kosten €228.000 lager dan begroot. De grootste oorzaken zijn €136.000 minder kwijtscheldingen voor onder andere onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffen- en rioolheffing. Daarnaast hadden we €70.000 begroot voor inhuur voor het project energiearmoede, maar hier is geen invulling aan gegeven.

Participatie, projecten 572 V

We hadden voor €165.000 begroot voor inhuur voor participatie, dit is niet uitgegeven. Daarnaast is op maatwerk €375.000 minder uitgegeven. Op re-integratietrajecten houden we €28.000 over en we hebben voor de huur van het werkcentrum €35.000 begroot wat niet is uitgegeven. In totaal houden we op participatie, projecten €572.000 over.

In 2022 zijn een aantal nieuwe projecten opgestart voor de uitgaven op het re-integratiebudget. Een probleem is ontstaan doordat de EET in 2022 snel moest worden uitgevoerd. Het was de bedoeling dat externe inhuur voor de uitvoering van de EET zou worden ingezet. Doordat geen capabele inhuur kon worden gevonden, zijn de individuele aanvragen EET door medewerkers doelmatigheid uitgevoerd. Het gevolg is dat de klanten minder frequent gesproken zijn dan normaliter het geval is. Daarnaast heeft het matchen van klanten en werkgevers door het Werkcentrum verminderd plaatsgevonden.

Bijdrage over 2022 aan de GR ISD -81 N

De bijdrage aan de GR ISD Brabantse Wal valt voor de gemeente in 2022 €81.000 hoger uit dan begroot.

P203 Jeugd **-1.327 N**

Jeugd algemeen en loketvoorziening jeugd regionaal -141 N

Op de onderdelen jeugd algemeen en loketvoorziening jeugd regionaal is per saldo een nadeel ontstaan van €141.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een verhoging van de kosten van jeugdzorgaanbieder het ZiiT van €150.000.

Niet vrij toegankelijke voorzieningen jeugd *-1.377 N*

Vanwege de 50-50 systematiek is het verloop van de kosten gedurende het jaar grillig, waardoor de financiële effecten niet goed te prognosticeren zijn. De 50-50 systematiek houdt in dat 50 procent van de kosten van een jeugdzorgarrangement wordt betaald aan de zorgaanbieder als het arrangement is afgesloten en de gestelde doelen zijn gehaald. Daarnaast is er in de uitvoering aan het eind van het jaar gestuurd op het beëindigen van arrangementen die al langer lopen, voornamelijk vanwege covid-19. Dit heeft eind 2022 gezorgd voor meer betalingen aan zorgaanbieders en daarmee een overschrijding van het budget.

Veiligheid jeugd *196 V*

Het ontstane voordeel is in lijn met wat we in het 2e Concernbericht 2022 hebben aangegeven over Gecertificeerde Instellingen (GI's). De uitgaven voor deze zorg zijn dusdanig onzeker en onvoorspelbaar dat we op dat moment geen verdere bijstelling voor het tweede halfjaar van 2022 hebben voorgesteld. Uiteindelijk houden we op deze uitgaven €196.000 over.

P204 Volksgezondheid **204 V**

Gezondheidszorg algemeen *199 V*

Het voordeel wordt vrijwel geheel veroorzaakt door de nog niet ingezette middelen voor het Lokaal Preventieakkoord van €154.000 (Gezond in de Stad). Dit zijn middelen vanuit het Rijk die we voor de uitvoering van het ingediende preventieplan hebben ontvangen, waarbij de uitvoering voorzien is in 2023. Bij resultaatbestemming stellen we voor om het resterende bedrag over te hevelen naar 2023. Daarnaast zijn de middelen voor de beweegroute die voorzien was op het Bolwerk niet ingezet, omdat deze na buurtberaad op een andere locatie worden ingezet. Dit is voorzien in 2023.

Reserves

Soort	Nr	Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022
Onttrekking	R98000	Res Algemeen (risico)	352	347	-4
Totaal Onttrekking			**352**	**347**	**4**
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	746	870	-124
Totaal Storting			**746**	**870**	**-124**

Dit betreft een onttrekking uit de algemene reserve vanwege het besluit van de gemeenteraad over de meerkosten corona 2021 en 2022 (RVB22-0046) en dit is (inmiddels) ook begroot.



Programma 3

Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Economie

Hoofddoelen	Subdoelen
1. De economische structuurversterking versoberen naar de wettelijke taak m.u.v. subdoelstelling 1.1, 1.2 en 1.3.	1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid. 1.2 Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad betrokken faciliteren. Binnenstadslab wordt gesloten en het retailgebied wordt compacter gemaakt. 1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden. 1.4 Marketing doelmatig versoberen. 1.5 WerkgeversServicePunt en GrensInformatiePunt worden geïntegreerd in USD. Geen aparte loketten.

Vrijetijdseconomie

Hoofddoelen	Subdoelen
2. Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde.	2.1 Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken. 2.2 Er is een basisaanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.

Onderwijs

Hoofddoelen	Subdoelen
3. Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad	3.1 Divers aanbod van verschillend onderwijs. 3.2 Sterke verbinding van het onderwijs met economische ontwikkelingen. 3.3 Samenwerking met onderwijspartners en partnersteden.
4. Goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken	4.1 Bereikbaar onderwijs. 4.2 Een goede bezetting van de lokalen en andere ruimtes in de scholen. 4.3 Scholen worden een ontmoetingsplek in de wijk. 4.4 Scholen zijn schoon, heel, veilig en duurzaam.
5. Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten	5.1 Voorkomen ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten. 5.2 Bestrijden leerachterstanden.
6. Een leven lang leren	6.1 Voorkomen en terugdringen laaggeletterdheid.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

Economie

1 De economische structuurversterking versoberen naar de wettelijke taak met uitzondering van subdoelstelling 1.1, 1.2 en 1.3

1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid.

Accountmanagement

Uit de regionale werkgelegenheidsenquête 2022 blijkt dat de werkgelegenheid ten opzichte van 2021 met 2,4 procent is toegenomen. Dat betekent een toename van werkzame personen met 743 naar 31.748 in 2022. Het aantal vestigingen is gestegen met 290 naar 6.470 vestigingen in 2022.

Na twee jaar met covid-19 is bedrijvig Bergen op Zoom door ons als gemeente weer gericht bezocht. Het doel is om ondernemers te leren kennen, te luisteren naar hun behoeften en vervolgens kennis, kunde en soms middelen inzetten om hen te helpen groeien. De gesprekken hebben plaatsgevonden aan de hand van thema's, zoals ambitie, innovatie, digitaliseren, nieuwe markten, human capital, onderwijs, vestigen, financiering, wetgeving, netwerken en duurzaamheid/ symbiose. Stakeholders als Rewin, StartToGrow, VNO NCW Brabantse Wal en MKB Bergen op Zoom hebben hier aan bijgedragen.

Op bedrijventerrein niveau is de samenwerking met de besturen van TNP, LMM en Oude Molen voortgezet. Deze samenwerking is voornamelijk gericht op KVO (keurmerk veilig ondernemen), wat als doel heeft om een schoon, heel en veilig terrein te behouden. In 2022 hebben we samen met de politie, brandweer en besturen van de bedrijventerreinen de 3-jaarlijkse certificatie (na onafhankelijke audit) weer mogen ontvangen.

StartToGrow heeft kennisbijeenkomsten, leergangen en dienstverlening voor startende ondernemers gefaciliteerd. Aanvullend hierop hebben zij een campagne uitgevoerd die gericht is op de doelgroep die tijdens de covid-19 pandemie een TOZO-aanvraag heeft ingediend. Deze campagne is in samenwerking met de ISD Brabantse Wal opgesteld.

Daarnaast hebben we in samenwerking met VNO NCW Brabantse Wal en MKB Bergen op Zoom weer de Dag van de Ondernemer in Gebouw T georganiseerd. Hier was Olaf Looijen (UBQ Materials) aanwezig als inspirerende spreker. Ook hebben we samen met Rewin meerdere gesprekken gevoerd met innovatieve MKB ondernemingen die onder andere een digitaliseringsslag willen maken in hun bedrijfsvoering. Het thema duurzaamheid/ symbiose kwam regelmatig aan bod.

NV Aangenaam Bergen op Zoom in liquidatie

Op 8 maart 2022 heeft de aandeelhouder het formele besluit genomen de NV Aangenaam te ontbinden (zie brief U22-001962), waarna de fase van vereffening is ingetreden. Dit is de laatste stap in het ontbindingsproces. Bij de vereffening van een ontbonden rechtspersoon worden alle rechten en zaken te gelde gemaakt, lopende verplichtingen afgewikkeld en -bij een positief eindsaldo- de baten uitgekeerd aan de aandeelhouder, in dit geval de gemeente Bergen op Zoom.

In december 2022 heeft de formele overdracht van de aandelenpositie in de Green Chemistry Campus van de NV Aangenaam in liquidatie naar de gemeente Bergen op Zoom plaatsgevonden. Ook zijn eind 2022 de onderhandelingen opgestart omtrent de verkoop van een perceel grond in de Hinkelenoordpolder in de gemeente Woensdrecht dat in eigendom is van de NV. De verwachting is dat begin 2023 de daadwerkelijke verkoop van dit perceel gaat plaatsvinden. De vereffenaar dient vervolgens rekening en verantwoording af te leggen van de vereffening en het batig saldo wordt uitgekeerd aan de gemeente. Daarmee eindigt de vereffening en houdt de NV op te bestaan, naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Om bedrijventerreinen te verduurzamen en daarmee toekomstbestendig te maken is er in het voorjaar van 2022 ingestemd met de bestuursopdracht De Grote Oogst. De doelstelling is de verduurzaming van bedrijventerreinen.

In de bestuursopdracht is opgenomen hoe we dit project vormgeven. Er is ingezet om met Bedrijventerrein TNP te starten.

In de bestuursopdracht zijn icoonprojecten en deelprojecten geformuleerd. Een van de deelprojecten is het opstellen van een integrale omgevingsscan. Samen met stakeholders van TNP, de provincie Noord-Brabant, Bedrijvenvereniging TNP, adviesbureau Sweco en de gemeente Bergen op Zoom is een plan van aanpak met routekaart en koppelkansen/ projecten opgesteld. Het plan van aanpak is de basis om de komende vier jaar toe te werken naar het verduurzamen van bedrijventerrein TNP. In december 2022 heeft het college ingestemd met het plan van aanpak Verduurzaming Bedrijventerrein TNP Bergen op Zoom. Dit plan van aanpak is naar de provincie Noord-Brabant gestuurd voor akkoord om in aanmerking te komen voor een subsidie van €250.000 voor de verduurzamingsopgave. In de Begroting 2023 is daarnaast een bedrag gereserveerd vanuit het Uitvoeringsbudget Klimaatakkoord van in totaal €250.000 (programma 9 van de Begroting 2023).

Acquisitie
Qua verkoop van bedrijfsgronden is er op het bedrijventerrein de Oude Molen de ontwikkeling gestart op één van de eilandkavels. Mede hierdoor is de interesse voor de resterende bedrijfskavels vergroot. Daarnaast heeft er op het bedrijventerrein Lage Meren Meilust ook een verkoop plaatsgevonden ten behoeve van (elektrische) stadsdistributie. Naast de verkoop van gronden zijn er verschillende trajecten met ondernemers doorlopen om hun huidige locatie te kunnen uitbreiden. Er is vanuit accountmanagement zorggedragen voor een aantal nieuwvestigers en er is ondersteuning geboden aan verzoeken die betrekking hebben op de energietransitie/ alternatieve vormen van energie. De tekst hierover gaat verder onder 1.3.

Regionale afspraken bedrijventerreinen
De Brabantse Wal gemeenten werken samen om de kansen te verzilveren op het gebied van een duurzame economische ontwikkeling. De samenwerking draagt onder andere bij aan de versterking van de arbeidsmarkt en het creëren van een toekomstbestendig vestigingsklimaat. Vanuit dit perspectief hebben de Brabantse Wal gemeenten in 2022 samengewerkt aan een gezamenlijk programma bedrijventerreinen met als uitgangspunt: het juiste bedrijf op de juiste plek. Op de Ontwikkeldag op 30 november 2022 is een samenhangend programma met onderbouwing conform de regionale werkwijze voor zowel het regionale als de lokale bedrijventerrein voorgelegd. De provincie Noord-Brabant, de RWB en de drie gemeenten hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de voorgestelde samenhangende programmering van de bedrijventerreinen op hoofdlijnen aansluit bij de economische en ruimtelijk-economische ambities die partijen delen voor de Brabantse Wal.

De twee lokaal vraaggerichte bedrijventerreinen in Woensdrecht en Bergen op Zoom hebben op de Ontwikkeldag van 30 november 2022 programmastatus verkregen. Voor Bergen op Zoom betreft het de uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein de Oude Molen. Deze uitbreiding staat bekend als Schans VI. In totaliteit gaat het om een bedrijventerrein met een uitgeefbare oppervlakte van 15 hectare bruto en 10 hectare netto. Het bedrijventerrein wordt specifiek voor het (lokale) MKB ontwikkeld, wat aansluit bij de zoekvraag vanuit de markt.

Theodorushaven
Conform de strategische visie Theodorushaven 2009-2021 zijn diverse projecten uitgevoerd, zoals de herstructurering van de oevers, conservering van de steigers en de renovatie van de Burgemeester Peterssluis. Voor het afschrijven van de investeringen wordt rekening gehouden met de verwachte levensduur van de verschillende kunstwerken. Om die levensduur daadwerkelijk te realiseren, is het van belang om onderhoudswerkzaamheden uit te voeren. Voor het uitvoeren van deze onderhoudswerkzaamheden zijn binnen de bestaande financiële kaders nog onvoldoende middelen gereserveerd. Dit wordt in de komende planning en control documenten ter besluitvorming voorgelegd.

In 2022 is ingezet op verdere lobby en positionering van de haven. Zo is er een uitwisseling geweest met de CEO van North SeaPort. Samen met partners van de provincie Noord-Brabant, MCA Brabant (multimodaal coördinatie- en adviescentrum) en LCB (Logistics Community Brabant) heeft er een bestuurlijke deelname plaatsgevonden aan de Vlaams-Nederlandse Delta conferentie die het afgelopen jaar in het teken stond van de TEN-T Zuid-corridor. In dit bestuurlijke netwerk zijn de (zee)havens uit de regio sterk betrokken, evenals de provincies aan beide zijden van de grens.

Verder is er voor beide initiatiefnemers van de te realiseren containerterminals een ingediende CEF-aanvraag ondersteund via een zogenaamde Letter of Support. Met de komst en investeringen van BTT in de Theodorushaven wordt strategische aansluiting gevonden in het netwerk van vaarwegen op de zogenaamde

West-Brabant corridor. Verder worden er mogelijkheden voor strategische allianties met andere havens ten gunste van een integraal netwerk van vaarwegen nagegaan via een havensamenwerking met andere havens in West- en Midden-Brabant (Brabant Ports). Dit is een initiatief van MCA Brabant, zij willen daarmee multimodale en toonaangevende binnenhavens in Brabant versterken die het vestigingsklimaat daarmee ook versterken.

Ten aanzien van de havenvisie hebben de gemeente Oosterhout en Bergen op Zoom samen subsidie van de Regio West-Brabant ontvangen om een havenvisie op te stellen voor Oosterhout en voor Bergen op Zoom. Voor deze visie worden watergebonden bedrijven uitgenodigd om samen tot een duurzaam en toekomstbestendige haven van Bergen op Zoom te komen.

1.2 Een levendige en aantrekkelijke binnenstad faciliteren.
In 2022 is met de provincie Noord-Brabant en met de partners in de stad tot een gedragen Visie Binnenstad gekomen. Als onderdeel van de Visie Binnenstad is voor 2023 een uitvoeringsplan opgesteld. De Visie Binnenstad is vastgesteld door het college en aangeboden ter behandeling in de gemeenteraad voor besluitvorming begin 2023. Samen met Ondernemersvereniging Sterck is de benodigde besluitvorming afgerond om de BI-Zone Binnenstad (her) op te richten voor een periode van 3 jaar vanaf 2023. De waarde en het belang van de weekmarkt voor de binnenstad is in de Visie Binnenstad opgenomen. Met de weekmarkt is in 2022 een onderzoekstraject doorlopen over de toekomst. Er hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden en de basis is gelegd om met elkaar in 2023 het toekomstige perspectief te bepalen. In december 2022 heeft het college ingestemd met de resultaten van het onderzoek om in 2023 verder te werken hoe de weekmarkt kan bijdragen aan een bruisende binnenstad.

1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden.
Ten aanzien van de Stimuleringsregeling Biobased Economy - Green Chemistry Campus (GCC) hebben 2 bedrijven een stimuleringsbijdrage ontvangen voor onderzoek en opschaling van hun innovatie in 2022. Zij hebben zich daarmee verbonden aan de GCC. Deze regeling wordt in samenwerking met de provincie Noord-Brabant uitgevoerd en met 100 procent financiële middelen van de provincie betaalbaar gesteld. De GCC heeft nieuw laboratoriumapparatuur aangeschaft als onderdeel van de RegioDeal Midden- en West-Brabant.

Verschillende bedrijven, die aan de GCC verbonden zijn, zijn in 2022 succesvol geweest. Zo heeft TNO/Biorizon spin-off Relement in totaal €1 miljoen aan investeringen opgehaald voor de opschaling van bio MPA, een hernieuwbaar ingrediënt dat kan worden toegepast in verf. Dit maakt coatings niet alleen duurzamer, maar biedt ook superieure eigenschappen waaronder een betere krasvastheid.

Als gevolg van de ontbinding van de NV Aangenaam is de aandelenpositie die de NV had in de GCC overgegaan naar de gemeente Bergen op Zoom. Dit is met instemming van de medeaandeelhouders provincie Noord-Brabant en NV REWIN.

De BioBest Trofee voor vastenavendbouwclubs is in 2022 niet uitgereikt vanwege covid-19 en als gevolg daarvan het niet doorgaan van de vastenavendoptocht.

Daarnaast heeft de uitwerking van inhoudelijke thema's door en met de betrokken bedrijven bij het Delta Agrifood Business (DAB) en kennisinstellingen op het gebied van duurzame bodem, eiwitten, food innovation en total use tot resultaten geleid. Innovaties door Gastronology, Algea Holland en VARTA hebben nominaties en prijzen opgeleverd. Gastronology won afgelopen jaar de Breda Start Up Award 2022 en Algae Holland won twee prijzen bij de Rabobank Start to Grow award. Bovendien is een consortium gevormd met een viertal DAB-partners om op het gebied van eiwittransitie een nieuw grootschalig onderzoek vanuit DAB te starten. Het gaat hierbij om een majeure aanvraag. De ontwikkelingen zijn ook door de Provincie Noord-Brabant gewaardeerd. Dit heeft geresulteerd in het ondertekenen van een overeenkomst 'Innovatiecoalitie Eiwittransitie – 'Procestechnologiecluster Brabant' samen met drie andere fieldlabs. De provincie Noord-Brabant heeft financiële ondersteuning geboden op het gebied van facilitaire zaken en vastgoed.

In 2022 is de voorbereiding voor vervreemding van het pand in gang gezet. Dit proces wordt in 2023 met de gemeenteraad voortgezet. Tenslotte zijn we meer naar buiten getreden door de ontvangst van verschillende bedrijven, organisaties en overheden (Rijk, Provincie en Regio). We zijn met hen in gesprek geweest en hebben hen geïnformeerd over de ontwikkelingen en ambities van het DAB. Ook werd, waar mogelijk, hun rol hierin besproken.

1.4 Marketing doelmatig versoberen
In 2022 zijn geen Citymarketingactiviteiten uitgevoerd. In december 2020 heeft de gemeenteraad naar aanleiding van het Focusakkoord de 1e Begrotingswijziging

vastgesteld; daarmee is Citymarketing per 1 januari 2021 opgeheven.

1.5 WerkgeversServicePunt en Grensinformatiepunt worden geïntegreerd in USD. Geen aparte loketten
In december 2022 is het Werkcentrum verhuisd van de Rooseveltlaan naar de Ravelstraat in Bergen op Zoom. Dit betreft een vestiging van de WVS-Groep. Het gevolg hiervan is een verbetering in de ketensamenwerking tussen gemeenten en de sociale werkvoorziening.

Vrijetijdseconomie

2 Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur-, sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde

2.1 Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.
Het jaar 2022 stond in het teken van de businesscase sport. Deze businesscase is gericht op het actualiseren en optimaliseren van de richting en inrichting van het beheer- en exploitatiemodel van de sportaccommodaties. Een van de maatregelen was de verzelfstandiging van de binnensportaccommodaties naar het Sportbedrijf Bergen op Zoom. Dit heeft plaatsgevonden. De gemeentelijke sporthallen en gymzalen zijn per 1 januari 2023 in beheer en exploitatie bij het Sportbedrijf Bergen op Zoom BV. De gemeente is eigenaar van deze BV. Deze maatregel levert vanaf 2023 een besparing op van €210.000 (structureel) per jaar.

Daarnaast zijn we gestart met het ontwerpen van een toekomstbestendig beheer- en exploitatiemodel voor de buitensportaccommodaties. In samenwerking met de buitensportverenigingen willen we komen tot een verzakelijking/ herijking van taken en verantwoordelijkheden tussen eigenaar en gebruiker/huurder. Uitgangspunt hierbij is te komen tot uniformiteit en transparantie in afspraken met betrekking tot beheer, onderhoud en de exploitatie van de buitensportaccommodaties. In totaliteit heeft de uitvoering van de businesscase geleid tot een gerealiseerde bezuiniging van €577.000 (structureel) per jaar. In het laatste kwartaal van 2022 is de businesscase sport geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een voorgestelde bijstelling van de (financiële) opdracht en dit wordt in 2023 ingebracht voor besluitvorming.

Er is overeenstemming bereikt over de uitgangspunten voor het privatiseren van het tennispark Meilust, de thuisbasis van LTC de Zoom. De vereniging wordt, met terugwerkende kracht, geprivatiseerd per 1 januari 2022. Met het bestuur van de tennisvereniging zijn afspraken gemaakt over het onderhoudsniveau en de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden om te komen tot een 0-situatie.

Bovendien heeft het Lokaal sportakkoord Bergen op Zoom vorm gekregen in 2022. Op 28 september 2022 heeft een startbijeenkomst plaatsgevonden. Tijdens de bijeenkomst is uitleg gegeven over het Landelijke en Lokale Sportakkoord en de stappen die genomen zijn en gaan worden. Input vanuit de aanwezigen is geïnventariseerd en waar mogelijk verwerkt. In het vierde kwartaal van 2022 is een stuurgroep gevormd en is er gewerkt aan het opstellen van een laagdrempelige subsidieregeling. Het doel is om deze begin 2023 open te stellen, zodat subsidie aangevraagd kan worden door sportaanbieders voor projecten en activiteiten die een bijdragen leven aan de pijlers uit het Lokale Sportakkoord.

Op 21 augustus 2022 reed het internationale wielerpeloton de derde etappe van de wielerronde de Vuelta. De slotetappe van het Nederlandse parcours was een succes waarbij Bergen op Zoom met veel live beelden zichzelf heeft kunnen tonen op televisie. De interesse voor dit sportevenement was groot: er was veel publiek aanwezig langs het parcours.

2.2 Er is een basisaanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.
Professionele Podiuminfrastructuur Bergen op Zoom
In 2022 is uitvoering gegeven aan het voorgenomen collegebesluit BW21-00102 om de financiële taakstelling van €500.000 op de podiuminfrastructuur te realiseren door de gemeentelijke taak als aanbieder van theateraanbod te schrappen. Er is in 2022 gewerkt aan de voorbereidingen voor het opheffen van alle verbonden functies aan deze taak. Daarnaast is onderzoek gedaan naar de consequenties die daaruit voortvloeien en naar samenwerkingsmogelijkheden met als doel het theater- en popaanbod efficiënter en effectiever te organiseren. Hierbij waren de uitgangspunten van de Toekomstvisie 2035 en het Bestuursakkoord 2022-2026 leidend met als beoogd doel “Bergen op Zoom als een verbindende, duurzame Beleefstad” en het inrichten van een campusconstructie in een samenwerkingsverband met onderwijs, ondernemers en inwoners.

Met het raadsbesluit RVB22-0044 in december 2022 is invulling gegeven aan de bezuinigingsopgave van €500.000 per jaar. Het theater- en het popaanbod van Theater de Maagd en Poppodium gebouw-T zullen vanaf 1 januari 2023 door stichting Podiumkunsten Bergen op Zoom en omgeving (SPBO) worden aangeboden. Met deze stichting is een subsidierelatie aangegaan van €1,97 miljoen voor het uitvoeren van haar taken.

Businesscase Markiezenhof
In 2022 is de Businesscase Markiezenhof gestart, waarin wordt gekeken naar de gezamenlijke financiële taakstelling op cultuur van €1,9 miljoen. Voor het Markiezenhof gaat het om een taakstelling €900.000. Hiervoor is in 2022 een externe projectleider aangesteld die een toekomstvisie met scenario's voor de financiële taakstellingen en organisatiemodellen gaat opstellen in samenspraak met het team Markiezenhof. Eind 2022 zijn er overlegstructuren opgezet, is er een brede inventarisatie gedaan naar financiële en organisatorische kengetallen en zijn toekomstige uitgangskaders doorgesproken. De uiteindelijke bezuiniging is afhankelijk van het gekozen scenario per 2023. De insteek blijft de doelstelling van €900.000 bezuiniging te realiseren.

Kunst-, Cultuur- en Erfgoededucatie Bergen op Zoom
Het Centrum voor de Kunsten (CKB) heeft in 2022 te maken gehad met coronamaatregelen. Deze beperkingen hebben effect gehad op alle lessen in het CKB gebouw (Kunst naar Keuze) en de lessen op externe locaties, zoals scholen (Kunst in de School) en welzijnsorganisaties (Kunst in de Wijk). In september 2022 is het nieuwe cursusjaar weer van start gegaan.

Daarnaast is in 2022 een herstart gemaakt met de businesscase cultuureducatie (CKB). In samenspraak met de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en met de kerngroep cultuur is de projectopdracht voorbereid en vastgesteld om te komen tot een businesscase in 2023 die richting geeft op welke wijze en onder welke voorwaarden een toekomstig CKB kan worden gerealiseerd.

Bouwkoten
In februari 2022 heeft de gemeenteraad een geamendeerd besluit genomen inzake het dossier bouwkoten. Met dit besluit is opdracht gegeven om definitief door te pakken op een toekomstbestendig plan waarbij in het gebied van de Geertruidapolder een cluster gaat ontstaan wat specialismen, educatie en het cultuurleven op unieke wijze samenbrengt. Door de raad is besloten dat de convenantpartners het hele traject (van ontwerp tot uitvoering) inclusief financiering zelf oppakken en de rol van de gemeente zich beperkt tot wat wettelijk van haar mag worden verwacht (vergunningstrajecten), het beschikbaar stellen van de ondergrond en (gedeeltelijke) subsidiering van de kapitaallasten en exploitatiekosten. Om beeld te krijgen van dit laatste, hebben de convenantpartners de opdracht gekregen een uitvoeringsplan op te stellen waarin inzichtelijk wordt wat de bouwkosten, de kapitaallasten en het tekort op de exploitatie wordt/is.

Ondersteuning middels regie – beheers situatie huisvesting culturele verenigingen
Naast de huisvesting van Bergse Bouwclubs spelen er meerdere culturele huisvestingsvraagstukken zoals de besluitvorming over verkoop gemeentelijk vastgoed, de exploitatie van het cultureel vastgoed en diverse ruimtevragers die aankloppen bij de gemeente Bergen op Zoom. In het laatste kwartaal van 2022 is gewerkt aan een voorstel om vraagstukken samen te brengen om zo efficiënt te werken aan integrale oplossingen. Dit is een kans om een verdere duurzame verbinding te zoeken op inhoud met onderwijs, bedrijfsleven en organisaties (3HO). De haalbaarheid hiervan wordt verder uitgewerkt in 2023.

Evenementenbeleid
In 2022 is gewerkt aan de opdracht van de gemeenteraad om te komen tot een meer kostendekkend evenementenbeleid. Het huidige beleid dateert van 2010 en de in november 2019 en februari 2020 aan de raad voorgelegde voorstellen hebben nog niet tot besluitvorming geleid. Daarna zijn er diverse ontwikkelingen geweest, zoals de impact van de coronamaatregelen op evenementen en nieuwe kaders vanuit de bestuursopdracht en de Toekomstvisie 2035. Er is verder gewerkt aan het evenementenbeleid en de opdracht om de kosten (direct en indirect) voor de uitvoering van het evenementenbeleid inzichtelijk te maken. Naar verwachting kan een raadsvoorstel in het tweede kwartaal van 2023 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Cultuurstimulering – (Coronacompensatie Cultuur)
Ter uitvoering van de Rijkscompensatiemiddelen corona cultuur heeft het college het cultuurveld geraadpleegd over de bestemming van de middelen. Dit heeft geleid tot het openstellen van twee nieuwe regelingen in januari 2022 en het reserveren van een bedrag bestemd voor langdurige effecten. Het jaar 2022 stond in het teken van de uitvoering van de regelingen welke, op het verzoek van de raad, per oktober 2022 tussentijds met het culturele veld geëvalueerd zijn. De evaluatie liet geen noodzaak zien voor het bijsturen van deze budgetten. Voor het Noodfonds is afgerond €271.000 gerealiseerd waardoor

€229.000 beschikbaar is voor de regeling in 2023. De Stimuleringsregeling is opgedeeld in tranches waarbij voor 2022 niet het volledige bedrag is benut. Een bedrag van afgerond €104.000 wordt meegenomen naar 2023. Verder is op cultuurstimulering de ontvangen december-circulaire 2021, meegenomen naar 2022. Deze gelden, afgerond €172.000, zijn nog niet uitgegeven en worden samen met het gereserveerde bedrag voor langdurige effecten meegenomen in de strategie om de gelden ten goede te laten komen aan de sector voor 2023 en verder.

Zuiderwaterlinie, Linie van de Eendracht (PMS)
In 2022 is de Linie van de Eendracht herstart in het kader van de Zuiderwaterlinie. Besloten is om in het kader van de INTERREG aanvraag €100.000 in te brengen vanuit Bergen op Zoom om te komen tot €200.000 input vanuit Bergen op Zoom (dankzij de Interreg subsidie verdubbelaar). Voor dit bedrag kunnen 1 tot 3 projecten in de openbare ruimte worden gerealiseerd, tezamen met enkele projecten vanuit de gemeentes Steenbergen en Tholen. Het doel is om vanaf 2022 te komen tot een regionale versterking van de beleving van het erfgoed in het buitengebied, op de sporen van punten (locaties), lijnen (fietspaden) en velden (gebieden zoals polders). Daarnaast is er structureel €50.000 per jaar voor de Zuiderwaterlinie alliantie. Deze wordt per 2023 helaas substantieel verhoogd door toegenomen proceskosten, tot circa €70.000 (structureel) per jaar. Er wordt in 2023 gekeken of er eventueel partners kunnen aansluiten in de Linie van de Eendracht alliantie om de kosten per deelnemende gemeente te verlagen.

Kunstwerken in de openbare ruimte (PMS)
Eind 2022 is besloten om structureel €50.000 vrij te stellen voor het meerjarenplan voor het onderhoud van de kunstwerken in de openbare ruimte. Hiervoor is het Convenant Kidor leidend, waarbij de stichting Kidor hersteladvies geeft voor de kunstwerken. In 2022 zijn 2 kunstwerken beschadigd/ontvreemd, waarvoor aangifte is gedaan. In 2023 zal er een structureel meerjarenplan tot stand komen waarin het beheer en onderhoud van de kunstwerken is vastgelegd. Zo kan de gemeente haar wettelijke taak uitvoeren in samenspraak met de partners.

Erfgoed en monumenten (PMS)
Het wettelijke kader waarbinnen het erfgoedbeleid opereert, is ongewijzigd in 2022 door het uitstellen van de Omgevingswet, die in eerste instantie was voorzien voor 1 juli 2022. Eind 2022 zijn de eerste signaleringen voor hernieuwd erfgoedbeleid opgesteld, omdat begin 2023 zowel de erfgoedverordening en de subsidieverordening in dit kader worden geactualiseerd in overeenstemming met de nieuwe regelgeving. Deze worden daarnaast verbeterd op basis van de praktijk. Ook wordt begin 2023 het Erfgoedbeleid herijkt, waarbij alle beleidstukken die relevant zijn voor cultureel erfgoed worden samengebracht, geactualiseerd en getemporiseerd. Dit betekent wel dat de vestingvisie in een uitgeklede vorm wordt uitgewerkt. In 2022 is het concept winkelpuienbeleid in omloop gebracht, die in 2023 wordt voorgelegd ter besluitvorming.

Ten aanzien van de Stadsgidsen is eind 2022 besloten met de Stichting Stadsgidsen om tot een convenant te komen waarbij alle regelingen per bezocht monument worden geïntegreerd, de huur- of gebruiksovereenkomsten worden geconsolideerd en alle andere noodzakelijke gegevens worden geborgd.

Ten aanzien van het monumentale (gemeentelijke) vastgoed is er in 2022 een concept plan van aanpak opgesteld om per monument - die gemeentelijk eigendom is - te kijken wat de mogelijkheden zijn voor eigenaarschap, bekostiging en exploitatie. Dit plan van aanpak houdt verband met het amendement Monumentovername door de Stichting Stadsgidsen. Wat betreft de particuliere monumenten heeft de gemeente zorg gedragen voor de instandhouding voor het verstrekken van subsidies of advies. Ook ten aanzien van initiatieven van zonnepanelen is er eind 2022 een traject gelanceerd met een concept zonnepanelenbeleid dat begin 2023 dient te worden vastgesteld.

De kansen om samenwerking voort te zetten zijn eind 2022 benut door overlegstructuren te realiseren, op zowel stedenbouwkundig als cultureel vlak. Zo is er een platform voor cultuurhistorische verenigingen ontstaan en zijn stedenbouwkundige organisaties eind 2022 nadrukkelijker betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen met een snijvlak op erfgoed. In de zuiderwaterlinie is opnieuw leven ingeblazen, met een nadruk op interregionale samenwerking (interreg). Door subdsidieverdubbelaars en het uitwisselen van best practices ontstaat hier meer voordeel in de totale uitvoering.

Recreatie & Toerisme
Onze deelname aan verschillende samenwerkingsverbanden is in 2022 verstevigd. We zijn ambtelijk en bestuurlijk onderdeel van de samenwerking Waterpoort en waren hiervoor betrokken bij verschillende werkgroepen en acties. We hebben meegewerkt aan de regionale opgave Vrijetijdseconomie van de Regio West-Brabant (RWB). De VVV Brabantse Wal wis verantwoordelijk

voor de uitvoering van het toeristisch beleid door gastheerschap, productontwikkeling en promotie. Naast het ontvangen van bezoekers aan de VVV-balie werd gewerkt aan de website, database, campagnes en de ontwikkeling van nieuwe uitgaven en routes.

De Gebiedsalliantie Brabantse Wal is gestart met de opdracht om voor de Brabantse Wal gemeenten een merkstrategie voor de Brabantse Wal te onderzoeken. Daarnaast werkten zij aan afronding van de subsidietrajecten vanuit de provincie Noord-Brabant.

Onderwijs

3 Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad

3.1 Divers aanbod van verschillend onderwijs.

De gemeente heeft als doel het huidige onderwijsaanbod in stand te houden en waar nodig te ondersteunen bij uitbreiding van het onderwijsaanbod. Vanaf het schooljaar 2020-2021 is De Vrije School De Zeeridder gevestigd in Bergen op Zoom. Bij aanvang van het schooljaar 2022-2023 telt deze school 122 leerlingen en de school is nog steeds groeiende. Er is een initiatief opgestart om in samenwerking met het MollerJuvenaat de vrije school als voortgezet onderwijs aan te bieden. Met de fusie tussen Het Juvenaat en het Mollerlyceum tot het MollerJuvenaat kan het categoraal gymnasium in de toekomst aangeboden blijven worden. Op mbo-niveau vindt samenwerking plaats tussen de gemeente Bergen op Zoom, de Stadspodia, Siemens en Tait om leerlingen op te leiden met de nieuwste technieken in de theater- en podiumtechniek.

3.2 Sterke verbinding van het onderwijs met economische ontwikkelingen.

Met de Agenda Beroepsonderwijs hebben de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven de handen ineen geslagen om mensen gericht op te leiden voor de arbeidsmarkt waar de grootste vraag naar personeel is. Een belangrijke doelstelling is om mensen die nog niet actief waren op de arbeidsmarkt klaar te stomen voor regulier werk. Hiertoe zijn verschillende projecten geïnitieerd. Met het initiatief Sterk Techniekonderwijs wordt door de vmbo- en mbo-scholen in de regio samengewerkt om het onderwijsprogramma zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de behoeften van werkgevers. De scholen hebben hiervoor subsidie van het Rijk ontvangen. De gemeente zet de samenwerking voort in het kader van de Broedplaats Agrofood/ Delta Agrifood Business. De gemeente heeft vanuit het oogpunt onderwijs onvoldoende personele formatie om actief de verbinding te zoeken met het mbo, hbo en het bedrijfsleven.

3.3 Samenwerking met onderwijspartners en partnersteden.

3 keer per jaar wordt een bijeenkomst van de Regionale Educatieve Agenda (REA) georganiseerd. In de REA zijn de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen, Tholen en Woensdrecht en de onderwijspartners vertegenwoordigd. Tijdens de REA worden alle bovengemeentelijke onderwerpen besproken waarin samenwerking moet plaatsvinden tussen de onderwijsinstellingen en de gemeenten. Sinds 2021 steunen de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht en alle schoolbesturen binnen deze gemeenten het initiatief van de Nieuwkomersvoorziening Wereldwijs. In Wereldwijs krijgen kinderen van 6 tot 12 jaar extra taalonderwijs, waardoor ze na gemiddeld 1 jaar kunnen uitstromen naar het regulier basis- of voortgezet onderwijs. De gemeente Bergen op Zoom heeft samen met de gemeenten Halderberge, Roosendaal, Steenbergen en Woensdrecht een netwerksamenwerking met betrekking tot leerplicht/ kwalificatieplicht.

4 Goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken

4.1 Bereikbaar onderwijs.

De gemeente stimuleert het inclusief onderwijs. Op iedere school wordt op basis van de specifieke behoeften per wijk een passende breedte van leer- en ontwikkelmogelijkheden aangeboden. Een inbedding in de wijk, verbonden met andere organisaties en voorzieningen, maakt het mogelijk een gebundelde bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leer- en leefomgeving van kinderen. Hierbij is extra aandacht voor wijk Oost, omdat er in verschillende buurten van wijk Oost een bovengemiddelde concentratie van doelgroepkinderen aanwezig is.

De gemeenteraad heeft in 2020 het beleidsrijk Integraal Huisvestingsplan (IHP) goedgekeurd voor het primair onderwijs. Met uitvoering van het IHP start de realisatie van toekomstbestendige onderwijshuisvesting in de dorpen en wijken. De gemeente zet hierbij in op doordecentralisatie van onderwijshuisvesting op de schaal van schoolbesturen. In 2022 is aan de financiële inrichting van de doordecentralisatie een vervolg gegeven. De gesprekken met zowel de stichtingen LPS als ABBO zijn in 2022 voortgezet, maar door capaciteitsproblemen op

zowel de afdeling onderwijshuisvesting als vastgoed zijn deze doordecentralisaties niet in 2022 afgerond.

In 2022 heeft de bouw van basisschool El Feth verder vorm gekregen. Door leveringsproblemen en gebrek aan arbeidskrachten in de bouw heeft dit project vertraging opgelopen, oplevering is nu voorzien in 2023. Daarnaast hebben we onderzoek gedaan naar de definitieve huisvesting voor Vrijeschool De Zeeridder. Dit heeft niet geleid tot een besluit omtrent de huisvesting. Doordat De Zeeridder harder groeide dan was voorzien en de beoogde onderwijsruimtes niet vrijkwamen in de Brede school zijn in augustus 2022 tijdelijk noodunits geplaatst. De onderzoeken die in 2022 waren voorzien voor (her) nieuwbouw van een aantal scholen die de komende jaren aan de beurt zijn zoals de Sancta Maria, Krabbenkooi en Montessori zijn door gebrek aan capaciteit uitgesteld.

4.2 Een goede bezetting van de lokalen en andere ruimtes in de scholen.
Jaarlijks wordt op basis van de leerlingenprognoses bezien hoeveel lokalen per school nodig zijn. De beschikbare ruimte wordt in de eerste instantie ingezet om ruimtegebrek door groei van andere scholen in de buurt op te vullen en opgevuld ten behoeve van de kinderopvang. Zo maakt El Feth gebruik van lokalen bij de Anton van Duinkerkenschool en worden de beschikbare ruimtes binnen Brede School het Palet ingezet voor huisvesting van De Zeeridder. In oktober 2022 is via de motie Huisvesting De Zeeridder door de gemeenteraad verzocht om een capaciteitsoverzicht van alle lokalen in de schoolgebouwen op te stellen. Het onderzoek naar de capaciteit loopt en zal in 2023 worden afgerond.

4.3 Scholen worden een ontmoetingsplek in de wijk.
De gemeente zet actief in op de wettelijk bepaalde gemeentelijke taak om de betrokkenheid van ouders bij de school te bevorderen. Met initiatieven als de onderwijsambassadeurs en de bibliotheek worden ouders gestimuleerd om de weg naar school te vinden. Er zijn (beperkte) initiatieven om op scholen taalonderwijs aan te bieden aan laaggeletterde ouders en ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn.

4.4 Scholen zijn schoon, heel, veilig en duurzaam.
In het IHP is opgenomen welke scholen ingrijpend verbouwd moeten worden of waarvoor vervangende nieuwbouw moet komen. Als een school wordt verbouwd of gebouwd, dient dit te voldoen aan strenge eisen op het gebied van duurzaamheid en veiligheid. Scholen moeten degelijk gebouwd zijn en dienen te voldoen aan de door de RIVM opgestelde hygiëne richtlijnen.

Indien er sprake is van nieuwbouw en/of vernieuwbouw wordt er rekening gehouden met de eisen die in de toekomst worden gesteld aan gebouwen. Er wordt ENG gebouwd en conform Frisse scholen klasse B. (Bijna) Energie Neutrale Gebouwen (BENG en ENG) Vanaf 1 juli 2020 moeten alle nieuwe gebouwen in Nederland bijna energie neutrale gebouwen (BENG) zijn. Dit vloeit voort uit het Energieakkoord voor duurzame groei en uit de Europese richtlijn EPBD. De BENG-eisen gelden alleen voor nieuwbouw. Daarnaast wordt landelijk gesproken over energie neutrale gebouwen (ENG).

Het doel van het programma van eisen voor Frisse scholen is eisen te formuleren om een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijk schoolgebouw te realiseren. Het is ontwikkeld op initiatief van de overheid en gaat verder dan de eisen in het Bouwbesluit op het gebied van energie, lucht, temperatuur, licht en geluid. Het betreft hier geen wettelijke verplichting.

5 Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten

5.1 Voorkomen ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten.
In 2022 is de Thuiszittersaanpak verder vorm gegeven. Op basis van de gemaakte afspraken in dit Thuiszitterspact zetten we ons in om – samen met samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs - jongeren weer deel te laten nemen aan het onderwijs of het best mogelijke alternatief. Het Thuiszitterspact stelt het kind centraal. Elk kind dat langer dan twee weken thuiszit wordt gemeld en geregistreerd bij een centraal meldpunt bij het Regionaal Bureau Leren West-Brabant (RBL).

Leerplicht is bij thuiszitters vanaf het begin betrokken. Leerplicht doet onderzoek naar het verzuim en kan advies uitbrengen om jeugdprofessionals in te schakelen. Daarnaast moet er voor elk kind een plan van aanpak opgesteld worden dat wordt nageleefd. Wanneer de leerling staat ingeschreven bij een school is die school verantwoordelijk om op korte termijn een multidisciplinair overleg te organiseren met als doel de leerling weer zo snel mogelijk terug te laten keren in de school. Steeds moeten oplossingen worden gezocht vanuit het recht van het kind op passend (onderwijs en zorg) aanbod. De focus is vooral op het aan boord houden van jongeren en het inperken van de gevolgen op de lange termijn. Daarbij wordt volgens de Methodiek Aanpak Schoolverzuim (MAS) gewerkt.

De materie rondom thuiszitters is complex en lastig op te lossen. In 2022 is een aantal thuiszitters aan het einde van het schooljaar nog niet opgelost. Deze casussen behoeven verdere aandacht in het nieuwe schooljaar. Door korte lijntjes te onderhouden met de scholen zien we dat veel jongeren die preventief zijn gesproken niet terug in beeld komen. Op langere termijn voorkomt dit schooluitval. De leerplichtambtenaar bezoekt 1 keer per jaar alle scholen om te informeren over de werkzaamheden en om het verzuim te bespreken.

RMC
Het afgelopen jaar waren de trajectbegeleiders een groot deel van hun tijd kwijt aan zorgleerlingen. Dat heeft extra inzet gevergd op trajectbegeleiding zoals On My Way. Dit is een traject van 8 dagen in 4 weken waarin jongeren door middel van workshops inzicht krijgen in wie ze zijn, wat ze willen, wat ze kunnen en wat de eerste stap richting de toekomst kan zijn.

Daarnaast is in 2022 het project Not in Education, Employment or Training (NEET) opgestart. Deze laagdrempelige aanpak heeft tot doel om jongeren terug naar school, dus naar een startkwalificatie, of arbeid te begeleiden.

Oekraïense vluchtelingen
Sinds februari 2022 heeft Bergen op Zoom een opvanglocaties geopend waar onder andere Oekraïense jongeren worden opgevangen. Deze jongeren zijn over het algemeen niet direct op een school ingeschreven. Veel mensen dachten dat het immers om een tijdelijke situatie zou gaan. Net voor de zomervakantie zijn er vanuit de gemeente acties uitgezet om deze jongeren te benaderen en te helpen met het vinden van een passende onderwijsplek.

5.2 Bestrijden leerachterstanden.
De gemeente Bergen op Zoom voert het onderwijskansenbeleid uit. Het doel van het onderwijskansenbeleid is het voorkomen en terugdringen van taal- en leesachterstanden. In dit kader worden middelen besteed aan voorschoolse educatie (ve), de pedagogisch beleidsmedewerker, toeleiding van doelgroepkinderen naar voorschoolse educatie, schakelklassen, de nieuwkomerslocatie Wereldwijs, de bibliotheek op school, de pilot Lezen op Recept, de Voorleesexpress en de onderwijsambassadeurs.

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) heeft de gemeente Bergen op Zoom rijksmiddelen ontvangen om initiatieven te ondersteunen om de door de covid-19 pandemie ontstane onderwijsachterstanden en mentale problemen aan te pakken. Aanbieders van peuteropvang en onderwijsinstellingen hebben subsidieaanvragen kunnen doen voor initiatieven om deze achterstanden aan te pakken.

Vanuit het initiatief van de Gelijke Kansen Agenda zijn vanuit het Rijk aan schoolbesturen extra middelen beschikbaar gesteld om de kansen van kinderen te vergroten. In 2022 heeft RSG 't Rijks een subsidie van €100.000 ontvangen voor de jaren 2022 en 2023. De middelen worden ingezet ten behoeve van onderwijsambassadeurs en vooral om te stimuleren dat er onderwijsambassadeurs actief worden binnen het voortgezet onderwijs.

6 Een leven lang leren

6.1 Voorkomen en terugdringen laaggeletterdheid.
In de arbeidsmarktregio (14 gemeenten) is een regioplan Dromen, durven doen 2020-2024! vastgesteld voor de aanpak van laaggeletterdheid. Aanvullend is in 2022 gestart met het vertalen van dit regioplan naar een lokaal uitvoeringsplan Laaggeletterdheid. Samen met formele en non-formele taalaanbieders is dit uitvoeringsplan tot stand gekomen. De aanpak richt zich op laaggeletterde inwoners van 18 jaar en ouder en kent twee doelstellingen: de basis op orde en meer mensen bereiken. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een uniforme werkwijze met herkenbare logo's van de (Digi)-Taalhuizen. Verder is het Digi-Taalhuis Bergen op Zoom gecertificeerd. Uit deze certificering blijkt dat het Digi-Taalhuis de kwaliteit op orde heeft. Een belangrijk onderdeel van de toetsing is het maatschappelijke effect en de toekomstbestendigheid.

Daarnaast is eind 2022 de regionale website Taal West Brabant gelanceerd (www.taalwestbrabant.nl). Verder is in 2022 ter voorkoming en signalering van laaggeletterdheid bibliotheek op school en de VoorleesExpress voortgezet. Inmiddels zijn 16 bibliotheken op school gerealiseerd.

Ouderbetrokkenheid
Onderzoek wijst uit dat het consultatiebureau een vindplaats is voor laaggeletterde ouders van kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. De artsen en verpleegkundigen van het consultatiebureau krijgen in het kader van de pilot Lezen op Recept extra tijd om mogelijke laaggeletterdheid te signaleren en ouders door te verwijzen naar initiatieven als de VoorleesExpress en het Digi-Taalhuis.

Ook wordt het traject Onderwijsambassadeurs van de Gelijke Kansen Alliantie (GKA), ondersteund vanuit WijZijnTraverse, gecontinueerd ter bevordering van ouderbetrokkenheid.

Taal op de werkvloer

De gemeente heeft inwoners gestimuleerd om deel te nemen aan volwasseneneducatie en taalonderwijs. Daarnaast vraagt de gemeente werkgevers om aandacht te hebben voor laaggeletterdheid op de werkvloer, ondersteund vanuit Samen in de Regio. Ook binnen de gemeentelijke organisatie wordt geïnvesteerd in bewustwording bij medewerkers voor duidelijke taal in haar communicatie met de inwoners.

Indicatoren

Omschrijving indicator *	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Het aantal niet sporters (uitgedrukt in een percentage)	49,3 (2020)	-	52,7	-	-
Economie: functiemenging (verhouding tussen banen en woningen) (als percentage)	53,3 (2021)	50,0	49,4	50,0	-
Economie: Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	165,1 (2021)	131,3	137,6	145,3	-
Absoluut verzuim (per 1.000 leerlingen)	2,7 (2021)	4,4	2,6	1,8	-
Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen)	20 (2021)	19	-	17	-
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (percentage)	1,9 (2021)	2,4	2,0	2,1	-

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.



Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Onderwijsagenda Brabantse Wal 2019-2022	2019
Onderwijskansenbeleid	2019
Detailhandel structuurvisie	2016
Startfoto lokale economie	2016
Kadernota 'Sport (is) in beweging' 2011-2016	2011, verlengd in 2016
Sport is (in) Beweging – 'Uitvoeringsnota Sport en Bewegen'	2013, verlengd in 2016
Actieplan economische structuurversterking	2015
Uitvoeringsprogramma Materieel Erfgoed	2015
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Doorontwikkeling Binnenschelde 'Boulevard in Beweging'	2014
Verordening leerlingenvervoer	2014
Cultuurvisie Bergen op Zoom	2013
Nota integraal bedrijventerreinenbeleid	2013
Visie Materieel erfgoed	2013

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Zwembad de Schelp en De Melanen BV	De exploitatie van twee zwembaden.
Leerplicht regionaal bureau	Regionale centrale leerling-administratie; centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) ten behoeve van betere controle op voortijdige schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg en Veiligheidspartners. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €37.423.
Regio West-Brabant (RWB)	De Regio West-Brabant (RWB) is een alliantie van negentien gemeenten met als doel de regio te versterken en stimuleren op het gebied van onder andere economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ontwikkelingen en wonen. Daarnaast is de RWB een strategische gesprekspartner voor onder andere de provincie, de nationale overheid en Europa, waar het gaat om de toekomst van de regio en beschikbare fondsen. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €1.735.693.
Rewin NV	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren.

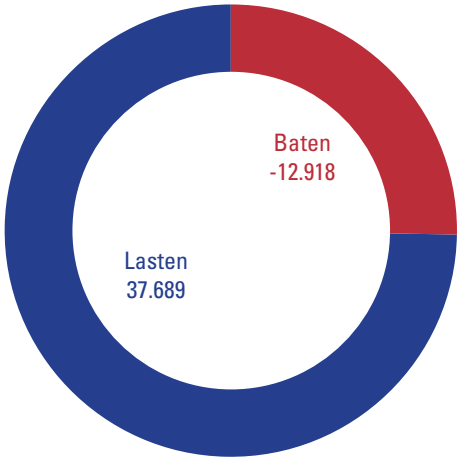
Wat heeft het gekost?

Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

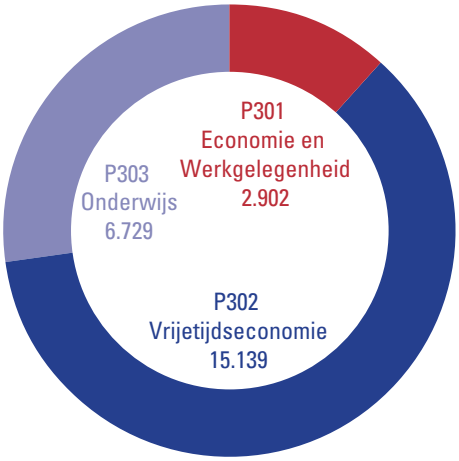
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-11.456	-11.945	-13.186	-12.302	-884	N
Lasten	34.399	34.572	38.326	37.611	715	V
Totaalsaldo baten en lasten	**22.944**	**22.627**	**25.140**	**25.310**	**-169**	**N**
Onttrekking	0	0	-172	-617	445	V
Storting	0	0	90	77	13	V
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**-82**	**-539**	**457**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**22.944**	**22.627**	**25.058**	**24.770**	**288**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P301** **Economie en werkgelegenheid**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-965	-1.255	-1.113	-684	-429	N
Lasten	3.138	4.350	4.170	3.586	584	V
Totaalsaldo baten en lasten	**2.173**	**3.095**	**3.057**	**2.902**	**155**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**2.173**	**3.095**	**3.057**	**2.902**	**155**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P302** **Vrijetijdseconomie**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-4.837	-7.073	-6.952	-6.164	-788	N
Lasten	19.090	19.833	21.924	21.842	82	V
Totaalsaldo baten en lasten	**14.253**	**12.760**	**14.972**	**15.678**	**-706**	**N**
Onttrekkingen reserves	0	0	-172	-617	445	V
Stortingen reserves	0	0	90	77	13	V
Totaalsaldo reserves	**0**	**0**	**-82**	**-539**	**457**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**14.253**	**12.760**	**14.890**	**15.139**	**-249**	**N**

x € 1.000 **Productgroep P303** **Onderwijs**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-5.653	-3.616	-5.121	-5.454	333	V
Lasten	12.172	10.389	12.232	12.183	49	V
Totaalsaldo baten en lasten	**6.518**	**6.773**	**7.111**	**6.729**	**382**	**V**
Gerealiseerde resultaat	**6.518**	**6.773**	**7.111**	**6.729**	**382**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	**Resultaat baten 2022**	**V / N**	**Resultaat lasten 2022**	**V / N**
P301 Economie en werkgelegenheid	-429	N	584	V
P302 Vrijetijdseconomie	-788	N	82	V
P303 Onderwijs	333	V	49	V
	-884	**N**	**715**	**V**

Toelichting

P301 Economie en werkgelegenheid **155 V**

Salaris- en inhuurkosten 170 V

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Theodorushaven -80 N

De ontvangsten van havengelden zijn uitgekomen op €431.000, dat is €44.000 minder dan begroot. Dit is (gedeeltelijk) een gevolg van de coronamaatregelen begin 2022. Daarnaast waren de onderhoudskosten €36.000 hoger. We zijn bezig om de kosten voor het dagelijks en grootonderhoud voor de haven in beeld te brengen. Wanneer dit is uitgevoerd, bieden we aan de gemeenteraad een voorstel aan voor actuele onderhoudsbudgetten.

Economische ontwikkeling 78 V

Er was voor €500.000 aan subsidieverlening voor de biobased economy opgenomen. Hier is €124.000 van uitgegeven. De uitgaven worden volledig gedekt door een subsidie van de provincie. Deze is dus ook lager uitgekomen. Daarnaast zijn er nog enkele kleine subsidies ontvangen tot een bedrag van €20.000 die niet waren begroot. In 2022 hebben we geen €100.000 subsidie aan Sterck verstrekt, doordat er in 2022 geen Bi-Zone was. Tot slot hebben we incidenteel hogere lasten voor het aanpassen van de beleidsregels voor de binnenstad (€40.000).

P302 Vrijetijdseconomie **-706 N**

Cultuurbedrijf -1.650 N

Voor 2022 is een taakstelling van €1,4 miljoen op de salariskosten van het cultuurbedrijf opgenomen in verband met de businesscase cultuur. Van deze taakstelling is €670.000 door het cultuurbedrijf ingevuld. Voornamelijk op de docenten van het CKB is minder uitgegeven dan begroot. Vanwege covid-19 aan het begin van het jaar konden veel lessen niet doorgaan. Ook bij het Markiezenhof is er vanwege covid-19 bespaard op de salariskosten. Per saldo was er een tekort op de salariskosten van €730.000.

Op de exploitatielasten heeft het CKB een tekort van €24.000. Vanwege covid-19 heeft er het eerste halfjaar geen inzet plaatsgevonden op de scholen door het CKB. De inkomsten zijn hierdoor lager uitgekomen en niet volledig gecompenseerd door lagere kosten.

Ook het theater de Maagd kent op de exploitatiekosten (incl. het vastgoed) een tekort van €37.000. Door de sluiting tot april 2022 hebben voorstellingen geen doorgang kunnen hebben. De bezoekersstroom is na deze periode niet direct op het pijl van voor covid-19 gekomen. Ook hier zijn de lagere inkomsten niet volledig gecompenseerd door lagere uitgaven.

De exploitatiekosten van het museum het Markiezenhof zijn uitgekomen op een voordeel van €19.000. Vanwege covid-19 is het Markiezenhof tot april gesloten geweest. Tegenover de lagere inkomsten staat een besparing op de uitgaven. In december 2022 heeft de raad besloten dat de gemeente aan de stichting Podiumkunsten Bergen op Zoom en omgeving een weerstandsvermogen beschikbaar stelt van €750.000. Deze betaling is in 2022 verwerkt, maar was niet begroot. Dit levert dus een nadeel op.

Buitensport 779 V

Omdat de businesscase buitensport niet is afgerond in 2022 is het grootonderhoud op de sportparken grotendeels niet uitgevoerd. De meeste onderhoudsactiviteiten waren gepland voor sportpark Rozenoord. Vanwege onduidelijkheid over de consequenties voor het sportpark is het onderhoud uitgesteld. Daarnaast liep een aanbesteding voor onderhoudswerkzaamheden, maar dit proces was nog niet in 2022 afgerond. In totaal hebben we €544.000 niet besteed. We stellen voor om dit over te hevelen naar 2023, zodat het grootonderhoud alsnog uitgevoerd kan worden. Daarnaast zijn de lasten voor dagelijks onderhoud €125.000 minder. Tot slot zijn de inkomsten €125.000 hoger dan begroot. Oorzaak hiervan is dat de terugbetaling die wij moesten doen van de SPUK-regeling over 2021 lager is dan verwacht. Een deel van de inkomsten uit deze SPUK-regeling 2021 hebben we dus alsnog in 2022 verantwoord.

Binnensport -137 N

Vanwege de overgang van de gymzalen en sporthallen naar de Sport BV moesten we deze locaties taxeren. De taxatiekosten van €47.000 waren niet begroot. Daarnaast zijn de onderhoudskosten van de gymzalen en sporthallen hoger, is de taakstelling op sporthal Tuinwijk van €26.000 niet gerealiseerd en zijn de inkomsten van het gymonderwijs van de basisscholen vanwege covid-19 €18.000 lager uitgekomen dan begroot.

Zwembaden 56 V

De ontvangen coronacompensatie (SPUKIJZ) die in het 2e Concernbericht 2022 is meegenomen is gunstiger uitgekomen dan begroot.

Sportstimulering -75 N

Bij het 1e Concernbericht 2022 hebben we een budget opgenomen van €330.000 voor het tekort over 2021 van BV de Zwembaden. Uiteindelijk is geen aanvullende subsidie over 2021 aan de BV verstrekt, maar een achtergestelde lening. Voor 2022 is de verwachting dat er ook een tekort zal zijn. Het tekort wordt ingeschat op €400.000. Per saldo dus een overschrijding van €70.000.

Corona compensatie cultuur 566 V

In december 2021 is van de corona compensatiemiddelen €950.000 beschikbaar gesteld voor cultuur in 2022. Hiervan is €617.000 uitgegeven. Het restant van €333.000 wordt in 2023 ingezet. Bij de decembercirculaire 2021 is aanvullend €172.000 beschikbaar gesteld als coronacompensatie voor cultuur. Deze zijn niet uitgegeven in 2022 en zullen ook in 2023 worden ingezet.

Monumenten -190 N

Bij het 2e Concernbericht 2022 was de verkoop van het perceel De Beeklaan voor €305.000 opgenomen. Deze verkoop heeft niet in 2022 plaatsgevonden, maar wordt in het tweede kwartaal van 2023 gerealiseerd. Dit wordt meegenomen in het 1e Concernbericht 2023. Daarnaast zijn in 2022 €37.000 BRIM subsidies ontvangen voor monumentale panden die niet begroot waren.

Bij het 2e Concernbericht 2022 hebben we ook meegenomen dat de hogere boekwaarde van €97.000 van de Blokstallen afgeboekt zou worden. Uit een nieuwe taxatie is gebleken dat de verkoopwaarde hoger ligt. We hoefden daardoor €66.000 minder af te boeken.

Toeristenbelasting -92 N

De opbrengst toeristenbelasting is €92.000 lager dan de begrote opbrengst van €547.000 vanwege de coronamaatregelen begin 2022.

P303 Onderwijs **382 V**

Basisonderwijs 62 V

In het raadsvoorstel actualiseren IHP 2022-2025 zijn we ervan uitgegaan dat de doordecentralisatie van ABBO voor 3 scholen in 2022 zou worden gerealiseerd. Dat is niet gelukt. Hierdoor is de doordecentralisatiebijdrage van €232.000 niet uitbetaald. Daar staat tegenover dat een aantal andere kosten zoals belastingen en verzekeringen hoger zijn uitgekomen. Per saldo een voordeel van €182.000. De geraamde huuropbrengst voor de kind centra van €97.000 is niet gerealiseerd. Onderdeel van het doordecentralisatietraject met de basisscholen is ook de verhuur van de kind centra. Dit is in 2022 nog niet geregeld, waardoor de huuropbrengst nog niet is gerealiseerd.

Leerlingenvervoer 33 V

De kosten van het leerlingenvervoer zijn voor 2022 begroot op €896.000. De werkelijke kosten zijn €33.000 lager. De belangrijkste oorzaak is een terugbetaling over 2021 van de Mytylschool.

Onderwijs Kansen Beleid (OKB) *285 V*

We hebben hiervoor subsidies verstrekt aan scholen. Deze subsidies verantwoorden wij in delen per schooljaar, waar in de begroting nog rekening was gehouden met het totale bedrag. Vandaar dat we dus een voordeel hebben op dit onderdeel van €285.000.

Reserves

Soort	Nr	Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022
Onttrekking	R98000	Res Algemeen (risico)	172	617	445
Totaal Onttrekking			**172**	**617**	**-445**
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	90	77	13
Totaal Storting			**90**	**77**	**13**

Bij de verwerking van de decembercirculaire 2021 was begroot dat €172.000 onttrokken zou worden aan de algemene reserve vanwege ontvangen coronacompensatie middelen voor cultuur. Deze middelen zijn niet uitgegeven in 2022. De middelen zullen in 2023 worden uitgegeven.

De gemeenteraad heeft in december 2021 besloten om €950.000 van de coronacompensatie middelen voor cultuur in te zetten in 2022. Er is daadwerkelijk €617.000 uitgegeven en dat bedrag is onttrokken aan de algemene reserve. Het restant zal in 2023 worden ingezet. De onttrekking van €950.000 is begroot op programma 5.

Bij het 2e Concernbericht 2022 is aangegeven dat €90.000 zou worden overgeheveld naar 2023 voor het opstellen van de businesscase buitensport. Van de beschikbare middelen was eind 2022 nog €77.000 over. Deze middelen zijn gestort in de algemene reserve, zodat zij in 2023 ingezet kunnen worden.



Programma 4

Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat	1.1 Opzetten stedelijke programmering. Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouwprogramma waar mogelijk. Realiseren woonzorgvisie. Een analyse van lokale opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en andere kwetsbare inwoners en moet de basis vormen voor prestatieafspraken op het gebied van wonen, leefbaarheid, welzijn en zorg. 1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen. 1.3 Een vitaal buitengebied. 1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing. Projectuitvoering in Gageldonk-West, Fort Zeekant en Vogelenzang. 1.5 Aanpakken leegstand en transformatie. 1.6 Handhaven omgevingskwaliteit. Verbeteringsinvesteringen stoppen. 1.7 In gang gezette verbindingen van groene en blauwe omgeving worden heroverwogen en nieuwe verbindingen worden niet aangegaan. 1.8 Business case: uitbesteden onderhoud openbare ruimte.
2. Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures	2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt. 2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn). 2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod. 2.4 Een flexibel woningbouwprogramma.
3. Duurzame economische ontwikkeling	3.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid bedrijventerreinen - zie programma 3.

4. Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig

4.1 Stimuleren fiets en OV als alternatieven voor de auto.
4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's.
4.3 Verdere digitalisering parkeren en vervoer
• Voorbereid op MaaS (Mobility as a Service).
4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes.
4.5 Kleinschalig OV in de wijken en kernen
• Voorbereid op MaaS (Mobility as a Service).
4.6 Goede fietspaden in asfalt en verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen.
4.7 Kwaliteitsbehoud in de openbare ruimte bij groot onderhoud.
4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fietser en voetganger.

4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten.
4.10 Temporiseren in de aanpak verkeersveiligheid waar verantwoord.
4.11 Verkeersonderzoeken/ -studies houden bij grootschalige wijzigingen.
4.12 Meer elektrische laadpalen in garages en op straat en meer ruimte voor deelauto's.

5. Vitale binnenstad

Zie programma 3.

6. Omgevingswet
We omarmen de omgevingswet, omdat de geest van de wet zo goed aansluit bij de ambities van Bergen op Zoom. We bereiden de invoering goed voor. Hierdoor dragen we bij aan:
- Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit;
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen;
- Een integrale benadering, waarbij sociale en fysieke vraagstukken optimaal worden verbonden;
- Het aanscherpen van een duidelijk profiel voor de gemeente/regio (omgevingsvisie).

6.1 Antwoord geven op complexe vraagstukken op het gebied van omgevingskwaliteit. De leefomgeving benaderen we samenhangend (integraal en gebiedsgericht). We geven antwoord op de complexe maatschappelijk vraagstukken energietransitie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, veiligheid.
6.2 Bergen op Zoom is volop in beweging. Grote betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke partners, bedrijven.
- Grotere en nieuwe betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving.
- Meer ruimte voor initiatieven (Ja, mits).
- Betere vertrouwensrelatie en samenspel samenleving en overheid.
- Overheid als aantrekkelijke partner, tevreden inwoners, ketenpartner, bedrijven kiezen Bergen op Zoom.
- Goed samenspel in de regio, met provincie en regiogemeenten.
- Duidelijke verwachtingen en spelregels.
- Vormgeven aan participatie
  – beginspraak, participatiebesluit, right to challenge, adviesraden social domein.

6.3 Voorbereid op complexe stelselherziening.
- Digitalisering op orde.
- Juridisch/instrumenteel op orde.
- Grote inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak van het omgevingsrecht.
- Verbeteren en versnellen besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.
- Verminderen regeldruk (o.a. welstandsregels).
- In nauwe verbinding met de organisatieontwikkelingsopgave en de opgave dienstverlening.

6.4 Het tempo van implementatie af laten hangen van de definitieve invoeringsdatum.
- Inzichtelijk maken wat de gevolgen zijn van het uitstellen van de stelselwijziging voor voortgang, kosten etc.
- Houd rekening met samenwerkingspartners en hun tempo.

7. Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig	7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders. IBOR kwaliteit jaarlijks heroverwegen. 7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie. 7.3 Bij 'vervangingsprojecten' in de openbare ruimte reconstructie en/of herinrichting. 7.4 Actieve participatie in de totstandkoming Omgevingswet in Bergen op Zoom. 7.5 Bevorderen integraliteit bij vervangingsprojecten binnen Beheer & Onderhoud. 7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Beheer & Onderhoud/ Stedelijke Ontwikkeling. 7.7 Klant/burger centraal stellen en zo verdiepen van co-creatie. Inwoners, bedrijven en instellingen betrekken. 7.8 Activiteiten Beheer en Realisatie toespitsen op hoofddoelen.
8. (Te) verantwoorde(n) inzet van gemeentelijk vastgoed	8.1 Er is een kernportefeuille gemeentelijk vastgoed vastgesteld door op basis van beleidsmatige en financiële kaders keuzes te maken ten aanzien van de inzet of het afstoten van gemeentelijk vastgoed. 8.2 Doelmatige instandhouding gemeentelijk (kern)vastgoed, inclusief buitensport-complexen, passend binnen de financiële kaders, waaronder waar mogelijk het overhevelen verantwoordelijkheid en gebruikerslasten naar contractanten. 8.3 Gemeentelijk (kern)vastgoed voldoet aan eisen wet- en regelgeving, ook in het kader van duurzaamheid. 8.4 Het gemeentelijk (kern)vastgoed is onderhouden op basis van een conditie-gestuurd (verduurzaamd) Meerjaren Onderhoudsplan. 8.5 De efficiency van het administratief beheer is verbeterd met betrekking tot opslag van data in het vastgoedbeheerssysteem, waaronder tekeningen- en contractbeheer. 8.6 Optimalisatie gebruik objecten door combinatie van diensten, in samenwerking met beleidsdiensten.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

1 Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat

1.1 Opzetten stedelijke programmering. Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouwprogramma waar mogelijk.
Realiseren woonzorgvisie. Een analyse van lokale opgaven op het gebied van wonen, zorg en welzijn voor ouderen en andere kwetsbare inwoners en moet de basis vormen voor prestatieafspraken op het gebied van wonen, leefbaarheid, welzijn en zorg.Er worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd binnen de gebieden Schelde Vesting en Markiezaten en andere locaties zoals opgenomen in de woningbouwprogrammering. We beogen daarmee dezelfde of een grotere productie te bereiken als de afgelopen jaren. In 2022 is gewerkt aan het in exploitatie nemen van de grondexploitatie Wal 2. Daarnaast is in het kader van de woningbouwversnelling de voorverkenning voor de locatie Spaensche Scharen gestart en is een projectteam gestart voor de woningbouwversnelling onder leiding van een extern adviesbureau. Met de taakstelling 7.000 woningen te realiseren voor 2040.

Eind 2022 is gestart met de voorbereidingen voor een woonzorgvisie. Hierin staat de opgave centraal om zowel een kwalitatieve en kwantitatieve inventarisatie te maken van voldoende en geschikte woningen, die geschikt zijn voor de bijzondere doelgroepen. Van belang is hierbij de combinatie van wonen met de juiste zorg en voorzieningen in de nabijheid.Hierbij wordt de samenwerking gezocht met diverse partners op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Daarnaast blijkt dat ook regio-afstemming op deze onderwerpen wenselijk is. In hoeverre de woonzorgvisie met de regio kan worden opgepakt wordt momenteel onderzocht. Het proces om tot afstemming te komen vraagt de nodige zorgvuldigheid en tijd. Eind 2023 is de oplevering van een definitieve woonzorgvisie verwacht.

1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen.
Voor de binnenstad is een nieuw beleidsplan opgesteld om de voorzieningenstructuur op peil te houden en waar nodig te transformeren. Met de lopende herstructureringen van project Vogelenzang, Gageldonk West en Fort Zeekant krijgen de wijken een impuls. In 2022 zijn hiervoor de bouwwerkzaamheden lopend. Met Vogelenzang wordt het centrum van Halsteren vitaler en beter bereikbaar gemaakt. Eind 2023 zal ook een het vernieuwde wijkcentrum van Gageldonk West in gebruik worden genomen.

1.3 Een vitaal buitengebied.
In 2022 is gestart met de opstelling van een visie buitengebied die de koers bepaald om het buitengebied eigentijds te houden en waar nodig te transformeren. Vaststelling wordt verwacht in 2023.

1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing. Projectuitvoering in Gageldonk-West, Fort Zeekant en Vogelenzang.
In project Vogelenzang is de vierde en laatste fase in uitvoering met bouw van De Leeuwerik. In project Fort Zeekant zijn de bouwwerkzaamheden in uitvoering rondom het Scheldebalkon. In Gageldonk-West is het wijkcentrumplan in aanbouw en is het deelplan Vijverberg Zuid in aanbouw.

1.5 Aanpakken leegstand en transformatie.
De actuele stand is: de Visie Binnenstad is op 2 februari 2023 vastgesteld. Binnen dit kader worden de beleidsregels binnenstad uitgewerkt zodat we op basis hiervan ook veel beter private aanvragen/ initiatieven tot transformatie kunnen faciliteren. We verwachten dat het college in april 2023 heeft besloten over de beleidsregels binnenstad. Daarnaast blijven we actief in gesprek met initiatiefnemers in de binnenstad. We onderzoeken samen met de provincie Noord-Brabant en we zijn in gesprek met private partijen over een mogelijke subsidieaanvraag (Winkelimpuls gelden) in 2023, of dit gaat lukken is nog onzeker.

1.6 Handhaven omgevingskwaliteit. Verbeteringsinvesteringen stoppen.
Bij reconstructies worden de middelen alleen aangewend voor vervanging van de bestaande infrastructuur.

1.7 In gang gezette verbindingen van groene en blauwe omgeving worden heroverwogen en nieuwe verbindingen worden niet aangegaan.
Samenwerking mat Waterschap en groot aantal gemeente is voortgezet.

1.8 Business case: uitbesteden onderhoud openbare ruimte.
De businesscase uitbesteden onderhoud openbare ruimte is voorlopig on hold gezet, omdat er op dit moment geen mogelijkheden zijn tot verdergaande samenwerking, die benodigd is voor de gewenste schaalgrootte, waarbij voordelen haalbaar zouden kunnen zijn.

2 Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures

2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt.
In april 2022 in de woningbouwprogrammering geactualiseerd en vastgesteld. Er wordt door middel van jaarschijven met Stadlander gemonitord op de sloop- en bouwproductie. De prestatieafspraken met Stadlander worden jaarlijks geactualiseerd. De monitoring van de bouwproductie vindt plaats via de woonbarometer. In 2022 heeft in het tweede en vierde kwartaal de actualisering en afstemming sub regionale woningbouwafspraken in de Stuurgroep wonen plaatsgevonden. In 2022 is een 95 procent versie van de regionale woondeal opgesteld.

2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn).
Het afgelopen jaar zijn er 216 woningen (bron BAG) toegevoegd aan de gemeentelijke woningvoorraad. Naast de 136 nieuwbouwwoningen in diverse nieuwbouwprojecten zijn er 80 woningen gerealiseerd in het kader van herstructurering (Fort Zeekant). Er zijn nieuwe woningen gerealiseerd in de Markiezaten, Scheldevesting en diverse kleinere locaties. Nieuwbouw van woningen zorgt voor doorstroming, op deze wijze komen woningen beschikbaar voor onder andere starters en jongeren.

2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod.
In de woningbouwprogrammering is een divers programma opgenomen. In de regionale woondeal worden afspraken gemaakt over het woonprogramma. Met name op het onderdeel betaalbaarheid. Elke gemeente neemt een eerlijk aandeel in de opgave om twee-derde betaalbare woningen en 30 procent sociale huurwoningen te realiseren. 30 procent van de nieuw te bouwen woningen moet bestaan uit sociale huurwoningen.

2.4 Een flexibel woningbouwprogramma.
In de woningbouwprogrammering bestaat een groot gedeelte uit harde plancapaciteit, waardoor de flexibiliteit beperkt is. Gezien het woning te kort en de ambities van de gemeente wordt flexibel ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en kansen. Hierbij gaat de voorkeur uit naar inbreidingslocaties, conform regionale woningbouwafspraken.

3 Duurzame economische ontwikkeling

Zie programma 3.

4 Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig

4.1 Stimuleren van fiets en OV als alternatieven van de auto.
December 2022 is de schop in de grond gegaan voor de realisatie van de snelfietsroute F58. Tevens zijn de deelfietslocaties verder uitgebreid richting het Boerenverdriet en Lambertijnenhof. Daarnaast zijn er samen met gemeente Woensdrecht extra deelfietslocaties gerealiseerd. Hiermee komt er meer zichtbaarheid en herkenbaarheid van deelmobiliteit regionaal gezien.

4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's.
De monitoring heeft plaatsgevonden. De resultaten van de eerste helft van 2022 zijn wel onderhevig aan de gevolgen van de maatregelen rond Covid-19. De nota parkeernormering is gehanteerd bij ver- en nieuwbouw.

4.3 Verdere digitalisering van parkeren en vervoer.
Vanuit de provincie is het softwareprogramma 'Staat van Brabant' gemaakt. Hier zitten onder andere verkeersongevallen, verkeersmodelgegevens en verkeersintensiteiten in. Ieder jaar vindt er een actualisatie plaats van dit softwareprogramma. Met Parkeerbeheer Bergen op Zoom is naar alle digitale parkeerdata gekeken. Samen met een marktpartij wordt de beschikbare digitale parkeerdata in 2023 gerubriceerd tot management informatie.

4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes en

4.5 Kleinschalig OV in wijken en kernen.
Op basis van de openbaar vervoer concessie die verlengd is van 2023 naar 2025 is er tussen concessieverlener Provincie en gemeente besloten dat het huidige aanbod verlengd wordt. Tevens heeft zoals aangegeven onder 4.1 uitbreiding plaatsgevonden van deelfietslocaties. In 2022 is het onderzoek uitgezet naar mogelijkheden voor deelauto's.

4.6 Goede fietspaden in asfalt met verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen.
Een goede en veilige openbare ruimte is te allen tijde het uitgangspunten bij de herinrichting van de openbare ruimte. In nauw overleg met alle betrokkenen wordt binnen de financiële kaders het optimale nagestreefd. Goede voorbeelden van recente data betreffen de herinrichting van Halsterseweg Noord, waarbij in overleg met Dorpsraad is gekozen voor hun voorkeursvariant en de aanleg van de snelfietsroute F58, waarmee in het vierde kwartaal van 2022 een start is gemaakt.

4.7 Kwaliteitsbehoud in de openbare ruimte bij groot onderhoud.
2022 is maximaal ingezet op kwaliteitsbehoud van de openbare ruimte, binnen de financiële mogelijkheden. In 2022 is onder meer voor een tweetal wijken forse ingezet op grootschalige onderhoud op openbare verlichting en wegen, Daarvoor was in het vierde kwartaal van 2022 een programmering opgenomen voor de aanpak in wijk Gageldonk (Sterrelaan, Rooseveltlaan en rotonde Churchillplein) en wijk Warande (Dokter de Ramlaan en Olympialaan).

4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fiets en voetganger.
In 2022 is gestart met het vervangen van vier verkeersregelautomaten op de Randweg welke IVRI-ready zijn gemaakt. Hiermee zijn wij voorbereid op de toekomst om doelgroepgericht prioriteit te geven in de verkeersregeling. Met de start van de reconstructie Antwerpsestraatweg en afronding van de Halsterseweg zorgen wij voor verkeersveilige fietsroutes naar de binnenstad.

4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten.
Geen ontwikkelingen in 2022.

4.10 Temporiseren in de aanpak verkeersveiligheid waar verantwoord.
Met de start van de reconstructies van de Antwerpsestraatweg en afronding van de Halsterseweg Noord en Vestinggronden Noord (o.a. Zuidzijde Zoom) is er binnen de projecten wel een kwaliteitsverbetering op het gebied van verkeersveiligheid bereikt. Onder andere de realisatie van snelheidsremmers in de Vestinggronden en de verbrede fietspaden op de Halsterseweg zijn daar voorbeelden van.

4.11 Verkeersonderzoeken/ -studies houden bij grootschalige wijzigingen.
Voor de versmalling van de kruising Jacob Obrechtlaan – Erasmuslaan, de toekomstige ontsluiting van nieuwbouwwijk Spaensche Scharen en de kruising Westersingel – van Konijnburgweg zijn verkeersstudies gehouden welke als onderbouwing dienen voor het verdere vervolg.

4.12 Meer elektrische laadpalen in garages en op straat en meer ruimte voor deelauto's.
Vanuit de concessie die is afgesloten met de provincie Noord Brabant zijn er voor 72 proactieve laadpaal verkeersbesluiten genomen. Deze verkeersbesluiten zijn onherroepelijk wat betekent dat tot daadwerkelijke plaatsing kan worden overgegaan in 2023. Verder kunnen bewoners nog steeds een aanvraag indienen voor een laadpaal. Over deelauto's is in 4.4 en 4.5 al aandacht besteed.

5 Vitale binnenstad

Zie programma 3.

6 Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is in 2022 meerdere keren uitgesteld. Eerst was de inwerkingtredingsdatum 1 juli 2022, dit werd 1 januari 2023 en de komende weken moet duidelijk worden wat de nieuwe invoeringsdatum zal worden. Ondanks het uitstel is in 2022 hard gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet.

6.1 Antwoord geven op complexe vraagstukken op het gebied van omgevingskwaliteit. De leefomgeving benaderen we samenhangend (integraal en gebiedsgericht). We geven antwoord op de complexe maatschappelijke vraagstukken energietransitie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid, veiligheid.
In 2022 is de Omgevingsvisie 1.0 tot stand gekomen door middel van co-creatie. Hierin is de leefomgeving integraal benaderd en worden verschillende opgaves

benoemd. De vaststelling van de Omgevingsvisie zal in 2023 plaatsvinden. Voor een toelichting op de aanpak van de maatschappelijke vraagstukken energietransitie, duurzaamheid en klimaatadaptatie, zie programma 6.

6.2 Bergen op Zoom is volop in beweging. Grote betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke partners en bedrijven.
Met de komst van de Omgevingswet is de wens om ruimte te geven aan initiatieven met de 'Ja, mits'- benadering. Dat houdt in een samenspel ontstaat tussen gemeente, samenwerkingspartners en initiatiefnemers. In 2022 is hiervoor het IMM (initiatieven mogelijk maken) proces opgesteld. Dit houdt in dat met een ja, mits houding naar initiatieven gekeken wordt, de juiste partijen op de juiste momenten aansluiten bij het gesprek en dat de integrale beoordeling gezamenlijk plaatsvind. Dit proces wordt nu beproefd en getest.

6.3 Voorbereid op complexe stelselherziening.
In 2022 zijn de volgende acties uitgevoerd om voorbereid te zijn op de invoering van de Omgevingswet:
- Werkprocessen (vergunningverlening, vooroverleg, toezicht en handhaving) zijn ingericht in de applicaties, worden getest en waar nodig aangepast en verder geïmplementeerd;
- Verordeningen (legesverordening, APV) zijn aangepast. Vaststelling vindt plaats in 2023.
- Een basisregel set voor het Omgevingsplan is in ontwikkeling;
- In het kader van de dienstverlening wordt gekeken naar de digitale dienstverlening (gemeentelijke website) en het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO).

6.4 Het tempo van implementatie af laten hangen van de definitieve invoeringsdatum.
Door het uitstel van de Omgevingswet zijn een aantal besluiten niet doorgegaan naar de bestuurlijke besluitvorming. Deze verordeningen/besluiten staan on hold en zullen in 2023 worden vastgesteld. Ook de communicatie (in- en extern) wordt in 2023 verder opgepakt, zowel vanuit de gemeente als vanuit het Rijk.

7 Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig

7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders. IBOR kwaliteit jaarlijks heroverwegen.
Onderhoud is in 2022 uitgevoerd tegen vastgestelde beeldkwaliteit binnen de financiële kaders. Tevens is in 2022 het nieuwe IBOR-plan vastgesteld, waarbij de nieuwe kwaliteitsniveaus zijn vastgesteld.

7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie.
Een groot deel van de programmering van vervangingsprojecten is uitgevoerd, een deel is opgestart, echter later dan gepland en een ander deel is niet uitgevoerd. Het later of niet uitvoeren van een project heeft vaker dan voorheen niet alleen een relatie met interne capaciteit. Steeds vaker worden wij geconfronteerd dat werken niet binnen budget kunnen worden uitgevoerd of dat andere partijen (nutsbedrijven) alsnog willen aanhaken op een bestaand project, waardoor oorspronkelijke planningen niet worden behaald.

7.3 Bij 'vervangingsprojecten' in de openbare ruimte reconstructie en/of herinrichting.
Bij de uitwerking van een (integraal) project worden alle afdelingen betrokken, zodat de inrichting van de openbare ruimte voldoende toekomstbestendig is.

7.4 Actieve participatie in de totstandkoming Omgevingswet in Bergen op Zoom.
In 2022 is de inhoud van de Omgevingsvisie afgemaakt. De visie zal in 2023 ter besluitvorming worden voorgelegd. Het zogenaamde Designteam en de Gideonsbende blijven betrokken. Zowel bij de beeldvorming voor de gemeenteraad als daarna bij de formulering van de uitvoeringsproducten.

7.5 Bevorderen integraliteit bij vervangingsprojecten binnen Beheer & Onderhoud.
Integraliteit binnen Beheer & Onderhoud geldt niet alleen bij vervangingsprojecten maar ook bij groot onderhoud. De totstandkoming van deze programmering kent een volledig draagvlak binnen Beheer en Onderhoud. Bij vervangingsprojecten is de technische staat van de riolering leidend, bij programmering van groot onderhoud is de technische staat van wegen leidend.

7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Beheer & Onderhoud/ Stedelijke Ontwikkeling.
Zoals onder 7.3 is verwoord, is sprake van een integrale scope binnen het fysiek domein als het gaat om vervangingsprojecten. Bij nieuwe projecten is sprake van een positieve leercurve. Belangrijk is dat bij projecten vanuit Stedelijke Ontwikkelingen de richtlijnen vanuit LIOR worden nageleefd en aanvullende adviezen vanuit Beheer en Onderhoud ter harte worden genomen.

7.7 Klant/burger centraal stellen en zo verdiepen van co-creatie. Inwoners, bedrijven en instellingen betrekken.
Klant/ burger worden binnen de (financiële) mogelijkheden centraal gesteld. Inwoners, bedrijven en instellingen worden actief betrokken in de uitwerking van het project.

7.8 Activiteiten Beheer en Realisatie toespitsen op hoofddoelen.
Beheer & Onderhoud richt zich primair of hoofddoelstelling voor een goed onderhouden en veilige openbare ruimte.

8 (Te) verantwoorde(n) inzet van gemeentelijk vastgoed

8.1 Er is een kernportefeuille gemeentelijk vastgoed vastgesteld door op basis van beleidsmatige en financiële kaders keuzes te maken ten aanzien van de inzet of het afstoten van gemeentelijk vastgoed.
Het afstoten van de 15 door de gemeenteraad gekozen objecten, is verspreid over de jaren 2021 tot en met 2024. Inmiddels is in de begroting 2023 vastgelegd dat deze taakstelling is uitgesteld. In 2022 zijn er twee koopovereenkomsten gesloten voor het perceel aan De Beeklaan en het Parkkeetje. Beide objecten zijn nog niet geleverd, dit staat gepland voor 2023.

Het object Hof van Ram aan De Beeklaan 29a, is door een aangenomen motie, om te onderzoeken of het object voor een symbolisch bedrag, aan de Heemkundekring kon worden verkocht, inmiddels van de verkooplijst gehaald. Daarnaast is door het college besloten om het object Kortemeestraat 18 voorlopig niet te verkopen, het object midgetgolfbaan aan de Heesterbos 2 te gaan voorbereiden voor verkoop met ontwikkelingsmogelijkheden voor woningbouw.

In 2022 zijn er voorbereidingen getroffen om een Plan van Aanpak op te stellen voor het overdragen of borgen van al onze in eigendom zijnde monumenten. Dit Plan van Aanpak wordt in 2023 vastgesteld. Middels het Plan van Aanpak wordt onderzocht of we de monumenten kunnen overdragen aan een derde of dat het beter zou zijn om de monumenten in eigendom te houden maar dan beter te exploiteren. Ook hiermee wordt de kernportefeuille vastgoed op orde gebracht.

In 2022 is de businesscase Podiumkunsten afgerond, waarbij Gebouw T en De Maagd verzelfstandigd zijn. Het eigendom van beide gebouwen blijft bij de gemeente, er is een huurovereenkomst afgesloten met de nieuwe stichting. In 2022 is ook een begin gemaakt met het verzakelijken van huurovereenkomsten met huurders van gemeentelijke panden. Er dient conform het vastgoedbeleid verhuurd te worden aan gebruikers van gebouwen.

8.2 Doelmatige instandhouding gemeentelijk (kern)vastgoed, inclusief buitensportcomplexen, passend binnen de financiële kaders, waaronder waar mogelijk het overhevelen verantwoordelijkheid en gebruikerslasten naar contractanten.
De meerjaren onderhoudsbegroting wordt jaarlijks geactualiseerd. De financiële consequenties hiervan worden verwerkt in de begroting. Bij de uitwerking van zowel de businesscase Podium infrastructuur als de businesscase Binnensport is gekeken naar de verantwoordelijkheden en de gebruikerslasten. Hierbij zijn meer verantwoordelijkheden overgeheveld naar de contractanten. Dit is ook vastgelegd in de betreffende huur- en beheerovereenkomsten.

8.3 Gemeentelijk (kern)vastgoed voldoet aan eisen wet- en regelgeving, ook in het kader van duurzaamheid.
In 2022 is gestart met het maken van een plan van aanpak met betrekking tot het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. Er is opdracht gegeven voor het maken van maatwerkrapportages voor diverse gebouwen. Vanuit deze maatwerkrapportages krijgen we inzicht in de verduurzamingsmogelijkheden per gebouw. In 2023 en de jaren erna zal hier verder invulling en vervolg aangegeven worden. Het verduurzamen van vastgoed en buitensportaccommodaties heeft ook raakvlakken met verschillende businesscases die lopen.

8.4 Het gemeentelijk (kern)vastgoed is onderhouden op basis van een conditie-gestuurd (verduurzaamd) Meerjaren Onderhoudsplan.
Het onderhoud is uitgevoerd op basis van het vastgestelde meerjaren onderhoudsplan. Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen.

8.5 De efficiency van het administratief beheer is verbeterd met betrekking tot opslag van data in het vastgoedbeheerssysteem, waaronder tekeningen- en contractbeheer.
De efficiency van het administratief beheer is verbeterd met de mogelijkheden van de bestaande applicaties. Het beheer en opslag van data is een constant aandachtspunt.

8.6 Optimalisatie gebruik objecten door combinatie van diensten, in samenwerking met beleidsdiensten.
Zoals eerder aangegeven is bij de uitwerking van de businesscases Binnensport en Podium infrastructuur concreet invulling gegeven aan het optimaliseren van het gebruik van objecten door de combinatie van diensten. Bij de uitwerking van de nog lopende businesscases zal hier ook aandacht voor zijn.

Indicatoren

Omschrijving indicator*	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Aantal nieuwgebouwde woningen (per 1.000 woningen)	9,3 (2022)	15,0	3,6	9,2	12,2
Demografische druk (%)	70,3 (2022)	72,9	73,4	74,0	74,9
Volksgezondheid en Milieu: omvang huishoudelijk restafval, (kg per inwoner)	169 (2021)	173	183	177	-

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.
** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.



Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	2022
Grondprijzenbrief 2021	2021
Woonvisie	2020
Nota Kostenverhaal	2019
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2019
Nota Grondbeleid	2017
Detailhandelsstructuurvisie	2016
Integrale aanpak leegstand	2016
Startfoto lokale economie	2016
Visie en actieplan Brede aanpak binnenstad	2016
Nota Parkeernormering	2015
Notitie Woonwagenbeleid Bergen op Zoom	2015
Verkeersplan	2014
Beleidsnota Parkeren	2013
Beleidsvisie Materieel erfgoed	2013
Nota gemeentelijk Vastgoed	2012
Visie Verkeer en Parkeren	2012
Structuurvisie Bergen Op Zoom 2030	2011
Gebiedsvisie Brabantse Wal – Bergen op Zoom Oost	2010
Meerjaren ontwikkeling Programma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014	2010
Ruimtelijke Visie West-Brabant	2009
Strategische visie Theodorushaven	2009
Nota Detailhandel	2003

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant werkt in opdracht van de deelnemende gemeenten en de provincie aan een leefbare en duurzame regio. Ze maakt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu en controleert of bedrijven zich aan de regels houden. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €1.160.961.
SAVER NV	De uitvoering van afvalinzameling- en reinigingsdiensten.
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De werkzaamheden betreffen onder meer de afgifte van parkeervergunningen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke.
NV Aangenaam Bergen op Zoom	• Het kopen, verkopen, in erfpacht uitgeven, verhuren of in huurkoop geven van gronden geschikt voor industrievestiging; • Het bouwen, kopen, of huren enerzijds en het verkopen, verhuren of in huurkoop geven anderzijds, van bedrijfsgebouwen; • De promotie van Bergen op Zoom als aantrekkelijke vestigingsplaats.



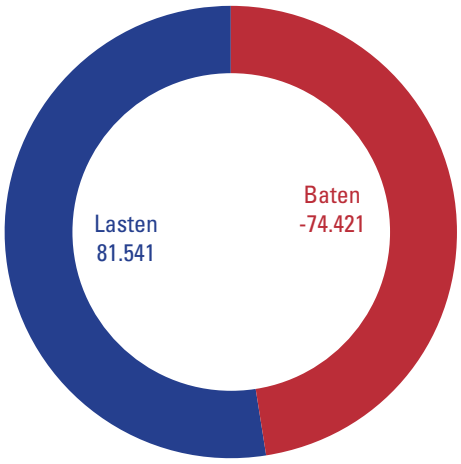
Wat heeft het gekost?

Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

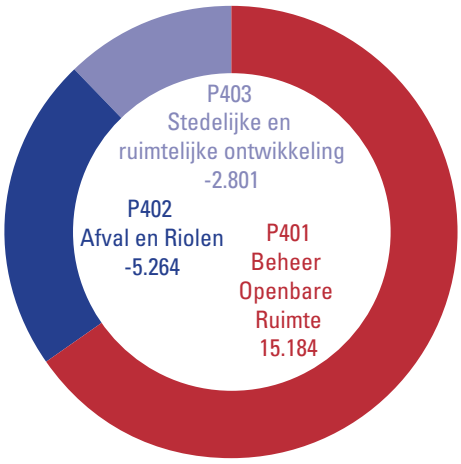
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-68.789	-54.382	-66.991	-74.330	7.339	V
Lasten	75.292	66.183	71.511	75.042	-3.532	N
Totaalsaldo baten en lasten	**6.503**	**11.801**	**4.520**	**713**	**3.808**	**V**
Onttrekking	-405	-1.708	-1.748	-92	-1.656	N
Storting	5.836	3.275	7.058	6.498	559	V
Totaalsaldo reserves	**5.432**	**1.566**	**5.310**	**6.407**	**-1.097**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**11.935**	**13.368**	**9.830**	**7.119**	**2.711**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P401** **Beheer openbare ruimte**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-1.307	-470	-675	-1.032	357	V
Lasten	14.458	16.476	16.883	16.292	591	V
Totaalsaldo baten en lasten	**13.151**	**16.006**	**16.209**	**15.260**	**948**	**V**
Onttrekkingen reserves	-77	-77	-77	-77	0	N
Totaalsaldo reserves	**-77**	**-77**	**-77**	**-77**	**0**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**13.074**	**15.929**	**16.132**	**15.184**	**948**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P402** **Afval en riolen**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-22.547	-23.162	-23.178	-23.477	299	V
Lasten	17.398	17.378	17.460	18.213	-753	N
Totaalsaldo baten en lasten	**-5.149**	**-5.785**	**-5.717**	**-5.264**	**-454**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**-5.149**	**-5.785**	**-5.717**	**-5.264**	**-454**	**N**

x € 1.000 **Productgroep P403** **Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-44.935	-30.749	-43.138	-49.821	6.683	V
Lasten	43.436	32.329	37.167	40.537	-3.370	N
Totaalsaldo baten en lasten	**-1.499**	**1.580**	**-5.971**	**-9.284**	**3.313**	**V**
Onttrekkingen reserves	-328	-1.632	-1.671	-15	-1.656	N
Stortingen reserves	5.836	3.275	7.058	6.498	559	V
Totaalsaldo reserves	**5.508**	**1.643**	**5.387**	**6.484**	**-1.097**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**4.010**	**3.223**	**-584**	**-2.801**	**2.217**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	**Resultaat baten 2022**	**V / N**	**Resultaat lasten 2022**	**V / N**
P401 Beheer openbare ruimte	357	V	591	V
P402 Afval en riolen	299	V	-753	N
P403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling	6.683	V	-3.370	N
	7.339	**V**	**-3.532**	**N**

P401 Beheer openbare ruimte **948 V**

Salaris- en inhuurkosten 538 V

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Civieltechnische kunstwerken 130 V

Onderhoud aan de civieltechnische kunstwerken wordt veelal uitgevoerd aan de hand van technische inspecties. In 2021 is een programma uitgevoerd voor twee jaar, waardoor we in 2022 een beperkte programmering hadden.

Straatreiniging 179 V

Het bedrijf NODR verhaalt namens de gemeente de kosten van schades op de schadeveroorzaker. We hebben in 2022 hierdoor €32.000 meer schade-uitkeringen op reiniging ontvangen dan begroot. Door een lagere inzet op het ruimen van zwerfafval door de WVS en een lagere inzet door de eigen dienst (vanwege ontoereikende bezetting) zijn de kosten €205.000 lager dan begroot.

Daar tegenover staat dat de kosten voor het ledigen van de afvalbakken €55.000 hoger zijn dan begroot. In het verleden werden deze werkzaamheden uitgevoerd door medewerkers van WVS. Omdat WVS niet in staat was om een volledige bezetting te leveren, is een samenwerking aangegaan met een andere leverancier, waarbij sprake is van een hoger tarief.

Kabels en leidingen 41 V

Door de aanleg van glasvezel binnen onze gemeente hebben we een hogere degeneratievergoeding ontvangen dan begroot.

Verkeersregelinstallaties 128 V

Het bedrijf NODR verhaalt namens de gemeente de kosten van schades op de schadeveroorzaker. We hebben in 2022 hierdoor €29.000 meer schade-uitkeringen op verkeersregelinstallaties ontvangen dan begroot. De €114.000 lagere kosten zijn een gevolg van lagere energiekosten door een vast contract dat we hebben tot en met 2022 (€77.000) en in vergelijking met andere jaren een lager uitgevoerd onderhoudsprogramma door de leverancier.

Verkeer en vervoer, verkeersveiligheid 113 V

Intern is een hoger bedrag doorbelast voor aanvullende diensten vanuit de buitendienst, buiten de jaarlijkse taakopdracht voor €37.000. Daarnaast is vanwege een ontoereikende bezetting minder van het onderhoudsprogramma uitgevoerd.

Wegen -60 N

De baten zijn €34.000 lager dan begroot door niet in rekening gebrachte ontheffingen aan de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW). Hierover is contact gezocht met RDW, echter zonder reactie.

Openbaar groen -137 N

We hebben een hogere opbrengst van €118.000 ontvangen voor de houtoogst als gevolg van een gunstige prijsontwikkeling voor stamhout en houtsnippers. Daarnaast waren de lasten hoger in verband met hogere intensiteit op het uitgevoerde onderhoudsprogramma en de stijgende prijzen bij aannemers als gevolg van hogere brandstofprijzen. Per saldo dus een negatief effect.

P402 Afval en riool **-454 N**

De producten afval en riool zijn gesloten administraties en het resultaat wordt verrekend met de voorzieningen. In de berekening van het tarief rioolheffing mogen een aantal kosten worden meegenomen die invloed hebben op het rekening resultaat. Dit betreffen onder andere de vergoeding van kwijtscheldingskosten, rentekosten en de vergoeding van btw. Deze laatste post is ruim €500.000 lager uitgekomen dan begroot. Per saldo dus €454.000 nadeel.

Afval 361 V
(hogere storting in de voorziening)

De aangeboden hoeveelheden huishoudelijk afval en het afval bij de milieustraat zijn minder dan begroot. De stortkosten zijn hierdoor €180.000 lager. Vanwege hogere brandstofkosten zijn de inzamelings- en verwerkingskosten €140.000 hoger dan begroot. De opbrengst van monostromen is €206.000 hoger, vanwege de gunstige marktprijzen voor papier en textiel.

De opbrengst afvalstoffenheffing is €187.000 hoger vanwege minder leegstand en meer nieuwbouw dan waar we rekening mee hebben gehouden. Per saldo is er €361.000 gestort in de voorziening afval. De voorziening bedraagt per 31 december 2022 €1.962.000.

Riolen 1.069 V
(hogere storting in de voorziening)

Vacatures, dit geldt voor zowel vast personeel als inhuur, worden moeizaam ingevuld. Daardoor is er €289.000 minder uitgegeven op de personele budgetten. Hier staat tegenover dat de doorbelasting van salariskosten naar de kredieten €145.000 lager is dan begroot.

Ook bij de leveranciers en contractpartners is sprake van een verminderd aanbod aan personele capaciteit. Hierdoor is het lastig om volledig invulling te geven aan het beheerprogramma. In totaal zijn de onderhoudskosten €665.000 lager dan begroot. Bijna de helft van dit voordeel is ontstaan doordat het planmatig reinigen en inspecteren van de riolering niet tijdig op markt is gezet vanwege te lage personele bezetting.

In 2022 is het stedelijk baggeren opgestart. Hiervoor was geen bedrag in de begroting opgenomen. Door deze werkzaamheden kwam het reguliere onderhoud aan oevers, watergangen en vijvers lager uit. Per saldo een nadeel van €227.000. Doordat er minder investeringen konden worden afgesloten bij de jaarrekening 2021 dan verwacht hebben we in 2022 minder kapitaallasten dan begroot. Dat levert een voordeel op van €168.000.

P403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling **3.313 V**

Salaris- en inhuurkosten -124 N

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Parkeerbelasting -83 N

We zien dat het parkeergedrag de afgelopen jaren is veranderd. Als gevolg van covid-19 winkelen meer mensen online en door het verdwijnen van de Mediamarkt uit de Parade is het parkeren in de garage gedaald. In de concernberichten in 2022 hebben we de opbrengsten verlaagd met €500.000 tot €4,3 miljoen. Uiteindelijk is de opbrengst over 2022 nog €83.000 lager.

Milieuzorg, OMWB 115 V

In 2022 zijn meer klachten en meldingen van overlast van bedrijven gedaan dan begroot. Hierdoor zijn de kosten met €52.000 overschreden. Daar staat tegenover dat de OMWB minder aan adviestaken vanuit projecten en processen heeft gedaan (minder aanvragen totaal sloop en adviezen bodem). Hierdoor is op dit onderdeel een voordeel ontstaan van €167.000.

ISV-projecten 3.301 V

Er is in 2022 voor bijna €1,9 miljoen aan bijdragen voor het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing van derden ontvangen. Deze bijdragen waren niet begroot, maar worden in de reserve gestort voor ISV. Per saldo levert heeft dit dus geen effect. Daarnaast zijn de uitgaven voor ISV-projecten €1,4 miljoen lager uitgekomen als gevolg van vertraging door marktomstandigheden waardoor Stadlander later is gestart. Dit geldt voornamelijk voor Gageldonk. Ook dit levert geen saldo op, omdat er hierdoor minder uit de ISV-reserve is onttrokken.

Woonwagens 92 V

Na de renovatie van zes van de zeven woonwagencentra is de onderhoudstoestand van standplaatsen verbeterd en zoveel mogelijk in gelijke conditie gehouden. Hierdoor is er minder onderhoud nodig. Ook door verkopen van standplaatsen is minder onderhoud nodig. In totaal betekent dit een voordeel van €92.000.

Omgevingsvergunningen 562 V

Afgelopen jaren zijn budgetten voor de omgevingsvisie en invoering van de omgevingswet opgenomen. Voor 2022 houden we op deze budgetten €219.000 over. De invoering van de omgevingswet is verder uitgesteld naar 1 januari 2024 en voor de omgevingsvisie is voor 2023 incidenteel nog budget nodig. We verwachten dat de budgetten in 2023 toereikend zijn.

Bij het de concernberichten in 2022 is de opbrengst van leges omgevingsvergunningen met €550.000 verhoogd tot €1,5 miljoen. Uiteindelijk is er alsnog €311.000 extra aan leges ontvangen. De oorzaak hiervoor is dat een aantal grote projecten zijn ingediend (zoals Gageldonk), waarvan niet de verwachting was dat deze nog op 2022 zouden worden aangevraagd. Daarnaast zijn er een aantal langslepende dossiers in 2022 vergund.

Grondexploitatie -2.290 N

Het verschil op zowel de baten als de lasten houdt verband met de herzieningen van de grondexploitaties, inclusief de wijzigingen op de verliesvoorzieningen en de tussentijdse winstnemingen op diverse projecten. Dit veroorzaakt een saldo van €2,3 miljoen. Deze voor- en nadelen gaan over onderhanden werk mutaties die in de exploitatie terecht komen. Deze effecten worden in de reserves verwerkt en

hebben geleid tot een lagere storting van €2,3 miljoen in de reserves. Per saldo heeft dit dus geen effect.

Gronden 1.860 V

Naast de resultaten op de grondexploitaties is er een resultaat op gronden van €607.000. Dit wordt veroorzaakt doordat er meer incidentele grondverkopen zijn gerealiseerd dan begroot. Daarnaast hebben we voor een gevestigd opstalrecht voor een 150 kV leiding van Tennet een incidentele (niet geraamde) bijdrage ontvangen. In totaal levert dit een meeropbrengst op van €534.000. Daarnaast is het herstel aan de kade nog niet uitgevoerd in afwachting van de te voeren onderhandeling en afstemming met de gebruiker van de kade. Dit levert een voordeel op van €73.000.

Daarnaast hebben we in 2022 grond verkocht ten behoeve van de ontwikkeling van een buitenlocatie voor een containerterminal voor €1,3 miljoen. Aan de verkoop van grond heeft de gemeente voorwaarden gesteld, waaraan eind 2022 nog niet is voldaan; mogelijk dient de grond teruggeleverd te worden. In de loop van 2023 wordt duidelijk of de levering definitief kan worden. Voor 2022 levert dit een eenmalig voordeel op van €1.253.000. In totaal hebben deze effecten dus een voordelig resultaat van €1.860.000.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties verwijzen wij u naar paragraaf 6 Grondbeleid en het separaat toegezonden raadsvoorstel over de jaarafsluiting 2022 van de grondexploitaties.

Reserves

Soort	Nr	Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022
Onttrekking	-		0	0	0
Onttrekking	R21017	Res kapitaallasten OBR 2017	28	28	0
Onttrekking	R21018	Res kapitaallasten OBR 2018	45	45	0
Onttrekking	R21019	Res kapitaallasten OBR 2019	4	4	0
Onttrekking	R98000	Res Algemeen (risico)	1.671	15	-1.656
Totaal Onttrekking			**1.748**	**92**	**1.656**
Storting	-		0	0	0
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	7.058	6.498	559
Totaal Storting			**7.058**	**6.498**	**559**

Onttrekkingen
Er zijn drie kapitaallastenreserves voor investeringen in de openbare ruimte 2017, 2018 en 2019 (R21017, R21018 en R21019). Conform de begroting worden hieruit jaarlijks de afschrijvingskosten van deze kredieten onttrokken.
Voor stedelijke vernieuwing (ISV) was een onttrekking begroot van €1,6 miljoen. Het resultaat op stedelijke vernieuwing was €3,3 miljoen positief. In plaats van een onttrekking aan de reserve, moesten we dus het resultaat storten in de algemene reserve. Per saldo dus €1,8 miljoen. Dit is het totale resultaat van de onderdelen stedelijke vernieuwing in programma 3 en 4.

Vanuit de overheveling van de middelen van de decembercirculaire 2021 was een onttrekking begroot van €39.000 voor kwaliteitsborging Bouw- en Woningtoezicht. Deze middelen waren niet benodigd in 2022 en worden in 2023 ingezet.

Stortingen
Zoals al aangegeven is er €1,8 miljoen gestort voor stedelijke vernieuwing (ISV). In de financiële toelichting van productgroep P403 stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling is aangegeven dat het saldo op de grondexploitaties €2,3 miljoen negatief is. Het gevolg is dat we van de begrote storting van €6,8 miljoen slechts €4,5 miljoen gestort hebben en we hebben €15.000 onttrokken aan de algemene reserve. De onttrekking aan de algemene reserve is per saldo €2,3 miljoen minder dan begroot.

Tot slot zijn er twee stortingen in de algemene reserve gedaan van in totaal €250.000. Dit betreffen twee overhevelingen die in het 2e Concernbericht 2022 zijn besloten, namelijk €200.000 voor het opstellen van (koepel-)visies en €50.000 voor het volkshuisvestingsbeleid.

Programma 5

Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Bedrijfsvoering

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Een moderne servicegerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt.	1.1 De organisatieontwikkeling staat ten dienste van de samenleving en het bestuur. De organisatie functioneert sober en doelmatig. 1.2 De organisatieontwikkeling is tot op elk niveau in de organisatie bekend, iedereen snapt waarom verandering nodig is en handelt daar naar. 1.3 Goed werkgeverschap en HR-beleid, gericht op optimaal presteren. 1.4 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020. 1.5 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website. 1.6 Procedures en werkprocessen zijn toekomstbestendig beschreven en efficiënt ingericht; iedere medewerker weet wat zijn/haar taak is en hoe zich dat verhoudt tot het geheel en handelt daar naar. De lerende organisatie wordt geborgd. 1.7 De informatiehuishouding is wettelijk op orde. 1.8 Goed werkende Planning & Controlcyclus. 1.9 Een doelmatig en gedocumenteerde inkoop- en contractmanagementorganisatie.

Financiën

Hoofddoelen	Subdoelen
2. We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie.	2.1 We stellen smart geformuleerde doelen voor de indicatoren solvabiliteit, grondexploitatie, exploitatieruimte en belastingcapaciteit. 2.2 De doelstelling t.a.v. de schuldenlast blijft onveranderd. Binnen 8 jaar naar een schuldquote van 90%. De schuldenlast wordt jaarlijks gemonitord en geëvalueerd, mede in het kader van schulden in relatie tot maatschappelijke effecten. 2.3 De weerstandsratio kent als doelstelling 1, met een ondergrens van 0,8. 2.4 Systeem van moederkredieten blijft gehandhaafd. 2.5 Gronden en gemeentelijk vastgoed worden zoveel als mogelijk versneld verkocht of afgestoten. 2.6 Verbonden partijen worden doorgelicht op toegevoegde waarde en doelmatigheid en indien opportuun verlaten. 2.7 Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld of afgesteld.

Hoofddoelen

3. Verbeteren van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar.

Subdoelen

3.1 Klanttevredenheid wordt via een 'zoover'systeem continu gemeten en 1 keer per jaar verantwoord aan de gemeenteraad.
3.2 Op basis van Plan-Do-Check-Act wordt gerapporteerd over de verbeteracties inzake klanttevredenheid.
3.3 Klantgerichtheid is een vast bespreekpunt in de jaargesprekken/ functioneringsgesprekken van medewerkers.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

Bedrijfsvoering

1 Een moderne servicegerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt

1.1 De organisatieontwikkeling staat ten dienste van de samenleving en het bestuur. De organisatie functioneert sober en doelmatig.

Als organisatie staan we in toenemende mate voor grote complexe uitdagingen. Mede als gevolg van de inflatie is het zaak om steeds efficiënter te werken en goed te letten op kosten. Tegelijkertijd nemen de eisen die worden gesteld aan gemeenten en de te leveren kwaliteit alleen maar toe. Steeds meer taken van de rijksoverheid worden overgeheveld naar de lokale overheid. We hebben te maken met meerdere crises. Ons aanpassend vermogen wordt daarmee voortdurend op de proef gesteld en stelt nieuwe eisen aan de te leveren kwaliteit. Daarmee is onze organisatie voortdurend in ontwikkeling. In 2022 is de koers uitgestippeld voor de komende jaren om zaken op orde te brengen en zijn een aantal eerste concrete resultaten behaald.

Wat hebben we bereikt in 2022:

- Op basis van Toekomstvisie 2035, Sturingsfilosofie 2022 en het Bestuursakkoord 2022 – 2026 is geïnvesteerd in het schrijven van het een organisatieontwikkelingsplan 'Bergen in Beweging'. Dit om zaken op orde te brengen vanuit een samenhangend kader. We richten ons in dit plan vooral op het versterken van de interne organisatie om de doelen ook extern te realiseren. In de detaillering van dit plan hebben we de prioriteiten en acties tot juli 2024 uitgewerkt. De reikwijdte van de totale ontwikkeling is tot 2028 om zaken te bestendigen. We zullen de activiteiten ieder kwartaal evalueren en bijstellen waar nodig; daarmee is het plan voortdurend in ontwikkeling.
- Bureau Berenschot heeft een benchmark opgesteld om de vraag te beantwoorden: hoe verhoudt onze organisatie zich qua formatie en kosten ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten? Dit rapport is de basis geweest om te komen tot een nieuwe organisatie-inrichting op basis van logica en heldere organisatieprincipes (richtlijnen/afspraken die helpen bij het inrichten).
- Voorbereiden wijziging managementstructuur: in 2021 is reeds besloten te willen afstappen van duaal management. In 2022 is de overgang naar integraal management voorbereid.
- Vanuit de Berenschot principes (richtlijnen waarlangs de organisatie wordt ingericht. Deze helpen bij het consistent en effectief inrichten van de organisatie) is samen met management en medewerkers een nieuwe organisatie-indeling ontworpen. De overgang naar nieuwe afdelingen met een lagere span of attention is in 2022 voorbereid, zodat we medewerkers de aandacht kunnen geven die ze verdienen. Dit biedt ons de mogelijkheid om gericht te investeren op het vergroten van verbinding, werkplezier, productiviteit en ontwikkeling.
- Diverse organisatieonderzoeken voor kwaliteitsverbetering zijn uitgevoerd als onderlegger voor het organisatieontwikkelingsplan resulterend in rapporten met concrete aanbevelingen:
  - Onderzoek Control & Audits;
  - Onderzoek Woningbouwopgave;
  - Onderzoek Communicatie;
  - Onderzoek nieuwe afdeling HRM.

- Organisatieontwikkelingsprojecten: Hybride werken, Projectmatig Werken, Arbeidsmarktcommunicatie en Onboarding (het introductietraject van nieuwe medewerkers. Doel hiervan is om de medewerker zich thuis te laten voelen bij de organisatie, zodat ze een goede start hebben en snel effectief zijn) en de A3 Jaarplansystematiek.

1.2 De organisatieontwikkeling is tot op elk niveau in de organisatie bekend, iedereen snapt waarom verandering nodig is en handelt daarnaar.

Communicatie is een belangrijk onderdeel van het organisatie-ontwikkeltraject, o.a. om medewerkers mee te nemen, te enthousiasmeren en om draagvlak te creëren. Om die reden is er een communicatiestrategie ontwikkeld die ook wordt uitgevoerd. Hierbij is het doel om een vast ritme te ontwikkelen in communicatie en participatie voor alle collega's en om te investeren in motivatie en bevlogenheid van onze medewerkers. Als middelen worden o.a. een intranetpagina (op BoZnet), bijeenkomsten, participatie en andere middelen ingezet.

1.3 Goed werkgeverschap en HR-beleid, gericht op optimaal presteren.

Binnen het HR beleid hebben we in 2022 vooral ingezet op duurzame inzetbaarheid. Dit doen we onder andere door medewerkers te faciliteren in het plaats- en tijdonafhankelijk werken. Ook de nieuwe managementstructuur draagt bij aan duurzame inzetbaarheid, omdat deze voorziet in meer aandacht voor de medewerker. Verder stellen we faciliteiten beschikbaar. Een voorbeeld van een faciliteit is onze digitale leeromgeving: "BoZ in Beweging" waarin - op onderdelen samen met andere gemeenten - een mooi trainingsaanbod is georganiseerd. Mede door inzet van dit instrument ontwikkelen wij de talenten van onze medewerkers om ze optimaal te kunnen inzetten en te laten renderen voor onze gemeente.

1.4 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020.

De digitale agenda 2020 is inmiddels vervangen door een nieuwe digitale agenda 2024. De landelijke ontwikkelingen vanuit deze digitale agenda zijn ook in 2022 gevolgd. Met name rondom de implementatie van de Wet Open Overheid zijn de nodige voorbereidingen getroffen.

1.5 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website.

In 2022 zijn de social media kanalen actief ingezet. Ons social media monitoringsprogramma, OBI4wan, helpt hierbij. In dit programma landen alle reacties die binnenkomen via de social media voor de gemeente en hebben we de mogelijkheid om berichten in te plannen. Eind 2022 is er een start gemaakt met een social media strategie. Deze wordt in 2023 verder uitgerold. Voor de KCC-medewerkers hebben we op het gebied van webcare ieder kwartaal een opfrismoment gehouden.

Ook voor de website geldt dat we deze actief bijhouden volgens de strategie die hiervoor is vastgesteld. Naast de tool (Siteimprove) die hiervoor gebruikt wordt, voeren we actief gesprekken met inwoners en de vak ambtenaren om de website actueel te houden.

Digitale toegankelijkheid

Wij proberen alle informatie zo aan te bieden op www.bergenopzoom.nl dat iedereen deze eenvoudig kan vinden en gebruiken. Het kader hiervoor is het Besluit digitale toegankelijkheid overheid. Op basis hiervan is een toegankelijkheidsverklaring opgesteld. De website heeft de B-status. Dat betekent dat de website nog niet aan alle eisen uit de web richtlijnen, WCAG 2.1 niveau AA voldoet. Daarnaast zijn de websites van GR'en en ketenpartners in beeld gebracht. Deze zijn echter nog niet op toegankelijkheid gecontroleerd.

1.6 Procedures en werkprocessen zijn toekomstbestendig beschreven en efficiënt ingericht; iedere medewerker weet wat zijn/haar taak is en hoe zich dat verhoudt tot het geheel en handelt daar naar. De lerende organisatie wordt geborgd.

Als lerende organisatie passen we onze dienstverlening steeds aan op een voortdurend veranderende omgeving door scholing, ontwikkeling en initiatief te stimuleren. Daarop passen we ook steeds de inrichting van de organisatie en processen aan met als doel op goede en efficiënte dienstverlening te leveren.

1.7 De informatiehuishouding is wettelijk op orde.

In 2022 is de vakgroep Informatiehuishouding opgericht. De focus van deze vakgroep heeft zich in 2022 met name gericht op de verplichte onderdelen van de Wet Open Overheid, zoals het herinrichten van processen voor het actief openbaar maken van documenten, het benoemen van een Woo contactpersoon en een start maken voor het plan van aanpak voor het op orde brengen van de informatiehuishouding.

Daarnaast wordt het principe 'archiveren by design' steeds vaker toegepast. Dat betekent dat bij het herontwerpen van processen en informatiesystemen gekeken wordt naar de beste oplossing om informatie duurzaam toegankelijk te bewaren.

1.8 Goed werkende Planning & Control cyclus.
De planning en control cyclus is een doorlopend proces dat zich jaarlijks herhaalt. We hebben de interne processen geëvalueerd en zetten de geleerde lessen om in verbeteringen. Daarnaast hebben we in 2022 een nieuw financieel (administratie)systeem aanbesteed. De implementatie is in juli 2022 gestart en loopt door in 2023.

1.9 Een doelmatig en gedocumenteerde inkoop- en contractmanagementorganisatie.
In 2022 is middels de inkoopstartmelding nog meer grip op inkoopprocessen en rechtmatigheid gerealiseerd. Daarbij is door begeleiding en training geïnvesteerd in inkoopprofessionaliteit van de organisatie. In samenwerking met MKB Bergen op Zoom is het lokaal bedrijvenregister ontwikkeld. Met het nieuwe financieel pakket hebben we een stap gezet in de toekomst van contractmanagement en spendanalyses (inzicht in de totale uitgaven van de organisatie en helpend om uitgavenpatronen en trends te ontdekken).

Financiën

2 We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie

2.1 We stellen smart geformuleerde doelen voor de indicatoren solvabiliteit, grondexploitatie, exploitatieruimte en belastingcapaciteit.
In 2022 is de stresstest verder ontwikkeld in samenwerking met de auditcommissie plus. In de stresstest zijn deze indicatoren opgenomen. Vanaf deze jaarstukken wordt de stresstest standaard opgenomen in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de planning en control documenten.

2.2 De doelstelling t.a.v. de schuldenlast blijft onveranderd. Binnen 8 jaar naar een schuldquote van 90%. De schuldenlast wordt jaarlijks gemonitord en geëvalueerd, mede in het kader van schulden in relatie tot maatschappelijke effecten.
De schuldenlast is in 2022 verder gedaald door overschotten in de exploitatie en verkoop van gronden in de grondexploitaties. Eind 2022 is de schuldquote 60,7 procent. Dit is ruim onder de doelstelling van 90 procent. In het Beleidskader 2024 en in de Begroting 2024 wordt de schuldenlast wederom gemonitord en worden de ontwikkelingen beschreven.

2.3 De weerstandsratio kent als doelstelling 1, met een ondergrens van 0,8.
De weerstandsratio is 3,19 eind 2022. Dat is hoger dan de doelstelling van 1 en dan de laatst gerapporteerde ratio van 2,78 in de Begroting 2023. Deze toename is het gevolg van een hoger eigen vermogen (oftewel: grotere algemene reserve). Voor een uitgebreide toelichting over de weerstandsratio verwijzen wij u naar Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.4 Systeem van moederkredieten blijft gehandhaafd.
De investeringen zijn via het systeem van moederkredieten gedaan en bij de concernberichten heeft u de kredieten beschikbaar gesteld. Met de auditcommissie plus is een voorstel besproken over de spelregels van de moederkredieten. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt. Voor inhoudelijke informatie over de investeringen verwijzen we u naar Paragraaf 11 Kredietrapportage.

2.5 Gronden en gemeentelijk vastgoed worden zoveel als mogelijk versneld verkocht of afgestoten.
In 2022 hebben wij acties ondernomen om uitvoering te geven aan het versneld afstoten van vastgoed. Concreet zijn er twee koopovereenkomsten gesloten (beide onder voorbehoud): voor het Parkkeetje aan de Zuidzijde Zoom 61a en het perceel nabij De Beeklaan 27 te Halsteren.

Met betrekking tot het Parkkeetje is er een verzoek tot aanwijzing gemeentelijk monument binnenkomen. Deze procedure loopt nu, naar verwachting kan dit in het tweede kwartaal van 2023 aan het college ter besluitvorming worden voorgelegd. De raad zal dan opnieuw moeten besluiten over de verkoop van het Parkkeetje. De koop is gesloten onder voorbehoud van goedkeuring door de gemeenteraad.

Wat betreft het perceel nabij De Beeklaan 27 is de omgevingsvergunning in het eerste kwartaal van 2023 afgegeven, maar hierop is bezwaar binnenkomen. De koop is gesloten onder voorbehoud van het afgeven van een omgevingsvergunning. Naar verwachting kunnen beide zaken passeren in de tweede helft van 2023. Daarnaast is besloten om De Beeklaan 29a, Hof van Ram, van de verkooplijst te halen en de verkoop van de Kortemeestraat 18 uit te stellen. De taakstelling op het verkopen van vastgoed is uitgesteld naar 2025.

2.6 Verbonden partijen worden doorgelicht op toegevoegde waarde en doelmatigheid en indien opportuun verlaten.
De verbonden partijen hebben wij in 2021 geanalyseerd. Dit heef niet geleid tot aanpassingen in 2022. Wel zijn er, als dit noodzakelijk was, nieuwe (prijs-)afspraken gemaakt over het verlenen van diensten.

2.7 Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld of afgesteld.

Het uitgangspunt van de moederkredieten is dat we niet meer investeren dan afschrijven. Hiermee beperken we het aantal investeringen. Jaarlijks bekijken we welke investeringen we gaan doen en of die hierbinnen passen. Als het nodig is, worden investeringen uitgesteld of afgesteld. Voor verdere inhoudelijke informatie verwijzen we u naar Paragraaf 11 Kredietrapportage.

Dienstverlening

3 Verhogen van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar

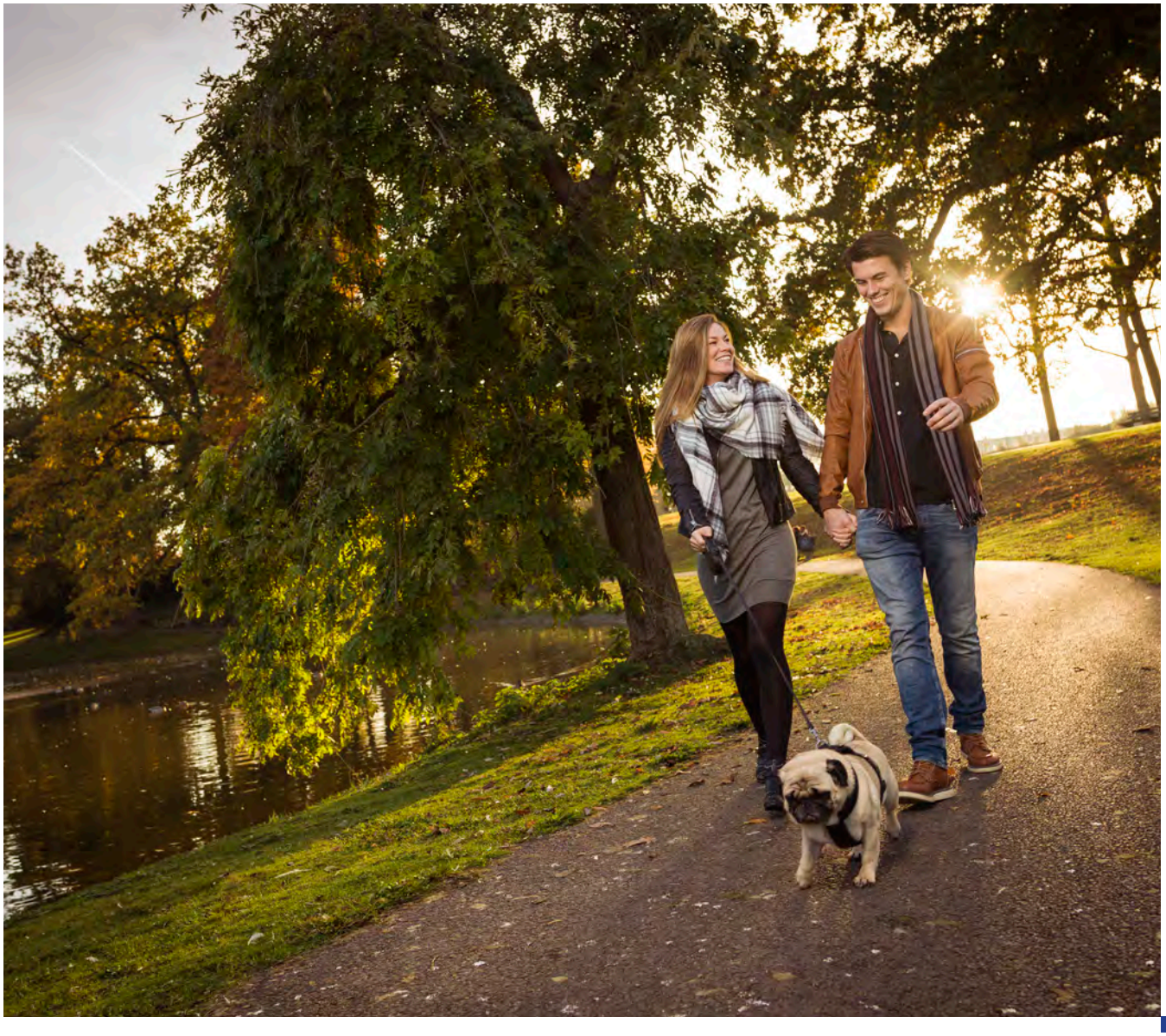
3.1 Klanttevredenheid wordt via een 'zoover'systeem continu gemeten en 1 keer per jaar verantwoord aan de gemeenteraad.

3.2 Op basis van Plan-Do-Check-Act wordt gerapporteerd over de verbeteracties inzake klanttevredenheid.

3.3 Klantgerichtheid is een vast bespreekpunt in de jaargesprekken/ functioneringsgesprekken van medewerkers.

Ten tijde van de nulmeting Klanttevredenheid (november 2021) kregen de onderdelen telefonie en receptie het cijfer 8,5. De jaarcijfers van 2022 laten een stijging van deze cijfers zien naar respectievelijk 8,8 en 8,7. Aan het klanttevredenheidsonderzoek is in 2022 het onderdeel Social Media toegevoegd. Hier valt met een rapportcijfer van 6,6 nog veel te winnen.

De huidige wijze van meten van de klanttevredenheid is kwantitatief en levert hierdoor weinig informatie op om onze dienstverlening echt te verbeteren. Hierom zal in 2023 (ook) worden ingestoken op het ontwikkelen van een kwalitatieve wijze van het meten van de klanttevredenheid.



Indicatoren

Omschrijving indicator*	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Gemiddelde WOZ-waarde (per €1.000,-)	317 (2022)	221	233	249	270
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	823 (2022)	797	823	848	919
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	905 (2022)	830	859	888	963

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

Wettelijke indicatoren

Omschrijving indicator	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Jaarrekening 2022
Formatie fte per 1.000 inwoners*	8,0	8,0	8,1
Bezetting fte per 1.000 inwoners*	7,0	6,7	7,0
Apparaatskosten per inwoner* (€)	645	719	668
Externe inhuur kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	15,9%	6,68%	19,7%
Overhead % van totale lasten	7,6%	8,59%	7,7%
Verzuim percentage	5,0%	-	6,4%

Noot: Het aantal inwoners is 67.894 in de Gemeente Bergen op Zoom per 01-01-2022.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2022
Nota Reserves en Voorzieningen	2020
Nota Investeren en Afschrijven	2018
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2015

Verbonden partijen	Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente
Belastingsamenwerking West-Brabant	De uitvoering van de heffing en invordering waterschapsbelasting (zoals zuiveringsheffing, verontreinigingsheffing en diverse watersysteemheffingen) en van gemeentelijke belastingen (zoals de onroerende zaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, honden- en toeristenbelasting), de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €1.728.681.
Brabant Water NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.
PZEM nv	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.
GBE Aqua nv	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.
Enexis Holding NV	
Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en Claim Staat Vennootschap BV	Deze 2 Bv's zijn opgericht voor het vertegenwoordigen van de 136 verkopende aandeelhouders (diverse gemeenten en provincies) bij het beheer en de uitoefening van rechten en verplichtingen als gevolg van het aandelenpakket Essent nv.
GR West-Brabants Archief (WBA)	Via de GR bereiken we dat de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden tegen beheersbare kosten worden uitgevoerd. Bijdrage voor de gemeente in 2022: €841.635.

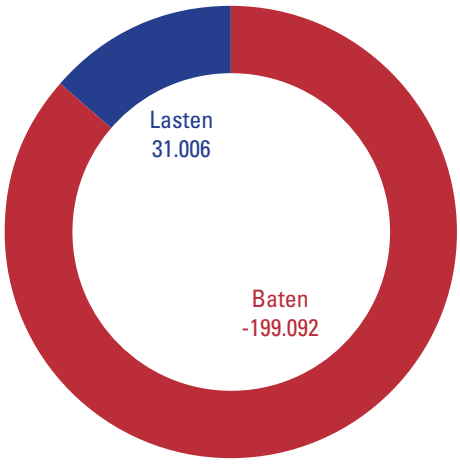
Wat heeft het gekost?

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

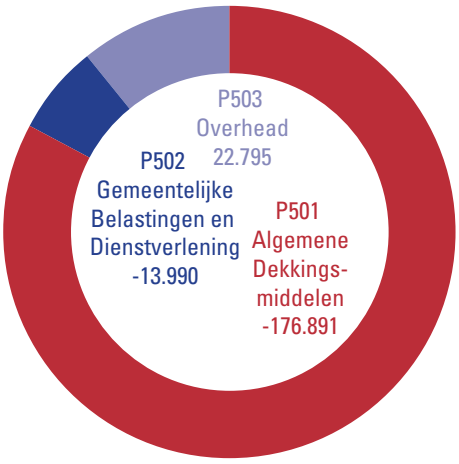
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-178.512	-170.337	-178.184	-195.783	17.599	V
Lasten	29.157	30.569	30.908	30.449	459	V
Totaalsaldo baten en lasten	**-149.355**	**-139.768**	**-147.276**	**-165.334**	**18.058**	**V**
Onttrekking	-2.435	-2.388	-5.926	-3.309	-2.617	N
Storting	126	0	1.600	557	1.043	V
Totaalsaldo reserves	**-2.309**	**-2.388**	**-4.326**	**-2.752**	**-1.574**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**-151.664**	**-142.156**	**-151.603**	**-168.086**	**16.484**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P501** **Algemene Dekkingsmiddelen**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-157.225	-149.284	-157.598	-175.492	17.894	V
Lasten	1.473	1.281	1.228	1.377	-149	N
Totaalsaldo baten en lasten	**-155.752**	**-148.003**	**-156.369**	**-174.114**	**17.745**	**V**
Onttrekkingen reserves	-2.435	-2.316	-5.854	-3.224	-2.631	N
Stortingen reserves	126	0	1.513	447	1.066	V
Totaalsaldo reserves	**-2.309**	**-2.316**	**-4.342**	**-2.777**	**-1.565**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**-158.061**	**-150.320**	**-160.711**	**-176.891**	**16.180**	**V**

x € 1.000 **Productgroep P502** **Gemeentelijke Belastingen en dienstverlening**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-18.193	-18.657	-17.691	-17.385	-307	N
Lasten	3.266	3.234	3.592	3.395	198	V
Totaalsaldo baten en lasten	**-14.927**	**-15.423**	**-14.099**	**-13.990**	**-109**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**-14.927**	**-15.423**	**-14.099**	**-13.990**	**-109**	**N**

x € 1.000 **Productgroep P503** **Overhead**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-3.095	-2.395	-2.895	-2.906	11	V
Lasten	24.419	26.055	26.087	25.677	410	V
Totaalsaldo baten en lasten	**21.324**	**23.659**	**23.192**	**22.771**	**421**	**V**
Onttrekkingen reserves	0	-72	-72	-85	13	V
Stortingen reserves	0	0	87	110	-23	N
Totaalsaldo reserves	**0**	**-72**	**15**	**25**	**-10**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**21.324**	**23.587**	**23.207**	**22.795**	**412**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	**Resultaat baten 2022**	**V / N**	**Resultaat lasten 2022**	**V / N**
P0501 Algemene Dekkingsmiddelen	17.894	V	-149	N
P0502 Gemeentelijke Belastingen en dienstverl.	-307	N	198	V
P0503 Overhead	11	V	410	V
	17.599	**V**	**459**	**V**

P501 Algemene dekkingsmiddelen **17.745 V**

Deelnemingen *130 V*

In 2022 hebben we zogenaamde grootboekleningen met winst verkocht. Dit zijn obligaties die door de Nederlandse staat zijn uitgegeven en al lange tijd in bezit waren van de gemeente. De Nederlandse staat koos ervoor deze obligaties op te kopen waardoor er een boekwinst gerealiseerd is. Deze boekwinst was niet begroot.

Eigen financieringsmiddelen *323 V*

Dit voordeel is ontstaan door hogere reserves en voorzieningen en overige passiva. We hoefden minder te lenen, doordat we konden financieren uit eigen middelen. Ter illustratie: de omvang van de reserves en voorzieningen was op 1 januari 2021 €11 miljoen hoger dan begroot en op 31 december 2022 €31 miljoen hoger. Ook de overige passiva (crediteuren, vooruit ontvangen bedragen etc.) namen in 2022 toe en fungeerden op die manier als (gratis) financieringsmiddel.

Algemene uitkering *2.516 V*

Het voordeel op de algemene uitkering ten opzichte van de begroting is ontstaan door de extra middelen die we via de decembercirculaire 2022 hebben ontvangen. We hebben in 2022 €3,2 miljoen meer ontvangen. Een groot gedeelte van deze middelen wordt bij resultaatbestemming overgeheveld naar 2023. Deze onderwerpen in de overhevelingen zijn aangegeven met decembercirculaire 2022.

Daarnaast was de verwachting dat in 2022 de inkomstenderving vanwege covid-19 over 2021 afgerekend zou worden. Dit hebben we in het 2e Concernbericht 2022 gemeld. Het Rijk vergoedt dit aan gemeentes via de algemene uitkering. De afrekening heeft slechts gedeeltelijke plaatsgevonden via de decembercirculaire 2022. Het restant ontvangen we via de meicirculaire 2023. Op dit onderdeel hebben we €0,7 miljoen minder ontvangen. Tezamen leveren deze effecten een voordeel op van €2,5 miljoen.

Incidentele baten en lasten *-98 N*

Dit betreft de afwikkeling van de controle van de belastingdienst over de jaren 2015 tot en met 2017. We hebben alsnog belasting moeten betalen, maar ook betaalde belasting terugontvangen. Per saldo een effect van €98.000 nadelig.

Begroot resultaat over 2022 *14.852 V*

In de begroting wordt op deze post het saldo van de begroting geraamd. Na de raadsvergadering van december was het saldo van de begroting €14,9 miljoen voordelig. Deze post wordt alleen bij de begroting gebruikt en levert dus bij de jaarrekening altijd een saldo op.

P502 Gemeentelijke belastingen en dienstverlening **-109 N**

Salaris- en inhuurkosten *77 V*

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Onroerendezaakbelasting (OZB) *-133 N*

De opbrengst van OZB woningen komt €129.000 lager uit dan begroot. De opgenomen post nog te ontvangen OZB over voorgaande jaren van €115.000 is niet gerealiseerd. Daarnaast is €16.000 terugbetaald over voorgaande jaren.

De opbrengst van OZB niet-woningen komt €175.000 hoger uit dan begroot. Bij het 1e en 2e Concernbericht 2022 is deze opbrengst voor 2022 met €600.000 verlaagd. Nu blijkt dat de daling minder fors is, omdat de waardeontwikkeling gunstiger was dan waarmee we rekening hebben gehouden bij de vaststelling van het tarief.

Daarnaast is de opbrengst uit vervolgingskosten (aanmaningen, dwangbevelen, e.d.) die wij van de BWB ontvangen €40.000 lager. Ook moesten we eind 2022 de voorziening belastingdebiteuren met €140.000 verhogen. Dit was niet begroot.

Precariobelasting *-40 N*

Er is in 2021 een motie aangenomen om geen precariobelasting te heffen over de periode dat de terrassen niet open zijn geweest vanwege covid-19. Dit beleid is doorgetrokken in 2022, waardoor de opbrengsten €40.000 lager zijn dan begroot.

P503 Overhead **421V**

Salaris- en inhuurkosten *-58 N*

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Directie *31 V*

Op onderzoeks- en advieskosten hebben we €31.000 minder uitgegeven dan begroot.

HRM-concernbreed *96 V*

Dit voordeel bestaat uit meerdere kleine verschillen. Zo is de bijdrage aan het mobiliteitscentrum van de RWB €30.000 lager, onder andere door de afrekening over 2021. Vanwege vacatures is er minder aan arbobeleid gedaan in 2022, hierdoor zijn de kosten €35.000 lager.

Bijdrage van de GR ISD *59 V*

De bijdrage van de GR ISD voor ondersteuning via overhead is €59.000 hoger dan begroot, omdat in de Begroting 2022 de bijdrage van de GR ISD aan kosten voor bewaking nog niet was meegenomen.

Vastgoed *96 V*

In het 2e Concernbericht 2022 is aangegeven dat de boekwaarde van het BVG-gebouw zou worden afgewaardeerd tot de taxatiewaarde. De taxatiewaarde van het pand was hoger dan was ingeschat. Dit betekent dat de extra afschrijving lager is: €500.000 in plaats van €596.000.

Informatiebeveiligingsbeleid (IB-beleid) *180 V*

In de Begroting 2022 was budget opgenomen om het IB-beleid op te starten in 2022. Door het vertrek van de Chief Information Security Officer (CISO) en de uitloop van de overgang naar de nieuwe IT leverancier heeft dit traject vertraging opgelopen.

Informatieadvies en software *-208 N*

Installatie- en begeleidingskosten van software via een SaaS-oplossing (software die gehuurd wordt van de leverancier) mag niet geactiveerd worden. Voor het nieuwe financiële pakket was een krediet aangevraagd, maar omdat het nieuwe financiële pakket een SaaS-oplossing betrof hebben we de kosten in de exploitatie moeten verantwoorden.
De kosten bedroegen in 2022 €304.000 en deze waren niet begroot. Hier staat een afname in de investeringen (onderdeel moederkredieten) tegenover.

Op het onderdeel software hebben we €100.000 minder uitgegeven dan begroot. Wij zijn bezig met applicatierationalisatie, waardoor een aantal applicaties opgezegd konden worden. Daarnaast lopen de kosten van het Microsoftcontract (€30.000) mee in het nieuwe contract voor de IT-dienstverlener.

In 2022 zijn we overgegaan naar de ICT-omgeving van onze nieuwe IT-leverancier. Deze overgang is later gerealiseerd dan gepland en daardoor zijn de kosten aan de nieuwe dienstverlener voor 2022 lager. Ook de kosten voor de ondersteuning vanuit de gemeente zijn lager uitgekomen. Per saldo een voordeel van €270.000. Hier staat tegenover dat de kosten voor de oude omgeving, die een half jaar langer heeft gefunctioneerd, €225.000 hoger zijn uitgekomen. De afwikkeling van het uittreden uit de GR ICT WBW past binnen de getroffen voorziening, echter staat nog een post open van €150.000. Voor deze post is al wel een voorziening getroffen.

Kabinetszaken *76 V*

Het voordeel op dit onderwerp is het gevolg van het niet doorgaan of in afgeslankte vorm doorgaan van activiteiten begin 2022 vanwege covid-19 en de op dat moment geldende maatregelen. Het gaat onder andere om vastenavend en koningsdag.

Juridische zaken *86 V*

In 2022 zijn er minder beroepszaken en procedures gevoerd waardoor de kosten lager zijn uitgekomen ten opzichte van de begroting.

Reserves

Soort	Nr	Omschrijving	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022
Onttrekking	R98000	Res Algemeen (risico)	5.926	3.309	-2.617
Totaal Onttrekking			**5.926**	**3.309**	**2.617**
Storting	R91300	Herwaarderingsreserve GBE Aqua	400	447	-46
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	1.200	110	1.090
Totaal Storting			**1.600**	**557**	**1.043**

Onttrekkingen
Voor het frictiekostenbudget is in de Begroting 2022 een onttrekking van €2,0 miljoen opgenomen. Bij het 2e Concernbericht 2022 is dit verlaagd met €1,1 miljoen (deze is onder de stortingen opgenomen). Er is daadwerkelijk €362.000 onttrokken aan de algemene reserve.

Voor het ontwikkelbudget is bij de Begroting 2022 €240.000 opgenomen. Vanuit de Jaarstukken 2021 is €153.000 overgeheveld. In 2022 is in totaal €301.000 uitgegeven ten laste van het ontwikkelbudget. Dit is ook aan de algemene reserve onttrokken. Voor procesoptimalisatie is bij de Begroting 2022 €126.000 onttrokken. Deze onttrekking is ook geboekt.

Bij de Jaarstukken 2021 is besloten om voor in totaal €3,5 miljoen aan middelen over te hevelen naar 2022. In dit bedrag was €950.000 opgenomen voor corona compensatiemiddelen voor cultuur. Deze onttrekking is op programma 3 geboekt. Daarnaast was er nog €153.000 voor het ontwikkelbudget in opgenomen. De onttrekking voor het ontwikkelbudget is hierboven al toegelicht en is dus niet meegenomen in het over te hevelen bedrag in de Jaarstukken 2022. Per saldo is er €2,4 miljoen onttrokken aan de algemene reserve voor de overhevelingen vanuit de Jaarstukken 2021.

Stortingen
In 2022 is dividend ontvangen van PZEM. Op basis van de afspraken met GBE Aqua B.V. wordt dit dividend op verzoek doorgestort naar GBE Aqua B.V.. Hiermee worden de afgesloten geldleningen afgelost, waardoor de waarde van de aandelen van GBE Aqua B.V. stijgt. Deze waardestijging is vooralsnog apart opgenomen in de herwaarderingsreserve GBA Aqua.

Zoals hierboven al aangegeven zit in de begrote storting in de algemene reserve een correctie op het frictiekostenbudget van €1,1 miljoen verwerkt.

Daarnaast is het implementatiebudget van de Wet Open Overheid bij het 2e Concernbericht 2022 voorgesteld om over te hevelen. Het voorgestelde bedrag was €87.000. Er is €110.000 overgehouden van dit implementatiebudget en dit wordt in de algemene reserve gestort om over te hevelen.

Programma 6

Duurzaamheid

Wat hebben we in 2022 bereikt?

Duurzaamheid

Hoofddoelen	Subdoelen
1. Klimaatbestendige gemeente	1.1 **Klimaat-adaptatie:** - Water-vasthouden & water-afvoer in balans. - Meer groen & bomen tegen hittestress. - Educatie/voorlichting; streven naar een breed gedragen gezamenlijke urgentie. - "Verduurzaming van het bedrijfsleven" In onze ogen dienen wij als gemeente Bergen op Zoom als facilitator op te treden en een voorbeeldrol te nemen. 1.2 **Klimaat migratie:** - Energie-transitie wordt in (ontwikkelings)-plannen gestimuleerd. - Focus op energietransitie: onderzoek mogelijkheden stadsverwarming, aardwarmte, hergebruik rioolwaterwarmte, hydrothermie. Inzet op energiebesparing- en opwekking met oog voor goede voorbeelden van andere gemeenten. - Het RES, klimaatwet en de landelijke afspraken in het kader van het klimaatakkoord van Parijs dienen als uitgangspunten voor ons lokaal uitvoeringsprogramma en we streven ernaar de doelen die daarin zijn afgesproken te realiseren.
2. Duurzame gemeente	2.1 Streven naar het aantrekken van meer biobased georiënteerde bedrijven. 2.2 Biodiversiteit samen met partners zoals Provincie en Waterschap. 2.3 Bij vergunningverlening oog hebben voor duurzaamheid met als doel stimulering hiervan. 2.4 Duurzaamheidsvouchers gebruiken als onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen.

Onze resultaten en activiteiten in 2022

Wat en hoe hebben we dat bereikt?

1 Klimaatbestendige gemeente

1.1 Klimaatadaptatie

In navolging op de KlimaatDialogen zijn er klankbordgroepsessies georganiseerd met bewoners, waterschap, organisaties en andere belanghebbenden om invulling te geven aan de klimaatadaptatiestrategie van Bergen op Zoom. Met de opgehaalde informatie is de gemeentelijke aanpak om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn in grote lijnen uitgezet. Het klimaatadaptief handelen wordt in het eerste kwartaal van 2023 vastgelegd.

Eind 2022 is er via Water- en Klimaatkring West een aanvraag gedaan voor de impulsregeling klimaatadaptatie vanuit het rijk. Met deze aanvraag kunnen de extra kosten die komen bij het klimaatadaptief inrichten van de buitenruimte gefinancierd worden.

Om water te laten infiltreren in de bodem en om meer groen toe te voegen voor verkoeling is er deelgenomen aan het NK Tegelwippen. Deze deelname heeft een mooi resultaat opgeleverd: er zijn 17156 tegels gewipt waarmee Bergen op Zoom 8e is geworden van de middelgrote gemeenten.

Bij het NK Tegelwippen is nauw samengewerkt met Natuurpodium de Brabantse Wal en Woningcorporatie Stadlander. De urgentie wordt ook door deze organisaties gedragen. Zo heeft Stadlander vorig jaar het Groene Handboek uitgebracht. Natuurpodium de Brabantse Wal richt zich met name op educatie voor kinderen op het gebied van natuur. In dit kader Is er vorig jaar een NK Tegelwippen actie georganiseerd bij basisschool de Octopus.

Bedrijventerrein TNP is aangewezen door provincie Noord-Brabant voor het project Grote Oogst. In dit kader is er een gebiedsscan uitgevoerd, zijn er icoonprojecten geïdentificeerd en is er een plan van aanpak geschreven. De doelstelling van de Grote Oogst is om bedrijventerreinen te verduurzamen op het gebied van energie, stikstof, circulaire economie en klimaatadaptatie. Samen met de bedrijven zijn er op het gebied van klimaatadaptatie twee icoonprojecten vormgegeven. Dit zijn een klimaatrisico scan en een groenpotentiescan.

1.2 Klimaatmigratie

- *Energietransitie wordt in (ontwikkelings-)plannen gestimuleerd;*
  Het bouwbesluit is leidend bij de toetsing van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (nieuwbouw) woningbouw en herontwikkelingen. Hier zijn strenge eisen in opgenomen met betrekking tot duurzaamheid (energie, isolatie) en gebruikte warmtebronnen (CO_2 vrij) waar de gemeente actief aan toetst. De verplichte energieprestatie index van gebouwen is dusdanig dat nieuwe ontwikkelingen niet mogelijk zijn zonder gebruik te maken van duurzame (hernieuwbare) energiebronnen. Maar ook andere onderdelen van de energietransitie spelen een rol bij (ontwikkelings-) plannen. Zo wordt er intensief samengewerkt met verschillende stakeholders en belanghebbende om de mogelijke koppelkansen bij onderhoud en vervangingswerkzaamheden goed te benutten. Dit zorgt er dan bijvoorbeeld voor dat een netbeheerder gelijktijdig met rioleringswerkzaamheden of herinrichtingen werkzaamheden kunnen uitvoeren voor een toekomstbestendige energie en/of warmtevoorziening.

  De energietransitie is ook als dusdanig onderwerp meegenomen in de Gemeentelijke LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte). Met betrekking tot klimaat- en energie is er tevens een beleidsadviseur aangesteld die ervoor zorgt dat de thema's met betrekking tot de energietransitie, zowel de mogelijkheden als onmogelijkheden, in een vroeg stadium worden geborgd bij nieuwe ontwikkelingen, plannen en gemeentelijke visievorming.

- *Focus op energietransitie: onderzoek mogelijkheden stadsverwarming, aardwarmte, hergebruik rioolwaterwarmte, hydrothermie. Inzet op energiebesparing en -opwekking met oog voor goede voorbeelden van andere gemeenten;*
  Samen met het Regionaal Energieloket en Stadlander is succesvol invulling gegeven aan de Regeling reductie energie voor woningen. Met de uitgifte van

zogenaamde energievouchers zijn meer dan 5000 kleine energiebesparende maatregelen getroffen bij (koop en huur) woningen in Bergen op Zoom. Naast deze kleine maatregelen hebben wij ook concrete acties georganiseerd zoals collectieve inkoopacties voor isolatie en hybride warmtepompen.

Ook hebben wij ons ingezet voor het verder vormgeven en opstellen van onze gemeentelijke warmtevisie. Deze visie laat zien hoe wij voornemens zijn om de transitie naar aardgasvrije woningen vorm te geven de komende jaren. De visie is eind 2022 ter inzage gelegd. In deze visie is ook onderzocht welke bronnen beschikbaar zijn binnen onze gemeente en welke wijken mogelijk kansrijk zijn voor een snelle transitie (voor 2030).

Door extra middelen vanuit het Rijk is gestart met project Energiearmoede en is een mini-symposium 'Niemand in de Kou' georganiseerd samen met belanghebbenden. Aan de hand van dit symposium en in samenwerking met verschillende maatschappelijke partners, belanghebbende en stakeholder (energiecorporatie, woningbouwcorporaties) is gewerkt aan een plan van aanpak voor de effectieve aanpak van energiearmoede en de uitrol van wijkaanpak gericht op isolatie en energiebesparing.

Verder is de gemeente aangevangen met het opstellen van een energienota gericht op de verschillende vormen en mogelijkheden van energie binnen onze gemeente, en is de gemeente gestart met een herijking van het beleidskader voor Zonneparken (en energieopslag) om dit in 2023 vast te kunnen stellen. Separaat aan deze activiteiten voert de gemeente een actieve communicatiecampagne op duurzaamheid en energiebesparing. Middels verschillende kanalen (social media, Duurzaam bergen op zoom, Regionaal energieloket en lokale wijkkranten) worden artikelen gepubliceerd en/of informatie gedeeld om inwoners te informeren en te stimuleren op het gebied van de duurzaamheid en de energietransitie. In het kader van de RREW zijn aanvullend ook verschillende informatieavonden georganiseerd met betrekking tot energie besparen en de energietransitie (o.a. Warmtevisie).

Het college heeft eveneens opdracht gegeven om een lokaal klimaatplan, dit plan zal fungeren als bestedingskader voor de ontvangen rijksmiddelen (uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid 2023-2030). Eind 2022 is een start gemaakt dit meerjarige plan dat de inspanningen vastlegt van de gemeente gericht op de ambities en doelstellingen uit het klimaatakkoord in 2030, respectievelijk 2050. Het zogenaamde lokale klimaatplan zal daarmee de duurzaamheidsnotitie vervangen.

- *De Regionale Energie Strategie (RES), de klimaatwet en de landelijke afspraken in het kader van het klimaatakkoord van Parijs dienen als uitgangspunten voor ons lokaal uitvoeringsprogramma en we streven ernaar de doelen die daarin zijn afgesproken te realiseren.*
  De gemeente streeft met de verschillende beleidsnota's en onderliggende uitvoeringsprogramma's succesvol de doelstellingen na in het klimaatakkoord. Dit doet de gemeente o.a. door het opstellen van lokaal klimaat en energiebeleid zoals: de energienota, klimaatadaptatiestrategie, de gemeentelijke warmtevisie en het opstellen van een aanpak voor energiearmoede. Ook zijn er verschillende grote projecten opgestart die in een aanzienlijke impact kunnen hebben op onze doelstellingen, een goed voorbeeld betreft de provinciale regeling met betrekking tot het verduurzamen van bedrijventerreinen en de industrie op TNP (Grote Oogst). Wij zijn actief binnen de regionale samenwerking in de RES en werken met ons lokaal klimaat- en energiebeleid toe naar onze ambities die wij hierin hebben vastgelegd.

  Eind 2022 is vanuit de rijksoverheid bericht gekomen dat wij vanaf 2023 tot 2030 aanzienlijke middelen gaan ontvangen voor het uitbreiden van de personele capaciteit om de opgaven uit het klimaatakkoord uit te kunnen voeren. In december 2022 is daaromtrent door het college besloten dat zal worden aangevangen met het opstellen van een lokaal klimaatplan waarin is beschreven welke inzet en opgaven (uit het klimaatakkoord) met de gelden worden uitgevoerd zodat doelgericht zal worden toegewerkt naar de klimaatdoelstellingen van 2030, respectievelijk 2050. Eind van 2022 is aangevangen met het opstellen van dit lokale klimaatplan, dit plan vervangt de gemeentelijke duurzaamheidsnotitie.

2 Duurzame gemeente

2022 Was een bewogen jaar op het gebied van duurzaamheid. De Energiecrisis, het stikstofbeleid, wateroverlast, opwarming van de aarde en afspraken vanuit het klimaatakkoord hebben grote effecten op de werkzaamheden en uitdagingen

bij clusters W&R duurzaamheid en W&L klimaat, ecologie en water. Eenmalige energietoeslag (EET), energiearmoede (2022-2023), warmtetransitie, klimaatadaptatiestrategie, Regeling Reductie Energie Woningen, verduurzamen bedrijfsterreinen (Grote Oogst 2022-2026) en de extra rijksmiddelen (uitvoeringsmiddelen klimaat- en energiebeleid) om te komen tot versnelde structurele borging (personele capaciteit) voor uitvoeren duurzaamheidopgaven zijn belangrijke projecten/ ontwikkelingen.

2.1 Streven naar het aantrekken van meer bio-based georienteerde bedrijven.

Lopende samenwerkingen en uitvoeringsovereenkomsten met onder ander de Provincie Noord Brabant, de Green Chemistry Campus en het DAB lab zijn voortgezet. Een effectieve maatregel voor het aantrekken van bio-based georiënteerde bedrijven betreft de stimuleringsregeling Biobased Economy van de Green Chemistry campus. Deze regeling is in 2022 voortgezet en stimuleert bedrijven om hun bio-based transities te versnellen terwijl het tegelijk het vestigingsklimaat in Bergen op Zoom voor bio-based bedrijven aantrekkelijker maakt.

2.2 Biodiversiteit samen met partners zoals Provincie en Waterschap.

Samen met verschillende partners zoals de Provincie en het Waterschap is aandacht gegeven aan versterking van biodiversiteit en samen met deze partijen zijn inspanningen verricht in het natuurnetwerk en de ecologische verbindingszones. Binnen de natura 2000 gebieden en NNB is op veel plaatsen steenmeel uitgestrooid en zijn er specifieke stuiken aangeplant die zorgen voor een rijke strooisellaag. In samenwerking met het waterschap zijn regelingen getroffen voor groenplaatsverbeteringen en is de visie op ecologische maaibeheer verder uitgewerkt. Tevens zijn er binnen de klimaatadaptatiestrategie maatregelen opgenomen om de biodiversiteit te stimuleren zoals, NK tegelwippen, stedelijke vergroening en toepassen inheemse beplanting en bloemrijke kruidenmengsels in de openbare ruimte. Ook is de gemeente Bergen op Zoom ambassadeur geworden van het Bijenlandschap wat verder ten goede zal komen aan het stimuleren van de biodiversiteit.

2.3 Bij vergunningverlening oog hebben voor duurzaamheid met als doel stimulering hiervan.

Uiteraard is de gemeente gebonden aan de duurzaamheidseisen vanuit het nationale bouwbesluit en toetst het aan deze regelgeving. Bij nieuwe ontwikkelingen is duurzaamheid integraal onderdeel van de vergunningverlening en wordt intensief gekeken naar de mogelijke koppelkansen op de verschillende beleidsterreinen (klimaat, energie, water en biodiversiteit). De thema's klimaatadaptatie, energie en circulaire economie zijn ook opgenomen in de gemeentelijk LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte).

Een goed voorbeeld van hoe dit in de praktijk wordt gebracht is zichtbaar bij het klimaat adaptief inrichten van het openbaar gebied bij herontwikkelingen en onderhoudswerkzaamheden, zoals onder andere bij de reconstructie aan de Antwerpsestraatweg. Deze integrale aanpak loopt vooruit op het participatieve proces onder de (nieuwe) omgevingswet en de vormen van co-creatie die van grote betekenis zijn voor het stimuleren en borgen van Duurzaamheid binnen onze gemeente.

Duurzaamheid is al integraal verwerkt in de gemeentelijk toekomstvisie o.a. middels de koppeling met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Op basis van de toekomstvisie is de gemeente eind 2022 een verkenning gestart naar de mogelijkheden om deze SDG's middels concrete maatregelen in lokaal beleid en de begroting te kunnen borgen. Deze maatregelen moet eraan bijdragen dat duurzaam ontwikkelen de norm is.

De gemeente stimuleert de ontwikkeling en realisatie van duurzame initiatieven. Er is daarom op verschillende vlakken gestart met een herijking van beleid om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Denk hierbij aan de realisatie van grootschalige energieprojecten maar ook aan de verduurzamingsregels met betrekking tot monumentale panden.

2.4 Duurzaamheidsvouchers gebruiken als onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen.

De duurzaamheidsvouchers zijn in 2022 uit de begroting gehaald en het betreffende budget is daarmee komen te vervallen. Wel is er extra programmageld uitgekeerd vanuit het Rijk in de vorm van zogenaamde klimaatgelden bestemd als uitvoeringsgeld voor klimaat- en energiebeleid. Dit budget is kostenefficiënt ingezet om de duurzaamheidsdoelstellingen na te streven. Zo is een deel van dit geld ingezet om de Klimaatadaptatiestrategie voor Bergen op Zoom op te stellen en is het overige deelt van de gelden ingezet voor het Project Grote Oogst (verduurzaming bedrijventerrein TNP). Omdat binnen onze gemeente de industrie de grootste bron van CO_2 uitstoot (+65 procent) is kan deze inzet mogelijk leiden tot een grootschalige reductie van de totale CO_2 uitstoot binnen onze gemeente en daarmee een forse bijdrage leveren aan onze klimaatdoelstellingen.

Indicatoren

Omschrijving indicator	Landelijk**	BoZ 2019	BoZ 2020	BoZ 2021	BoZ 2022
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)	26,9 (2020)	3,4	5,2	-	-

* De gebruikte bron is www.waarstaatjegemeente.nl. Zij gebruiken bronnen van waaruit de indicator wordt opgenomen. Deze extra informatie is beschikbaar, maar is voor de leesbaarheid niet opgenomen.

** De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

Kaderstellende documenten voor het programma

Beleidsnota	Vastgesteld
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	2019
IBOR-Plan	2017
Actieplan Biobased Economy	2016
Afvalstoffenbeleidsplan	2016
Visie Duurzame Ontwikkeling	2014
Groenstructuurplan	2006

Verbonden partijen Omschrijving hoe de verbonden partij bijdraagt aan doelstelling van de gemeente

Geen



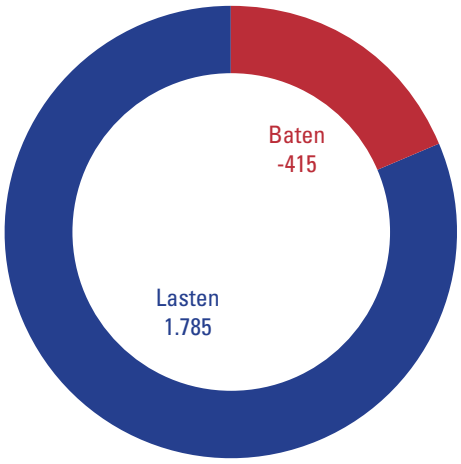
Wat heeft het gekost?

Programma 6 Duurzaamheid

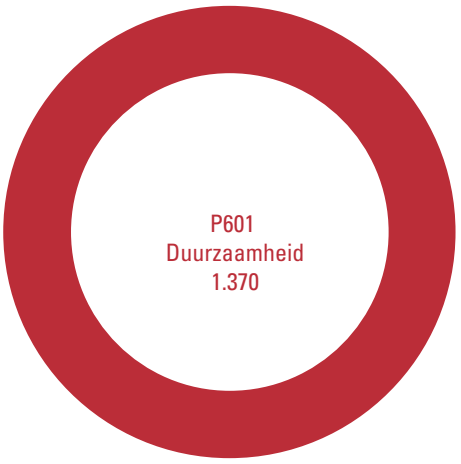
x € 1.000	Rekening 2021	Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Verschil 2022	V/N
Baten	-133	-400	-390	-392	2	V
Lasten	929	1.485	1.629	1.435	193	V
Totaalsaldo baten en lasten	**796**	**1.085**	**1.238**	**1.043**	**196**	**V**
Onttrekking	0	-211	-211	-23	-188	N
Storting	218	0	350	350	0	-
Totaalsaldo reserves	**218**	**-211**	**139**	**327**	**-188**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**1.015**	**874**	**1.377**	**1.370**	**7**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Baten en lasten
(incl. reserves en voorzieningen)



Gerealiseerd resultaat per productgroep
(incl. reserves en voorzieningen)



Specificatie per productgroep

x € 1.000 **Productgroep P601 Duurzaamheid**	**Rekening 2021**	**Begroting 2022 voor wijziging**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**	**V/N**
Baten	-133	-400	-390	-392	2	V
Lasten	929	1.485	1.629	1.435	193	V
Totaalsaldo baten en lasten	**796**	**1.085**	**1.238**	**1.043**	**196**	**V**
Onttrekkingen reserves	0	-211	-211	-23	-188	N
Stortingen reserves	218	0	350	350	0	-
Totaalsaldo reserves	**218**	**-211**	**139**	**327**	**-188**	**N**
Gerealiseerde resultaat	**1.015**	**874**	**1.377**	**1.370**	**7**	**V**

V = voordeel N = nadeel

Resultaten per productgroep

Omschrijving	**Resultaat baten 2022**	**V / N**	**Resultaat lasten 2022**	**V / N**
P601 Algemene Dekkingsmiddelen	2	V	193	V
	2	**V**	**193**	**V**

Toelichting

P601 Duurzaamheid	**196 V**
Salaris- en inhuurkosten	*55 V*

Voor een nadere toelichting op de personele kosten verwijzen wij u naar paragraaf 7 Bedrijfsvoering waar een toelichting op de personele kosten wordt gegeven.

Milieuzorg/duurzaamheid	141 V

Het voordeel is voornamelijk ontstaan doordat de ontvangen rijksgelden via de algemene uitkering voor de warmtetransitie voor €188.000 niet zijn uitgegeven in 2022. Deze middelen zijn opgenomen in de algemene reserve en door de lagere onttrekking heeft dit geen invloed op de rekeningresultaat. Deze gelden worden in 2023 uitgegeven.

Reserves

Soort	**Nr**	**Omschrijving**	**Begroting 2022 na wijziging**	**Realisatie 2022**	**Verschil 2022**
Onttrekking	R98000	Res Algemeen (risico)	211	23	-188
Totaal Onttrekking			**211**	**23**	**188**
Storting	R98000	Res Algemeen (risico)	350	350	0
Totaal Storting			**350**	**350**	**0**

Onttrekkingen
Er was €211.000 begroot voor de middelen voor de warmtetransitie in 2022. Hiervan is slechts €23.000 uitgegeven. Het uitgegeven bedrag is onttrokken in 2022. Het restant wordt in 2023 onttrokken.

Stortingen
We hebben €411.000 ontvangen voor de uitvoeringskosten van het bestaande Klimaatakkoord. Bij het 2e Concernbericht 2022 is besloten om hiervan €350.000 in de algemene reserve te storten en over de jaren 2023 tot en met 2025 te onttrekken aan de algemene reserve. De storting is gedaan in 2022.

Paragraaf 3.1

Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf lichten we de heffingen en tarieven voor 2022 toe. Daarbij gaan we in op:

- Ons beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- De begrote en gerealiseerde inkomsten per heffing;
- De ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten;
- De mate waarin de tarieven kostendekkend zijn;
- De mogelijkheden voor kwijtschelding.

Beleid lokale heffingen

Beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gemeentelijke fiscale heffingen in 2022 zijn vastgelegd in het Focusakkoord. De uitgangspunten zijn:

1. De lastendruk voor de burger neemt niet meer toe dan met de trendmatige inflatiecorrectie;
2. Bij het bepalen van het inflatiepercentage is uitgegaan van een inflatie van 1,6 procent;
3. Voor wat betreft de leges en andere gemeentelijke retributies geldt de inflatie van 1,6 procent voor zover de kostenontwikkeling daartoe aanleiding geeft. In het coalitieakkoord is daarover vastgelegd dat de leges en de riool- en afvalstoffenheffing worden geheven naar kostendekkende tarieven (rekening houdend met kostentoerekening binnen de wettelijke kaders en/of door het Rijk vastgestelde tarieven). Waar in het akkoord "leges" wordt vermeld, geldt dat uitgangspunt ook voor de andere retributies;
4. Ook de komende jaren zal door de gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) en deelnemers aandacht gegeven worden aan het verkrijgen van meer inzicht in de opbouw en samenstelling van de diverse belastingen en belastingplichtigen. Op deze manieren trachten we tot betere ramingen van de opbrengsten te komen.

Gerealiseerde inkomsten

Naast de algemene belastingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting, heft de gemeente ook bestemmingsbelastingen en retributies.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bedoeld voor specifieke taken of voorzieningen. Hierbij kan gedacht worden aan riool- en afvalstoffenheffing. De gemeente mag hiervoor niet méér belasting heffen dan de kosten die zij voor deze taak of voorziening maakt.



Retributies worden betaald voor het leveren van een specifieke dienst door de gemeente. Voorbeelden zijn leges voor het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Ook hiervoor geldt dat de belasting niet hoger mag zijn dan de kosten die hiervoor worden gemaakt.

De inkomsten per heffing staan in onderstaande tabel.

Inkomsten per heffing (Bedragen * €1.000)	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
Algemene belastingen			
• OZB	16.978	17.161	16.037
• Parkeerbelasting	3.673	4.821	4.238
• Precariobelasting	95	186	147
• Toeristen- en watertoeristenbelasting	354	547	455
Bestemmingsbelastingen			
• Afvalstoffenheffing	9.175	9.142	9.283
• Rioolheffing	12.341	13.293	13.210
Retributies			
• Leges	3.113	2.759	2.946
• Haven- en kadegelden	428	475	431
• Marktgelden	20	28	24
• Lijkbezorgingsrechten	41	32	51

Ontwikkeling gemeentelijke woonlasten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft sinds 1997 met de "Atlas van de lokale lasten" inzicht in de woonlasten per gemeente en de posities die de gemeenten ten opzichte van elkaar innemen in Nederland. Hierbij geldt dat nummer 1 Rijssen-Holten de goedkoopste gemeente is met woonlasten van €667 en nummer 344 Bloemendaal de duurste met woonlasten van €1.736. In de atlas 2022 neemt Bergen op Zoom plaats 237 in op basis van de woonlasten zoals COELO deze berekent (2021: plaats 271).

Overigens liggen de woonlasten van 65 procent van de gemeenten tussen €800 en €1.000, terwijl de landelijk gemiddelde woonlasten €904 bedragen. Wat betreft de omringende gemeenten zijn de woonlasten als volgt (op basis van de COELO-norm 2022):

Gemeente	Gemiddelde woonlasten	Rangnr. Coelo
Tholen	€792	39
Etten-Leur	€816	58
Woensdrecht	€821	64
Breda	€861	109
Rucphen	€867	113
Oosterhout	€868	118
Moerdijk	€869	119
Halderberge	€877	131
Steenbergen	€901	157
Roosendaal	€938	209
Loon op Zand	€952	226
Bergen op Zoom	€963	237
Zundert	€1.078	313

Omschrijving indicator	Gemiddeld Landelijk	BoZ 2021	BoZ 2022	Bron
OZB-tarief woningen	0,0978%	0,0983%	0,0926%	COELO
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	317,00	314,70	321,88	COELO
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	207,00	335,82	341,19	COELO
Woonlasten meerpersoonshuishouden	904,00	880,00	963,00	COELO

De belastingen, heffingen en retributies van de gemeente

Kosten overhead
De kosten voor overhead zijn kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verantwoord op productgroep 503 Overhead (onderdeel van programma 5). Bij de berekening van de tarieven mogen de kosten van overhead worden meegenomen. Het bedrag voor overhead is een uniforme opslag per fulltime equivalent (fte) en bedraagt 2022 €63.676 per fte.

Algemene belastingen

Onroerende-zaakbelastingen
De heffingsmaatstaf van de onroerendezaakbelastingen is de WOZ-waarde (WOZ: Waardering onroerende zaken) van de woning of niet-woning. Er wordt belasting geheven naar een percentage van deze vastgestelde WOZ-waarde. De grondslag van de OZB voor het jaar 2022 is de waarde van onroerende zaken op 1 januari van het peiljaar 2021.

Bij de vaststelling van RVB21-0074 door de gemeenteraad, belastingvoorstellen 2022 waarbij de tarieven worden bepaald, was het waardeontwikkeling cijfer tot oktober 2021 bekend. Voor woningen was de stijging toen 7,9 procent en voor niet-woningen was dit een waardestijging van 1,7 procent. Deze stijgingen zijn als correctie in het OZB-tarief voor 2022 opgenomen.

De begrote OZB-opbrengst voor 2022 was €16.132.000 en de gerealiseerde opbrengst is €16.037.000. De OZB-opbrengst voor woningen komt €129.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat de OZB over voorgaande jaren nadeliger is uitgekomen dan was verwacht.

De OZB-opbrengst voor niet-woningen komt €175.000 hoger uit dan begroot. Bij het 1e en 2e Concernbericht 2022 is de opbrengst voor niet woningen voor 2022 met in totaal €600.000 verlaagd. In werkelijkheid is de daling iets minder fors geweest, omdat de waardeontwikkeling gunstiger was dan waarmee bij de vaststelling van het tarief rekening is gehouden. Daarnaast is de voorziening belastingdebiteuren met €140.000 opgehoogd. Deze storting in de voorziening was niet begroot.

Parkeerbelasting
Deze belasting wordt geheven voor het gedurende een aaneengesloten periode laten staan van een voertuig binnen de gemeente op een aangewezen plaats, wijze en tijdstip. De belasting wordt geheven van degene die het voertuig heeft laten staan of de houder van het voertuig of degene die de vergunning heeft aangevraagd.

Terugkijkend naar 2022 hebben we in het eerste kwartaal een veel lagere parkeeropbrengst gehad door de coronamaatregelen. Vanaf het tweede kwartaal zijn de parkeeropbrengsten gestegen, echter nooit tot het niveau van voor covid-19. Als gevolg van covid-19 is er de afgelopen jaren meer online-shopgedrag en door het verdwijnen van de Mediamarkt uit de Parade is het parkeergedrag verandert. In het 1e en 2e Concernbericht 2022 is de parkeeropbrengst al met €0,5 miljoen verlaagd. De bijgestelde begrote parkeeropbrengst komt uit op €4.322.000, de werkelijke parkeeropbrengst voor 2022 bedraagt €4.238.000. Met de correcties uit de concernberichten resteert nog een tekort van afgerond €83.000.

Precariobelasting
De precariobelasting is een belasting op het hebben van een terras op voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De opbrengst precariobelasting 2022 bedraagt €146.800 (begroot: €186.400). Hierbij is rekening gehouden met RVB22-0015, de eerste wijziging verordening precariobelasting 2022, waardoor er geen precario verschuldigd is voor de perioden in 2022 dat de terrassen door Covid-19 niet konden worden gebruikt.

Toeristen- en watertoeristenbelasting
De toeristenbelasting is een algemene belasting voor het houden van verblijf met overnachting tegen een vergoeding door niet-ingezetenen. De opbrengst van de toeristenbelasting is afhankelijk van het aantal overnachtingen in de gemeente.

Er is een extra tariefsverhoging voor 2022 doorgevoerd met RVB21-0074 als derde uitwerking focusakkoord om de baliefunctie VVV te behouden. De begrote opbrengst voor 2022 is €547.000. De gerealiseerde opbrengst voor 2022 is uitgekomen op €455.000.

Bestemmingsbelastingen

Afvalstoffenheffing	**Begroting 2022**	**Jaarrekening 2022**
Kosten taakveld(en)	€ 7.820.020	€ 7.777.327
Baten taakveld(en)	€ 681.695	€ 902.525
Netto kosten	€ 7.138.325	€ 6.874.802
Overige toe te rekenen kosten		
• BTW compensatiefonds	€ 1.200.000	€ 1.200.000
• Kwijtschelding	€ 740.000	€ 783.601
• Overhead (1 fte)	€ 63.676	€ 63.676
Totale kosten	**€ 9.142.001**	**€ 8.922.079**
Opbrengst heffing	€ 9.142.001	€ 9.283.267
Storting in de voorziening	**€ 0**	**€ 361.188**

Bij de afvalstoffenheffing wordt voor het restafval een tariefdifferentiatie toegepast: per inworp in de ondergrondse container of per lediging van een grote of van een mini container. Ten opzichte van 2021 is bij de categorieën huishoudens met een container het gemiddeld aantal ledigingen afgenomen, bij de inworpen is het juist toegenomen. Ook werden er in 2022 in totaal 234 extra containers uitgegeven.

- 4.466 huishoudens met een 140 liter container en gemiddeld 10,4 keer (2021: 12,2)
- 14.825 huishoudens met een 240 liter container en gemiddeld 14,3 keer (2021: 16,4)
- 10.248 huishoudens met inworp in een ondergrondse container en gemiddeld 59 inworpen (2021: 32,2)

Rioolheffing	**Begroting 2022**	**Jaarrekening 2022**
Kosten taakveld(en)	€ 9.557.000	€ 8.589.441
Baten taakveld(en)	€ 0	€ 0
Netto kosten	€ 9.557.000	€ 8.589.441
Overige toe te rekenen kosten		
• Rente	€ 208.000	€ 193.000
• Kwijtschelding	€ 915.000	€ 886.659
• Overhead	€ 927.000	€ 968.410
• BTW compensatiefonds	€ 1.687.000	€ 1.168.230
Totale kosten	**€ 13.293.000**	**€ 11.805.740**
Opbrengst heffing	**€ 13.293.000**	**€ 13.210.462**
Storting in de voorziening	**0**	**€ 1.404.722**

Voor het beheer en onderhoud op de lange termijn is een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2020-2023 opgesteld, waarin onder andere de kosten zijn opgenomen die via de opbrengsten van de rioolbelasting moeten worden gedekt. Voor 2022 is het tarief rioolheffing enkel verhoogd met de inflatie 1,6 procent. Er waren 31.492 aansluitingen in 2022 en naar 68 grootverbruikers is een aanslag gestuurd. De toelichting op de lagere kosten wordt in programma 4 gegeven. Doordat de opbrengst hoger was dan de kosten wordt het verschil €1,4 miljoen in de voorziening riolering gestort. Deze voorziening wordt gebruikt om het tarief rioolheffing in de toekomst minder snel te laten stijgen. De opbrengst rioolheffing is in 2022 nagenoeg gelijk aan de begrote opbrengst: €83.000 lager ofwel 0,6 procent van de begrote opbrengst.

Retributies

Leges Omgevingsvergunningen

		Begroting 2022		Jaarrekening 2022
Kosten taakveld(en)	€	1.936.900	€	1.638.100
Overhead	€	586.000	€	437.300
Totale kosten	**€**	**2.522.900**	**€**	**2.075.400**
Opbrengst heffing	**€**	**1.505.500**	**€**	**1.816.900**
Dekkingspercentage		**60%**		**88%**

In de regel gaat het hierbij om het verstrekken van documenten of het verlenen van vergunningen. Leges behoren tot de retributies en worden geheven voor het in behandeling nemen van de aanvraag en worden geheven van de aanvrager. Ook als de aanvraag niet leidt tot een positief resultaat moeten leges worden betaald. De verschillen in de kosten worden nader toegelicht bij programma 4.

De opbrengst leges omgevingsvergunningen is bij het 1e en 2e Concernbericht 2022 met in totaal €550.000 verhoogd. Uiteindelijk is de opbrengst nog €311.000 hoger uitgekomen. In 2022 zijn een aantal grote projecten ingediend (Gageldonk), waarvan niet de verwachting was dat deze nog in 2022 zouden worden ingediend en dat daar dus leges over geheven zouden kunnen worden. Daarnaast waren er wat langslepende dossiers die in 2022 zijn vergund. De verwachting was dat deze pas in 2023 vergund zouden worden en op dat boekjaar zouden rusten.

Leges publieksdiensten

De leges publieksdiensten bestaan uit de leges voor reisdocumenten voor inwoners van de gemeente Bergen op Zoom, reisdocumenten voor niet-ingezetenen en rijbewijzen. De totale opbrengsten zijn 2022 begroot op €1.153.000. In de afgelopen jaren waren er vanwege covid-19 minder reisdocumenten aangevraagd. In 2022 is deze vraag hersteld. Bij het 2e Concernbericht is de opbrengst met €100.000 verhoogd. De werkelijke opbrengst leges publieksdiensten is uitgekomen op €1.130.000. Uiteindelijk is de verwachte meeropbrengst van de reisdocumenten niet geheel gerealiseerd (€65.000) en ook de opbrengst van naturalisatie en rijbewijzen is iets (€51.000) achtergebleven bij de raming. Doordat de opbrengsten lager zijn hebben we ook minder aan het Rijk hoeven af te dragen dan begroot. Dit betreft een voordeel van €53.000.

Havengeld, kadegeld en liggeld

		Begroting 2022		Jaarrekening 2022
Kosten taakveld(en)	€	1.753.000	€	1.794.000
Overhead	€	191.000	€	191.000
Totale kosten	**€**	**1.944.000**	**€**	**1.985.000**
Opbrengst heffing	**€**	**475.000**	**€**	**431.000**
Dekkingspercentage		**24%**		**22%**

Deze retributie wordt geheven van vaartuigen die gebruik maken van voorzieningen in of langs de Theodorushaven.

Marktgeld

		Begroting 2022		Jaarrekening 2022
Kosten taakveld(en)	€	33.000	€	29.000
Overhead (0 fte)	€	0	€	0
Totale kosten	**€**	**33.000**	**€**	**29.000**
Opbrengst heffing	**€**	**28.000**	**€**	**23.800**
Dekkingspercentage		**85%**		**82%**

Deze retributie wordt geheven voor het recht voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt. Dit wordt geheven van de vergunninghouder. Het in 2021 gestarte onderzoek naar het toekomstbestendig maken van de markt is in 2022 afgerond en zal in 2023 verder worden uitgewerkt.

Lijkbezorgingsrechten

		Begroting 2022		Jaarrekening 2022
Kosten taakveld(en)	€	70.000	€	58.000
Overhead (0 fte)	€	0	€	0
Totale kosten	**€**	**70.000**	**€**	**58.000**
Opbrengst heffing	**€**	**32.000**	**€**	**51.500**
Dekkingspercentage		**46%**		**89%**

Deze retributie wordt geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor verleende diensten in verband met de begraafplaats.

De hogere opbrengst hangt direct samen met het aantal begravingen.

Als gevolg van positieve resultaten van de Rooms-katholieke en Protestantse begraafplaats is in 2022 geen tegemoetkoming in de kosten aan hen verstrekt waardoor onze kosten lager zijn uitgekomen dan begroot.

Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om armoede te bestrijden. Het beleid van de raad is erop gericht om de laagste inkomens zoveel mogelijk te ontzien, waarbij wordt uitgegaan van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Kwijtschelding van betaling van gemeentelijke heffingen wordt op dit moment uitsluitend verleend ter zake van onroerendezaakbelastingen, de rioolheffing en een deel van de afvalstoffenheffing.

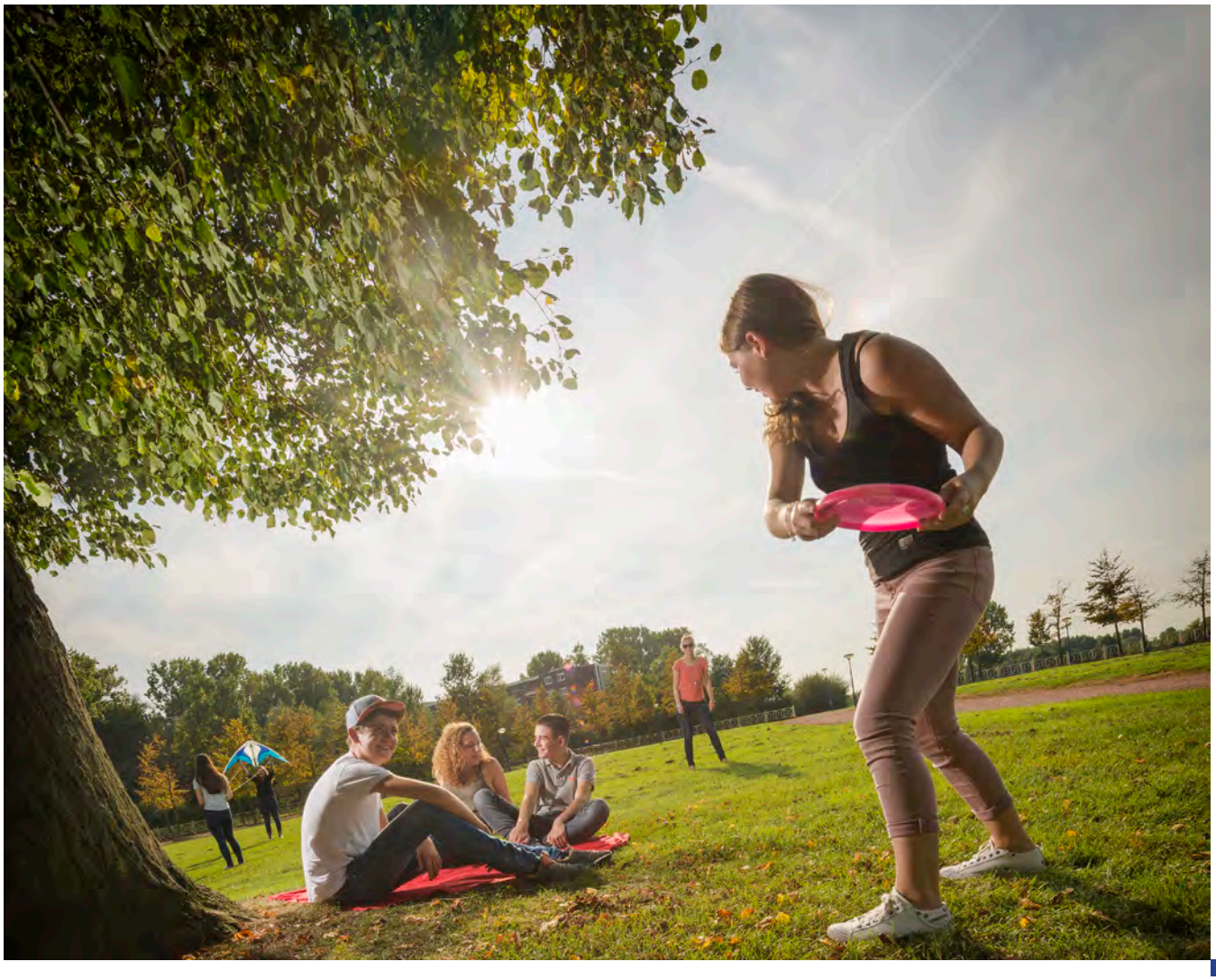
Bij het berekenen van de betalingscapaciteit gaat de gemeente uit van de zgn. 100 procent norm. In de praktijk betekent dit, dat huishoudens zonder eigen vermogen en een inkomen niet hoger dan de bijstandsnorm, voor volledige kwijtschelding in aanmerking komen. De invorderingsambtenaar beslist op een kwijtscheldingsverzoek. In een aantal situaties wordt de kwijtschelding ambtshalve verleend of kan worden volstaan met een verkorte procedure. Omdat de uitvoering van de belastingwerkzaamheden is opgedragen aan de GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB), kan tegen de beslissing van de invorderingsambtenaar administratief beroep ingesteld worden bij het Dagelijks Bestuur van de BWB.

Het totaalbedrag aan verleende kwijtscheldingen in 2022 bedraagt €1.528.975, terwijl hiervoor in de begroting 2022 een bedrag van €1.665.000 was geraamd, zijnde 8 procent minder. Het bedrag voor medische vrijstellingen komt neer op een bedrag van €2.815.

Aan kwijtscheldingen zijn verleend: 5.584 aanslagen voor afvalstoffenheffing/diftar, 2.781 voor rioolheffing, 7 voor hondenbelasting en 16 voor OZB. Daarnaast is er in 51 gevallen een medische vrijstelling voor afvalstoffenheffing toegekend.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Belastingmaatregelen 2022 (RVB21-0074)	2021



Paragraaf 3.2

Weerstandsvermogen en risicovermogen

Inleiding

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Het berekenen van de weerstandscapaciteit is gebaseerd op de methode van het bureau NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement). Periodiek zijn de afgelopen jaren de risico's in kaart gebracht en ingevoerd in de database. Een aantal keren per jaar wordt deze exercitie herhaald waarbij reeds ingevoerde risico's opnieuw beoordeeld c.q. bijgesteld worden en nieuwe risico's eventueel toegevoegd worden.

Deze paragraaf is een dwarsdoorsnede van de jaarrekening op het aspect risicobeheersing. Risicomanagement is niet alleen rekenkundig, dat is de reden waarom we in deze paragraaf ook niet-financiële risico's benoemen. Bij de actualisatie van de risico's wordt per afdeling de lijst doorgenomen met als doel de risico's, ook de niet financiële, zo compleet mogelijk in beeld te krijgen. Daarnaast worden de risico's periodiek in het college van B&W geagendeerd.

Voor het grondbedrijf wordt een andere werkwijze gevolgd omdat voor dit onderdeel een langetermijnvisie Grondbedrijf is vastgesteld, waarin diverse scenario's aan de orde komen. Uit de totale set van risico's geven wij onderstaande toelichting op de grootste financiële en niet-financiële risico's.

Risicokaart

Risico's worden op basis van gevolg en kans in klassen ingedeeld en kunnen geplaatst worden in een risicokaart (zie afbeelding). De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar gevolg en kans. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's met een bepaalde risico-omvang. De hoogte van de risico-omvang blijkt ook uit de kleurindeling met een groen, oranje en rood gebied.
Per risico is bepaald welke beheersmaatregelen er kunnen worden genomen om een risico te beperken. Voorbeelden hiervan zijn het opnemen van een reserve, verbetering van proces- werkafspraken, interne controles of aanpassingen beleid.

In de risico-kaart wordt de netto-risicoscore weergegeven; hetgeen betekent dat de score van de risico-omvang is bepaald inclusief de genomen beheersmaatregelen om de risico's te beperken.

Verdeling Top25 risico's naar netto risico-omvang (kans en impact)

Gevolg financieel én/of niet financieel	1. x < 20%	2. 20% < x < 40%	3. 40% < x < 60%	4. 60% < x < 80%	5. x > 80%
5. hoog			1		3
4. middel/hoog		1	1		1
3. middel		2	8	1	
2. laag/middel			5	2	
1. laag					
Kans					

Een risicoscore in het groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Risico's die in het oranje gebied zitten vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt bedreigd.

Grootste risico's

Algemene Uitkering
De omvang van de Algemene Uitkering (AU, gemeentefonds) is gekoppeld aan de rijksuitgaven (trap op trap af). Daarmee lopen we het risico dat de Algemene Uitkering Gemeentefonds lager uitvalt dan geraamd. We voorspellen nu op basis van de meicirculaire forse bijstellingen van de algemene uitkering, maar daarbij komen ook nieuwe taken (ofwel taakmutaties) op de gemeente af. Conclusie is dat er op dit moment veel speelt rond het gemeentefonds, maar het is afwachten wat de gevolgen zijn.

Inflatie
Door diverse oorzaken is er sprake van een zeer turbulente tijd waarbij de inflatie op loopt tot wel 10 procent. Met name de gestegen energieprijzen, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne, zijn daarvan de voornaamste oorzaak. Dat laat zich op veel onderdelen in de gemeentelijke huishouding voelen. Ondanks dat hier op diverse onderdelen op voorgesorteerd is, valt niet uit te sluiten dat op bij herziening van contracten we de komende jaren nog voor aanzienlijke prijsstijgingen komen te staan die nu nog niet in beeld zijn. Ditzelfde geldt voor door ons gesubsidieerde instellingen en verbonden partijen.

Het niet realiseren van bezuinigingen
De gemeente staat voor een forse bezuinigingsopgave. Door diverse oorzaken kan realisatie daarvan vertraging oplopen of gedeeltelijk niet plaatsvinden. Voorbeelden zijn de betrokkenheid en afhankelijkheid van externe partners en de personele capaciteit (zowel in kwantiteit als kwaliteit) om de bezuinigingen tot stand te brengen.

Kwantitatief en kwalitatief personeelstekort
Als gevolg van het afnemend imago van de gemeente Bergen op Zoom als werkgever, de noodzaak tot bezuinigingen, een krappe arbeidsmarkt, werkdruk en de fundamentele verandering van vereiste competenties, bestaat het risico dat de gemeente onvoldoende gekwalificeerde en gemotiveerde medewerkers kan aantrekken en behouden om haar dienstverlening op peil te houden. De consequentie daarvan is onvoldoende flexibiliteit, oplopende wachtlijsten, niet rechtmatige besluiten, klachten, het niet realiseren van ombuigingen en inefficiënte bedrijfsvoering.

De gemeente heeft de uitdaging om in de krappe arbeidsmarkt de juiste mensen aan zich te binden en om de betrokkenheid, het vertrouwen van medewerkers te vergroten. Arbeidsmarktcommunicatie, werving, selectie en onboarding zijn daarbij belangrijke instrumenten.

Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO)
De risico's sociaal domein worden onderverdeeld in een drietal aandachtsgebieden met ieder hun specifieke risico's:

1. **Algemene voorzieningen**

   Taakstelling subsidies
   Op grond van het amendement, vastgesteld bij de 1e begrotingswijziging 2021, dient het college een bezuiniging te realiseren door een ombuiging op de subsidies. Het gaat om €3,0 miljoen in de periode 2022-2024. De eerste €1,5 miljoen voor 2022 en 2023 worden gerealiseerd. Deze taakstelling is naar evenredigheid verdeeld onder de subsidies sociaal domein. Dit kwam neer op een korting van 10,4 procent per gesubsidieerde partij.

   Het risico bestaat dat de bezuinigstaakstelling op subsidies direct de partijen in het voorliggend veld raakt. Het zal zorgen voor een verschraling van het aanbod of zelfs wegvallen van aanbod. Dit terwijl het aanbod van het voorliggend veld juist hard nodig is om het aantal indicaties maatwerk terug te dringen. Bezuinigen op het voorliggen veld staat daarmee haaks op de transformatie opgave.

2. **Tekorten door open eind financiering van maatwerkvoorzieningen**

   Wmo
   De aantallen cliënten zijn altijd onzeker. Deze zijn niet vooraf te voorspellen. Zodra cliëntaantallen dalen of stijgen, kan dit gelijk een groot financieel effect hebben. Er zal dan ook altijd rekening gehouden moeten worden met een afwijking van 5 procent naar boven of beneden. Er is geen rekening gehouden met stijging van cliëntaantallen ondanks de vergrijzing en de extramuralisering van zorg (het streven om buiten de muren van de instelling gelijkwaardige zorg te bieden). Dit omdat we er door de inzet van maatschappelijke business cases en projecten naar streven dat de kosten niet verder stijgen.
   Omdat de tarieven voor de Wmo volgens landelijke regelgeving reëel moeten zijn, is voor huishoudelijke ondersteuning en begeleiding een indexering toegepast die voldoet aan de AMvB reële kostprijs.

   Jeugd
   Het aantal jeugdigen dat ondersteuning nodig heeft is niet vooraf te voorspellen en zal daarmee altijd onzeker zijn. Zodra het aantal jeugdigen met jeugdhulp stijgt, kan

dit grote financiële gevolgen hebben. Er moet dan ook altijd rekening gehouden worden met een afwijking van 5 procent naar boven of beneden. Bijvoorbeeld bij één extra jeugdige in een hoogcomplex arrangement lopen de kosten op tot 135.000 euro. Tevens werken we met resultaat financiering. De betaling van de 2e 50 procent van een arrangement is daardoor steeds onzeker doordat er geen einddatum verbonden zit aan deze vorm. De kosten fluctueren hierdoor jaarlijks.

Beschermd Wonen
Omdat we als regio sinds 2018 extra worden gecompenseerd voor de uitvoering beschermd wonen, is het de afgelopen jaren slechts éénmaal voorgekomen dat er achteraf door de gemeenten een klein bedrag bijgelegd moest worden. We worden gecompenseerd, omdat onze regio door het huidige verdeelmodel te weinig geld krijgt om het beschermd wonen uit te kunnen voeren.

3. **BUIG**
De hoogte van de rijksbijdrage BUIG beweegt mee met de conjunctuur. Dus bij een minder goede economie waardoor meer mensen een beroep doen op de bijstand is het budget voor BUIG ook hoger. Dit geldt ook andersom.

Wanneer de instroom in de bijstand lager is en de uitstroom in de bijstand hoger is dan gemiddeld in Nederland, kan een gemeente een voordeel op de rijksbijdrage voor de BUIG hebben. Dat is echter van een aantal factoren afhankelijk, zoals gemeentegrootte en of de gemeente behoort tot de zogenoemde 'voordeelgemeente' op BUIG of juist niet. Daarnaast tellen sinds 2022 de prestaties van de gemeente op het gebied van garantiebanen en beschut werk mee, hoe meer garantiebanen met Loonkostensubsidie ten opzichte van het gemiddelde van alle andere gemeenten, hoe hoger de uitkering BUIG (en andersom). In oktober vóór het betreffende jaar, wordt het voorlopige budget BUIG bekend gemaakt door het Rijk. Vervolgens wordt in mei het nader voorlopige budget BUIG door het Rijk bekend gemaakt. Dit budget is dan meestal bijgesteld, aan de hand van gegevens over onder meer werkloosheid en conjunctuur. Pas in september van het betreffende jaar wordt het definitieve BUIG budget bekend gemaakt. Omdat het rijksbudget BUIG gedurende het jaar bijgesteld wordt, is een prognose over een tekort of overschot niet goed in te schatten.

Onvoldoende governance
De gemeente heeft een groot deel van haar verantwoordelijkheid voor het leveren van gemeentelijke voorzieningen ondergebracht bij organisaties en instellingen buiten de gemeente; denk aan verbonden partijen en deelnemingen. Het risico bestaat dat deze partijen de gevraagde dienstverleningen niet kunnen leveren met de ter beschikking gestelde middelen en mogelijk extra geld nodig hebben om verplichtingen na te komen. Een ander risico bestaat dat een partij failliet gaat en dat er geen prestatie wordt geleverd voor de door de gemeente verstrekte gelden. De gemeente kan aangesproken worden op het terugbetalen van deze verplichtingen (de balansrisico's van een GR). Niet alle gemeenschappelijke regelingen bouwen eigen vermogen op en daardoor komen tegenvallers ten laste van het vermogen van de deelnemende gemeenten.

Met name bij partijen waar de gemeente een van weinige belanghebbenden is, bestaat het risico op vervaging van klant- en aandeelhoudersrol. Met de Nota verbonden partijen stelt de gemeente kaders vast voor beleidsmatige en financiele aansturing. Er zijn regievoerders aangesteld die aansluiten bij de planning- en control cyclus van de betreffende partijen. De klant- en aandeelhoudersrol wordt belegd bij verschillende wethouders.

Rente
De gemeente Bergen op Zoom heeft een bancaire schuld van ruim €200 miljoen. Jaarlijks moet een gedeelte van de financieringsportefeuille geherfinancierd worden waarbij oude leningen worden vervangen door nieuwe. Ondanks de recente stijging van de rente, blijven de tarieven voor gemeenten nu nog laag. Het risico bestaat dat de gemeente uiteindelijk een hoger rentepercentage gaat betalen dan nu is voorzien. Dit zal dan leiden tot hogere rentelasten voor de gemeente dan nu voor de lange termijn is begroot. De gemeente stuurt op herfinanciering binnen de renterisico-norm van 20 procent. Nieuwe leningen worden daardoor tegen een relatief lange looptijd afgesloten.

Grondbeleid
Sinds halverwege 2022 is de huizenmarkt aan het afkoelen. De prijsstijgingen zoals in de jaren ervoor vlakken af. Het is voor het eerst sinds 9 jaar dat er een woningprijsdaling op jaarbasis heeft plaatsgevonden. De woningmarkt is onzeker vanwege teruglopend opbrengstpotentieel en een onzekere toekomst van kostenniveaus die druk uitoefent op de haalbaarheid van bouwprojecten en de hoge rentestand bemoeilijkt de financiering van veel vastgoedobjecten. Het is onzeker in hoeverre deze op de woningmarkt in 2023 wordt doorgezet. In de paragraaf grondbeleid worden de grondexploitaties nader toegelicht. Voor de risico's is een specifieke blokkering

gelegd op het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom. Deze wordt berekend op basis van de IFLO-plus methode.

Nieuwe Containerterminal wordt niet gerealiseerd
Sinds 2000 is de gemeente druk doende met de verplaatsing van de (tijdelijk) containerterminal aan de Vierlinghweg te Bergen op Zoom naar de "buitendijkse" locatie nabij het Zuidersluispad te Bergen op Zoom. Door de ontstane vertraging in de afgelopen jaren (om verschillende redenen) verwachten wij dat de beoogde ontwikkeling van de buitencontainerterminal met Markiezaat Containerterminal B.V. (onderdeel van Firma H. Essers B.V.) nog circa vijf jaar in beslag zal nemen. Bij de Provincie Noord-Brabant is het vergunningstraject in behandeling. De benodigde gronden zijn juridisch alsook economisch overgedragen aan ontwikkelaar, echter onder de ontbindende voorwaarden dat vergunning verleend wordt én een CEF subsidie toegekend wordt. Tot bedrijfsverplaatsing moet ook rekening gehouden worden met inkomstenderving door het mogelijk ontbinden van de grondovereenkomst alsook het kunnen vervreemden van de huidige locatie (Vierlinghweg 25).

Aantasting vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van informatiesystemen
Voor het functioneren en de dienstverlening aan de inwoners gebruikt de gemeente Bergen op Zoom steeds meer gegevens, die we steeds meer uitwisselen en bewerken. Mede als gevolg van de decentralisaties in het sociaal domein heeft de gemeente steeds meer (bijzondere) persoonsgegevens in beheer. Ook wordt steeds meer informatie digitaal opgeslagen en overgedragen en worden systemen en data steeds vaker aan elkaar gekoppeld. Een recente ontwikkeling is het toegenomen thuiswerken.

Dit soort gebeurtenissen wordt steeds groter in aantal en vernuftiger. Niet alleen de kans op deze gebeurtenissen neemt toe, maar ook de impact waarbij gedacht kan worden aan het in geding komen van de bedrijfscontinuïteit, vertrouwelijke gegevens die in verkeerde handen komen, imagoschade, financiële schade (herstelkosten, boetes claims etc.) en ontwrichting van processen met maatschappelijke, economische of sociale gevolgen.

In 2022 zijn de volgende maatregelen genomen: het opstellen van een crisisplan cybersecurity incidenten, het overstappen op de ICT infrastructuur van Sogeti en het uitfaseren van de oude infrastructuur van ICT WBW en zijn de eerste stappen gezet voor het op orde brengen van de processen incidentmanagement en wijzigingsbeheer. Tevens is in 2022 goedkeuring gegeven op het nieuwe mobile device beleid. Dit legt een basis die nodig is om de nieuwe telefoons en laptops van de gemeente beter te beveiligen.

Achteruitgang Economie
Een terugval van de economie raakt ook de gemeente Bergen op Zoom. Dit is weliswaar in een aantal financiële risico's ingecalculeerd maar heeft gevolgen op diverse gemeentelijke beleidsvelden. Voorbeelden hiervan zijn de eerdere lockdowns waarbij ingrijpende maatregelen moesten worden genomen vanwege een opleving van het coronavirus, met alle gevolgen van dien. Daarnaast hebben we met een crisis in Oekraïne te maken, met tal van gevolgen die we nu nog niet kunnen overzien.

Kwetsbare groepen in de knel
De dienstverlening van de gemeente Bergen op Zoom staat op verschillende terreinen onder druk. De kans bestaat dat met name – de zorg voor – de kwetsbare burgers verschraalt. Het risico is dat meer inwoners in de knel komen, dat kwetsbare groepen het nog zwaarder krijgen en er minder geld is om te helpen. Meer eenzaamheid bij ouderen, meer mensen met financiële problemen, bedrijven die omvallen. En ook keuzes die de gemeente Bergen op Zoom misschien moet gaan maken bij de Wmo en in de Jeugdzorg.

- Het risico is dat een achterstand ontstaat in het toekennen van indicaties en/of dat indicaties niet binnen de wettelijke termijn worden toegekend bij WMO, doordat bij de uitvoerende medewerkers (bij de toegang) een tekort is aan mensen.
- Het risico is dat de doelgroep die zorg mijdend is in de knel komt, doordat deze niet bediend kan worden hoe wij dat zouden willen.

De doorontwikkeling en innovatie van het zorglandschap vindt in onvoldoende mate plaats.

Weerstandsvermogen

Conform de methode van het NAR wordt op basis van het risicoprofiel de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Deze berekening kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dat is de vrije reserve die beschikbaar is om de risico's af te dekken. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle financiële risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven.

Benodigde Weerstandscapaciteit
Op basis van het risicoprofiel kan de benodigde weerstandscapaciteit worden berekend. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die ervan uitgaat dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder weerstandscapaciteit worden aangehouden in tegenstelling tot de situatie waarin de optelsom van alle risico's als uitgangspunt wordt genomen.

Wanneer alle risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid van €63,3 miljoen. Op basis van de inschatting van kans en omvang van financiële schade is een bedrag van €14,8 miljoen benodigd om de risico's in financiële zin af te dekken. Dit bedrag is lager dan bij de Begroting 2023 werd ingeschat in verband met een lager risico op coronakosten, lager risico op extra kosten beheer, afronding van de uittreding uit de GR ICT WBW en het realiseren van een deel van de taakstellingen. De mogelijke extra kosten als gevolg van personeelstekort en inflatie zijn hoger ingeschat. De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, dit noemen we de weerstandsratio.

Beschikbare Weerstandscapaciteit

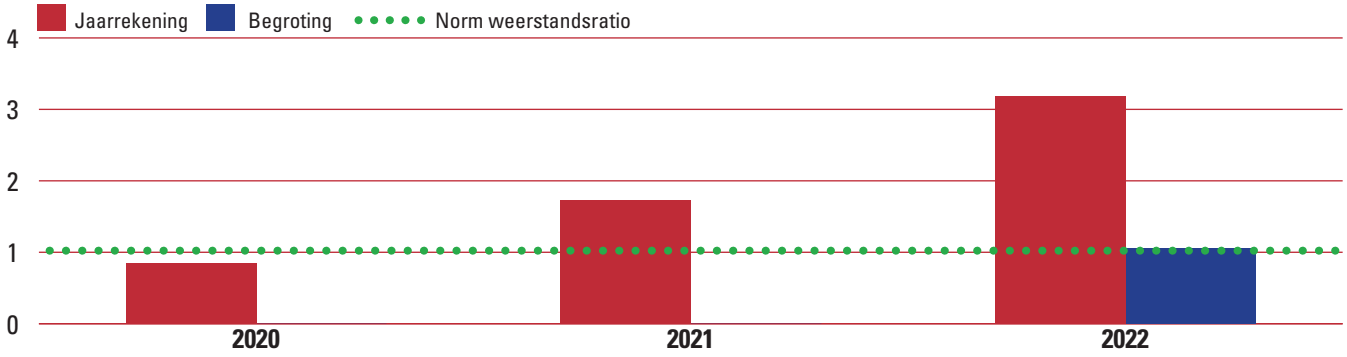
De weerstandscapaciteit wordt berekend door de algemene reserve af te zetten tegen de risico's. Er wordt hierbij geen rekening gehouden met stille reserves: meerwaarde van activa die lager dan de marktwaarde zijn gewaardeerd. Een algemeen kenmerk van stille reserves is dat men er om allerlei redenen niet direct over kan beschikken. Om deze reden worden stille reserves niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Omschrijving		**Bedrag**
Stand Algemene Reserve per 31/12/2022		**56.510.000**
Blokkeringen		
	Stedelijke vernieuwing	- 6.515.000
	Grondbedrijf	- 2.800.000
Totaal		- **9.315.000**
Weerstandsvermogen		**47.195.000**

Ratio weerstandsvermogen

Hiervoor is zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen beiden, om de ratio van het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom te bepalen en daarover een oordeel te vellen.

Bedragen *1 miljoen		**Jaarstukken 2020**	**Jaarstukken 2021**	**Begroting 2022**	**Jaarstukken 2022**
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	€17,4	€31,4	€17,4	€47,2
B	Benodigde weerstandscapaciteit	€20,5	€18,2	€16,5	€14,8
	Ratio weerstandsvermogen (=A/B)	**0,85**	**1,73**	**1,05**	**3,19**



Beoordeling weerstandsvermogen

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. De raad heeft zich geconformeerd aan deze waarden.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt voor de gemeente Bergen op Zoom 3,19. Dit betekent dat de gemeente Bergen op Zoom op dit moment beschikt over een vermogenspositie die gekwalificeerd wordt als uitstekend om de risico's in financiële zin af te dekken. De ratio is per 31 december 2022 0,41 hoger dan de uitkomst bij de Begroting 2023 (ratio was toen 2,78). Dit komt mede door een aanzienlijk hogere algemene reserve.

Bovenstaand ratio is de stand per 1 januari 2023. Door de geraamde stortingen vanuit exploitatieoverschotten en te verwachten winstnames bij het grondbedrijf zal de Algemene Reserve de komende jaren toenemen waardoor ook de weerstandsratio zal toenemen.

Kengetallen (Stresstest)

In lijn met hetgeen is bepaald door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), nemen wij in deze paragraaf ook vijf financiële kengetallen op. De kengetallen hebben als doel meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen hebben geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincie Noord-Brabant, maar zijn voornamelijk bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken.

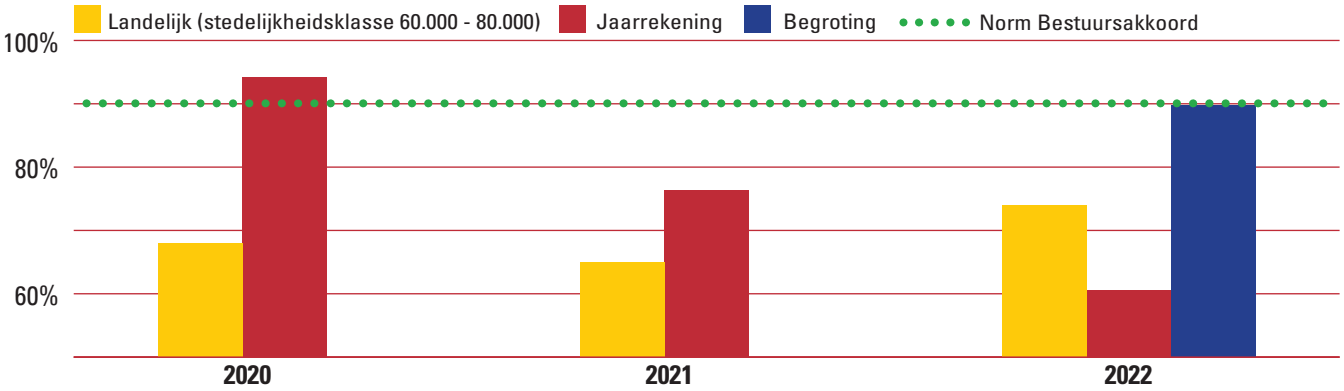
Tot voor kort gaven wij de kengetallen weer in onze stresstest. Vanaf deze jaarstukken hebben we de stresstest geïntegreerd in de paragraaf weerstandsvermogen en rapporteren we in deze paragraaf over de ontwikkelingen van de kengetallen zoals afgesproken met de auditcommissie. Bij elk planning en control document werken we de kengetallen bij. Op deze manier houden we de ontwikkeling in de gaten en houden we de grip op onze financiën. Hieronder geven we per kengetal de berekening in een tabel en laten we het verloop zien in een grafiek. We lichten de ontwikkelingen vervolgens toe.

In de grafieken worden de kengetallen voor de gemeente Bergen op Zoom afgezet tegen de norm die hiervoor is opgenomen in het bestuursakkoord. Daarnaast worden in de grafieken ook de kengetallen opgenomen van de gemeenten tussen de 60.000 en 80.000 inwoners. Voor 2020 en 2021 zijn deze kengetallen gebaseerd op de jaarstukken van deze gemeenten. Voor 2022 komen de kengetallen van de gemeenten tussen de 60.000 en 80.000 inwoners uit hun Begroting 2022.

Voor de gemeente Bergen op Zoom hebben we de kengetallen op basis van de Jaarstukken 2020, 2021 en 2022 opgenomen. Ook hebben we de kengetallen op basis van de Begroting 2022 opgenomen.

Netto schuldquote

Bedragen *1 miljoen		Jaarstukken 2020	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
A	Netto schulden	€248,9	€227,7	€249,4	€196,3
B	Totaal baten begroting	€264,3	€298,2	€278,0	€323,4
	Netto schuldquote (=(A/B)*100%)	**94,2%**	**76,3%**	**89,7%**	**60,7%**
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	**93,2%**	**75,7%**	**88,7%**	**60,2%**



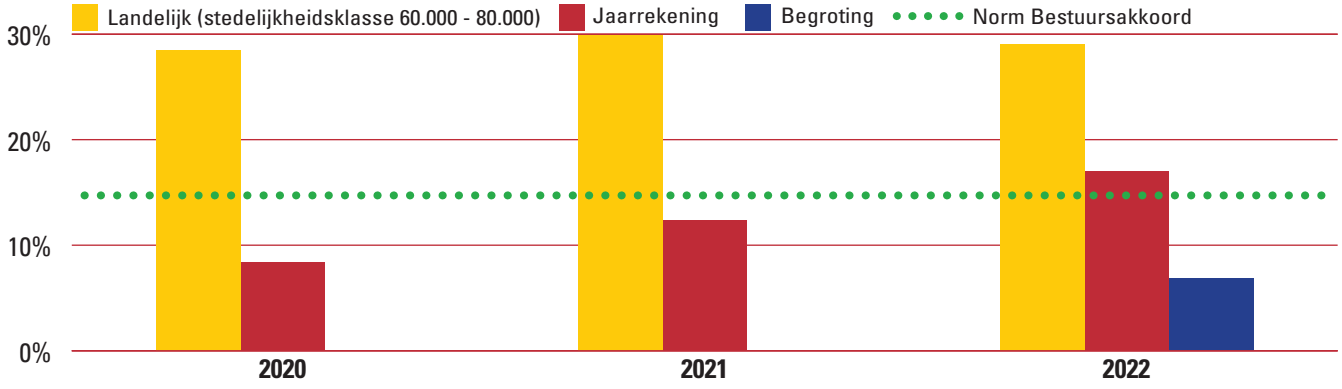
Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Het geeft daarmee een indicatie van het beslag dat de financieringslasten op de exploitatie leggen en daarmee op de vrije ruimte in de exploitatiebegroting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Daarnaast wordt de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, als apart cijfer gepresenteerd. Zo wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De netto schuld is in 2022 afgenomen van €227,7 miljoen naar €196,3 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door het positieve rekening resultaat van €25,1 miljoen en de opbrengsten van het grondbedrijf (netto €12 miljoen). De daling van de schuldquote wordt versterkt doordat het totaal van de baten van de Jaarstukken 2022 €25,1 miljoen hoger ligt ten opzichte van de Jaarstukken 2021. Ten opzichte van de Begroting 2023 is het totaal van de baten bij de Jaarrekening 2022 zelfs €59 miljoen hoger. Wanneer we de huidige schuld van €196,3 miljoen zouden delen door de baten van de Begroting 2023 (€264 miljoen), komt de schuldquote 14 procent hoger uit. Doordat de baten bij iedere berekening anders zijn, fluctueert dit kengetal sterk per planning en control document.

Een schuldquote van 60,7 procent is fors beter dan de doelstelling uit het Bestuursakkoord van 90 procent (hoe lager, hoe beter). Bij gemeenten met 60.000 tot 80.000 inwoners was de gemiddelde schuldquote bij de Jaarrekening 2021 64,6 procent. Ervan uitgaande dat meer gemeenten een overschot op in de Jaarstukken 2022 zullen hebben, zal de schuldquote van Bergen op Zoom rond het landelijk gemiddelde uitkomen. In de grafiek is voor 2022 het kengetal op basis van de Begroting 2022 opgenomen van de gemeenten tussen de 60.000 en 80.000 inwoners.

Solvabiliteit

Bedragen *1 miljoen		Jaarstukken 2020	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
A	Eigen vermogen	€28,2	€43,0	€23,6	€58,9
B	Balanstotaal	€336,8	€346,2	€343,3	€347,3
	Solvabiliteit (=(A/B)*100%)	**8,4%**	**12,4%**	**6,9%**	**17,0%**

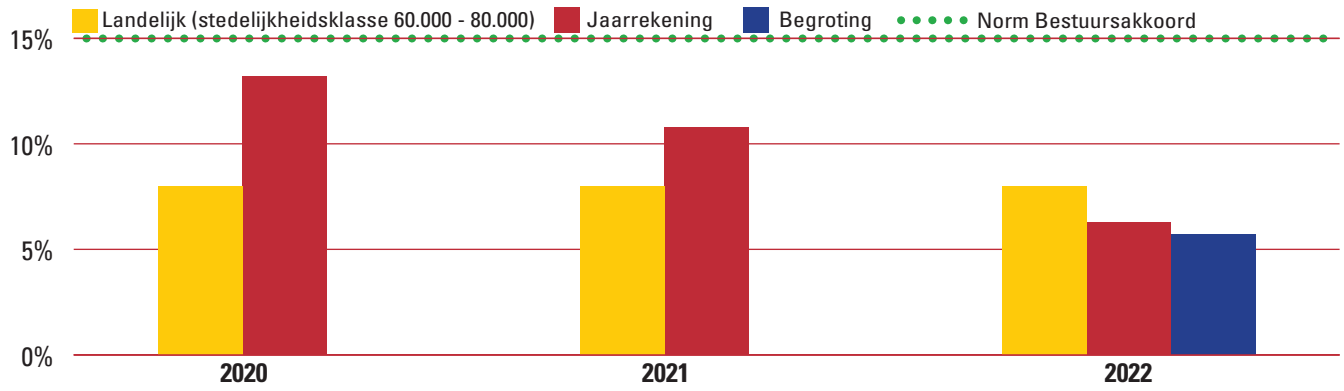


Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Door de forse rekeningoverschotten bij de Jaarstukken 2021 en 2022 en de winstnames vanuit de grondexploitaties is het solvabiliteitspercentage toegenomen van 8,4 procent (2020) naar 17,0 procent (2022). Het solvabiliteitspercentage ligt boven de doelstelling van het bestuursakkoord (15%), maar onder de norm vanuit het provinciaal toezicht dat een percentage van 20 procent voldoende vindt.

Grondexploitatie

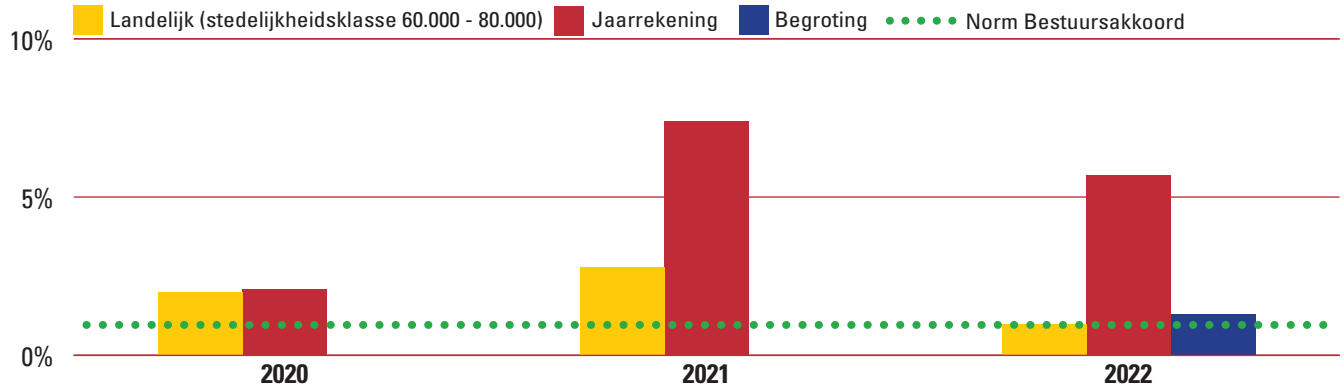
Bedragen *1 miljoen		Jaarstukken 2020	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€35,0	€32,3	€15,9	€20,5
B	Totaal baten begroting	€264,3	€298,2	€278,0	€323,4
	Grondexploitatie (=(A/B)*100%)	**13,2%**	**10,8%**	**5,7%**	**6,3%**



Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter. Door de verkopen van gronden daalt het balanstotaal van de bouwgronden. Het kengetal is lager dan de norm van 15 procent die in het bestuursakkoord is opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

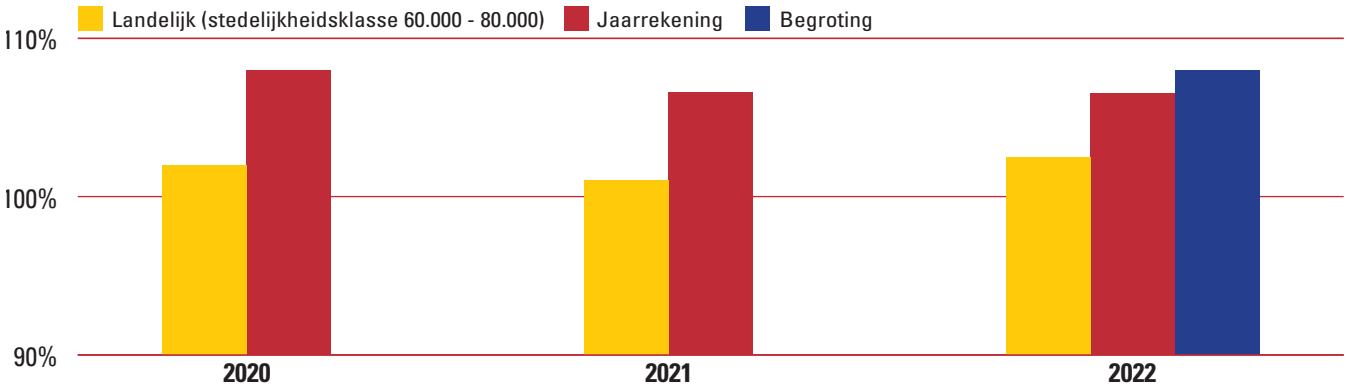
Bedragen *1 miljoen		Jaarstukken 2020	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
A	Structurele baten -/- structurele lasten	€5,5	€22,2	€3,7	€18,7
B	Totaal baten begroting	€264,3	€301,1	€278,0	€327,7
	Structurele exploitatieruimte (=(A/B)*100%)	**2,1%**	**7,4%**	**1,3%**	**5,7%**



In dit kengetal komt tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de financieringslasten) te dekken. Een cijfer van rond nul (tussen -0,4 en 0,4) betekent dat structurele baten en lasten min of meer in evenwicht zijn. Door de forse overschotten in de Jaarstukken van 2021 en 2022 is dit kengetal fors hoger dan de norm uit het bestuursakkoord (1%) en ook de ruimte in de Begroting 2022.

Belastingcapaciteit

Bedragen *1 miljoen		Jaarstukken 2020	Jaarstukken 2021	Begroting 2022	Jaarstukken 2022
A	Woonlasten per gezin	€837,74	€888,00	€976,00	€963,00
B	Woonlasten landelijk gemiddelde	€776,00	€811,00	€904,00	€904,00
	Netto schuldquote (=(A/B)*100%)	**108,0%**	**108,5%**	**108,0%**	**106,5%**



Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Bij 100 procent zit je als gemeente op het landelijk gemiddelde. Om te kunnen bepalen of de gemeente nog ruimte heeft om de belastingen te verhogen is het nodig om na te gaan in hoeverre de riool- en afvalheffingen kostendekkend zijn en hoe het OZB-tarief van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

Grondbedrijf

In de Begroting 2023 is het meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) – dat door de raad in 2022 is vastgesteld – verwerkt. Op basis van het MPG bedraagt het risicoprofiel €2,8 miljoen per 1 januari 2023. Dit bedrag is in de Algemene Reserve als blokkering opgenomen. Als nieuwe grondexploitaties worden vastgesteld, heeft dit vanzelfsprekend effect op de hoogte van het risicoprofiel.

De methode om de hoogte van de risico's te bepalen voor de lopende grondexploitaties is gebaseerd op de zogenaamde IFLO+-methode. In deze methode wordt de hoogte van het risico bepaald op basis van de boekwaardes, de nog te realiseren opbrengsten en vanaf 2019 op basis van de nog te maken kosten. Het risicoprofiel wordt op de volgende manier bepaald:

- 10 procent over de boekwaarde;
- 10 procent over de nog te realiseren opbrengsten;
- 5 procent over nog te maken kosten;
- 50 procent verwachtingswaarde omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

Kerncijfers van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Omvang risico's:	€ 14,8 miljoen
Weerstandscapaciteit:	€ 47,2 miljoen
Weerstandsratio:	3,19
Risico's Grondbedrijf:	€ 2,8 miljoen

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Nota Reserves en voorzieningen	2020
Nota risicomanagement	2013

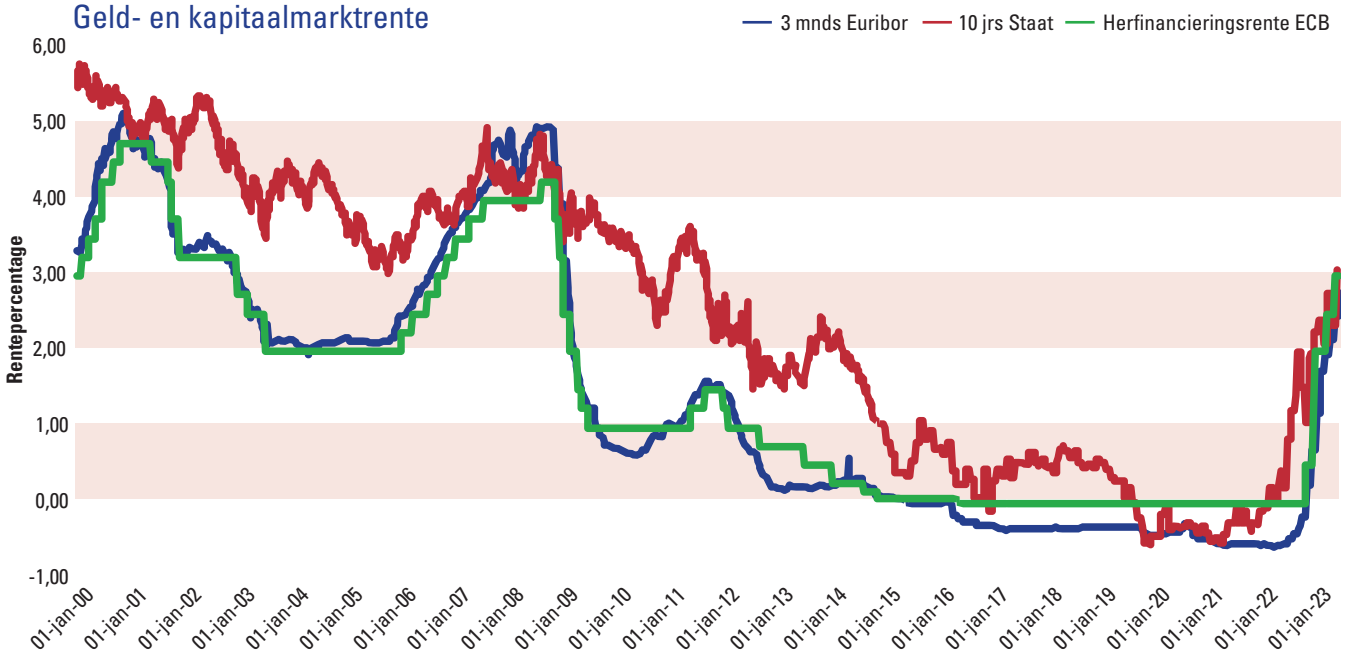
Paragraaf 3.3

Financiering

Treasury: Kader en beleid

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. Treasury regelt kortgezegd het tijdig beschikbaar hebben van financieringsmiddelen voor de financiering van beleid tegen zo gunstig mogelijke tarieven, rekening houdend met de randvoorwaarden (waaronder de kasgeldlimiet) en de aard van de financieringsbehoefte (kort versus lang). Daarnaast is de Treasuryfunctie gericht op het beheersbaar houden van de financiële risico's, zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's en het optimaliseren van het renteresultaat binnen de gestelde wettelijke kaders en randvoorwaarden van het gemeentelijk treasurybeleid. Belangrijk hierbij zijn met name de regels, vastgelegd in de Wet FIDO, rond het financieringsgedrag van gemeenten. Op lokaal niveau zijn de kaders en de uitvoering van het treasurybeleid vastgelegd in de nota Treasury (2020).

Renteontwikkelingen



De geldmarkrente, vooral bepaald door de herfinancieringsrente van de ECB, toont in 2022 een sterk stijgende lijn. Oorzaak zijn de viertal verhogingen in 2022 (en één in 2023) van de ECB nadat dit tarief sinds 2016 al op 0 procent stond.

Oorzaak van al deze renteverhogingen is de sterk opgelopen inflatie die ook in 2023 vooralsnog aanhoudt en ver boven de doelstelling van de ECB ligt. De centrale bank zal de officiële tarieven in 2023 daarom waarschijnlijk verder verhogen, ondanks de negatieve effecten op de economische groei op de kortere termijn. De verwachting is minimaal nog één verdere verhoging naar 3,5 procent.

De kapitaalmarktrente is minder makkelijk te voorspellen doordat ze afhankelijk is van veel meer factoren. Deze kapitaalmarktrente toonde in 2021 al een lichte en is in 2022, in lijn met de geldmarktrente, sterk verder gestegen tot een niveau van circa 3 procent in 2023.

Het valt niet of nauwelijks te voorspellen hoe dit de komende tijd verder gaat. In ieder geval is het zo dat bij verdere stijging van dit tarief de mogelijkheid aanwezig is dat dit tot problemen leidt in een aantal, vooral Zuid Europese, landen met relatief veel schulden. Dat zal de ECB willen voorkomen.

Ontwikkeling Schuldpositie

De schuldpositie van de gemeente wordt bepaald door de omvang van de opgenomen geldleningen in combinatie met de stand op de rekening-courant. De schuld die in 2020 piekte op €261 miljoen, ultimo 2021 €228 miljoen bedroeg is in 2022 sterk verder afgenomen tot €196 miljoen.

De lagere omvang van de schuld wordt vooral veroorzaakt door het positieve rekening resultaat (€25 miljoen) en de opbrengsten van het grondbedrijf (opbrengsten -/- kosten: €12 miljoen).

De lagere dan voorziene schuld heeft ook gevolgen voor de netto schuldquote. Deze ontwikkelt zich aanzienlijk beter dan eerder voorzien en bedraagt ultimo 2022 60,7 procent. Deze schuldquote is niet alleen afhankelijk van de omvang van de schuld maar ook van de omvang van het rekeningtotaal. De komende jaren wordt een verdere daling voorzien. Een en ander is fors beter dan de doelstelling uit het bestuursakkoord (90% in 2026).

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld dat in een jaar aan renteherziening onderhevig is. In de wet FIDO zijn eisen gesteld aan het maximum aan renterisico. Dit komt tot uitdrukking in de kasgeldlimiet voor leningen met een looptijd tot 1 jaar, en de renterisiconorm voor leningen met een looptijd vanaf één jaar. Deze normen bepalen de ruimte voor de gemeente om verantwoord te financieren.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

De externe financieringsbehoefte wordt ingevuld met kortlopende en langlopende leningen. Bij het aantrekken van kortlopende geldleningen met een looptijd tot 1 jaar, dient rekening gehouden te worden met de kasgeldlimiet, gemaximeerd in de Wet FIDO. De kasgeldlimiet is gelijk aan 8,5 procent van het begrotingstotaal en bedraagt in 2022 €23,6 miljoen. De kortlopende schuld mag structureel niet hoger zijn dan de kasgeldlimiet. Hiermee wordt het risico op grote fluctuaties in de korte rente beperkt en wordt voorkomen dat het begrotingsevenwicht in gevaar komt. In alle kwartalen werd voldaan aan deze norm.

Kasgeldlimiet (bedragen x €1 miljoen)	KW1 2022	KW2 2022	KW3 2022	KW4 2022
Begrotingstotaal 2022	278	278	278	278
Kasgeldlimiet 8,5%	23,6	23,6	23,6	23,6
Totale vlottende schuld	13,0	9,7	2,4	4,1
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	10,6	13,9	21,2	19,5

Renterisico vaste schuld (rente risiconorm)

Het renterisico is het risico dat de rentelasten van de gemeente ineens fors stijgen als nieuw aan te trekken leningen een hogere rente hebben dan de (oude) leningen die worden afgelost. Om dit risico te beperken is er in de Wet Fido een renterisiconorm vastgesteld. Deze norm bedraagt 20 procent van het begrotingstotaal. In onderstaand overzicht blijkt dat de komende jaren ruimschoots wordt voldaan aan de risiconorm.

Renterisiconorm (bedragen x €1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal 2022	278.000	264.000	264.000	264.000	264.000
Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	55.600	52.800	52.800	52.800	52.800
Aflossingen vaste schuld	30.275	42.290	305	10.322	340
Ruimte onder de renterisiconorm	25.325	10.510	52.495	42.478	52.460

De aflossingen zullen de komende jaren (deels) geherfinancierd moeten worden door nieuwe leningen. Zoals eerder aangegeven hebben we de afgelopen jaren, gezien de relatief lage rentestand, bij nieuwe financieringen bijna altijd gekozen voor leningen met een looptijd van minimaal 10 jaar teneinde het renterisico te spreiden.

Mede hierdoor maar ook door de snel teruggelopen schuld in de afgelopen twee jaar zullen er in 2023 ook leningen worden afgesloten met een kortere looptijd (1 à 3 jaar). Dit houdt vooral verband met de afnemende financieringsbehoefte de komende jaren door de geraamde begrotingsoverschotten. Daarnaast is het gewenst voldoende spreiding te houden in de portefeuille om te voorkomen dat er een situatie van overliquiditeit (meer financiering dan benodigd) optreedt.

Schatkistbankieren
Sinds eind 2013 is schatkistbankieren voor decentrale overheden verplicht. Gemeenten hebben een rekening courant verhouding met het Rijk om overtollig geld te stallen. Om het cashmanagement niet te verstoren heeft het Rijk middelen uitgezonderd, bijvoorbeeld het drempelbedrag. Dit is 2,0 procent van de begroting. De drempelwaarde van Bergen op Zoom bedroeg in 2022 €5,6 miljoen. In alle kwartalen werd aan deze limiet voldaan.

Renteschema

In onderstaand overzicht wordt aangegeven hoe het renteresultaat tot stand komt. Zie hiervoor ook de renteomslag in het bijlagenboek.

Renteschema

a.	De externe rentelasten over korte en lange financiering			4.743
	Rentelasten financieringstekort		-/-	0
b.	De externe rentebaten		-/-	140
	Saldo rentelasten en rentebaten			**4.603**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/- 1.324		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/- 0		
			-/-	1.324
	Aan taakvelden toe te rekenen rente			**3.279**
d1.	Rente over eigen vermogen			-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)			1.103
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			**4.382**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/-	5.589
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**+**	**1.207**

Uit bovenstaand schema valt het volgende op te maken:
- De totale rentelasten worden voor 2023 begroot op €4.603.000;
- Een bedrag van €1.324.000 wordt toegerekend aan de grondexploitaties (1,78% over de boekwaarde). Tegelijkertijd wordt €1.103.000 rente bijgeschreven op de verliesvoorziening van het grondbedrijf (2,0%);
- Aan overige activa wordt €5.589.000 toegerekend (2,0%);
- Het saldo van het rentebedrijf bedraagt €1.207.000 positief. Hiermee wordt voldaan aan de BBV vereiste die stelt dat de toegerekende rente aan investeringen niet meer dan 0,5 procent mag afwijken dan de rente die de gemeente kwijt is over haar financieringsmiddelen. Zoals aangegeven bij het punt hierboven rekenen wij aan de investeringen 2 procent rente toe. Met een renteresultaat van €1.207.000 valt dit gehanteerde percentage binnen deze marge van maximaal 0,5 procent afwijking;
- Tenzij de rentetarieven verder oplopen zal de komende jaren het saldo op het rentebedrijf verder verbeteren doordat relatief dure leningen geherfinancierd kunnen worden tegen lagere tarieven. Daarnaast kan er meer uit eigen middelen (de algemene reserve neemt toe) gefinancierd worden. Dit resultaat wordt enigszins gedempt doordat lagere externe financieringslasten ook inhouden dat er minder rente kan worden doorberekend aan het grondbedrijf en aan het product riolering. Reden is dat deze percentages gelijke tred moeten houden met de dalende financieringsvoet (= de te betalen rente op kort- en langlopende leningen) van de gemeente.

Rentebedrijf

Het saldo van het rentebedrijf is dit jaar €724.000 hoger dan het geraamde saldo. In het 2e Concernbericht 2022 is reeds €400.000 voordeel opgenomen. Dit voordeel is ontstaan door hogere reserves en voorzieningen en overige passiva. Hierdoor diende minder geleend te worden: zaken konden worden gefinancierd uit eigen middelen. Ter illustratie: de omvang van de reserves en voorzieningen was op 1 januari 2021 €11 miljoen hoger dan begroot en op 31 december 2022 €31 miljoen hoger. Ook de overige passiva (crediteuren, vooruit ontvangen bedragen etc.) namen in 2022 toe en fungeerden op die manier als (gratis) financieringsmiddel. Dit betekent dat we in 2022 geen nieuwe langlopende geldleningen hoefden af te sluiten ondanks dat er voor €30,3 miljoen aan aflossingen op langlopende leningen heeft plaatsgevonden.

Opgemerkt wordt dat het volledige saldo van het rentebedrijf, in zowel de begroting als jaarrekening, wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel. Dat houdt in dat een hogere rente op de geld- of kapitaalmarkt dan begroot leidt tot hogere lasten. In de bijlage is de renteomslag opgenomen.

Zoals opgenomen in het in 2020 geactualiseerde treasurystatuut benutten wij, al een aantal jaren, de huidige lage rentes om bij financieringen te kiezen voor relatief langere looptijden (minimaal 10 jaar). Zoals hierboven al gesteld zijn in 2022 door de teruglopende financieringsbehoefte geen nieuwe leningen afgesloten.

In 2023 dient er voor €40 miljoen afgelost te worden op de langlopende geldleningen. In tegenstelling tot voorgaande jaren zal de herfinanciering grotendeels plaatsvinden via leningen met een relatief korte looptijd (1 à 3 jaar). Dat houdt verband met het feit dat er in de jaren 2024, 2025 en 2026 nog nauwelijks aflopende leningen zijn. Door leningen af te sluiten met een afloopdatum in die jaren brengen we verdere spreiding aan in de lening portefeuille. Het sluit ook aan bij de begrote positieve rekeningsaldo in die jaren die in principe leiden tot een lagere schuld.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Treasurystatuut	2020
Financiële Verordening ex artikel 212	2017



Paragraaf 3.4

Onderhoud kapitaalgoederen

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in onze gemeente legt een aanzienlijk beslag op onze budgettaire ruimte. Bij kapitaalgoederen kunt u niet alleen denken aan objecten in de openbare ruimte maar bijvoorbeeld ook ICT-apparatuur, bedrijfswagens etc. of ons eigen vastgoed. Mede als gevolg van de verschillende projecten die de afgelopen jaren gereed zijn gekomen dan wel zullen worden afgerond, is aan de organisatie in 2021 een opdracht verstrekt om te komen tot een gemeente brede inventarisatie van de kapitaalgoederen. Deze inventarisatie is in 2022 afgerond en is ter toetsing voorgelegd aan de interne auditors. Met deze inventarisatie wordt beoogd dat de kosten van het toekomstig onderhoud volledig zijn.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal en draagt bij aan de diverse functies in het gebruik van de stad en de dorpen. Een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte is een primaire voorwaarde voor een schone, hele en veilige stad. De inrichting bestaat in hoofdzaak uit kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, groen, speelvoorzieningen, verlichting en openbare gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en de staat van onderhoud waarin zij verkeren, is bepalend voor het voorzieningenniveau en voor de jaarlijkse lasten.

Deze paragraaf heeft relatie met programma 4 maar heeft ook raakvlakken met de programma's 2, 3 en 6 waarin de samenwerking is gezocht.

Wat hebben we gerealiseerd

In december 2022 is het IBOR-plan 2023-2027 vastgesteld, waarbij de raad een keuze had om de beeldkwaliteitsniveaus te herijken. Voor de vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus geldt de vol-gende onderverdeling van de CROW-beeldkwaliteitsniveaus: A+ = zeer goed, A = goed, B = voldoende en functioneel, C = matig, en D = Slecht. Hiertoe waren een viertal scenario's uitgewerkt. De raad heeft een keuze gemaakt voor het scenario waarbij op het thema reiniging de beeldkwaliteit voor respectievelijk de binnenstad, buitengebieden/bossen en industriegebieden wordt verhoogd naar een A-niveau voor de binnenstad en een B-niveau voor laatstgenoemde structuurgebieden. Omdat de arealen geen statisch gegeven zijn, maar fluctueren met onder andere de opleveringen van (nieuwbouw)projecten en herinrichting van de buitenruimte wordt jaarlijks het accres in het 1e Concernbericht aangevraagd. Naast genoemd accres zal de raad ook worden geïnformeerd over het benodigd gemiddeld investeringsniveau.

Inwoners, verenigingen en bedrijven creëren door hun inzet een plus in de openbare ruimte. In 2022 was er een kleine daling te zien ten opzichte van voorgaande jaren als het gaat om burgerinitiatieven, het gaat echter nog steeds om ongeveer 80 burgerinitiatieven waarbij onze inwoners belangeloos en met positieve energie een bijdrage leverden aan een schonere en veilige leefomgeving. Van deze 80 initiatieven zijn er 16 genoteerd op participatiekaart.nl, de website die wij voor het bijhouden van burgerinitiatieven hebben opgezet. Naar aanleiding van de motie burgers aan de macht willen wij deze site beter promoten onder onze inwoners en participanten.

Implementatie Signalen

In het focusakkoord is aandacht gevraagd voor het verbeteren van de dienstverlening om daarmee ook de klanttevredenheid te kunnen verbeteren. In dat kader was het goed om te kijken naar de klantbeleving en de mogelijke verbeteringen die te behalen zijn op het proces rond de meldingen (circa 18.000 meldingen per jaar op de onderdelen openbare ruimte en handhaving).

In 2013 is een werkwijze in gebruik genomen voor inwoners van de gemeente die zaken melden in de openbare ruimte. De gedachte hierachter was om de inwoners niet te belasten met de ambtelijke organisatie, maar hun meldingen in te laten dienen via een webformulier met vrije tekst of de BuitenBeter app. De verwerking van deze meldingen blijkt erg belastend voor de organisatie.

Als gevolg van genoemde kansen en beperkingen heeft een vergelijkend onderzoek plaatsgevonden van andere systemen. In 2022 is een keuze gemaakt voor de applicatie Signalen. In 2022 is gestart met de implementatie hiervan, 2023 zal met name in het teken staan van het optimaliseren zodat de vooraf geformuleerde doelstellingen worden behaald.

Projecten
In 2019 stelden we een programmering op voor de integrale projecten in de openbare ruimte voor de komende tien jaar. De programmering wordt elk jaar bijgesteld. Deze programmering biedt ons de mogelijkheid om in een vroeg stadium overleg te voeren met partners in de openbare ruimte zoals nutsbedrijven en woningbouwcorporatie en/of ander eigenaren van vastgoed. Doel is om zo vroeg mogelijk projecten gezamenlijk te programmeren en vast te leggen in de tijd. De opzet is dat werkzaamheden zoveel als mogelijk in één werkgang worden uitgevoerd en de overlast voor de burgers wordt geminimaliseerd. Het is ook mogelijk om meer synergie te behalen door de gezamenlijke investeringen te bundelen: meer “werk met werk” dus.

In 2021 heeft in samenwerking met de leverancier van een bestaande applicatie een optimalisatie plaatsgevonden van de projectenprogrammering, waarbij de PDCA-cyclus rondom projecten in openbare ruimte beter is geborgd. Deze vernieuwde applicatie heeft naast een financiële planning ook een capaciteitsplanning. Daarnaast kunnen de risico’s rondom projecten beter gemonitord worden.

Om grip te kunnen houden op het volume van de investeringen binnen de gemeente gebruiken we al enkele jaren de moederkredieten. In het jaar 2022 zijn de volgende (integrale) projecten voorbereid dan wel in uitvoering genomen:
- Halsterseweg Noord (in voorbereiding, uitvoering in 2022, doorlopend in 2023)
- Noord- en Zuidzijde Haven kademuren (in voorbereiding)
- Gageldonk West (doorlopend)
- Scheldebalkon (doorlopend)
- Vestinggronden Noord (uitgevoerd in 2022)
- Zuidzijde Zoom (uitgevoerd in 2022)
- Vestinggronden Zuid (in voorbereiding, uitvoering in 2023)
- Reimerwaalparkbrug (in voorbereiding)
- Maaipad aanpassing (uitgevoerd in 2022)
- Brandleiding Spuihuis (uitgevoerd in 2022)
- Antwerpsestraatweg Noord van Olympialaan (uitvoering in 2022, doorlopend in 2023)
- Glacisstraat (uitvoering in 2022, doorlopend in 2023)
- Benedenbaantje relinen stamriool (uitgevoerd in 2022)
- F58 Ruytershoveweg (uitvoering in 2022, doorlopend in 2023)
- Grebbe afvoer (in voorbereiding)
- Halstersch Laag fietspad Landschap van Allure (in voorbereiding)
- Heenweg (uitgevoerd in 2022)
- Oeverbeschoeiing Cromvliet (uitgevoerd in 2022)
- Oeverbeschoeiing Oude Vissershaven (uitvoering in 2022, doorlopend in 2023)
- Renovatie park de Beek (uitgevoerd in 2022)
- Stamriool, putrenovatie en inspectie leiding (in voorbereiding)
- Van Konijnenburgweg vervangen riolering (uitgevoerd in 2022)
- Renovatie rioolgemalen Vermuidenweg (uitgevoerd in 2022)
- Vervangen kasten verkeersregelinstallatie Randweg Noord (uitgevoerd in 2022)
- Omvormingen groen Augustalaan (in voorbereiding, uitvoering 2023)
- Vervangen bomen Boulevard (in voorbereiding, uitvoering in 2023)

Naast de investeringen vanuit het moederkrediet Openbare Ruimte is bij een groot aantal van bovengenoemde projecten sprake van een bijkomende investering vanuit het product riolering. Vanuit groot onderhoud wordt jaarlijks ook areaal in de openbare ruimte verbeterd om de levensduur te verlengen en de beeldkwaliteit te kunnen behouden. Dit vindt verspreid door de hele gemeente plaats. Het gebrek aan beschikbaar personeel, zowel binnen de gemeente als bij de betrokken aannemers, heeft in een aantal gevallen tot vertraging van de werkzaamheden geleid.

Riolering
Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2020-2023 is in december 2019 vastgesteld en beschrijft de invulling van de zorgplicht voor het afvalwater, hemelwater en grondwater en vormt de basis voor de vaststelling van de gemeentelijke rioolheffing. Voor het in stand houden en optimaliseren van het functioneren van het systeem zijn maatregelen nodig in de vorm van rioolverbetering, vervanging of renovatie. In het nieuwe GRP stapten we over naar risico gestuurd beheer om het investeringsvolume te temporiseren. Om hier een nog betere invulling aan te geven, analyseerden we in 2020 en 2021 het rioolstelsel van de kern Bergen op Zoom nauwkeurig op het hydraulisch functioneren ervan. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan de berekeningen, waarbij per jaar aan de hand van de projectenplanning de situatie is doorgerekend. Hierbij staat waar mogelijk het simplificeren voorop. Op deze manier is per project bekend wat de meest optimale maatregel is voor het functioneren van het rioolsysteem van de gemeente Bergen op Zoom. In 2023 en 2024 zullen de kernen Halsteren en Lepelstraat worden geanalyseerd. In 2022 is tevens de voorbereiding opgepakt voor het vaststellen van het GWP (voorheen GRP).

Vervangingsinvesteringen
Bij het vaststellen van het nieuwe IBOR-plan in december 2022 is ook een doorrekening gemaakt voor het totaal van de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Hierbij is gebleken dat het gemiddelde jaarlijks investeringsvolume volume van ongeveer €4 miljoen in 2017 is toegenomen tot €5,5 miljoen. Deze toename is het resultaat van de prijsverhogingen en areaaluitbreiding over de jaren vanaf 2017. Dit betekent ook dat we in de afgelopen jaren, vanwege budgettaire grenzen binnen de moederkredieten mogelijk onvoldoende hebben besteed aan vervangingen in de openbare ruimte. Inmiddels is opdracht gegeven tot het uitvoeren van een visuele weginspectie (2023) met als doel meer inzicht te krijgen in de kwaliteit. Op basis van de inspectieresultaten kan worden bezien of in de loop van de achterliggende periode achterstand is ontstaan.

Gemeentelijk vastgoedbezit

Het gemeentelijke vastgoedbezit wordt onderhouden volgens het door de raad in 2012 vastgestelde gemeentelijk vastgoedbeleid. Daarbij is ook een uitvoerdocument onderhoudsbeheer vastgesteld, gelijktijdig met de herziening van het onderhoudsbeleid. Per pand is er een meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP) wat de basis vormt voor het uit te voeren onderhoud in een jaar.

Bij het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed hanteren we verschillende onderhoudsniveaus. Afhankelijk van de toekomstvisie van een pand, is bepaald welke panden langdurig planmatig onderhouden moeten worden en welke panden incidenteel onderhouden kunnen worden. Op basis daarvan is per pand een normstorting onderhoud (jaarlijkse bijdrage aan de onderhoudsvoorziening) bepaald. Het onderhoud draagt hiermee bij aan de integrale vastgoedwaarden zoals opgenomen in het vastgoedbeleid.

De gemeenteraad stemde in december 2020 in met het geactualiseerde onderhoudsbeleid met betrekking tot het vastgoed. Hierbij wordt gewerkt met de NEN 2767-methodiek. Gelijktijdig is op basis van deze NEN 2767-methodiek de meerjarenonderhoudsplanning geactualiseerd. De hiervoor benodigde middelen zijn beschikbaar gesteld en opgenomen in de begroting. Hierbij wordt gewerkt met een voorziening. Hiermee voldoen we aan de BBV-richtlijnen.

De onderhoudsplanning is in 2022 slechts voor een gedeelte gerealiseerd als gevolg van aanbestedingsperikelen en onduidelijkheid met betrekking tot de toekomst van een aantal accommodaties. Inmiddels zijn er raamcontracten voor het uitvoeren van groot onderhoud afgesloten. De werkzaamheden die in 2022 niet zijn uitgevoerd worden nu gecombineerd uitgevoerd met het geplande onderhoud 2023.

De top-4 van de uitnames uit de voorziening in 2022:
1. Onderhoud buitenzijde Peperbus
2. Dakbedekking sporthal De Poelekes
3. Installatiewerkzaamheden Stadskantoor
4. Installatieonderhoud DAB lab (IRS)

Buitensport – Sportparken
Het beheer en onderhoud van de buitensportvoorzieningen moet gericht zijn op duurzame instandhouding van de (voldoende) kwaliteit van de voorzieningen. Het beheer en onderhoud bestaat zowel uit het reguliere onderhoud (exploitatie) als uit groot onderhoud. Met ingang van 2020 is de exploitatiebegroting zo ingericht dat voor de bedrijfsvoering en bewaking vanuit één overzicht gewerkt kan worden.

Met betrekking tot het groot onderhoud stelden we voor de jaren 2022 – 2025 een MJOP op met een reële planning en maakten we een calculatie op basis van de uitgevoerde inspecties. De visuele inspectie is uitgevoerd aan de hand van normen van de NOC*NSF, de betreffende sportbonden. De budgetten voor het onderhoud aan de buitensportaccommodaties zijn opgenomen in de reguliere begroting. Vooralsnog wordt niet gewerkt met een voorziening. In het kader van de bezuinigingsopgave (focusakkoord) wordt, aan de hand van nog uit te werken businesscases, in 2023 bepaald hoe we in de toekomst omgaan met de buitensportaccommodaties.

Gezien de verschillende businesscases die in 2022 liepen met betrekking tot de buitensportaccommodaties moesten er nog keuzes gemaakt worden. Bijvoorbeeld liep in 2022 het onderzoek met betrekking tot de mogelijkheden om voetbalvereniging DOSKO te huisvesten op sportpark Rozenoord. Een mogelijke verhuizing kan impact hebben op de inrichting van het sportpark. Dit heeft er toe geleid dat het geplande onderhoud voor 2022 doorgeschoven is naar 2023.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	Vastgesteld
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	2022
Onderhoudsbeheerplan gemeentelijk vastgoed	2020
GRP 2020 – 2023	2019
Verkeersplan	2014
Gemeentelijke Wateropgave	2009
Groenstructuurplan	2006
Bosbeheerplan	2005
Waterplan	2002

Paragraaf 3.5

Verbonden partijen

De jaarstukken 2022 van de verschillende verbonden partijen moeten uiterlijk op 15 april worden toegezonden en zijn om die reden niet in deze jaarstukken opgenomen.

Verbonden partijen zijn organisaties en instellingen waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij of als financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald bij de gemeente. Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, of omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, of omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

Met de Nota Verbonden Partijen zijn nadere afspraken vastgelegd voor beleidsmatige en financiële aansturing en beheersing van verbonden partijen. Hierin zijn zes kaderstellende spelregels opgenomen. De gemeente Bergen op Zoom kent de volgende verbonden partijen:



Gemeenschappelijke regeling	Gemeentelijke vertegenwoordiger	Progr.
Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)	Burgemeester Dhr. dr. F.A. Petter	1
GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)	Burgemeester Dhr. dr. F.A. Petter	1
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	Wethouder Dhr. J. van Aken	2
GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans	2
GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)	Wethouder Dhr. J. van Aken	2
GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (RBL)	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	2
GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	Wethouder Dhr. J. van Aken	2
GR Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS)	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans	2
GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals	3
GR Regio West-Brabant (RWB)	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans	3
GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals	5
GR West-Brabants Archief (WBA)	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals	5

Deelnemingen (private verbonden partijen)	Gemeentelijke vertegenwoordiger	Boekwaarde	Progr.
NV Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)	Wethouders Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en dhr. D.P.E. Hopmans (President-Commissaris)	€405.000	3
Rewin NV	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans	€13.613	3
Saver NV	Wethouders Dhr. J.A.A Pals (aandeelhouder) en Dhr. H.P. Verroen (klantwethouder)	€925.712	3
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	Wethouders Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en Dhr. H.P. Verroen (klantwethouder)	€18.000	4
Sportbedrijf Bergen op Zoom BV / Zwembad de Schelp en de Melanen BV	Wethouders Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en Mevr. A.M. Demmers (klantwethouder)	€100.000	4
Brabant Water NV	Wethouder Dhr. H.P. Verroen (AVA)	€228.849	5
Claim Staat Vennootschap BV (CSV, ontstaan uit Essent NV)	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	€1	5
Enexis Holding NV (ontstaan uit Essent NV)	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	€1.132	5
GBE Aqua BV	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	€452.329	5
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals	€93.178	5
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV (ontstaan uit Essent NV)	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	€1	5
PZEM NV	Wethouder Dhr. H.P. Verroen	€38.118	5

Toelichting per verbonden partij: Publieke verbonden partijen

Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)

Doel	De doelen die BENEGO nastreeft luiden als volgt: • Het zeer actief verbinden van lokale initiatieven bij zowel Belgische als Nederlandse grensgemeenten met als doel hiervoor substantiële subsidiebijdrages te verwerven onder andere via Interreg; • Het in stand houden van een platformfunctie die minimaal éénmaal per jaar een conferentie belegt voor de deelnemende grensgemeenten en tevens op verzoek van de leden concrete samenwerking c.q. informatie-uitwisseling over grensoverschrijdende actuele thema's actief entameert; • Het in stand houden van de rechtspersoon (GOL).
Betrokkenen	21 bij de grens gelegen gemeenten uit de provincies Antwerpen en Noord-Brabant. Langs Nederlandse zijde gaat het om Woensdrecht, Bergen op Zoom, Roosendaal, Rucphen, Zundert, Etten-Leur, Breda, Baarle-Nassau, Tilburg, Goirle, Hilvarenbeek en Reusel-De Mierden. Langs Vlaamse zijde zijn Stabroek, Kapellen, Kalmthout, Essen, Wuustwezel, Hoogstraten, Baarle-Hertog, Ravels en Oud-Turnhout lid.
Risico totaal	Laag
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage (opgenomen in de begroting) bestaande uit een basisbedrag van €590 verhoogd met €0,03 per inwoner, afgetopt op €2990. Voor Bergen op Zoom is de jaarlijkse bijdrage €2630.
Uittredingsbepalingen	-
Eigen Vermogen	2022: € 204.345
Vreemd vermogen	2022: € 0 2022: € 16.489 De bovenstaande cijfers komen uit de jaarrekening 2022. Het voorstel is het resultaat toe te voegen aan het eigen vermogen. Bij de begroting 2022 was uitgegaan van een verwachte onttrekking uit de reserve van €22.873. Per saldo zijn er in 2022 geen kosten gemaakt aan de programmamanager (waarvoor in de begroting €40.000 opgenomen was). Dit verklaart het relatief hoge positieve resultaat.
Programma	1 Besturen, samenwerken en veiligheid
Portefeuillehouder	Burgemeester Dhr. dr. F.A. Petter

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (GRVR)

Doel	Afstemming tussen hulpdiensten voor het bereiken van grotere slagkracht en betere dienstverlening					
Betrokkenen	In de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant wordt deelgenomen door de 24 gemeenten, de Brandweer Midden- en West-Brabant, De GHOR Midden- en West-Brabant en de Gemeenschappelijke Meldkamer. Vestiging Tilburg.					
Risico totaal	De risico's van de VRMWB staan beschreven in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing. Op basis van de gekwantificeerde actuele risico's is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald op €5.050.000. Het AB heeft in maart 2012 besloten om de algemene reserve op te heffen. Elke deelnemende gemeente houdt een algemene reserve aan die onder andere is bestemd voor de risico's die voortvloeien uit de gemeenschappelijke regeling waarin wordt deelgenomen.					
Bestuurlijk belang	De burgemeester heeft zitting in het dagelijks bestuur, de gemeenteraad heeft een plaatsvervangend lid aangewezen.					
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een bedrag per inwoner. De bijdrage van de gemeente in 2022 is €3.964.094 (excl. Intekentaken kazerne en FLO)					
Uittredingsbepalingen	Uittreden is in principe niet mogelijk. Het betreft hier een wettelijke verplichting.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	18.832	1 januari 2023:	€	5.659
	31 december 2021:	€	18.703	31 december 2023:	€	5.276
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	43.130	1 januari 2023:	€	59.576
	31 december 2021:	€	47.802	31 december 2023:	€	55.277
Resultaat	2021:	€	2.829 V			
	2023:	€	0			
Programma	1 Besturen, samenwerken en veiligheid					
Portefeuillehouder	Burgemeester Dhr. dr. F.A. Petter					

GR Geweld in Afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)

Doel	Het doel van de (lichte) Gemeenschappelijke Regeling (GR) Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) is om de samenwerking te verankeren tussen de West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant. De taken en bevoegdheden van de colleges van B&W op grond van de Wmo, de Jeugdwet en op het gebied van openbare orde en veiligheid ten aanzien van GIA en het Meldpunt Crisiszorg, door mandaat op te dragen aan het college van de Centrumgemeente. Hiermee wordt het volgende beoogd: • het behalen van schaalvoordelen; • het stimuleren van de samenwerking tussen de deelnemers door actief informeren en communiceren; • het afstemmen en gezamenlijk vaststellen van het regionaal beleid op het terrein van GIA en het Meldpunt Crisiszorg; • de uitwerking van het regionaal beleid in Opdrachten aan uitvoeringsorganisaties; • een efficiënte inzet van de regionale middelen en gezamenlijke afstemming over eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening risico's.
Betrokkenen	Onderdeel van de GR GIA zijn de gemeenten uit jeugdhulpregio West-Brabant West en West-Brabant Oost, te weten: Alphen-Chaam, Halderberge, Altena, Moerdijk, Baarle-Nassau, Oosterhout, Bergen op Zoom, Roosendaal, Breda, Rucphen, Drimmelen, Steenbergen, Etten-Leur, Woensdrecht, Geertruidenberg en Zundert.
Risico totaal	Gemeente Breda fungeert binnen de GR als centrumgemeente voor de regio. Per 1 januari 2023 treden Alphen-Chaam en Baarle-Nassau uit de GR GIA en gaan over naar de regio Hart van Brabant.
Bestuurlijk belang	Laag
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage GIA wordt bepaald door op het totaal benodigde budget voor regionale uitvoeringsplannen GIA de beschikbare rijksmiddelen (DUVO-bijdrage; Decentralisatie Uitkering VrouwenOpvang en aanpak huiselijk geweld) in mindering te brengen en het resterende bedrag bij de deelnemende gemeenten in rekening te brengen op basis van inwoneraantallen (CBS, peildatum 1 januari van het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor het budget beschikbaar wordt gesteld). De Centrumgemeente kan op basis van deze Regeling geen andere kosten aan de gemeenten doorberekenen. Een eventuele wijziging van de jaarlijkse bijdrage GIA van de gemeenten wordt op voorstel van de stuurgroep GR in het Plenair overleg Gemeenten vastgesteld en ter besluitvorming aan de gemeenten voorgelegd.
Uittredingsbepalingen	
Eigen Vermogen Vreemd vermogen Resultaat	Het Regionaal Uitvoeringsbudget GIA wordt door de centrumgemeente Breda beschikbaar gesteld aan uitvoeringsorganisaties die een bijdrage leveren aan de regionale aanpak, waaronder in ieder geval de subsidies voor Veilig Thuis en Safegroup/Vrouwenopvang. Subsidieverstrekking geschiedt op basis van de vigerende subsidieregelgeving van de centrumgemeente. De DUVO is bedoeld voor het aanpakken van alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties, waarbinnen gemeenten beleid- en bestedingsvrijheid hebben. De financiële bijdrage via de DUVO is niet per se kostendekkend, zo stelt het rijk. Voor het jaar 2022 zijn de geraamde uitgaven voor o.a. Veilig Thuis West-Brabant en Safegroup/Vrouwenopvang benoemd bij het vaststellen van het Regionaal Beleidskader 2022 – 2025 voor GIA en Meldpunt crisiszorg. Daarin is besloten om ieder jaar de bijdrage per gemeente te bepalen en vast te stellen in de stuurgroep. Voor Bergen op Zoom betekent dit dat wij in 2022 een bijdrage van €520.713 moeten betalen. De oorspronkelijke bijdrage voor 2023 werd geraamd op €531.596. Eind 2022 is in het Plenair Overleg van Gemeenten besloten om voor 2023 rekening te houden met de bijdrage regionale taken GIA van €580.318 voor Bergen op Zoom. Voor 2024 wordt gevraagd rekening te houden met een gemeentelijke bijdrage van €682.018 excl. indexering voor regionale GIA-taken.
Programma	2 Samen leven, samen doen
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J. van Aken

GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)

Doel	De regeling heeft ten doel de gezamenlijk uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van een gemeente uit te voeren en het afstemmen van beleid ter zake van de uitvoering van de in deze regeling benoemde wet- en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Het gemeenschappelijk belang gaat over de uitvoering van de primaire en secundaire processen van de regelingen. Ingangsdatum is 1 januari 2012.
Betrokkenen	Gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Vestiging Bergen op Zoom.
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo
Bestuurlijk belang	Voor de uitvoering van deze regeling is een gemeenschappelijk orgaan ingesteld. Een door de raad aangewezen lid van het college van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het gemeenschappelijk orgaan.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij naar rato van het klantenaantal WWB. De GR heeft geen eigen en vreemd vermogen.
Uittredingsbepalingen	Het college van B&W van elke deelnemende gemeente kan, na vooraf verkregen instemming van de raad van die gemeente, besluiten dat de deelneming aan deze regeling wordt opgezegd. De raad van de andere gemeenten wordt over de besluiten geïnformeerd. Een dergelijk besluit tot uittreding kan niet plaatsvinden binnen vijfjaar na inwerkingtreding van deze regeling. Een uittreding kan slechts plaatsvinden met ingang van de eerste januari van enig jaar, met dien verstande dat tenminste een opzegperiode van 18 maanden in acht wordt genomen. De deelnemende gemeenten regelen in alle billijkheid de gevolgen van de uittreding. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de uittreding ondervinden.
Eigen Vermogen Vreemd vermogen Resultaat	De GR ISD heeft geen eigen vermogen of vreemd vermogen. 2021: €826.577 2023: €0
Programma	2 Samen leven, samen doen
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans

GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)

Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de gezondheid(szorg)					
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Breda.					
Risico totaal	1. De gemeente draagt bij in het nadelig saldo. 2. De geneeskundige zorg afstemmen op de aanvaardbare kosten.					
Bestuurlijk belang	Door de raad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het dagelijks en algemeen bestuur					
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo naar rato van het aantal inwoners.					
Uittredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Wet Publieke Gezondheid een openbare gezondheidszorgdienst in stand te houden.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2022:	€	6.017	1 januari 2023:	€	5.317
	31 december 2021:	€	6.017	31 december 2023:	€	5.400
Vreemd vermogen	1 januari 2022:	€	19.393	1 januari 2023:	€	10.000
	31 december 2022:	€	10.000	31 december 2023:	€	10.000
Resultaat	2021:	€	133			
	2023:	€	0			
Programma	2 Samen leven, samen doen					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J. van Aken					

GR Programma schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (RBL)

Doel	Regionale centrale leerlingenadministratie; Centralisering van het gegevensbeheer RMC en leerplicht (wettelijke taak) voor betere controle op voortijdig schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg, Veiligheidspartners.					
Betrokkenen	18 gemeenten nemen deel aan de GR waaronder de Gemeente Bergen op Zoom. Vestiging Breda.					
Risico totaal	Bergen op Zoom blijft zelf eindverantwoordelijk voor deze wettelijke taak. Breda wordt gemandateerd om de centrale leerlingenadministratie te voeren. Risico blijft beperkt tot maximaal de jaarlijkse bijdrage.					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in bestuur GR van de 18 gemeenten is portefeuillehouder educatie.					
Financieel belang	-					
Uittredingsbepalingen	Looptijd van de GR is twee jaar. Tussentijdse ontbinding kan uitsluitend als alle gemeenten daartoe instemmen.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2020:	€	0	1 januari 2022:	€	0
	31 december 2020:	€	0	31 december 2022:	€	0
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	1.347	1 januari 2022:	€	450
	31 december 2020:	€	525	31 december 2022:	€	450
Resultaat	2020: -/-	€	131			
	2022:	€	0			
Programma	2 Samen leven, samen doen					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen					

GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

Doel	• Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Midden en West-Brabant; • Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Brabant-Noord; • Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Midden- en West-Brabant; • Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Brabant-Noord; • Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; • Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.					
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cuijk, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Landerd, Lith, Loon op Zand, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Steenbergen, Tilburg, Uden, Veghel, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Tilburg.					
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo.					
Bestuurlijk belang	Door de gemeenteraad aangewezen lid van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.					
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het nadelig saldo, vanaf 2012 is de jaarlijkse bijdrage komen te vervallen.					
Uittredingsbepalingen	De gemeente is verplicht op basis van de Ambulancewet een ambulancevoorziening in stand te houden.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2022:	€	14.180	1 januari 2023:	€	14.260
Vreemd vermogen	1 januari 2022:	€	32.686	1 januari 2023:	€	31.336
Resultaat	2021:	€	489			
	2023:	€	0			
Programma	2 Samen leven, samen doen					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J. van Aken					

GR Werkvoorzieningschap West-Brabant (WVS-groep)

Doel	Integrale uitvoering van de Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, en activiteiten voor arbeidsintegratie en aangepaste arbeid aan personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan					
Betrokkenen	Eigenaren en klant: Gemeenten Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Roosendaal. Leverancier: WVS-groep					
Risico totaal	1. Gemeenten dragen gezamenlijk (eventuele) negatieve exploitatiesaldi. Weerbaarheidsreserve van de GR is €2,6 miljoen. Het risico is becijferd op €6 miljoen. Aandeel Bergen op Zoom in het additionele tekort WVS ligt rond de 21 procent. 2. Om exploitatie sluitend te krijgen, zijn naast de subsidies eigen inkomsten nodig. De omzet is afhankelijk van economische ontwikkelingen, ondernemerschap van de regeling en bereidheid ondernemers werk uit te besteden/arbeidsplaatsen ter beschikking te stellen. De afgelopen jaren konden de bezuinigingen op de rijkssubsidie door WVS onvoldoende door omzetverhoging worden gecompenseerd zodat exploitatietekorten werden gerealiseerd. Dit heeft ook gevolgen voor de liquiditeitspositie van WVS.					
Bestuurlijk belang	De wethouder van het programma sociale voorzieningen vertegenwoordigt de gemeente, in het algemeen bestuur. Hij vertegenwoordigt hierin de klant- en eigenarenrol. Wethouder D.P.E. Hopmans is binnen GR aangewezen als lid algemeen bestuur.					
Financieel belang	Financiering geschiedt door doorsluizen van gemeenten van rijkssubsidie en bijdragen van derden. Daarnaast betaalt de gemeente op basis van het aantal geplaatsten een eigen bijdrage ter afkoop van tekortfinanciering. Als de weerbaarheidsreserve van de GR onvoldoende is in kader van dekking exploitatietekort moet de gemeente verdere afdekking van het tekort van de GR op zich nemen.					
Uittredingsbepalingen	Opgenomen in tekst GR artikel 38. Met name lid 4 is van belang: 'Een uittredende gemeente is gehouden na uittreding bij te dragen in de negatieve effecten op de exploitatie en in de als gevolg van de uittreding mogelijk ontstane desintegratiekosten. De bijdrage wordt vastgesteld door het algemeen bestuur en de uittredende gemeente. De wijze waarop de bijdrage wordt berekend sluit zoveel mogelijk aan op de bestaande jurisprudentie. Als partijen er niet uitkomen wordt de kwestie conform lid 5 voorgelegd aan een geschillencommissie.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	9.149	1 januari 2023:	€	4.506
	31 december 2021:	€	7.321	31 december 2023:	€	3.250
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	16.721	1 januari 2023:	€	20.299
	31 december 2021	€	17.209	31 december 2023:	€	21.555
Resultaat	2021:	€	3.880			
	2023:	€	0			
Programma	2 Samen leven, samen doen					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans					

GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Doel	OMWB neemt voorbereidende, coördinerende en uitvoerende taken op zich op het terrein van milieu, veiligheid en leefomgeving. Zij voert deze taken uit voor provincie Noord-Brabant en de aangesloten gemeenten, deels in mandaat.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten/provincie behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en provincie Noord-Brabant. Vestiging Tilburg.					
Risico totaal	De gemeente draagt bij in eventueel nadelig exploitatieresultaat (zie programma 3)					
Bestuurlijk belang	Het door de raad aangewezen lid van het college van B&W vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur					
Financieel belang	1. De gemeenten hebben een Dienstverleningsovereenkomst met de OMWB, waarin een contract-maat met het aantal af te nemen uren is opgenomen en stellen jaarlijks een werkprogramma op voor de uit te voeren werkzaamheden. 2. De gemeenten hebben een startkapitaal gestort.					
Uittredingsbepalingen	Bij uittreding heeft gemeente gedurende een aantal jaren een afnameverplichting.					
	(alle bedragen x 1.000)					
Eigen Vermogen	31 december 2020:	€	2.325	31 december 2021:	€	2.918
Vreemd vermogen	31 december 2020:	€	3.480	31 december 2021:	€	3.285
Resultaat	2021	€	164.000			
Programma	3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals					

GR Regio West-Brabant (RWB)

Doel	RWB draagt bij aan de ontwikkeling van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor de gehele regio. De basis hiervan ligt in het Actieprogramma Regio West-Brabant. Voor de regionale opgaven zijn vier pijlers vanuit overheidsperspectief het meest relevant: 1. Economie 2. Arbeidsmarkt (afstemming vraag en aanbod) 3. Mobiliteit (multimodale bereikbaarheid) 4. Ruimte (het vastleggen van de ruimtelijke consequenties van economische activiteiten in afweging met andere ruimtelijke functies). Hierbij richt RWB zich vooral op strategische, ordenende zaken die op de schaal van West-Brabant relevant zijn. RWB zet haar kracht in om het bestuurlijk gesprek te organiseren als secretaris, te adviseren, programma- en procescoördinatie, belangenbehartiging, lobby en kennisdeling.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert . Vestiging Etten-Leur.					
Risico totaal	-					
Bestuurlijk belang	Burgemeester vertegenwoordigt, als lid van het college van B&W, de gemeente in het Algemeen Bestuur. Portefeuillehouders vertegenwoordigen de gemeente in de Bestuurscommissies Middelen, RO, Duurzaamheid, Zorg/Welzijn/Onderwijs, Sociaal-Economische Zaken, KCV en Mobiliteit.					
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van inwoneraantal.					
Uittredingsbepalingen	Een deelnemende gemeente kan uittreden uit de regeling door toezending aan het algemeen bestuur van daartoe strekkende besluiten van haar college van B&W van Burgemeester en Wethouders. De uittreding vindt, behoudens een door het algemeen bestuur geaccepteerde afwijking, plaats op 1 januari van het tweede jaar, volgend op dat waarin het besluit tot uittreding in de Staatscourant is bekend gemaakt. Daarbij brengt het algemeen bestuur in elk geval de financiële consequenties van de uittreding in beeld en draagt zij er zorg voor dat het openbaar lichaam een redelijke periode krijgt om haar begroting en formatie in overeenstemming te brengen met het nieuwe aantal deelnemers. Verplichtingen die specifiek voor de uittredende gemeente zijn aangegaan zullen daarbij in principe ook door die gemeente nagekomen dienen te worden.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	1.240	1 januari 2023:	€	754
	31 december 2021:	€	1.312	31 december 2023:	€	722
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	7.669	1 januari 2023:	€	7.669
	31 december 2021:	€	5.382	31 december 2023:	€	7.669
Resultaat	2021:	€	231			
	2023:	€	0			
Programma	3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans					

GR Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB)

Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en het waterschap op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken.					
Betrokkenen	Waterschap Brabantse Delta en gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Loon op Zand, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.					
Risico totaal	• De gemeente is verplicht een – jaarlijks te bepalen – bijdrage te betalen aan de begroting. • De gemeente staat, gezamenlijk met de overige deelnemers, garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.					
Bestuurlijk belang	Het college van B&W wijst uit hun midden een lid aan voor het algemeen bestuur. De voorzitter en de leden van het dagelijks bestuur zijn door en uit het midden van het algemeen bestuur gekozen.					
Financieel belang	Het algemeen bestuur stelt de berekeningswijze van de bijdrage van de deelnemers aan de begroting van de BWB vast met een versterkte meerderheid van tenminste tweederde van het maximaal aantal in dit bestuur uit te brengen stemmen. De deelnemers staan gezamenlijk garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.					
Uittredingsbepalingen	Gedurende drie jaar na de datum van toetreding tot de regeling is het niet mogelijk om uit de regeling uit te treden. Voor uittreding wordt een opzegtermijn van tenminste een jaar in acht genomen. Een onafhankelijke deskundige stelt, na ontvangst van een aangetekend schrijven met hierin het – door de gemeenteraad goedgekeurde – besluit tot uittreding een liquidatieplan op met daarin de financiële en personele gevolgen van de uittreding. De kosten van het opstellen van dit liquidatieplan komen voor rekening van de deelnemer die het voornemen heeft om uit te treden.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	560	1 januari 2023:	€	0
	31 december 2021:	€	155	31 december 2023:	€	0
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	1.050	1 januari 2023:	€	900
	31 december 2021:	€	900	31 december 2023:	€	750
Resultaat	2021:	€	155			
	2023:	€	0			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals					

GR West-Brabants Archief (WBA)

Doel	• De belangen van de deelnemers met betrekking tot de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden en collecties van de deelnemende gemeenten te behartigen alsmede het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht. • Het in het samenwerkingsgebied vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis middels het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie regionaal-historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar stellen aan en dienstbaar maken voor een breed publiek.					
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten: Bergen op Zoom (vestigingsplaats), Etten-Leur, Roosendaal, Moerdijk, Halderberge, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert					
Risico totaal	De gemeente draagt bij in een eventueel nadelig saldo					
Bestuurlijk belang	Het college van B&W wijst een collegelid aan voor het algemeen bestuur. Portefeuillehouder is ook lid van het dagelijks bestuur.					
Financieel belang	De bijdrage bestaat uit een bedrag per deelnemer en is gebaseerd op het aantal strekkende meters archief dat per deelnemer opgenomen is in de archiefbewaarplaats op de peildatum 1-1-2017. Daarnaast is een bijdrage bedoeld om de verbinding tussen het Archief en het Cultuurbedrijf te behouden en optimaliseren.					
Uittredingsbepalingen	Uittreding dient schriftelijk medegedeeld te worden aan het algemeen bestuur. De uittreding vindt niet eerder plaats dan op 31 december van het jaar volgend op het jaar waarin de schriftelijke uittreding bij het algemeen bestuur is ingediend. Aan de uittreding wordt door het algemeen bestuur voorwaarden en gevolgen verbonden. De nadelige financiële gevolgen voor het West-Brabants Archief, die veroorzaakt worden door de uittreding, inclusief de hierdoor ontstane wachtgeldverplichting worden bij de uittredende deelnemer in rekening gebracht. Een onafhankelijke externe deskundige adviseert over de vaststelling van de financiële gevolgen. Het advies van deze deskundige is voor partijen bindend.					
	(alle bedragen x1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	373	1 januari 2023:	€	69
	31 december 2021:	€	263	31 december 2023:	€	69
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	44	1 januari 2023:	€	36
	31 december 2021:	€	40	31 december 2023:	€	32
Resultaat	2021:	€	70			
	2023:	€	0			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals					

Toelichting per verbonden partij:
Private verbonden partijen

NV Maatschappij ter bevordering Industrievestiging Bergen op Zoom (NV Aangenaam Bergen op Zoom)

Doel	• Het kopen, verkopen, in erfpacht uitgeven, verhuren of in huurkoop geven van gronden geschikt voor industrievestiging • Het bouwen, kopen, of huren enerzijds en het verkopen, verhuren of in huurkoop geven anderzijds van bedrijfsgebouwen • De promotie van Bergen op Zoom als aantrekkelijke vestigingsplaats en • Het verrichten van alle met het bovenstaande verband houdende of daarop betrekking hebbende handelingen, alles in de ruimste zin genomen.						
Betrokkenen	Gemeente Bergen op Zoom						
Risico totaal	Verlies aandelenkapitaal (€405.000)						
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Daarnaast vervult de wethouder Economische Zaken de rol van President Commissaris in de RvC (Raad van Commissarissen).						
Financieel belang	Aandelenkapitaal €405.000						
Ontwikkelingen	In de vergadering van aandeelhouders (AvA) van de NV Aangenaam van 8 maart 2022 heeft de aandeelhouder formeel besloten de NV te ontbinden. Daarna is de fase van vereffening ingetreden. Bij de vereffening van een ontbonden rechtspersoon worden alle rechten en zaken te gelde gemaakt, lopende verplichtingen afgewikkeld en –bij een positief eindsaldo- de baten uitgekeerd aan de aandeelhouder, t.w. de gemeente Bergen op Zoom. Totdat deze fase is afgerond heet de NV: ‘ NV Aangenaam in liquidatie’.						
	(Alle bedragen x 1.000)						
Eigen Vermogen	1 januari 2021:		€	1.625	31 december 2021:	€	1.602
Vreemd vermogen	1 januari 2021:		€	1.197	31 december 2021:	€	1.197
Resultaat	2020:	-/-	€	23			
Programma	3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs						
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en dhr. D.P.E. Hopmans (President-Commissaris).						

Rewin NV

Doel	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren. De regionale ontwikkelingsmaatschappij REWIN West-Brabant bouwt aan een economisch sterk West-Brabant, waarbij zij ondernemers helpt groeien, innoveren en vestigen. De economische agenda 'West-Brabant, hub voor vernieuwend ondernemerschap' vormt de basis hiervoor. Deze visie voor de regio is vastgesteld door de Economic Board West-Brabant (EBWB)in samenwerking met regionale overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers. Verbinden, verslimmen en verduurzamen zijn daarin de kernwoorden. REWIN zorgt voor de uitvoering van de agenda.					
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de 16 gemeenten in West-Brabant te weten: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.					
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal					
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder					
Financieel belang	Boekwaarde aandelen €13.613					
Procedure begroting	Gemeentelijke bijdragen verlopen via de GR RWB.					
Ontwikkelingen	2022 is het laatste jaar van de actuele Economische Agenda. In 2022 treft de Economic Board West-Brabant de voorbereidingen voor een nieuwe Economische Agenda.					
	(Alle bedragen x 1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	1.431	31 december 2021:	€	1.192
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	725	31 december 2021:	€	890
Resultaat	2021:	€	238			
Programma	3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. D.P.E. Hopmans					

SAVER N.V.

Doel	Uitvoering afvalinzameling- en reinigingsdiensten
Betrokkenen	Bergen op Zoom, Roosendaal, Woensdrecht, Halderberge. Per 1/1/23: Rucphen en Zundert. Vestiging Roosendaal. Momenteel lopen er gesprekken met de gemeente Steenbergen als toetreder per 1/1/24, zowel als klant en aandeelhouder.
Risico totaal	Gemeente draagt risico omtrent voortbestaan van het bedrijf c.q. het aandelenkapitaal
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder Middelen vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders. De portefeuillehouder 'Huishoudelijk Afval' en 'Reiniging' vertegenwoordigt de gemeente in de Klantenraad van SAVER.
Financieel belang	Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage, gebaseerd op de kosten van de uitvoering van werkzaamheden gestort aandelenkapitaal van €925.712. Sinds 2004 is meer sprake van een koppeling prestatie en beloning. Gemeenten betalen dus niet zo zeer op basis van de omvang van het gestort aandelenkapitaal, maar op basis van prestatie.
Ontwikkelingen	In 1999 heeft Bergen op Zoom het gehele project reiniging geprivatiseerd en samen met nog 3 gemeenten ondergebracht in Saver N.V. De gemeente heeft een aandelenpakket van €925.712. Voor de reiniging en het inzamelen van huishoudelijk afval geeft de gemeente opdracht aan Saver N.V. De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden gedekt door het tarief afvalstoffenheffing. Het voor- of nadeel verschil van Saver N.V. komt ten bate of ten laste van de deelnemende gemeenten. De gemeente is met een lid van het college van B&W vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (wethouder Financiën) én in de Klantenraad (wethouder Huishoudelijk Afval en Reiniging). Dienstverlening geschiedt op basis van DVO's die door de college van B&W's worden vastgesteld. De DVO's zijn een afgeleide van de Raamdienstverleningsovereenkomst (RDVO) die door de aandeelhouders wordt vastgesteld hierdoor is er een koppeling ontstaan tussen prestatie en beloning. De aandeelhouders hebben een nieuwe aandeelhoudersovereenkomst vastgesteld. Ook zijn de statuten opnieuw vastgesteld omdat Saver sinds enige jaren onder het zogenaamde structuurregime valt. Daarnaast zal de gemeente Rucphen toetreden en zijn er ook vergevorderde gesprekken met de gemeente Zundert In het dienstenpakket van SAVER zit naast het inzamelen van huishoudelijk afval tevens de exploitatie van de milieustraat, kolkenreiniging, straatvegen, Gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding en de inzameling van monostromen waaronder oud papier, glas, kunststof etc. De dienstverlening van SAVER breidt zich de laatste jaren uit over meer zakelijke partners in de vorm van bedrijven (inzameling bedrijfsafval) en andere gemeenten, niet zijnde aandeelhouders. Dit werken voor 'derden' is overigens gelimiteerd tot maximaal 20 procent en betreft het maximaal benutten van de beschikbare productiecapaciteit. Binnen de Governance structuur is een en ander in diverse documenten vastgelegd die door de aandeelhoudersvergadering zijn vastgesteld. De Governance structuur is in 2010 vastgesteld. In 2022 zijn de geactualiseerde statuten vastgesteld. Hierdoor zijn de deze weer in lijn met het structuurregime waar Saver onder valt. Medio 2022 is overeenstemming bereikt met de gemeenten Rucphen en Zundert voor toetreding tot Saver per 1/1/23, zowel als aandeelhouder als klant. Die gesprekken lopen nu met de gemeente Steenbergen voor toetreding per 1/1/24.

(Alle bedragen x 1.000)					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€ 25.817	31 december 2021:	€	25.641
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€ 11.816	31 december 2021:	€	12.405
Resultaat	2021:	€ 483			

Programma	3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs
Portefeuillehouder	Wethouders Dhr. J.A.A Pals (aandeelhouder) en Dhr. H.P. Verroen (klantwethouder)

Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV

Doel	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst				
Risico totaal	• Gemeente Bergen op Zoom; • Parkeerbeheer Bergen op Zoom B.V. • Klanten (parkeerders en abonnementhouders)				
Risico totaal	De afspraken over het uitvoeren van het parkeerbeleid zijn vastgelegd in de dienstverlenings-overeenkomst. Parkeerbeheer voert het parkeerbeleid conform de dienstverleningsovereenkomst uit. De kosten worden betaald uit de parkeerinkomsten. De gemeente draagt het financiële risico en ontvangt ook de inkomsten. Voor het opvangen van tegenvallers en voor het doen van (grote) investeringen is er geen parkeerreserve.				
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder				
Financieel belang	De gemeente betaalt een vergoeding voor de geleverde diensten en ontvangt de inkomsten van Parkeerbeheer BV.				
Procedure begroting	Parkeerbeheer BV stelt een eigen begroting op en verantwoordt elk kwartaal de voortgang.				
Ontwikkelingen	Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV is opgericht in 2005. De werkzaamheden zijn onder meer de afgifte van parkeervergunningen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke.				
	(alle bedragen x1.000)				
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€ 3.809	31 december 2021:	€	-145.240
Vreemd vermogen	1 januari 2021	€ 1.335.321	31 december 2021	€	1.313.204
Resultaat	2021:	€ - 149.090			
Programma	4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)				
Portefeuillehouder	Wethouders Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en Dhr. H.P. Verroen (klantwethouder)				

Sportbedrijf Bergen op Zoom BV / Zwembad de Schelp en de Melanen BV

Doel	De bv exploiteert 2 zwembaden (De Schelp en de Melanen) en vanaf medio 2022 de binnensport-accommodaties van de gemeente Bergen op Zoom.						
Risico totaal	Gemeente draagt het risico voor het voortbestaan c.q. het gestort aandelenkapitaal.						
Bestuurlijk belang	Gemeente is enige aandeelhouder.						
Financieel belang	Jaarlijks verstrekt de gemeente een subsidie van €1,8 miljoen. Gestort aandelenkapitaal van €100.000.						
Ontwikkelingen	In 2001 is voor de exploitatie het zwembad verzelfstandigd in de vorm van een bv. De gemeente is enige aandeelhouder met een aandelenpakket van €100.000. Er is geen raad van commissarissen. De gemeente vormt het algemeen bestuur. Gezien het belang van het zwembad voor de gemeente en gezien het sociaal statuut loopt de gemeente een financieel risico indien de resultaten van de B.V. achterblijven bij de verwachtingen. In 2003 is het openluchtbad De Melanen hieraan toegevoegd. De gemeente subsidieert jaarlijks met afgerond €1,6 miljoen. In 2017 zijn de huurovereenkomst en de exploitatieovereenkomst tussen gemeente en de BV geactualiseerd. Door gedwongen sluiting van zwembad de Schelp in maart 2018 kon gedurende langere tijd geen gebruik worden gemaakt van dit bad. Na de heropening in september 2019 zijn grote problemen gebleken met water- en luchtkwaliteit waardoor zwembad geruime tijd opnieuw haar deuren heeft moeten sluiten. Door de coronaperikelen waren zowel 2020 als 2021 lastige jaren voor de exploitatie. De financiële gevolgen werden echter grotendeels gedekt uit de rijksmiddelen (SPUK) die hiervoor beschikbaar werden gesteld. Desalniettemin is er in 2021 een verlies geleden van €152.878. In 2022 is de naam van de BV gewijzigd in Sportbedrijf Bergen op Zoom BV. Momenteel worden concrete stappen gezet om de exploitatie van de binnensportaccommodaties in de gemeente bergen op Zoom over te nemen van de gemeente.						
	(Alle bedragen x 1.000)						
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	100	31 december 2021:	€	-/-	53
Vreemd vermogen	1 januari 2020:	€	802	31 december 2020:	€		1.607
Resultaat	Resultaat 2021:	-/- €	152				
Programma	4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)						
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals (aandeelhouder) en Mevr. A.M. Demmers (klantwethouder)						

Brabant Water NV

Doel	Innemen en levering water in de aangesloten gemeenten						
Betrokkenen	Vrijwel alle gemeenten in Noord-Brabant. Vestiging 's-Hertogenbosch.						
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal						
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder						
Financieel belang	Boekwaarde aandelen €228.849						
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over belangrijke investeringen en de thema's die momenteel spelen ten aanzien van waterleidingbedrijven.						
Ontwikkelingen	In 2002 zijn de nv Waterleidingmaatschappij Noord-West-Brabant en de nv Waterleidingmaatschappij Oost-Brabant gefuseerd tot Brabant Water nv. De inbreng van de gemeente als aandeelhouder is gering, maar de aanwezigheid heeft tot doel om met de andere gemeenten in Noord-Brabant in voorkomende gevallen een inbreng te hebben. De aandelen zijn niet verhandelbaar. Vooralsnog wordt gestreefd naar zelfstandigheid en een redelijk tarief voor drinkwater. In principe wordt er geen dividend uitgekeerd, maar dit wordt ingezet voor het behoud van een laag tarief. De gemeente maakt geen deel uit van het dagelijks bestuur. Samen met een circa 16 andere gemeenten is er in 2022, vanwege de ruime solvabiliteit, verkend in hoeverre het mogelijk zou zijn te komen tot een structurele dividenduitkering. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerd dividendbeleid waarbij dividend afhankelijk is van solvabiliteit maar ook van de hoogte van de investeringen. Omdat Brabant Water voor een grote investeringsopgaaf staat valt dividend de komende jaren niet te verwachten.						
	(Alle bedragen x 1.000)						
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	674.183	31 december 2021:	€	684.676	
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	523.344	31 december 2021:	€	534.399	
Resultaat	2021:	€	10.493				
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening						
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen (AVA)						

Claim Staat Vennootschap BV (CSV, ontstaan uit Essent NV)

Doel	Het vertegenwoordigen van de verkopende aandeelhouders bij het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen van een eventuele vergoeding (ingevolge de procedure tegen de Staat der Nederlanden) aan de verkopende aandeelhoudersschade als gevolg van de splitsing wetgeving tussen het productie leveringsbedrijf en het netwerkbedrijf.						
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.						
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal						
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder						
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van €3,14 (314 aandelen)						
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.						
Ontwikkelingen	In tegenstelling tot eerder voorzien kan deze vennootschap nog niet geliquideerd worden doordat de koper van Attero, Waterland, in 2015 een claim heeft weggelegd. Hierover is in 2016 een akkoord bereikt. Er loopt nog een geschil met de belastingdienst waardoor nog steeds niet duidelijk is wanneer de vennootschap kan worden geliquideerd						
	(Alle bedragen x 1.000)						
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	393	31 december 2021:	€	350	
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	27	31 december 2021:	€	23	
Resultaat	2021: -/-	€	43				
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening						
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen						

Enexis Holding N.V. (ontstaan uit Essent NV)

Doel	Beheer energienetwerk				
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.				
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	Het geringe belang in Enexis Holding NV kent een boekwaarde van €1.132 (23.510 aandelen)				
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.				
Ontwikkelingen	Enexis is sinds 2009 het afgesplitste netwerkbedrijf van Essent NV. Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland. Zij zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klant terecht komen. Enexis is verantwoordelijk voor de aansluiting van ongeveer 2,6 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Het klimaatakkoord leidt ertoe dat netwerkbeheerders hun capaciteit enorm moeten vergroten. Dat betekent dat de investeringen de komende jaren sterk zullen toenemen. Hiervoor heeft Enexis via haar aandeelhouders voor versterking van haar vermogen een zogenaamde hybride lening afgesloten. Enexis heeft in 2022 haar commerciële tak (Fudura) verkocht. De middelen worden gebruikt voor financiering van de investeringen. Ondanks bovenstaande versterkingen van de vermogenspositie is duidelijk dat dit niet voldoende is om de komende jaren aan de volledige investeringsbehoefte uitvoering te geven. De drie grote regionale netwerkbedrijven (Alliander, Stedin en Enexis) en hun aandeelhouders zijn sinds de zomer van 2021 in gesprek met de ministeries van Financiën en Economische Zaken en Klimaat over een eventuele toekomstige rol voor de Staat in het versterken van de kapitaalbasis van de drie grote regionale netwerkbedrijven. De Staat is inmiddels toegetreden tot Stedin. Ook met Enexis zijn afspraken gemaakt over toetreding. Die toetreding kan nog even op zich laten wachten. Een belangrijk punt hierin zal waardebepaling worden. In de AvA van april 2023 is dit agendapunt geagendeerd.				
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€ 4.116.000	31 december 2021:	€ 4.241.000	
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€ 4.635.000	31 december 2021:	€ 5.154.000	
Resultaat	2021:	€ 199.000			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening				
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen				

GBE Aqua BV

Doel	Het houden en beheren van aandelen in Evides
Risico totaal	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%) en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.
Risico totaal	Verlies van inleg aandelenkapitaal
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Financieel belang	Gemeente bezit +/- 0,5 procent van de aandelen van GBE Aqua die een boekwaarde hebben van €452.329
Procedure begroting	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de PZEM NV (voorheen Delta NV) mee overgingen. PZEM was houder van aandelen in Evides. Deze aandelen zijn eind 2021 overgedragen aan de bestaande aandeelhouders van PZEM.
Ontwikkelingen	Voor de aankoop van het belang in Evides is GBE Aqua een lening aangegaan (circa 330 miljoen). De aandeelhouders hebben de plicht de te ontvangen dividenden van PZEM (grotendeels) door te storten naar GBE Aqua die hiermee de lening kan aflossen. Gezien de positieve ontwikkeling van de PZEM dividenden valt te verwachten dat de afgesloten lening op relatief korte termijn (binnen 5 jaar) afgelost kan zijn. Daarna vervalt de plicht om de PZEM dividenden door te storten.
Eigen Vermogen Vreemd vermogen Resultaat	2022 is het eerste jaar van verslaglegging
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel	De gemeente heeft belang bij een gespecialiseerde bank voor Nederlandse overheden. Daarnaast wordt dividend ontvangen.				
Betrokkenen	Bijna alle Nederlandse Gemeenten. Vestiging Den Haag.				
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	De gemeente neemt via aandelen deel in de nv Gestort €93.178.				
Ontwikkelingen	Van oudsher neemt de gemeente deel aan deze vennootschap. Dit is een uitvloeisel van de verhouding tussen gemeente en BNG, waarbij de BNG als huisbankier fungeert. Op dit moment zijn er geen redenen om de situatie te wijzigen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen. De gemeente maakt geen deel uit van het bestuur.				
	Alle bedragen x 1.000)				
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€ 5.097.000	31 december 2021:	€ 5.062.000	
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€155.262.000	31 december 2021:	€ 143.995.000	
Resultaat	2021:	€ 236.000			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening				
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. J.A.A. Pals				

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (ontstaan uit Essent NV)

Doel	Het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen ingevolge de aandelen in EPZ (w.o. de kerncentrale Borssele).				
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.				
Risico totaal	Verlies inleg aandelenkapitaal				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	Het geringe belang kent een boekwaarde van €1,00 (23.510 aandelen)				
Procedure begroting	Via diverse kanalen, waaronder de aandeelhoudersvergaderingen, wordt de gemeente geïnformeerd over de gang van zaken bij dit bedrijf.				
Ontwikkelingen	PBE was aanvankelijk opgericht voor een bodemprocedure over het geschil tussen Delta en RWE over het belang in de kerncentrale in Borsele. Partijen hebben hierover een compromis bereikt. De PBE blijft voorlopig bestaan om zaken af te wikkelen volgende uit de verplichtingen van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale 2009. Naar verwachting wordt de vennootschap in 2023 opgeheven en de resterende liquide middelen uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang				
	(Alle bedragen x 1.000)				
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€ 1.569	31 december 2021:	€ 1.539	
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€ 20	31 december 2021:	€ 7	
Resultaat	2021: -/-	€ 37			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening				
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen				

PZEM NV (voorheen Delta NV)

Doel	Innemen en levering water, gas, elektriciteit en kabel in de aangesloten gemeenten in Zeeland en Noord West-Brabant					
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%), Provincie Noord-Brabant en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.					
Risico totaal	Verlies van inleg aandelenkapitaal					
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder					
Financieel belang	Gemeente bezit +/- 0,5 procent van de aandelen van Delta nv die een boekwaarde hebben van €38.118					
Procedure begroting	Gemeente wordt via diverse informatie op de hoogte gehouden over de gang van zaken bij Delta. Grote investeringen en/of belangrijke strategische wijzigingen worden aan de aandeelhouders voorgelegd.					
Ontwikkelingen	herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de PZEM NV (voorheen Delta NV) mee overgingen. Het aandeel van de gemeente in het totale aandelenpakket is gering. De gemeente bezit 84 aandelen. De gemeente heeft alleen via de aandeelhoudersvergadering bestuurlijke inbreng. PZEM is in de afgelopen na verkoop van diverse bedrijfsonderdelen (afvalverwerker Indaver, deelneming in windmolenpark, consumententak Delta, netwerkbedrijf) op dit moment een producent van energie (Kerncentrale Borsele en Sloecentrale) en handelaar in energie. Daarnaast bezit zij een belang van 50 procent in Evides. Al geruime tijd is zij op zoek naar een oplossing om de risico's van haar commerciële activiteiten zoveel mogelijk te beperken. Probleem hierbij is het gedeeltelijk bezit (70 procent) van de kerncentrale in Borsele. PZEM wil af van dit belang maar heeft hiervoor de medewerking van het Rijk nodig. Daar lopen al jaren gesprekken over die momenteel weer zeer actueel zijn door een mogelijke nieuwe kerncentrale. Verder zijn in 2021 de aandelen die PZEM hield in waterbedrijf Evides overgeheveld naar de aandeelhoudende gemeente. Hierdoor is de gemeente Bergen op Zoom nu rechtstreeks aandeelhouder in Evides. Al enige tijd is PZEM bezig met een verkoopproces van haar commerciële activiteiten. In 2022 heeft PZEM hierover overeenstemming bereikt met een Tsjechische partij voor overname van haar commerciële activiteiten. Sinds 2022 wordt er ook weer dividend uitgekeerd. Dit dividend moet grotendeels door de aandeelhouders doorgestort worden naar GBE Aqua ter aflossing van een lening. Verder vindt momenteel op landelijk en provinciaal niveau discussie plaats over 2 nieuwe kerncentrales waarbij Borsele de voorkeur lijkt te genieten. Een en ander is bepaald nog geen gelopen race en ook is niet duidelijk of en op welke manier PZEM hier een rol in gaat spelen.					
Eigen Vermogen	1 januari 2021:	€	1.376.000	31 december 2021:	€	1.651.000
Vreemd vermogen	1 januari 2021:	€	851.000	31 december 2021:	€	1.229.000
Resultaat	2021:	€	235.065			
Programma	5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening					
Portefeuillehouder	Wethouder Dhr. H.P. Verroen					

Paragraaf 3.6

Grondbeleid

Visie op het grondbeleid
Het grondbeleid is onderdeel van programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs en programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein). Het grondbeleid is een instrument dat als doel heeft om de gemeente Bergen op Zoom een goede plek te laten zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Daarbij heeft het grondbeleid invloed op diverse beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening en wonen, verkeer en vervoer, cultuur, toerisme, sport en economische zaken.

Verder heeft het grondbeleid invloed op de financiële positie van de gemeente, ook in relatie tot reducering van de schuldenlast, en op het risicomanagement. Immers met de investeringen in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen is veel geld gemoeid. Daarnaast zijn doorlooptijden mede afhankelijk van steeds complexer en uitgebreider wordende regelgeving en jurisprudentie, onder andere vanuit Programma Aanpak Stikstof (PAS).

De eerste helft van 2022 stegen de prijzen van woningen hard. Sinds halverwege 2022 is de huizenmarkt aan het afkoelen. De prijsstijgingen zoals in de jaren ervoor vlakken af. Het is voor het eerst sinds 9 jaar dat er een woningprijsdaling op jaarbasis heeft plaatsgevonden. De woningmarkt is onzeker vanwege teruglopend opbrengstenpotentieel en een onzekere toekomst van kostenniveaus die druk uitoefent op de haalbaarheid van bouwprojecten en de hoge rentestand bemoeilijkt de financiering van veel vastgoedobjecten. Het is de vraag in hoeverre deze op de woningmarkt in 2023 wordt doorgezet. De ontwikkelingen blijven zo goed mogelijk gemonitord worden.

Om aan de behoefte van woningen te voldoen is in De Markiezaten in 2022 de verdere ontwikkeling van de grondexploitatie Meander 2 opgepakt. Samen met het nog te realiseren woningaanbod in ScheldeVesting geven deze ontwikkelingen nog steeds een extra impuls voor nieuwe woningen in Bergen op Zoom.

De lijn die we een paar jaar geleden hebben ingezet om de markt uit te dagen om met mooie en duurzame plannen te komen heeft goed uitgepakt, in zowel kwalitatieve- als financiële zin. Het werken met deze plannen geeft ook meer mogelijkheden om beheersmatig stappen te zetten, zodat het bouw- en woonrijp maken van de wijken op een goede wijze plaats kan vinden.

De woningmarkt in Bergen op Zoom is breder dan alleen de grondexploitaties. Denk hierbij aan binnenstedelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de woningbouwontwikkelingen bij Mazairac en de herstructurering van de wijken Gageldonk-West en Scheldebalkon. De woningbouwprogrammering is opgesteld in het perspectief van de stad met de omliggende dorpen. In deze woningbouwprogrammering zijn de aantallen woningen binnen de grondexploitaties opgenomen. Door middel van een strakke sturing op deze programmering wordt een evenwichtige verdeling tussen de stad, de omliggende dorpen en de uitleglocaties voorzien.

In Nederland is een woningtekort, de komende jaren moeten we als gemeente extra woningen realiseren. De woningbouwontwikkeling in de Markiezaten en Scheldevesting zal in 2026 grotendeels voltooid zijn. In 2022 is het opstarten van de verkenningsfase voor de grondexploitaties Wal 2 en Spaense Scharen gestart, zodat daarover in 2023 door de raad kan worden besloten. Bovendien zal vanuit het project woningbouwversnelling worden onderzocht welke grondposities aanvullend kunnen worden ingezet om extra woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.

Voor wat betreft de bedrijventerreinen zijn er, met uitzondering van de eilandkavels op Oude Molen, binnen de grondexploitaties geen kavels beschikbaar voor bedrijventerreinen. Daarom wordt naarstig gezocht naar ruimte voor bedrijventerreinen om de economische ontwikkeling voor de komende jaren verder vorm te kunnen geven binnen de context van de kwaliteit en kwantiteit van vraag en aanbod, de lokale economische structuur en ambities, en rekening houdend met regionale prognose en een nadere lokale verdieping. Dit vraagt mogelijk een mix van actief- en faciliterend grondbeleid waarmee het ondernemerschap en de werkgelegenheid binnen de gemeente duurzaam wordt gestimuleerd.

De Stedelijke Regio West-Brabant West (vierde stedelijke regio) is volop in ontwikkeling, met groeipotentie voor zowel woningbouw, bedrijvigheid, als natuur- en landschapsontwikkeling. Kenmerkend voor West-Brabant West is de

combinatie van diverse industriële bedrijvigheid, een afwisselende natuur met veel historische waarden, een innovatieve landbouw, een multimodale infrastructuur (weg, spoor, water en buis) en diverse havenfaciliteiten.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	Vastgesteld
Meerjarenprogramma Grondbedrijf	2022
Nota Kostenverhaal (te herzien in samenhang met invoering Omgevingswet)	2019
Nota Grondbeleid 2017	2017
Beleidsplan Wonen 2014 – 2018	2014
Nota integraal bedrijventerreinenbeleid	2013

Wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd

Goed en adequaat grondbeleid vraagt flexibiliteit. Flexibiliteit om ontwikkelingen over te laten aan de markt als die de mogelijkheden ziet en wil benutten of om ontwikkelingen zelf uit te voeren als dit vanuit gemeentelijk beleid gevraagd wordt. Om dit mogelijk te maken kiest de gemeente Bergen op Zoom de rol per project, maatwerk dus. Deze gemengde vorm van grondbeleid wordt ook wel situationeel grondbeleid genoemd.

Als actief grondbeleid gevraagd wordt en we als gemeente dus risicodragend gronden ontwikkelen voor verkoop doen we dat op basis van een haalbaarheidsonderzoek. Na de start en het eventueel verwerven van gronden geven we deze gronden uit in concurrentie, om zo de meest optimale ontwikkeling mogelijk te kunnen maken.

Bij initiatieven vanuit de markt toetsen we deze aan de ruimtelijke, programmatische en financiële kaders. Bij een positieve beoordeling wordt het vervolg ingezet en wordt een anterieure overeenkomst opgesteld. In deze overeenkomst wordt het financiële kostenverhaal geregeld waarvoor de Nota Kostenverhaal is vastgesteld.

In alle projecten kunnen zich onvoorziene zaken voordoen, bij actief grondbeleid zijn de risico's over het algemeen groter dan bij faciliterend grondbeleid. Voor beide vormen geldt dat we inzetten op risicomanagement. Afhankelijk van de omvang en impact van de risico's worden relevante beheersmaatregelen getroffen.

Op verschillende wijzen wordt verantwoording afgelegd over het grondbeleid aan de raad. Onder andere via deze paragraaf in de jaarrekening en in de begroting. Ook wordt het Verslag Bouwgrondexploitaties opgesteld. Hierin wordt de voortgang van de portefeuille van het grondbedrijf opgenomen en projectspecifieke informatie van alle grondexploitaties. In de Nota Grondbeleid 2017 is bovendien uitvoeriger omschreven hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.



Actuele prognose van de resultaten en winstneming

Hieronder wordt een actuele prognose getoond van de te verwachten resultaten van de totale actuele grondexploitaties op eindwaarde.

Actieve grondexploitaties eindwaarde (op basis van MPG 2023 bij Jaarrekening 2022)

	Geraamde onttrekking aan voorziening (-) / winstneming (+), (x € 1.000)							
	2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Schelde Vesting								
Havenplein en Dijk			-10.238					
Nieuwe Vesting Zuid Oost			-18.122					
Nieuwe Vesting Zuid West	-26.380							
Markiezaten								
Meander 2				2.813				
Terpen 1			982					
Wal 1	340							
Terpen 2				2.885				
Overige grondexploitaties								
Groene Gordijn		908						
Stationsgebied			370					
Wouwseweg	-3.178							
Oude Molen	1.276							

Uit het verleden bestaan verliesgevende grondexploitaties waarvoor een voorziening is getroffen. Naast deze verliesgevende grondexploitaties zijn er grondexploitaties waarvoor in de toekomst positieve resultaten verwacht worden. Totaal is dit de geraamde winstneming (verdiencapaciteit) van de grondexploitaties op eindwaarde en bedraagt naar verwachting totaal €9,6 miljoen.

Eventuele (eerdere) tussentijdse winstnemingen op basis van gerealiseerde en nog te verwachten kosten en opbrengsten worden bij de jaarrekeningen bepaald en financieel verwerkt.

Jaarkredieten 2023

Zoals gebruikelijk worden jaarlijks de jaarkredieten voor de grondexploitaties vastgesteld. Deze jaarkredieten zijn gebaseerd op het vastgestelde Verslag Bouwgrondexploitaties 2022, waarin de resultaten van de herzieningen van de grondexploitaties voor 2023 en verder zijn opgenomen. Om de jaarkredieten inzichtelijk te maken zijn deze separaat opgenomen in de paragraaf grondbeleid. De jaarkredieten 2023 inclusief voorbereidingskredieten voor de in 2023 in voorbereiding zijnde grondexploitaties Oude Molen 2, Wal 2 en Spaensche Scharen (kosten inclusief de financieringslasten) zijn:

Grondexploitatie x € 1.000	**Jaarkredieten 2022**
ScheldeVesting	
Havenplein en Dijk	925
Nieuwe Vesting Zuid Oost	1.868
Nieuwe Vesting Zuid West	952
De Markiezaten	
Meander 2	1.342
Terpen 1	178
Terpen 2	1.011
Wal 1	30
Overig	
Groene Gordijn	380
Stationsgebied (bedrijvigheid)	588
Wouwseweg (bedrijvigheid)	611
Oude Molen (bedrijvigheid)	221
Voorbereidingskrediet Oude Molen 2	50
Voorbereidingskrediet Wal 2	50
Voorbereidingskrediet Spaensche Scharen	200

Risico's

Gebiedsontwikkeling door middel van grondexploitaties gaat samen met het nemen van risico's. Voor de risico's is een blokkering gelegd op het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom. Deze wordt berekend op basis van de IFLO-plus methode. Dit betekent dat een kwantificering van de risico's wordt aangehouden en een kans van optreden van 50 procent over een financiële impact van 10 procent van de nog te realiseren opbrengsten +5 procent van de nog te realiseren kosten +10 procent van de boekwaarde minus de eventuele verliesvoorziening.

Dat betekent dat de blokkering per 1 januari 2023 uiteindelijk €2,8 miljoen dient te zijn. Meerjarig bedraagt de risicoblokkering, met de huidige grondexploitaties, als volgt:

Jaar	2023	2024	2025	2026
Hoogte risicoblokkering	€2,5 miljoen	€2,8 miljoen	€0,1 miljoen	€0,1 miljoen

Als er de komende jaren nieuwe grondexploitaties worden geopend, heeft dit vanzelfsprekend ook effect op de hoogte van het risicoprofiel.



Paragraaf 3.7

Bedrijfsvoering

In deze paragraaf zijn de volgende aspecten uitgewerkt:
- Organisatieontwikkeling;
- Personeel en organisatie, waaronder de personele kosten;
- Financiën;
- Informatisering en automatisering;
- Ondersteuning, Bestuur & Organisatie;
- Control & Audits;
- Verordening 213 A (efficiëntere werkprocessen)
- Onderzoeken van de Rekenkamer

Organisatieontwikkeling

Voor een toelichting op de organisatieontwikkeling wordt verwezen naar programma 5 – Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening.

Personeel en Organisatie

Herinrichting vakgroep P&O

In 2022 is er onderzoek gedaan naar wat er in kwantitatieve (hoeveelheid) en kwalitatieve (kwaliteit) zin nodig is om goede P&O dienstverlening te kunnen leveren. Dienstverlening die passend is bij de behoeften en werkwijzen van de organisatie, zoals opgenomen in het organisatie-ontwikkelplan. Uit dit onderzoek is een concreet inrichtingsplan gekomen dat eind 2022 is vastgesteld. Daarmee is er voor het kwantitatieve deel een mooi en passend resultaat bereikt.

Procesoptimalisatie en digitalisering

Ook in het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan het verbeteren van de werkprocessen binnen P&O. Dit met het doel om zo efficiënt mogelijk te werken. In dit kader is het personeelsadministratiesysteem ADP verder ingericht met het persoonsdossier, diverse workflows (digitaal maken van processen) en standaarddocumenten.

HR beleid

Binnen het HR beleid hebben we in 2022 vooral ingezet op duurzame inzetbaarheid. Dit doen we onder andere door het blijven ontwikkelen van onze medewerkers. Bijvoorbeeld via onze digitale leeromgeving: “BoZ in Beweging” waarin – op onderdelen samen met andere gemeenten - een mooi trainingsaanbod is georganiseerd. Mede door inzet van dit instrument ontwikkelen wij de talenten van onze medewerkers om ze optimaal te kunnen blijven inzetten en laten renderen voor onze gemeente. Naast talentontwikkeling hebben wij ook aandacht voor onderwerpen zoals werkdruk, balans werk-privé, arbeidsomstandigheden en belastbaarheid besproken.

Arbeidsmarktcommunicatie

De arbeidsmarkt is krap en het wordt steeds belangrijker voor werkgevers om de organisatie goed te presenteren om voldoende goed personeel aan te trekken. Om die reden is er in 2022 een “werken bij” website gelanceerd die zeer goed is ontvangen en al direct resultaat oplevert door meer sollicitanten te genereren. Hierbij zijn ook mooie stappen gezet op het uniformeren en aantrekkelijker schrijven van vacatureteksten. Momenteel wordt kritisch gekeken naar het onboardingsbeleid dat een goede landing in de organisatie als doel heeft waarbij medewerkers zich snel thuis en verbonden voelen en sneller effectief zijn.

Kerntaken en overige thema’s

De basisdienstverlening op het gebied van instroom, doorstroom en uitstroom is ook in 2022 uitgevoerd. Hierbij gaat het onder andere om de uitvoering van de personeels- en salarisadministratie conform onder andere de cao-gemeenten, advisering van leidinggevenden en college op het gebied van HR beleid en de ontwikkeling en inzet van P&O-instrumenten (verzuim, gesprekscyclus, duurzame inzetbaarheid, etc.). Ook is gewerkt aan verschillende businesscases (onderzoeken rondom de uitbesteding van taken) en het beheren van ken- en stuurgetallen.

In 2022 is ook een aanbesteding voor Arbo-dienstverlening afgerond en zijn we gestart met een nieuwe Arbodienst. Verder volgen we ook de relevante externe ontwikkelingen en leveren we hieraan een bijdrage. Dit doen we onder andere door vertegenwoordigd te zijn in diverse regionale en landelijke netwerken en participeren we in de samenwerking met het mobiliteitscentrum.

Personele kosten

De personele lasten zijn verdeeld over alle programma’s in de begroting. Binnen bedrijfsvoering zijn, naast de personele lasten ook de concernbrede budgetten opgenomen, zoals het budget voor vervanging van langdurig zieke medewerkers en opleidingsbudgetten. In 2022 is primitief €43,6 miljoen opgenomen aan salarislasten en €2,9 miljoen voor kosten voor het inhuren van personeel. Dit inhuurbudget is inclusief het budget voor vervanging van langdurig zieke medewerkers.

In het 2e Concernbericht 2022 is een prognose afgegeven voor het saldo op de personele kosten (inclusief inhuur) voor 2022. Deze prognose was een positief saldo van €29.000. Hierin is aangegeven dat het definitieve saldo bekend wordt bij de jaarrekening 2022. Het uiteindelijke saldo van 2022 bedraagt bij de jaarrekening €165.000 negatief.

Dat is een verschil van €194.000 ten opzichte van de prognose bij het 2e Concernbericht 2022. De afwijking ten opzichte van het 2e Concernbericht 2022 bestaat uit enkele posten. Het gaat om de overhevelingen naar 2023, het budget voor vervanging van langdurig zieken en de storting in de voorziening voor voormalig personeel.

Bij de jaarrekening wordt voorgesteld om €260.000 van de personele budgetten over te hevelen naar 2023. Het gaat hier om éénmalige budgetten waarvan de uitgaven nog doorlopen in 2023. De afwijking is ontstaan op de inzet van een jeugdondersteuner welke voorzien was om in de eerste helft van 2022 te starten, maar in de tweede helft van 2022 is gestart. Ook is budget beschikbaar gesteld voor de ontvlechting van het cultuurbedrijf (RVB21-0078). Dit is nog in volle gang en gevraagd wordt om het budget over te hevelen. Als laatste is de gerealiseerde overheveling van het budget van de toezichthouder Wabo naar 2023 hoger dan bij het 2e Concernbericht 2022 was gevraagd.

De gerealiseerde overschrijding op het budget ter vervanging van langdurig zieken is minder groot dan ingeschat bij het 2e Concernbericht 2022. De overschrijding bedraagt €519.000. Tot slot is de voorziening voor voormalig personeel gewijzigd, zowel in stortingen als onttrekkingen. Hierdoor is een afwijking ontstaan ten opzichte van de verwachting bij het 2e Concernbericht 2022 op dit onderdeel.

In 2022 is ruim €360.000 ten laste van het budget frictiekosten gebracht. Deze kosten hangen samen met de businesscases van cultuur. Voor het onderdeel podium is minder benodigd dan verwacht, voor het onderdeel sport is meer benodigd dan verwacht. Bij het 1e Concernbericht 2023 wordt een nieuwe doorrekening van het frictiekostenbudget gemaakt.

In de Begroting 2022 waren taakstellingen op personeel verwerkt conform het Focusakkoord. Voor 2022 ging het om €2,7 miljoen. Omdat er in 2022 geen zicht was op structurele invulling van deze taakstelling is er, evenals in 2021, voor gekozen om incidentele dekking aan te wijzen in het salarisbudget. Benadrukt wordt dat dit een tijdelijke oplossing is en dat structurele invulling noodzakelijk wordt met het afnemen van de vacatureruimte in 2023.

Financiën

In 2022 zijn wij verder gegaan met het in 2021 ingezette verbetertraject Balans in de financiën. In het eerste half jaar van 2022 hebben we een Europese aanbesteding doorlopen waarbij het nieuwe financieel systeem is gegund aan een leverancier. Vanaf juli 2022 zijn wij aan de slag gegaan met de implementatie hiervan. We maken een kwaliteitsslag door dit systeem te gaan gebruiken en de interne processen opnieuw te bekijken en waar nodig aan te passen. Omdat het om een systeem gaat wat door veel collega's wordt gebruikt is het een intensief traject. De implementatie loopt door in 2023.

Daarnaast is in juni 2022 de financiële verordening 2022 vastgesteld. De nieuwe financiële verordening is afgestemd met de auditcommissie en sluit aan op de Toekomstvisie 2035. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de oude financiële verordening uit 2017 zijn:

- De indeling van de begroting. We gaan over van 6 naar 10 programma's en rapporteren op programma in plaats van op productgroep;
- De begrotingsspelregels zijn toegevoegd aan de financiële verordening. Deze waren niet opgenomen in de oude verordening;
- De omvang van de verplichte post onvoorzien is aangepast van €0 naar 0,1 procent van de totale uitgaven.

Tot slot hebben we een intern spoorboekje opgesteld om de processen voor het opstellen van de documenten in de planning en control cyclus beter te stroomlijnen. We zien dit als een werkbestand en evalueren na elk document hoe het proces is gelopen en wat we kunnen verbeteren. Hierop passen we het spoorboekje dan weer aan.

Informatisering en automatisering

In 2022 zijn grote stappen gezet in het verbeteren van de Informatisering en Automatisering. Zowel op het gebied van ICT hardware, ICT processen en applicaties hebben vernieuwingen plaatsgevonden.

Inrichten processen en organisatie

Sinds 2022 worden alle meldingen die binnenkomen bij Informatie & Processen geregistreerd en ingedeeld in drie categorieën: wensen, verzoeken en verstoringen. Deze meldingen komen binnen bij de ICT Servicedesk, die in 2022 weer opgericht is. Door de meldingen in deze drie categorieën in te delen creëren we binnen de afdeling een standaardisatie in de afhandeling en doorlooptijd van de meldingen. Deze standaardisatie in afhandeling dwingt de afdeling om het echte probleem van de melding te achterhalen, zodat wij een duurzame en efficiënte oplossingsrichting kiezen en implementeren.

Nieuwe ICT infrastructuur, netwerk en werkplek
In 2022 is de nieuwe digitale werkplek in gebruik genomen. Alle servers, het netwerk en de digitale werkplek (de citrix omgeving) zijn vervangen. Hiermee is de overgang naar de nieuwe infrastructuur afgerond. De aanbesteding van deze nieuwe werkplek viel ook lager uit dan begroot en de uittreding uit de GR ICT WBW is op een haar na afgerond.

Mobile devices
In 2022 is het nieuwe mobile device beleid goedgekeurd en is een aanbesteding gestart voor de nieuwe apparaten. Het nieuwe beleid voorziet alle kantoorgerichte gebruikers van een laptop en een telefoon en geeft medewerkers de mogelijkheid om een beeldscherm, muis en toetsenbord aan te vragen voor hun thuiswerkplek.

Hiermee zetten we een grote stap in het faciliteren van onze medewerkers met de juiste apparatuur die zij nodig hebben om hun werk goed uit te kunnen oefenen. Tegelijkertijd zetten we hiermee een grote stap in het beveiligen van de informatie op deze apparaten.

Het applicatielandschap
Het applicatielandschap van de gemeente is of wordt verbeterd. Onder andere door het in gebruik nemen van de nieuwe telefooncentrale, de implementatie van de applicatie Signalen en de start van de implementatie van een nieuw geografisch informatiesysteem.

Ondersteuning, Bestuur & Organisatie

Communicatie
In 2022 is 'in gesprek met' gestopt. In 2021 was 'in gesprek met' ingevoerd. Dit was een perfect communicatiemiddel om tijdens de pandemie in te zetten. Veel medewerkers werkten thuis en via 'in gesprek met' bleven we in verbinding met elkaar. Toen de Covid-19 maatregelen werden opgeheven, namen de hoeveelheid kijkers en onderwerpen af.

De ontwikkeling van de strategische communicatiekalender heeft wat vertraging opgelopen door onder meer de beperkingen van de bestaande applicaties en het personele verloop. Afronding staat op de planning voor kalenderjaar 2023.

Facilitair
2022 heeft vooral in het teken gestaan van (voorbereidingen op) noodzakelijke interne verhuisbewegingen. Het Bedrijfsverzamelgebouw (BVG) beschikt namelijk niet over Energielabel C en voldoet hierdoor niet aan het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL). Er heeft in 2022 een verhuizing plaatsgevonden van het Zorg- en Veiligheidshuis naar de Rooseveltlaan en van het Werkcentrum (onderdeel van ISD Brabantse Wal) naar de Ravelstraat. De inhuizing op het Stadskantoor van zowel de Repro als de ISD Brabantse Wal is in 2022 voorbereid en staat voor uitvoering gepland voor medio 2023. In de eerste helft van 2023 zullen wij dit pand nog gebruiken voor de huisvesting van de ISD en Repro. Dit is juridisch mogelijk omdat wij voldoen aan het wettelijk kader daarvoor namelijk "het pand wordt binnen twee jaar gesloopt of krijgt een andere functie".

Aanbesteden en Contractmanagement
Mede door de inzet van de inkoopstartmelding is nog meer grip op inkoopprocessen en rechtmatigheid gerealiseerd. De inkoopstartmelding toont daarmee als instrument haar werking aan. Alle inkopen binnen onze organisatie vanaf €5.000 worden gemeld bij de vakgroep aanbesteden en contractmanagement. Deze vakgroep kijkt of er al een leverancier gecontracteerd is of dat er een aanbesteding gestart moet worden en adviseert dan over de te volgen procedure.

Samen met MKB Bergen op Zoom is het lokaal bedrijvenregister opgezet. Dit is zowel intern als extern gecommuniceerd. Het register is groeiende en wordt door collega's gebruikt om te bezien of er lokale geschikte ondernemers voor het inkoopproject zijn.

KCC/ Receptie
Ten tijde van de nulmeting 'Klanttevredenheid' (november 2021) kregen de onderdelen Telefonie en Receptie een rapportcijfer van 8,5. De jaarcijfers van 2022 laten een stijging van deze cijfers zien naar respectievelijk 8,8 en 8,7. Aan het klanttevredenheidsonderzoek is in 2022 het onderdeel Social Media toegevoegd. Hier valt met een rapportcijfer van 6,6 nog veel te winnen.

De huidige wijze van meten van de klanttevredenheid is kwantitatief en levert hierdoor weinig informatie op om onze dienstverlening echt te verbeteren. Hierom zal in 2023 (ook) worden ingestoken op het ontwikkelen van een kwalitatieve wijze van meten van de klanttevredenheid.

Control & Audits

Met het oog op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per boekjaar 2023, zal het verantwoordingsjaar 2022 als een try-out worden gebruikt voor een aantal processen. Met ingang van de jaarrekening 2023 gaat het college van B&W een rechtmatigheidsverklaring afgeven. Deze verklaring wordt onderdeel van de jaarrekening. Hiermee legt het college zelfstandig verantwoording af over de naleving van geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en van de balansmutaties in de jaarrekening. De integraal verantwoordelijke managers van de gemeente Bergen op Zoom krijgen een belangrijke rol bij

deze rechtmatigheidsverantwoording. Zij gaan meer dan in het verleden sturen op de kwaliteit van de interne processen onder andere met interne controles in hun processen. Hierdoor krijgt procesmanagement steviger vorm.

Informatieveiligheid en privacy
Het doel van informatiebeveiliging is het borgen van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van de informatievoorziening om zo een optimale dienstverlening aan burgers, bedrijven en samenwerkingspartners te kunnen leveren. Dit doel willen we bereiken door het invoeren van informatiebeveiligingsmaatregelen om zo de risico's die we lopen te verkleinen. Voor de invoering van de maatregelen dient de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) als uitgangspunt en de prioriteit wordt bepaald door de omvang van de risico's.

ENSIA
Jaarlijks wordt de verplichte verantwoordingscyclus van ENSIA doorlopen. Onderdeel van deze cyclus zijn de audits voor de DigiD aansluitingen en het gebruik van Suwinet. Daarnaast leggen we verantwoording af over de basisadministraties (BAG, BGT, BRO) en de WOZ. Door middel van de collegeverklaring ENSIA wordt verantwoording aan de raad en de toezichthouders afgelegd.

Dreigingsbeeld gemeenten 2023-2024
Elke twee jaar brengt de VNG/ Informatiebeveiligingsdienst het dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlands gemeenten uit. Hierin worden de grootste dreiging benoemd. Deze risico's kunnen verminderd worden door het verhogen van de digitale weerbaarheid. De VNG/ Informatiebeveiligingsdienst heeft hiervoor het Verhogen Digitale Weerbaarheidsprogramma voor gemeenten opgesteld. Hiermee kunnen de belangrijkste maatregelen uit de BIO worden ingevoerd. De VNG/ Informatiebeveiligingsdienst ondersteunt hierbij door het beschikbaar stellen van handreikingen en andere ondersteuningsproducten van de VNG/ Informatiebeveiligingsdienst.

Overstap naar andere ICT dienstverlener
In 2022 is de overstap naar een andere ICT dienstverlener afgerond. Onderdeel van de afspraken met deze dienstverlener is een uitgebreid pakket aan beveiligingsafspraken. Deze afspraken hebben tot doel de informatieveiligheid van de gemeente verder te verhogen.

Privacy
We verwerken als gemeente veel persoonsgegevens bij de uitvoering van onze wettelijke taken. Bijvoorbeeld op het gebied van burgerzaken, openbare orde en veiligheid en zorg en inkomen. Privacy is dan ook een belangrijk thema voor de gemeente. De gemeente is daarbij op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wettelijk verplicht om zorgvuldig en veilig met persoonsgegevens om te gaan en de mensen moeten hierop ook gewoon kunnen vertrouwen.

Aan de basis van de privacybescherming liggen met name wettelijk verplichte instrumenten zoals het opstellen en uitvoeren van privacy beleid, het bijhouden van een register van verwerkingen, het uitvoeren van risicoanalyses, het afsluiten van verwerkersovereenkomsten met partijen die voor de gemeente gegevens verwerken, een proces voor het melden en behandelen van datalekken en een proces voor de rechten van betrokkenen.

De afgelopen jaren vormden deze instrumenten de basis voor de gegevensbescherming bij de gemeente. In 2022 zijn we verder gegaan op die ingeslagen weg en hebben we verder ervaring opgedaan met het toepassen van deze instrumenten en daarmee met de handhaving van de AVG. Daarbij ziet onze Functionaris Gegevensbescherming (FG) intern toe op de naleving van de AVG. Het blijft voor de gemeente evenwel een uitdaging om onder de druk van primaire processen gegevensbescherming steeds gemeente breed een vanzelfsprekend onderdeel van de werkzaamheden te laten uitmaken. Dit blijft continu onze aandacht vragen.

Wet politiegegevens
Als boa's persoonsgegevens verwerken in het kader van opsporingstaken valt dat niet onder de AVG maar onder de Wet politiegegevens (Wpg). Op grond van de Wpg is de gemeente verplicht één keer in de vier jaar een onafhankelijke externe audit (privacy assessment) uit te laten voeren op de naleving van de Wpg. De uitkomst van de audit moet met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden gedeeld. Dit moest voor het eerst voor 31 december 2022 plaatsvinden. De gemeente heeft in 2022 dan ook een audit laten uitvoeren en doorgestuurd naar de AP. Uit de audit blijkt dat de gemeente op onderdelen nog niet of niet geheel voldoet aan de Wpg. De gemeente moet hiervoor in 2023 een verbeterplan opstellen en uitvoeren.

Datalekken
Een datalek is een incident waarbij persoonsgegevens verloren zijn gegaan of in handen zijn gekomen van onbevoegden. Dat kan bijvoorbeeld door verlies of diefstal van een apparaat, een verkeerd geadresseerde brief of e-mail of een inbraak door een hacker. In 2022 zijn er intern 21 datalekken geregistreerd. Daarvan zijn er 4 gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), gelet op bijvoorbeeld de hoeveelheid of gevoeligheid van de betrokken persoonsgegevens. Dat zijn er minder dan in 2021. Toen zijn er 45 datalekken geregistreerd en 8 gemeld bij de AP. De aard van

de meldingen bevestigt het algemeen bekende beeld dat de meeste datalekken worden veroorzaakt door menselijk handelen. Zoals het verkeerd adresseren van een brief of e-mail.

Bewustwording
Een van de belangrijkste maatregelen blijft het werken aan het bewustzijn van medewerkers. Op dit gebied is er in 2022 een nieuw handreiking opgesteld voor medewerkers met gedragsregels op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. De handreiking wordt gedeeld en toegelicht bij een introductiebijeenkomst voor nieuwe medewerkers die standaard meermaals per jaar wordt georganiseerd. Tevens wordt hieraan aandacht besteed middels publicaties op intranet en bij voorlichting en advies vanuit de specialisten zoals de FG, de Privacy Officer en de CISO.

Privacy rechten
De AVG biedt burgers de mogelijkheid om middels een aantal rechten controle uit te oefenen over zijn of haar persoonsgegevens. Bijvoorbeeld door een verzoek tot inzage, correctie of verwijdering van persoonsgegevens in te dienen. In 2022 zijn bij de gemeente 14 verzoeken ingediend om privacy rechten uit te oefenen. In 2021 waren dit 17 verzoeken. Dit aantal blijft dus ongeveer gelijk. De verzoeken zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld.

Verordening 213 a (efficiëntere werkprocessen)

In het kader van de artikel 213a onderzoeken optimaliseren we jaarlijks een aantal processen volgens de Lean Six Sigma methode. In 2022 zijn de volgende processen nader bestudeerd. De laatste drie lopen nog door in 2023.

- De registratie van contracten in het contractmanagementsysteem;
- Het gebruik van voorkeurskanalen voor de ICT-Servicedesk verhogen;
- Het verhogen van de tevredenheid over het proces voor de afgifte van e-herkenning;
- Het verhogen van het aantal meldingen over kantoorapplicaties die binnen de streeftermijn worden afgehandeld.

Onderzoeken van de Rekenkamer

In 2022 heeft de Rekenkamer West-Brabant één onderzoek voor Bergen op Zoom opgeleverd, getiteld “Onderzoek naar Verbonden Partijen.” De raad heeft via RVB22-0034 besloten zes aanbevelingen uit de eindrapportage van dit overzoek over te nemen. Sommige aanbevelingen zijn gericht aan de raad. In de bestuurlijke reactie van het college op het onderzoek, welke integraal is opgenomen in de eindrapportage van het onderzoek van de Rekenkamer, is aangegeven op welke wijze zij de aanbevelingen hebben opgepakt.

Kaderstellende documenten voor deze paragraaf

Beleidsnota	**Vastgesteld**
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2022
Sturingsfilosofie	2022
Controlstatuut Bergen op Zoom 2021	2021
Strategisch IB Beleid 2021-2024	2021
Inkoopbeleid	2020
Organisatieregeling 2020	2019
ARBO-beleidsplan	2018
Communicatievisie	2018
Privacybeleid	2018
Reglement Functionaris voor de gegevensbescherming	2018
Visie op samenwerking	2016
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2015
Risicomanagement	2013

Paragraaf 3.8

Sociaal domein

Deze paragraaf is een aanvulling op de in programma 2 beschreven beleidsdoelstellingen. In deze paragraaf zijn de volgende onderwerpen uitgewerkt of wordt verwezen naar de plaats in de programma's waar de toelichting over dit onderwerp is geschreven. Vandaar dat de paragraaf summier is.

- Algemene voorzieningen
- Wmo maatwerkvoorzieningen
- Beschermd wonen
- Maatschappelijke opvang en verslavingszorg
- Jeugd
- Werk en inkomen

Algemene voorzieningen

Wat betreft de algemene voorzieningen hebben we een toelichting gegeven in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing onder Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO).

Specifiek voor de inspectie voor de Wet op de Kinderopvang is een toelichting gegeven in programma 2 onder onze resultaten en activiteiten in 2022, punt 2.5. Over de Wet Inburgering (WI) is een toelichting gegeven onder punt 4 in programma 2 onder het kopje 'Doelgroep nieuwkomers'.

Voor de taakstelling op subsidies hebben we de stand van zaken aangegeven in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing onder Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO). Daarnaast is de taakstelling in paragraaf 12 Taakstellingen toegelicht onder 'Subsidies doen wat nodig is'.

Wmo maatwerkvoorzieningen

Over maatwerkvoorzieningen Wmo hebben we een toelichting gegeven in programma 2 onder onze resultaten en activiteiten in 2022, punt 1 en 8. Ook in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing is onder het Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO) een toelichting gegeven over de risico's.

Beschermd wonen

Ook voor beschermd wonen is de toelichting opgenomen in paragraaf 2 onder het Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO) wat betreft de risico's die we hierop lopen.

Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg

Over de maatschappelijke opvang, OGGZ en de verslavingszorg is een korte financiële toelichting gegeven in programma 2 onder productgroep P201 Wmo. Daarnaast is de mutatie in de voorziening maatschappelijke opvang toegelicht in de Jaarrekening onder de reserves en voorzieningen.

Jeugd

Voor Jeugd hebben we een toelichting gegeven in programma 2 in het onderdeel onze resultaten en activiteiten in 2022 onder punt 1 en 8. Daarnaast is, net als voor de onderwerpen algemene voorzieningen, Wmo maatwerkvoorzieningen en Beschermd wonen, in paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing onder het Gecombineerd Risico Sociaal Domein (Jeugdwet, Participatie en WMO) een toelichting gegeven over de risico's.

Werk en Inkomen

In 2022 is het aantal huishoudens in Bergen op Zoom met een uitkering ingevolge de Participatiewet gedaald van 1.837 naar 1.712. Dat is een afname van 6,8 procent. In hetzelfde jaar kreeg Nederland te maken met een energiecrisis. Om inwoners tegemoet te komen in de extra energiekosten heeft de GR ISD Brabantse Wal uitvoering gegeven aan de eenmalige energietoeslag (EET). In totaal is in 2022 aan 4.394 inwoners van Bergen op Zoom een energietoeslag verstrekt.

De ketensamenwerking tussen de GR ISD Brabantse Wal, het Werkplein Hart van West-Brabant en de WVS-Groep is geïntensiveerd. Het doel is om steeds meer samen te werken: als het ware als één organisatie. In de komende jaren wordt deze ketensamenwerking verder ontwikkeld.

Een meer uitgebreide en inhoudelijke toelichting op het onderwerp Werk en Inkomen is gegeven in programma 2 onder onze resultaten en activiteiten in 2022 onder de punten 4 tot en met 7.

Paragraaf 3.9

Openbaarheidsparagraaf

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo regelt, net als voorheen de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob), het recht op overheidsinformatie. De wet streeft naar een toegankelijkere, transparantere overheid. De vakgroep Informatiehuishouding is verantwoordelijk voor de implementatie van de Woo en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Ook de rol van Woo-contactfunctionaris is hier belegd. In deze paragraaf leggen we verantwoording af over het jaar 2022.

Resultaten in 2022

In 2022 zijn de volgende resultaten behaald naar aanleiding van de nieuwe Woo:

- Er is een vast team belast met de implementatie van de Wet open overheid;
- De (nieuwe) rol van Woo-contactfunctionaris is belegd binnen de organisatie;
- De organisatie is voorgelicht over de Woo;
- Op 1 mei 2022 is gestart met een nieuw behandelproces voor Woo-verzoeken dat gecoördineerd en ondersteund wordt door de contactfunctionarissen Woo;
- Vooruitlopend op de actieve openbaarmaking van een groot aantal documenten is het beheer en de uitvoering van het publicatieproces gedeeltelijk ondergebracht bij de vakgroep informatiehuishouding;
- Er is een anonimiseertool aangeschaft en geïmplementeerd die zowel automatisch als handmatig kan anonimiseren.

Actieve openbaarmaking

De Wet open overheid verplicht tot het openbaar maken van relevante overheidsinformatie. In eerste instantie gaat het om bereikbaarheidsgegevens van het overheidsorgaan, vergaderstukken van vertegenwoordigende lichamen, convenanten en Woo-verzoeken.

Binnen de gemeente Bergen op Zoom is het publiceren van wet- en regelgeving en bekendmakingen op overheid.nl op verschillende plaatsen belegd. We werken aan een centraal team van mensen dat de publicaties voor de gehele organisatie verzorgt.

Passieve openbaarmaking

De vakgroep informatiehuishouding is intern en voor de inwoners vraagbaak voor de Woo. Zij zorgen dat Woo-verzoeken bij de juiste behandelaar terecht komen en houden de voortgang van de Woo-verzoeken in de gaten. In de periode mei tot en met december 2022 zijn 25 Woo-verzoeken in behandeling genomen.

Ten behoeve van de afhandeling van de Woo-verzoeken is een adequate anonimiseertool aangeschaft en geïmplementeerd. Met deze tool kan automatisch en handmatig geanonimiseerd worden en de software zorgt ervoor dat de documenten na het anonimiseren digitaal toegankelijk zijn.

Verbetering van de informatiehuishouding

Het verbeteren van de informatiehuishouding houdt in dat informatie beter vindbaar is en ontsloten kan worden, niet alleen na overdracht aan het archief, maar juist in de fase daarvoor. Er wordt gewerkt aan een verbeterplan Informatiehuishouding voor de gemeente Bergen op Zoom. Na besluitvorming over het plan zal met het realiseren van de verbeteringen in 2023 begonnen worden.

Financiële verantwoording

Voor de Wet open overheid zijn in 2022 geen kosten gemaakt die niet in de begroting waren opgenomen.

Paragraaf 3.10

Rechtmatigheid

Inleiding

Het Normenkader is voor de rechtmatigheidscontrole 2022 geactualiseerd en op 15 december 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierbij bepaalde de raad ook de goedkeurings- en rapportagetoleranties. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld op één procent voor fouten en drie procent voor onzekerheden van de totale lasten per programma (inclusief toevoegingen aan reserves). De rapporteringstolerantie is vastgesteld op één procent van de totale lasten per programma (inclusief toevoegingen aan reserves) met een ondergrens van €100.000 per programma.

Begrotingsrechtmatigheid

Voor het beoordelen van de begrotingsrechtmatigheid wordt bezien in hoeverre overschrijdingen op de begroting plaats hebben gevonden op de lasten die niet passen in de kaders van de raad.

De toe te passen normen voor het begrotingsrechtmatigheid zijn op hoofdlijnen vastgelegd in de Gemeentewet (artikel 189, 190 en 191). De gemeenteraad heeft deze nader ingevuld en geconcretiseerd op de navolgende wijze:

- De budgetten zijn door de raad geautoriseerd op het niveau van productgroepen;
- Overschrijdingen tot een maximum van €100.000 worden door het college van burgemeester en wethouders in de eerstvolgende tussenrapportage aan de raad inclusief dekking ter autorisatie aangeboden.

Overschrijdingen bij de jaarrekening groter dan €100.000 kunnen passen binnen de kaders van de raad. In de Kadernota Rechtmatigheid en de Notitie over het Begrotingscriterium van de commissie BBV is aangegeven dat de gemeenteraad bij de jaarstukken begrotingsoverschrijdingen alsnog kan autoriseren door het vaststellen van de Jaarstukken 2022.

Voor een beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid zijn in onderstaande tabel de werkelijke lasten ten opzichte van de ramingen (na wijziging) uit de Begroting 2022 weergegeven. De kolom overschrijding geeft de overschrijding per productgroep weer. Waar N.v.t. staat (oftewel: niet van toepassing), heeft geen overschrijding plaatsgevonden of is de overschrijding minder groot dan €100.000.

Lasten x € 1.000	Begrote lasten na wijziging	Werkelijke lasten	Overschrijding
P101 Bestuur en samenwerken	3.556	3.671	-115
P102 Openbare orde en veiligheid	6.623	6.327	N.v.t.
P201 Wmo	57.727	54.811	N.v.t.
P202 Werk en inkomen	60.304	58.502	N.v.t.
P203 Jeugd	22.127	23.453	-1.326
P204 Volksgezondheid	2.987	2.776	N.v.t.
P301 Economie en werkgelegenheid	4.170	3.586	N.v.t.
P302 Vrijetijdseconomie	21.924	21.842	N.v.t.
P303 Onderwijs	12.232	12.183	N.v.t.
P401 Beheer openbare ruimte	16.883	16.292	N.v.t.
P402 Afval en riolen	17.460	18.213	-753
P403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling	37.167	40.537	-3.370
P501 Algemene Dekkingsmiddelen	1.228	1.377	-149
P502 Gemeentelijke belastingen en dienstverlening	3.592	3.395	N.v.t.
P503 Overhead	26.087	25.677	N.v.t.
P601 Duurzaamheid	1.629	1.435	N.v.t.

Analyse voor begrotingsrechtmatigheid

Voor de analyse op de begrotingsrechtmatigheid wordt alleen gekeken naar de lasten op productgroepniveau. In de programma's is een toelichting gegeven op over- en onderschrijdingen binnen de productgroepen en daar worden ook afwijkingen op baten toegelicht. Onderstaande begrotingsoverschrijdingen kan de raad autoriseren door het vaststellen van de Jaarstukken 2022.

P101 Bestuur en samenwerken

Binnen deze productgroep is €115.000 meer uitgegeven dan begroot was. Dit verschil bestaat uit 2 onderdelen. Zo heeft er een waardeoverdracht plaatsgevonden van een pensioen van een wethouder. Hier staan voor hetzelfde bedrag baten tegenover, dus ook aan de batenkant is een overschrijding te zien. Het tweede gedeelte van deze overschrijding betreft een hogere storting dan was voorzien in de voorziening voor wachtgeld van wethouders. Deze effecten tellen samen op tot het verschil van €115.000.

P203 Jeugd

De lasten voor deze productgroep zijn €1.326.000 hoger geweest in 2022 dan was begroot. Dit wordt veroorzaakt door hogere kosten voor de niet vrij toegankelijke zorg jeugd. Vanwege de 50-50 systematiek verlopen de kosten grillig en zijn ze moeilijk te voorspellen. In 2022 zijn aan het einde van het jaar nog een aantal 50-50 trajecten beëindigd. Dit heeft eind 2022 gezorgd voor meer betalingen aan zorgaanbieders en daarmee een overschrijding van het budget.

P402 Afval en riolen

Voor de productgroep Afval en riolen zijn de lasten €753.000 hoger geweest dan was gebudgetteerd. Afval en riolen zijn beide een gesloten administratie. Door lagere lasten voor onderhoud in 2022, moeten we de voorziening doteren. Lagere lasten heeft als effect dat er gestort moet worden in de voorziening. De storting in de voorziening is berekend op basis van de werkelijke uitgaven. De gerealiseerde storting is in totaal €1,4 miljoen, terwijl €300.000 was begroot. Hierdoor lijkt het dat de begrote lasten worden overschreden.

P403 Stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling

In het onderdeel stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling zijn de lasten fors hoger dan was begroot, namelijk €3.370.000. Dit verschil wordt veroorzaakt door de verkoop van een grond voor de ontwikkeling van een buitenlocatie voor een containerterminal van €1,3 miljoen, lagere lasten voor ISV-projecten en hogere lasten voor de grondexploitaties. Bij de grondexploitaties zijn er mutaties in het onderhanden werk. Dit levert het grote nadeel op, maar aan de batenkant weer voordelen. Daarnaast worden de resultaten van deze twee onderdelen gestort in of onttrokken uit de algemene reserve. Door de resultaten in 2022 is er voor ISV meer gestort in de algemene reserve, voor de grondexploitaties is er juist minder in de algemene reserve gestort. Dit is ook toegelicht in programma 4 onder 'Wat heeft het gekost?'.

P501 Algemene Dekkingsmiddelen

De lasten op de productgroep Algemene dekkingsmiddelen zijn €149.000 hoger dan begroot. Het verschil is ontstaan door de afwikkeling van het boekenonderzoek dat de Belastingdienst bij ons heeft verricht. Het gaat hier om naheffing over de jaren 2015 tot en met 2017. Aan de batenkant hebben we ook teruggaven van de Belastingdienst over die jaren.

Kredieten

Overschrijding van meer dan €100.000

Bij de jaarrekening 2022 worden er geen kredieten afgesloten met een overschrijding van meer dan €100.000.

Verlenging kredietermijn

In de nota investeren en afschrijven is opgenomen dat een krediet voor een investering vervalt als het twee jaar nadat het beschikbaar is gesteld nog niet concreet in uitvoering is genomen. Met concreet in uitvoering nemen bedoelen we een feitelijke opdrachtverstrekking aan derden, contractuele afspraken met derden, mogelijke fasering van het krediet, et cetera.

Er is één krediet van vóór 2021 waar nog geen uitgaven op geboekt zijn en hiervoor zal bij de besluitvorming van de Jaarstukken 2022 aan de raad worden gevraagd om dit krediet niet af te sluiten. Het gaat om het krediet voor het opstellen van de parapluplanprocedure woonwagenlocaties met een omvang van €362.000.

Voor de zeven woonwagenlocaties die de gemeente in eigendom heeft dient de planprocedure geactualiseerd te worden. De planprocedure zoals deze geldt voor de Linie zal daarbij als uitgangspunt worden genomen. Er is onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar om een extern bureau te begeleiden voor het opstellen van deze parapluplanprocedure. Zodra de capaciteit aanwezig is, wordt het opgestart.

Paragraaf 3.11

Kredietrapportage

Inleiding

In de jaarstukken 2022 wordt verantwoording afgelegd over het verloop van de kredieten in 2022. De kredieten in 2022 bestaan uit twee categorieën, namelijk:

1. De moederkredieten welke bestaan uit de onderdelen bedrijfsvoering, vastgoed en openbare ruimte en vanaf 2021 ook riolering en IHP (onderwijshuisvesting);
2. Kredieten voor 2019.

(Bedragen x €1.000)	Beschikbaar krediet*	Uitgaven voor 2022*	Uitgaven in 2022*	Restant krediet*
1. Moederkredieten	36.041	8.698	14.367	12.976
2. Kredieten voor 2019	4.965	2.916	136	1.914
Totaal	**41.007**	**11.614**	**14.503**	**14.890**

* De bedragen die in dit overzicht zijn opgenomen zijn gesaldeerd met de inkomsten (indien van toepassing). Dit geldt voor alle overzichten en bedragen in deze paragraaf.



Categorie 1 Moederkredieten

De moederkredieten bestonden voor 2021 uit 3 onderdelen: bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen, vastgoed en openbare ruimte. Vanaf 2021 zijn ook de kredieten voor riolering onder de spelregels van de moederkredieten gebracht en is onderwijs, het IHP, uit het onderdeel vastgoed gehaald en als apart onderdeel opgenomen binnen de moederkredieten.

Hieronder vindt u het overzicht van de moederkredieten:

Omschrijving (Bedragen x €1.000)	**(Netto) Krediet**	**Netto uitgaven** **Voor 2022**	**In 2022**	**Restant krediet**
Beschikbaar gestelde kredieten voor 2022				
Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen	2.383	1.276	987	119
Vastgoed	1.614	977	43	594
Openbare ruimte	9.439	1.770	4.240	3.430
Riolering	11.452	3.475	3.167	4.811
Totaal beschikbaar gestelde kredieten voor 2022	**24.888**	**7.498**	**8.435**	**8.954**
Beschikbaar gestelde kredieten in 2022				
Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen	399	0	325	75
Vastgoed	717	0	472	245
Openbare ruimte	2.348	0	941	1.407
Riolering	3.238	0	2.072	1.166
Totaal beschikbaar gestelde kredieten in 2022	**6.702**	**0**	**3.809**	**2.893**
IHP				
IHP	4.451	1.200	2.123	1.128
Totaal IHP	**4.451**	**1.200**	**2.123**	**1.128**
Totaal van de Moederkredieten (tot en met 2022)	**36.041**	**8.698**	**14.367**	**12.976**

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de afzonderlijke onderdelen van de moederkredieten. De bedragen in de tekst ronden we af op duizenden euro's.

Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen

In 2022 is er €1,3 miljoen (€987.000 + €325.000) op dit onderdeel uitgegeven. Deze zijn te vinden in de kolom netto uitgaven in 2022 in voorgaande tabel. Dit betreft voor een belangrijk deel de transitie ICT naar de marktpartij (€572.000). Daarnaast is er €200.000 uitgegeven aan de vervanging van voertuigen en €152.000 aan de vervanging van de geluidsinstallatie voor de raad.

In 2022 is een krediet van €651.000 aangevraagd (2022: €291.000 en 2023: €360.000) voor de vervanging van het financieel pakket. Het gekozen pakket is een SaaS-oplossing (SaaS: Software as a Service). Bij een SaaS-oplossing gaat het om dienstverlening in de vorm van een abonnement waarmee wordt ingelogd bij de dienstverlener. Deze dienstverlener heeft het activum zowel juridisch als economisch in bezit. Op grond van de notitie materiële vaste activa van de commissie BBV mogen de kosten van de implementatie van een SaaS-oplossing niet geactiveerd worden. Dit krediet komt dus te vervallen en de kosten van de inrichting en huur van het nieuwe financieel pakket zijn rechtstreeks ten laste van de exploitatie geboekt, oftewel in programma 5. Dit geldt ook voor de kosten die in 2023 worden gemaakt voor de implementatie van het financieel pakket.

Daarnaast is de deelneming in GBE Aqua NV in 2022 met €447.000 uitgebreid. De raad is hierover middels een raadsmededeling (RMD21-0033) geïnformeerd. Hiervoor is geen krediet beschikbaar gesteld, maar het heeft wel geleid tot een toename van de financiële vaste activa.

Vastgoed

De uitgaven op de kredieten Vastgoed in 2022 zijn in totaal €515.000 (€43.000 + €472.000). Ook deze uitgaven zijn te vinden in de kolom netto uitgaven in 2022 in voorgaande tabel. De belangrijkste investering in 2022 is de vervanging van de

leidingen van Zwembad de Melanen. De uitgaven hiervoor bedroegen €386.000. Daarnaast is er in 2022 €81.000 uitgegeven voor de beregeningsinstallatie op de sportparken.

Openbare ruimte
Er is in 2022 voor €5,2 miljoen (€4.240.000 + €941.000) geïnvesteerd in de openbare ruimte. Deze zijn te vinden in de kolom netto uitgaven in 2022 in voorgaande tabel. Dit is exclusief de kosten van riolering, want die worden apart vermeld. De grootste projecten in de openbare ruimte in 2022 zijn:

- Vestinggronden Noord, met een omvang van €387.000;
- Zuidzijde Zoom, met een omvang van €838.000;
- Halsterseweg Noord, met een omvang van €1.080.000;
- Antwerpsestraatweg, met een omvang van €209.000;
- CVT Cromvliet, met een omvang van €625.000;
- Gageldonk, met een omvang van €277.000;
- Openbaar groen (algemeen vervangingskrediet), met een omvang van €251.000.

Riolering
Vanuit de kredieten die voor riolering in 2022 beschikbaar zijn gesteld, is er voor €5,2 miljoen (€3.167.000 + €2.072.000) geïnvesteerd. Ook deze uitgaven zijn terug te vinden in de kolom netto uitgaven in 2022. De belangrijkste projecten voor 2022 zijn:

- Vestinggronden Noord, met een omvang van €402.000;
- Zuidzijde Zoom, met een omvang van €632.000;
- Konijnenburgweg, met een omvang van €327.000;
- Halsterseweg Noord, met een omvang van €999.000;
- Antwerpsestraatweg, met een omvang van €341.000;
- Riolering Markiezaten, met een omvang van €434.000;
- Riolering Gageldonk, met een omvang van €1.475.000.

IHP
Er is in 2022 voor €1,5 miljoen betaald voor de uitbreiding van het schoolgebouw en realisatie van het kindercentrum bij de basisschool El Feth. Daarnaast is er voor de uitbreiding met het tiende en elfde lokaal bij de Aanloop €623.000 vergoed.

Categorie 2: Kredieten voor 2019

In deze categorie gaat het om kredieten die beschikbaar zijn gesteld voor de invoering van de moederkredieten en die per 1 januari 2021 nog niet waren afgesloten. In 2022 is in totaal slechts €136.000 uitgegeven ten laste van deze kredieten. Eind 2022 zijn vijf kredieten van voor 2019 nog niet afgesloten. De grootste zijn:

- Krediet Parkeergarage AGM (€883.000): In 2022 is de aanbesteding bouwteam voor de laatste fase gedaan. Er is een groot gat tussen de aanbieding en het restant van het krediet. Oplossingen hiervoor worden op dit moment gezocht.
- Voorbereidingskrediet Herstel kademuren Noord-Zuid (€308.000): Het restant van het voorbereidingskrediet wordt ingezet voor de kosten van het bouwteam voor de herstelwerkzaamheden. Zodra een keuze voor een scenario voor het herstel is gemaakt, kan worden gestart.
- Krediet Schoon, heel en veilig (€276.000): De individuele bemetering is gestart in 2022, het verplaatsen van bedrijven is doorgestart. Hierna wordt nog het trafostation verplaatst en de groeninfrastructuur ingericht.
- Krediet Nieuwe woonwagenlocatie 2 (€362.000): De inzet van het krediet is veranderd. De nieuwe locatie van de Van Heelulaan wordt niet opgepakt. Het voorstel is om het kredietbedrag in te zetten voor het opstellen van de parapluplanprocedure voor de 7 woonwagenlocaties van de gemeente. De parapluplanprocedure is nog niet opgestart vanwege capaciteitsgebrek.

Niet benutte investeringsruimte 2022

Bij de Jaarstukken 2020 is de niet bestede/ resterende ruimte van de Moederkredieten 2020 overgeheveld naar 2021 en volgende jaren. Hierdoor is er in 2022 €755.000 extra investeringsruimte beschikbaar naast de reguliere €7,5 miljoen. Bij de Jaarstukken 2021 is besloten om de niet bestede/ resterende ruimte uit dat jaar niet over te hevelen.

In 2022 is voor deze drie onderdelen (bedrijfsvoering, vastgoed en openbare ruimte) van het uitvoeringplan in totaal €8,3 miljoen aan kredieten beschikbaar gesteld. Daarmee is de volledige investeringsruimte voor 2022 beschikbaar gesteld. Er is dus geen resterende ruimte die overgeheveld kan worden.

Voor riolering was €6,3 miljoen aan investeringsruimte beschikbaar voor 2022. Hiervan is €5,3 miljoen beschikbaar gesteld, €1,0 miljoen is nog beschikbaar. Het voorstel is om dit bedrag niet over te hevelen naar 2023. Eind 2022 staat er nog voor bijna €6 miljoen open aan kredieten die nog doorlopen in 2023. Daarnaast is wederom het reguliere investeringsbudget voor riolering in 2023 beschikbaar van €6,3 miljoen. Het is niet de verwachting dat er in 2023 voor €12 miljoen uitgegeven gaat worden aan rioleringsinvesteringen.

Het IHP wordt niet meegenomen onder deze categorie, omdat de investeringen vanuit het IHP wettelijk verplicht zijn. Jaarlijks bij het actualiseren van het IHP wordt bekeken wat benodigd is aan budgetten voor de investeringen en dat totaalbedrag wordt opgenomen in het uitvoeringsplan. In het bijlagenboek is de specificatie van de kredietrapportage opgenomen. Hierin is het verloop van alle kredieten opgenomen.

Paragraaf 3.12

Taakstellingen

Inleiding

Op basis van het Focusakkoord zijn taakstellingen aan de gemeenteraad voorgelegd. De afronding van de uitwerking van het Focusakkoord heeft bij de vaststelling van de Begroting 2022-2025 plaatsgevonden. Vanaf 2024 zouden alle taakstellingen gerealiseerd moeten zijn.

In totaal is er voor €13.014.000 aan taakstellingen vanuit het Focusakkoord opgenomen in de Begroting 2022-2025. Daarnaast is er in de Begroting 2022-2025 een bezuiniging op jeugd opgenomen naar aanleiding van het AEF-rapport. Voor 2022 was hiervoor nog geen taakstelling opgenomen. Wel was er in de Begroting 2022-2025 een budget van €650.000 opgenomen, zodat vanaf 2023 de taakstelling gerealiseerd kan worden. Hieronder wordt daarom wel gerapporteerd wat we daarvoor gedaan hebben in 2022, maar in de cijfers in de tabel hieronder is de taakstelling nog niet meegenomen. In de onderstaande tabel is de stand van zaken per 31 december 2022 weergegeven.

Uitwerking Focusakkoord Bedragen x €1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Nog te realiseren bezuinigingen	0	3.277	5.134	5.134	5.134
Gerealiseerde bezuinigingen	8.654	7.796	7.880	7.880	7.880
Totaal taakstellingen	**8.654**	**11.073**	**13.014**	**13.014**	**13.014**

Hieronder wordt kort ingegaan op de nog te realiseren taakstellingen.

Programma 2 Samen leven, samen doen

Bedragen x €1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Misbruik sociale voorzieningen	259	259	259	259
Subsidies “Doen wat nodig is”	500	1.000	1.500	1.500
Jeugd (o.b.v. AEF rapport)	0	670	1.340	1.340

Misbruik sociale voorzieningen *€259.000*

Het Focusakkoord riep op om misbruik van sociale voorzieningen te voorkomen en fraude te bestrijden. Om deze reden is het team sociale recherche uitgebreid. Dit heeft ertoe geleid dat het budget structureel met €259.000 is verlaagd en in 2022 zijn we binnen het beschikbare budget gebleven. De taakstelling misbruik sociale voorzieningen is hiermee gerealiseerd.

Subsidies Doen wat nodig is *€500.000*

In de jaren 2022 tot en met 2024 moet structureel een besparing van €1,5 miljoen worden gerealiseerd door bezuinigingen op de subsidies in het sociaal domein. Deze ombuiging bestaat uit drie tranches: €500.000 in 2022, €1.000.000 in 2023 en €1.500.000 in 2024. In 2022 is een bezuiniging van €500.000 gerealiseerd door een korting van 10,4 procent toe te passen bij de subsidieverlening voor 2022. Vanaf 2023 moet €1 miljoen structureel gerealiseerd worden. Hiervoor voeren we het project Doen wat nodig is uit. We zijn hier in 2021 mee begonnen. Toen hebben we samen met partners de maatschappelijke opgaves voor onze gemeente en speerpunten per wijk geformuleerd. In het eerste kwartaal van 2022 zijn de

maatschappelijke opgaven en de subsidieplafonds voor de jaren 2022 tot en met 2024 vastgesteld. Bij het vaststellen van de subsidieplafonds zijn we uitgegaan van de te realiseren besparingen. De speerpunten zijn in het eerste kwartaal van 2022 getoetst bij onze partners tijdens drie sessies. Dit is verwerkt in het subsidiebeleid 'Doen wat Nodig is' en de subsidieregeling 'Maatschappelijke Ontwikkeling & Eigen Kracht' vast te stellen. Op 26 juli 2022 heeft het college deze vastgesteld. Hieraan zijn de subsidieaanvragen voor 2023 getoetst. Alle ingediende subsidieaanvragen hebben betrekking op activiteiten die een bijdrage leveren aan de maatschappelijke opgaven en het subsidieplafond werd niet overschreden. Daarom zijn alle subsidieaanvragen 2023 toegekend.

Jeugd *€0*

Naar aanleiding van het AEF rapport 'Herstructurering Jeugdzorg' zijn er een aantal projecten gestart om de taakstelling op jeugdhulp te realiseren. Het gaat om de volgende projecten;

1. Invoering van een POH-jeugd bij huisartsen. Dit heeft de samenwerking tussen de huisarts en de jeugdprofessionals bevorderd, waardoor eerder de juiste doorverwijzing plaatsvindt.
2. Tijdige doorstroming naar de Wet langdurige zorg (Wlz): er is een overeenkomst afgesloten met MEE, waarin is afgesproken dat medewerkers van MEE aansluiten bij het casuïstiek overleg van de jeugdprofessionals en ondersteunen bij het doen van Wlz aanvragen. Hierdoor worden Wlz aanvragen eerder gedaan en sneller gehonoreerd, wat voor een kostenbesparing zorgt bij de gemeente.
3. Versterken kwaliteitscyclus: Er is ingezet op het halen van informatie uit de kwaliteitsmonitor om aan de voorkant en tussentijds te kunnen sturen op kwaliteit van zorg in plaats van achteraf. Ook wordt er gestuurd om beter te toetsen of de doelen behaald zijn door de jeugdhulpaanbieder wanneer de jeugdzorgarrangementen stoppen.
4. Doorontwikkeling Team Toegang: preventieve groepstrainingen zijn uitgebreid. Inmiddels kunnen concluderen dat dit onder andere zorgt voor een vermindering van instroom in het sociaal domein.
5. Versterken Samenwerking jeugdhulp en onderwijs: In 2022 is ingezet op de samenwerking met scholen door aan alle scholen een jeugdprofessional te koppelen die actief en fysiek aanwezig is in de school. Ook is er de mogelijk tot het voeren van gesprekken met jeugdigen in de school, waarbij laagdrempelig en normaliserend hulpverlening dichtbij kan worden geboden.

Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Bedragen x €1.000	2022	2023	2024	2025
BC Sport	907	552	1.423	1.423
BC Cultuur	1.400	1.400	1.400	1.400
Evenementen (kostendekkendheid)	0	55	55	55

BC Sport *€907.000*

In 2022 is de businesscase binnensport uitgewerkt. Op 1 januari 2023 zijn de gymzalen en de sporthallen ondergebracht bij de Sport BV. Ook is in 2022 gewerkt aan de businesscase alternatief sporthal en herontwikkeling sportpark Meilust. Deze laatste twee businesscases zullen worden afgerond in het eerste halfjaar van 2023.

Daarnaast heeft een evaluatie van de totale BC Sport plaatsgevonden in 2022. De raad is daarover op 22 december 2022 middels een brief (U22-019606) geïnformeerd. Van de opgenomen taakstelling in 2022 is €380.000 ingevuld. Het restant €526.000 is incidenteel gedekt binnen de budgetten op sport en de salariskosten (gemeentebreed).

BC Cultuur *€1.400.000*

In 2020 is een takendiscussie opgestart en is een taakstelling op cultuur bepaald van structureel €1,9 miljoen. Deze taakstelling wordt uitgewerkt via de Businesscases Cultuur met afzonderlijke taakstellingen voor 2022 van €370.000 voor Theater de Maagd (Podiuminfrastructuur), €640.000 voor het Markiezenhof en €370.000 voor het CKB.

Theater de Maagd: Op 15 december 2022 is met RVB22-0044 besloten tot ontvlechting van Theater de Maagd uit de gemeentelijke organisatie en is de financiële taakstelling ad €500.000 structureel gerealiseerd.

In 2022 is de projectopdracht verder voorbereid voor het CKB en het Markiezenhof om te komen tot een businesscase die

richting geeft op welke wijze en onder welke voorwaarden een toekomstbestendig Markiezenhof kan worden gerealiseerd. De projectopdracht is in augustus 2022 door het College vastgesteld inclusief voor de verdere uitwerking bepalende kaders en uitgangspunten.

De taakstelling voor 2022 is voor een deel (€618.000) gerealiseerd binnen het cultuurbedrijf. Binnen het totale personeelskosten budget van de gemeente is het restant van de taakstelling incidenteel voor 2022 gedekt.

Evenementen (kostendekkend) *€0*

Het realiseren van de taakstelling op evenementen gaat gepaard met het herijken van het evenementenbeleid. De herijking van dit beleid wordt in 2023 afgerond. Bij het 1e Concernbericht 2022 is aangegeven dat de taakstelling voor evenementenbeleid niet gerealiseerd wordt in 2022.

Programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)

Bedragen x €1.000	2022	2023	2024	2025
Vastgoed - structurele exploitatiekosten	0	0	386	386
Vastgoed - incidentele verkopen (€ 1 miljoen)	0	PM	0	0

Vastgoed (structurele exploitatielasten) *€0*

Vastgoed (incidentele verkopen) *€0*

Bij het 2e Concernbericht 2022 is aangegeven dat de voorgenomen verkopen van de panden niet meer in 2022 zal plaatsvinden. De begrote taakstellingen zijn bij het 2e Concernbericht 2022 afgeraamd.

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

Bedragen x €1.000	2022	2023	2024	2025
Bedrijfsrestaurant "De Eetkamer"	63	63	63	63
Verlagen overhead	460	327	427	427
Personeel - restformatie gemeentebreed	280	280	280	280

Bedrijfsrestaurant "De Eetkamer" *€63.000*

Van de oorspronkelijke taakstelling van €140.000 is al €77.000 gerealiseerd.

Verlagen overhead *€460.000*

Van de oorspronkelijke taakstelling van €1.395.000 is in 2022 al €935.000 gerealiseerd. In de uitwerking van de BC Podiuminfrastructuur liep ook de invulling van een deel van deze taakstelling mee. De taakstelling is hierdoor voor 2023 met €133.000 verlaagd.

Personeel: restformatie gemeentebreed €280.000

Van de oorspronkelijke taakstelling van €304.000 is €24.000 gerealiseerd. Het restant van de bezuinigingen op programma 5 zijn in 2022 gerealiseerd doordat de personele kosten gemeentebreed lager zijn uitgekomen dan begroot. Uit dit voordeel kunnen de personele bezuinigingen gedekt worden voor 2022.



4. Jaarrekening

4.1 Overzicht van baten en lasten

In dit hoofdstuk van de Jaarrekening 2022 is het overzicht van baten en lasten opgenomen. Hier lichten we de afwijkingen per programma slechts op hoofdlijnen toe. De analyse op de gerealiseerde financiële resultaten van 2022 is opgenomen in elk programma onder 'Wat heeft het gekost?' en 'Toelichting'. In paragraaf 10 Rechtmatigheid worden toelichtingen gegeven op overschrijdingen op de lasten groter dan €100.000 per productgroep.

Bedragen in duizenden euro's	**Rekening 2021**	**Begroting voor wijziging 2022**		
PROGRAMMA	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**
P1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid	8.870	-506	9.797	9.291
P2 Samen leven, samen doen	94.086	-36.707	132.703	95.996
P3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs	22.944	-11.945	34.572	22.627
P4 Woon- en leefomgeving	6.503	-54.382	66.183	11.801
P5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening	-14.927	-18.657	3.234	-15.423
P6 Duurzaamheid	796	-400	1.485	1.085
Subtotaal Programma's	**118.273**	**-122.596**	**247.974**	**125.378**
Algemene dekkingsmiddelen	-155.752	-153.015	1.281	-151.734
Overhead	21.324	-2.395	26.055	23.659
Post onvoorzien	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Totaal saldo baten en lasten	**-16.155**	**-278.007**	**275.310**	**-2.697**
Onttrekking aan reserves	-2.840	-4.308	0	-4.308
Toevoeging aan reserves	6.181	0	3.275	3.275
Subtotaal	**-12.814**	**-282.315**	**278.584**	**-3.731**
Resultaat na bestemming	**-12.814**	**-282.315**	**278.584**	**-3.731**

	Begroting na wijziging 2022			Realisatie begrotingsjaar 2022			Begrotingsafwijking 2022		
	baten	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**	**baten**	**lasten**	**saldo**
	-420	10.179	9.759	-1.990	9.998	8.008	1.570	181	1.751
	-38.118	143.146	105.028	-38.565	139.542	100.977	448	3.604	4.051
	-13.186	38.326	25.140	-12.302	37.611	25.310	-884	715	-169
	-66.991	71.511	4.520	-74.330	75.042	713	7.339	-3.532	3.808
	-17.691	3.592	-14.099	-17.385	3.395	-13.990	-307	198	-109
	-390	1.629	1.238	-392	1.435	1.043	2	193	196
	-136.795	**268.382**	**131.587**	**-144.964**	**267.024**	**122.060**	**8.168**	**1.359**	**9.527**
	-172.450	1.228	-171.221	-175.492	1.377	-174.114	3.042	-149	2.893
	-2.895	26.087	23.192	-2.906	25.677	22.771	11	410	421
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	-312.140	**295.698**	**-16.442**	**-323.362**	**294.078**	**-29.284**	**11.222**	**1.620**	**12.842**
	-8.409	0	-8.409	-4.388	0	-4.388	-4.021	0	-4.021
	0	9.999	9.999	0	8.551	8.551	0	1.448	1.448
	-320.549	**305.697**	**-14.852**	**-327.750**	**302.629**	**-25.121**	**7.201**	**3.068**	**10.269**
	-320.549	**305.697**	**-14.852**	**-327.750**	**302.629**	**-25.121**	**7.201**	**3.068**	**10.269**

Programma 1 Bestuur, samenwerken en veiligheid
Het saldo van programma 1 is €1.751.000 in 2022. De voornaamste oorzaak hiervoor is de vrijval in de voorziening voor pensioengelden van wethouders. De vrijval is €1.533.000 doordat de rente stijgt. Daarnaast hebben we €179.000 niet uitgegeven aan salaris- en inhuurkosten die wel waren begroot.

Programma 2 Samen leven, samen doen
Programma 2 heeft het grootste saldo in 2022, namelijk: €4.051.000. Als je naar de lasten kijkt is dit programma ook in omvang het grootst. Programma 2 bevat €139,5 miljoen aan lasten. Dat is 47 procent van de totale uitgaven van alle programma's in 2022. Het saldo bestaat uit meerdere onderdelen.

Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen hebben we gelden ontvangen van het Rijk. Deze hebben we niet volledig uitgegeven. Hierop houden we €2.524.000 over. Ook hebben we €219.000 niet uitgegeven van begrote salaris- en inhuurkosten. Daarnaast houden we op meerdere uitvoeringsbudgetten geld over of geven we meer uit dan begroot. De onderwerpen waarop afwijkingen groter dan €100.000 zijn ontstaan worden hieronder weergegeven. De toelichting waarom deze verschillen zijn ontstaan kunt u terugvinden in Programma 2 onder 'Toelichting' in 'Wat heeft het gekost?'.

Productgroep	Onderwerp		Saldo
P201	Huisvesting en inburgering verblijfsgerechtigden	€533.000	voordeel
P201	Persoonsgebonden budget WMO	€450.000	voordeel
P201	Beschermd wonen	€161.000	voordeel
P201	Wijk- en buurtbeheer	€167.000	voordeel
P202	Bijstand levensonderhoud	€417.000	voordeel
P202	Bijstandsbesluit Zelfstandigen	€128.000	voordeel
P202	Bijzondere bijstand, energietoeslag	€623.000	voordeel
P202	Minimabeleid	€228.000	voordeel
P202	Participatie, projecten	€572.000	voordeel
P203	Veiligheid Jeugd	€196.000	voordeel
P204	Gezondheidszorg algemeen	€199.000	voordeel
P201	Rolstoel-, woon- en vervoersvoorzieningen	-€415.000	nadeel
P201	Begeleiding	-€243.000	nadeel
P201	Verslavingszorg	-€260.000	nadeel
P203	Jeugd algemeen en Loketvoorziening Jeugd regionaal	-€141.000	nadeel
P203	Niet vrij toegankelijke voorzieningen Jeugd	-€1.377.000	nadeel

Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs
Programma 3 heeft een nadelig saldo van €169.000. Dit is verdeeld over de drie productgroepen en binnen die productgroepen liggen er meerdere oorzaken ten grondslag aan de ontstane verschillen. Zo houden we in productgroep P301 €170.000 over op salaris- en inhuurkosten. In productgroep P302 hebben we een tekort op het cultuurbedrijf vanwege de taakstelling die hierop staat (-€1.650.000). Hier staat tegenover dat we onderhoudswerkzaamheden niet hebben gedaan bij de buitensport, waardoor we daar een voordeel hebben van €779.000. Op binnensport hebben we €137.000 meer uitgegeven en op cultuurstimulering hebben we de corona compensatiemiddelen niet volledig uitgegeven. We houden €566.000 over, maar voorgesteld wordt om dit in 2023 alsnog te besteden. Op monumenten is een nadeel van €190.000 ontstaan. Op productgroep 303 is ook een voordelig resultaat ontstaan. Vanwege vertraging in het doordecentralisatietraject van het basisonderwijs hebben we een aantal kosten nog niet gemaakt. Daarnaast hebben we op het Onderwijs Kansen Beleid €285.000 minder uitgegeven dan was begroot, omdat we de subsidies over de schooljaren moeten verdelen.

Programma 4 Woon- en leefomgeving
Binnen programma 4 is het voordeel €3.808.000. Op het beheer van de openbare ruimte (productgroep P401) hebben we €948.000 minder uitgegeven dan begroot. Vanwege capaciteitsproblemen kunnen werkzaamheden niet (volledig) worden uitgevoerd. Daardoor houden we geld over op verschillende werkbudgetten. Op afval en riolen is ook een

verschil ontstaan, namelijk een nadeel van €454.000. Het grootste onderdeel hiervan is de vergoeding van de BTW die ruim €500.000 lager is uitgekomen dan begroot.

Op stedelijke en ruimtelijke ontwikkeling (productgroep P403) houden we €3.313.000 over. Op ISV-projecten is een positief saldo ontstaan op de baten en lasten, maar dat wordt verrekend met de algemene reserve. Tot slot is er een saldo ontstaan in de grondexploitaties. Dit wordt ook gedeeltelijk verrekend met de algemene reserve. Een uitgebreide toelichting over de grondexploitaties vindt u in paragraaf 6 Grondbeleid en in het aparte raadsvoorstel over de jaarafsluiting 2022 van de grondexploitaties.

Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening
Het saldo van programma 5 is in totaal €3.206.000. Dit is het totaal van de productgroepen P501, P502 en P503. De grootste oorzaak van dit voordeel is ontstaan door de decembercirculaire 2022. We hebben in 2022 €3,2 miljoen meer van het Rijk ontvangen. Een groot gedeelte van deze middelen wordt bij resultaatbestemming overgeheveld naar 2023. Daarnaast hadden we verwacht de inkomstenderving over 2021 vanwege Covid-19 af te kunnen ronden in 2022, maar dit is niet het geval.

We hebben door hogere eigen middelen minder hoeven te lenen waardoor de financieringskosten lager zijn geweest. Op productgroep P503 Overhead is een voordeel ontstaan van €421.000. Hieronder liggen meerdere kleine verschillen. Deze worden toegelicht in programma 5 onder de vraag 'Wat heeft het gekost?'

Programma 6 Duurzaamheid
Het laatste programma is in omvang het kleinste programma. Hier is slechts een saldo van €196.000 ontstaan. Dit wordt veroorzaakt doordat niet alle begrote salaris- en inhuurkosten zijn uitgegeven (€55.000). Daarnaast hebben we niet alle gelden voor de warmtetransitie uitgegeven in 2022. €188.000 resteert nog en deze worden in 2023 uitgegeven.



4.2 Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de financiële verordening
Rekening houdend met de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet stellen wij de jaarrekening 2022 op. De gemeenteraad stelde in juni 2022 de nieuwe financiële verordening vast. Deze bevat uitgangspunten voor het financiële beleid, voor de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie.

Het totaal van baten en lasten en gerealiseerde resultaat
Het BBV stelt dat we het resultaat moeten presenteren als totaal van baten en lasten, dat wil zeggen zonder de mutaties in de reserves en als gerealiseerd resultaat, dat wil zeggen inclusief de mutaties in de reserves. De mutaties in de reserves lopen via de programma's. Per programma zijn beide resultaten opgenomen.

Overige
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Dit wil zeggen op basis van de werkelijk betaalde prijzen. Tenzij anders is vermeld, nemen we activa en passiva op tegen nominale waarden. De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en (tussentijdse) winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de Jaarstukken 2022 bekend zijn.

Dividendopbrengsten van deelnemingen nemen we als baten op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voorbeelden zijn ziektekostenpremie voor gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Uitzondering hierop is de vorming van een voorziening inzake de pensioenen en het wachtgeld voor voormalige wethouders en de verplichtingen jegens voormalig personeel. Hiervoor zijn voorzieningen ingesteld.

Algemene uitkering
De algemene uitkering is gebaseerd op de uitkomsten van de decembercirculaire 2022. Dit leidt in de Jaarstukken 2022 tot een bijstelling van de ontvangen bijdrage van het Rijk. De ontvangen bijdrage van het Rijk is hoger dan waarmee rekening was gehouden bij de gewijzigde begroting.

Eigen bijdragen CAK
Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zijn een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat het Centraal Administratie Kantoor (CAK) de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage uitvoert. Het CAK verstrekt aan de gemeenten overzichten op basis waarvan de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordeeld kunnen worden ten opzichte van de eigen Wmo-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op de CAK-overzichten hebben gemeenten onvoldoende informatie over de eigen bijdragen om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de keuze om het CAK de berekening, de oplegging en incasso van de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid van de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeenten geen zekerheid kunnen verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen. In overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV moet de gemeente deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente zelf.

Balans

Vaste activa
Artikel 33 van het BBV beschrijft dat de vaste activa worden verdeeld in de immateriële, materiële en financiële vaste activa.

Het activeren en afschrijven van vaste activa is gebaseerd op de nota Investeren en Afschrijven 2019 die door de gemeenteraad is vastgesteld in december 2018 (raadsbesluit RVB18-0075). Hierin is opgenomen dat activa worden gewaardeerd tegen (maximaal) de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en dat de investeringen lineair worden afgeschreven.
Aan het einde van dit hoofdstuk 4.2 is een overzicht van

de afschrijvingstermijnen en de methode van afschrijven opgenomen.

Immateriële vaste activa
Onder immateriële vaste activa worden verstaan de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, het saldo van agio en disagio, de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en bijdragen aan activa in eigendom van derden (artikel 34, BBV).

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling zijn veelal kosten die worden gemaakt ter voorbereiding van een groot project. Consequentie is dat deze kosten als een afzonderlijk actief moeten worden gewaardeerd en dus geen onderdeel uitmaken van de uiteindelijke investering (=materiële vaste activa). De kosten kunnen wel geactiveerd worden, maar dan moet worden voldaan aan een viertal voorwaarden en mag de afschrijvingsduur ten hoogste 5 jaar zijn (artikelen 60 en 64, lid 5, BBV).

Materiële vaste activa
Artikel 35 BBV beschrijft materiële vaste activa als:
- Investeringen met een economisch nut;
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

Investeringen hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen moeten worden geactiveerd met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde.

De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 BBV, worden lineair afgeschreven. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde activabeleid in de nota Investeren en Afschrijven 2019.

Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €25.000 (dit betreft de totale investering en niet de individuele onderdelen) worden niet geactiveerd, gronden en terreinen zijn uitgezonderd. Deze worden altijd geactiveerd.

Onder activa met een maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 BBV, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van (de inrichting van) wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, riolen, groen en kunstwerken. Investeringen met een economisch en maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd voor het bedrag van de investering.

Bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief dienen op de waardering in mindering te worden gebracht (artikel 62, lid 2 BBV). Voorzieningen moeten worden verminderd op investeringen, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Voorbeelden hiervan zijn riool- en afvalstoffenheffing.

Conform de notitie Grondbeleid BBV (2019) worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als ‘warme gronden’. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is hierbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, mogen (voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV) worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming. Dan moet wel worden voldaan aan de volgende voorwaarden:
- de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;
- de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen dat die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of het Rijk;
- er is een betrokkenheid bij de gebiedsontwikkeling van provincie of rijksoverheid;
- het mag alleen gaan om gebiedsontwikkeling voor de bouw van woningen en niet voor bedrijfsterreinen;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige woningbouwbestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en uitgegeven leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van naamloze vennootschappen (nv’s) en besloten vennootschappen (bv’s) (“kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen” in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd

tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, dan zal afwaardering plaatsvinden.

Vlottende activa
Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en overlopende activa (artikel 37, BBV).

Voorraden
Grond- en hulpstoffen
Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan deze prijs, wordt afgewaardeerd naar de lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie
De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit grondexploitaties worden (tussentijds) genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Bij het bepalen van de tussentijdse winst is voorzichtigheid noodzakelijk. Er dient winst genomen te worden als aan de volgende voorwaarden is voldaan: het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat, de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht en de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Subsidiebaten en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd. Waar van toepassing, zijn voorzieningen voor het verwachte verlies in mindering gebracht.

De categorie 'Gereed product' wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar/ kortlopende vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd welke wordt bepaald op basis van geschatte inningskansen. De voorziening is op de nominale waarde in mindering gebracht.

Liquide middelen
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva
Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer (artikel 41, BBV).

Eigen vermogen
Reserves maken, samen met het gerealiseerde resultaat, deel uit van het eigen vermogen. Onderscheid wordt gemaakt tussen de algemene reserve en bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves omvatten reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven.

De indeling van de reserves is conform de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad in december 2015 (raadsbesluit RVB15-0091). Vanaf 2016 wordt gewerkt met blokkeringen in de algemene reserve, die elk jaar bij opstellen van het Beleidskader worden afgewogen en herijkt. In 2018 is een kapitaallastenreserve gevormd ter dekking van afschrijvingskosten voor investeringen in Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR), voor zover de nieuwe kapitaallasten de vrijvallende kapitaallasten overschrijden.

Reserves zijn op de balans opgenomen tegen nominale waarde. Op de reserves wordt geen rente bijgeschreven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's waarvan de omvang op balansdatum onzeker is maar redelijkerwijs te schatten. Ook voor kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, mits het maken van deze kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar, en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. Voorzieningen worden in beginsel gevormd ten laste van het resultaat en onttrekkingen vinden plaats ten laste van de balanspost.

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, behalve de voorziening grondexploitatie die tegen contante

waarde is opgenomen. Bij de indeling van de voorzieningen is aansluiting gezocht bij de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld.

Langlopende schulden
De langlopende schulden hebben een looptijd van één jaar of langer. Ze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva
De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover een nadere uitleg opgenomen.

Afschrijvingsmethode en -termijnen
Uitgangspunt is dat activa worden afgeschreven op basis van de lineaire afschrijvingsmethode. De afschrijvingstermijnen zijn bepaald in de nota Investeren en Afschrijven 2019. Hieronder is een overzicht opgenomen van de te hanteren maximale afschrijvingstermijnen voor nieuwe investeringen. Deze (maximale) termijnen zijn gebaseerd op algemene bedrijfseconomische grondslagen en op wat gebruikelijk is binnen de gemeente. Afwijking naar beneden toe is alleen mogelijk als uit de onderbouwing blijkt dat de economische levensduur korter is. Voor investeringen die niet volledig toegewezen kunnen worden aan één van deze categorieën, kan op basis van een onderbouwing een reële afschrijvingstermijn worden aangenomen.

Materiële vaste activa categorie	Lineaire afschrijving
a. Schoolgebouwen	60 jaar
b. Riolering	40 jaar
c. Nieuwbouw woonruimten	40 jaar
d. Kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
e. Sportvelden en –voorzieningen*	30 jaar
f. Renovatie en restauratie van woonruimten, kantoren, bedrijfs- en schoolgebouwen	25 jaar
g. Wegen, parken en plantsoenen*	25 jaar
h. Motorvaartuigen	20 jaar
i. Technische installaties in (bedrijfs-)gebouwen en in openbaar gebied	20 jaar
j. Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen	10 jaar
k. Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personenauto's en lichte motorvoertuigen	10 jaar
l. Automatiseringsapparatuur (hard- en software)	7 jaar
m. Gronden en terreinen	Niet

**Het gaat hier om materiële vaste activa met maatschappelijk nut*

4.3 Balans

ACTIVA (x € 1.000)	31-12-2021		31-12-2022	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
- kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	1.358		1.857	
- bijdragen aan activa in eigendom van derden	41		36	
		1.399		1.893
Materiële vaste activa				
- investeringen met een economisch nut	148.027		144.715	
- investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	97.414		99.808	
- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	37.978		41.118	
		283.420		285.640
Financiële vaste activa				
- kapitaalverstrekking aan:				
- deelnemingen (effecten)	112		508	
- gemeenschappelijke regelingen	1.807		1.803	
	1.919		2.310	
- leningen aan woningcorporaties				
- overige langlopende leningen	2.025		1.628	
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van meer dan één jaar	-		-	
		3.944		3.938
		288.763		**291.471**
Vlottende activa				
Voorraden				
- grond- en hulpstoffen:				
- niet in exploitatie genomen bouwgronden				
- overige grond- en hulpstoffen	49			
	49			
- onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	19.207		8.220	
- gereed product en handelsgoederen	1.113		1.113	
		20.369		9.334
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
- vorderingen op openbare lichamen	12.380		16.767	
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.970		5.151	
- overige vorderingen	9.717		9.865	
		26.066		31.783
Liquide middelen		38		680
Overlopende activa				
- nog te ontvangen voorschotbedragen van: het Rijk;	971		276	
- en Overige Nederlandse overheidslichamen.	4.504		3.132	
- overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	5.465		10.631	
		10.941		14.039
		57.413		**54.901**
TOTAAL		**346.176**		**347.307**

PASSIVA (x € 1.000)

	31-12-2021		31-12-2022	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
- reserves				
- algemene reserve	31.374		47.981	
- bestemmingsreserves	2.012		2.382	
- nog te bestemmen resultaat	13.758		25.121	
		47.144		75.484
Voorzieningen				
- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	11.319		6.940	
- onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.620		5.633	
- door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.866		12.690	
		23.805		25.264
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer				
- onderhandse leningen van: binnenlandse banken en overige financiële instellingen	218.539		188.264	
- waarborgsommen	271		572	
		218.810		188.836
		289.759		**289.584**
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
- kasgeldleningen	11.000		12.000	
- bank en giro	5			
- overige schulden	22.568		22.086	
		33.574		34.086
Overlopende passiva				
- nog te betalen bedragen	13.763		13.523	
- van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden specifieke uitkeringen	8.000		7.332	
- overige vooruitontvangen bedragen	1.081		2.782	
		22.843		23.637
		56.417		**57.723**
TOTAAL		**346.176**		**347.307**
Niet uit de balans blijkende verplichtingen		166.684		183.804

4.4 Toelichting op de balans

ACTIVA (bedragen x € 1.000)
Opmerkingen vooraf: gelet op het gebruik van afrondingen (op duizendtallen) kan het zo zijn dat verwijzingen naar cijfermatige informatie elders opgenomen in de Jaarstukken 2022 afwijken van hetgeen is opgenomen in de balans en toelichting op de balans. Daarnaast is het mogelijk dat door deze afrondingen de optellingen minimaal kunnen afwijken.

Vaste activa
De vaste activa zijn onderverdeeld in:
- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

In het bijlagenboek worden in het overzicht "staat van activa per balanspost" de gegevens van elk afzonderlijk actief vermeld.

Onderstaand wordt een specificatie gegeven van de vaste activa. Tevens is het verloop in boekwaarden weergegeven van de materiële en financiële vaste activa per categorie. Waar het noodzakelijk is, is een korte toelichting gegeven.

Immateriële vaste activa	Boekw. 31/12/2021	invest. 2022	desinv. 2022	Bijdragen van derden 2022	afschr. 2022	Boekw. 31/12/2022
1 Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio						
2 Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.358	572			73	1.857
3 Bijdrage activa in eigendom van derden	41				5	36
Totaal immateriële vast activa	**1.399**	**572**			**78**	**1.893**

De investering in 2022 heeft voornamelijk te maken met de transitie naar het nieuwe datacenter ICT. Genoemde afschrijvingen betreffen reguliere jaarlijkse afschrijvingen.

Materiële vaste activa met economisch nut	Boekw. 31/12/2021	invest. 2022	desinv. 2022	afwaardering 2022	Bijdragen derden 2022	afschr. 2022	Boekw. 31/12/2022
1 Gronden en terreinen	24.505	1.200	1.907				23.798
2 Woonruimten	283	764				18	1.030
3 Gebouwen	77.060	1.757	224		20	3.465	75.108
4 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	36.781	29				1.194	35.616
5 Vervoermiddelen	802	200				239	763
6 Machines, apparaten en installaties	4.320	844			97	998	4.068
7 Overige materiële vaste activa	4.276	403			14	334	4.332
Totaal vaste activa met economisch nut	**148.027**	**5.197**	**2.132**		**131**	**6.248**	**144.715**

Toelichting:

- *Algemeen:* De afschrijvingen betreffen reguliere afschrijvingen conform reguliere werkwijze.
- *Herrubricering:* De herrubricering heeft te maken met de voorbereidingskosten voor de huisvesting van de bouwclubs, de boekwaarde per 1-1-2020 is overgeheveld van de materiële vaste activa naar de immateriële vaste activa, conform BBV voorschriften.
- *Gronden en terreinen:* De investering betreft de aankoop van het perceel Jacob Obrechtlaan 9. De desinvestering betreft de verkoop van de terreinen Theodurushaven en voormalig Van Egeraatcomplex..
- *Woonruimten:* De investering betreft de aankoop van het pand Jacob Obrechtlaan 9.
- *Gebouwen:* De investeringen betreffen voornamelijk huisvesting en uitbreiding El Feth (incl. noodlokalen). Het bedrag van De Aanloop ad €580.000 is geherrubriceerd naar vooruitbetaalde bedragen. De bijdrage van derden betreft de SPUK sport.
- *Grond-, weg- en waterbouwk. werk.:* De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit investeringen in het woonwagenbeleid.
- *Vervoermiddelen:* In 2022 zijn een viertal vervoersmiddelen aangeschaft.
- *Machines, apparaten en installaties:* De investeringen bestaan hoofdzakelijk uit vervangingen in het kader van het virtueel werkplekconcept, de geluidsinstallatie in de raadszaal, diverse ICT investeringen, leidingwerk in zwembad de Melanen en machines op sportaccommodaties. De bijdrage van derden betreft de SPUK sport.
- *Overige materiële vaste activa:* De investeringen bestaan voornamelijk uit het nieuwe werkplekconcept, speelvoorzieningen en de inventaris van de sporthallen. De bijdrage van derden betreft de SPUK sport.

Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	Boekw. 31/12/2021	invest. 2022	desinv. 2022	Bijdragen van derden 2022	afschr. 2022	Boekw. 31/12/2022
1 Gronden en terreinen	809					809
2 Gebouwen	12				3	9
3 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	96.594	5.632			3.235	98.990
Totaal vaste activa met economisch nut	**97.414**	**5.632**			**3.238**	**99.808**

De afschrijvingen betreffen reguliere afschrijvingen conform de reguliere werkwijze. Bij grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreft het investeringen in rioleringswerken.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	Boekw. 31/12/2021	invest. 2022	desinv. 2022	Bijdragen van derden 2022	afschr. 2022	Boekw. 31/12/2022
1 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	37.978	5.059		-27	1.947	41.118
Totaal vaste activa maatschappelijk nut	**37.978**	**5.059**		**-27**	**1.947**	**41.118**

De afschrijvingen betreffen afschrijvingen conform de reguliere werkwijze. De grote investeringen betreffen: Halsterseweg, Gageldonk, Zuidzijde Zoom, Vestinggronden Noord, Heenweg, Antwerpsestraatweg, snelfietsroute, openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en openbaar groen. De bijdragen van derden betreft het aandeel van de BVR groep ten behoeve van de bouw van Anno 1952 (voormalig V&D complex) en een correctie van een geboekte bijdrage in 2021. Er is op de balans een extra bedrag van €155.622 opgenomen. Dit betreft facturen die in de loop van 2023 ontvangen zijn en nog verwerkt moesten worden in 2022.

Financiële vaste activa	Boekw. 31/12/2021	invest. 2022	desinv. 2022	afschr. 2022	Boekw. 31/12/2022
Kapitaalverstrekking aan:					
1 deelnemingen	112	450	55		508
2 gemeenschappelijke regelingen	1.807		4		1.803
3 Overige langlopende leningen	2.025	103	501		1.628
4 Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van meer dan één jaar					
Totaal financiële vaste activa	**3.944**	**554**	**560**		**3.938**

Er is een nieuwe deelneming GBE Aqua NV, verder zijn diverse effecten, obligaties en legaten verkocht. De overige langlopende leningen betreffen reguliere aflossingen op hypotheken en op startersleningen.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn onderverdeeld in:

- Voorraden;
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of minder;
- Liquide middelen; en
- Overlopende activa.

Onderstaand wordt per categorie de specificatie weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven.

Voorraden	31-12-2021	31-12-2022
1 Grond- en hulpstoffen	49	0
2 Onderhanden werk, waaronder bouwgronden		
- in bewerking	74.365	63.714
- betalingen 2023, betreffende 2022	0	176
- verliesvoorziening grondexploitaties	-55.158	-55.670
sub-totaal	**19.207**	**8.220**
3 Gereed product en handelsgoederen	1.113	1.113
Totaal voorraden	**20.369**	**9.334**

Toelichting:

1 Grond- en hulpstoffen:	31-12-2021	31-12-2022
- Magazijn	49	0
Totaal	**49**	**0**

2 Onderhanden werk	31-12-2021	31-12-2022
- Bouwgronden in exploitatie	74.365	63.714
- Betalingen 2023, betreffende 2022	0	176
- Verliesvoorziening projecten	-55.158	-55.670
Totaal	**19.207**	**8.220**

Specificatie boekwaarde bouwgrond in exploitatie:	31-12-2021	31-12-2022
Groene Gordijn	-383	-407
Spaensche Scharen		13
ScheldeVesting		
- Nieuwe Vesting Zuid Oost	20.487	15.138
- Nieuwe Vesting Zuid West	23.122	25.490
- Havenplein en Dijk	12.053	13.062
De Markiezaten		
- Meander 2	8.821	2.092
- Wal 1	920	1.081
- Wal 2	0	4
- Terpen 1	-149	466
- Terpen 2	2.805	1.225
Oude Molen	1.025	1.019
Wouwseweg	4.053	4.635
Stationsgebied	1.610	-104
Facturen ontvangen in 2023, nog te verdelen	0	176
Totaal	**74.365**	**63.891**

Verliesvoorziening negatieve grondexploitaties	Looptijd	Voorziening 2021 NCW 2%	Voorziening 2022 NCW 2%
Havenplein Dijk	2023	-8.951	-9.647
Nieuwe Vesting Zuid Oost	2021	-17.694	-16.693
Nieuwe Vesting Zuid West	2023	-25.454	-26.280
ScheldeVesting		**-52.099**	**-52.620**
Wouwseweg	2023	-3.058	-3.116
Overige grondexploitaties		**-3.058**	**-3.116**
Totaal		**-55.158**	**-55.736**

De verliesvoorziening is bepaald op een disconteringsvoet van 2 procent.

Alle grondexploitaties zijn in het kader van de jaarrekening herzien. De herzieningen geven inzicht in de financiële stand van zaken van de projecten. De gemaakte kosten en ontvangen opbrengsten zijn verwerkt. De nog te maken kosten zijn grotendeels gebaseerd op civieltechnische ramingen en overeenkomsten. De nog te ontvangen opbrengsten zijn gebaseerd op gesloten verkoopovereenkomsten, actuele taxaties en het vigerende grondprijsuitgiftebeleid en de fasering hiervan is bezien. Waar nodig is de looptijd van het plan aangepast. De gehanteerde parameters zijn: 1,80 procent meerjarig rentepercentage voor 2023 en verder, 4,5 procent kostenstijging en 0,0 procent opbrengstenstijging.

Schattingsonzekerheden grondexploitaties:
Aanvullend op de toelichting in de jaarrekening op grondexploitaties benadrukken we hierbij extra het bestaan van schattingsonzekerheden. Bij het waarderen van de grondexploitaties worden schattingen gehanteerd met een bepaalde mate van onzekerheid. Een belangrijke indicator is de verwachte prijsstijging; die is in bij de waardering van de grondexploitaties ingeschat op 4,5 procent. Om een indruk te geven van het financiële gevolg van schattingsonzekerheid is een doorrekening gemaakt van het effect van een gemiddeld 1,5 procent hogere inflatie. Als gevolg daarvan nemen de kosten toe met ongeveer €200.000 en neemt de waarde van de grondexploitatie met eenzelfde bedrag af. Overigens is het uiteindelijke financiële resultaat van een grondexploitatie afhankelijk van een groot aantal onzekere factoren zoals economie, woningmarkt en vertrouwen van zowel ontwikkelaars als consumenten.

De geschetste ontwikkelingen hebben de volgende effecten op de resultaten per grondexploitatie opgeleverd:

Resultaten per project	Totaal verant-woord t/m dienstjaar 2021	Verantwoord in dienstjaar 2022	Totaal verant-woord t/m dienstjaar 2022	Prognose te besteden	Prognose ontvangen	Exploitatie-opzet ultimo 2022 jaarrekening	Resultaat
ScheldeVesting							
Havenplein en Dijk	12.053	1.008	13.062	3.070	5.780	10.352	negatief
Nieuwe Vesting Zuid Oost	20.487	-5.316	15.171	5.524	6.902	13.793	negatief
Nieuwe Vesting Zuid West	23.122	2.368	25.490	3.393	75	28.808	negatief
De Markiezaten							
Meander 2	8.821	-6.729	2.092	506	19.073	-16.475	positief
Wal 1	920	161	1.081	73	1.452	-298	positief
Terpen 1	-149	615	466	1.108	2.428	-854	positief
Terpen 2	2.805	-1.580	1.225	2.385	8.986	-5.376	positief
Overige grondexploitaties							
Groene Gordijn	-383	-23	-407	420	906	-893	positief
Bloemendaal		13	13			13	afgesloten
Stationsgebied	0	176	176	995	3.185	-2.014	positief
Oude Molen	1.025	-6	1.019	468	3.177	-1.690	positief
Wouwseweg	4.053	582	4.635	1.183	2.071	3.747	negatief

3 Gereed product en handelsgoederen	31-12-2021	31-12-2022
Panden*	1.108	1.108
Totaal	**1.108**	**1.108**

Specificatie voorraden	31-12-2021	31-12-2022
Voorraad VVV Brabantse Wal	5	5
Totaal	**5**	**5**

Totaal gereed product en handelsgoederen	**1.113**	**1.113**

** Om strategische redenen is de specificatie van de panden en de waarde per pand niet opgenomen in deze toelichting.*

kortlopende vorderingen (looptijd < 1 jaar)	31-12-2021	31-12-2022
vorderingen op openbare lichamen:		
1 vorderingen BTW Compensatiefonds	9.466	12.069
2 vorderingen op ministeries	2.914	4.496
3 GR ISD*		
sub-totaal	**12.380**	**16.565**
rekening courantverhoudingen:		
1 Stim. Fonds Volkshuisvesting	900	1.328
2 GR ISD Gemeente Steenbergen		
3 Zwembad De Schelp		
4 House of Agrifood	47	
5 Schatkistbankieren zero balance	2.094	3.823
sub-totaal	**3.041**	**5.151**
overige vorderingen:		
1 debiteuren algemeen	4.381	5.673
2 debiteuren belastingen	3.124	1.885
3 debiteuren ISD (bijstand)	6.102	5.849
	13.607	13.407
voorziening voor debiteuren	-3.891	-3.542
sub-totaal	**9.717**	**9.865**
Totaal uitzettingen korter dan één jaar	**25.137**	**31.582**

** GR ISD: het betreft geen vordering voor de gemeente maar een terug te betalen bedrag.*
Dit bedrag is opgenomen onder de kortlopende schulden.

In de voorziening voor debiteuren zijn opgenomen de voorzieningen voor:

- Debiteuren algemeen;
- Belastingdebiteuren; en
- Debiteuren ISD (bijstand).

Schatkistbankieren

Conform de wet op het schatkistbankieren kan de gemeente maximaal, gemiddeld ieder kwartaal, €5,6 miljoen (2,0% van haar begrotingstotaal) aanhouden c.q. credit staan op haar bankrekeningen. De drempelwaarde van Bergen op Zoom bedroeg in 2022 €5,6 miljoen. In alle kwartalen werd aan deze limiet voldaan.

(bedragen x €1.000)	Eerste kwartaal	Tweede kwartaal	Derde kwartaal	Vierde kwartaal
Begrotingstotaal 2022	**278.584**	**278.584**	**278.584**	**278.584**
Drempelbedrag	5.571	5.571	5.571	5.571
Buiten schatkist aangehouden middelen	275	352	212	354
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	5.296	5.219	5.359	5.217

Liquide middelen	31-12-2021	31-12-2022
Kassaldi	25	68
Banksaldi:		
1 BNG		399
2 ABN/AMRO	9	194
3 RABO	4	5
Kruisposten		
Totaal liquide middelen	**38**	**667**

Bij de BNG was per 31 december 2021 sprake van een negatief saldo. Dit saldo is als kortlopende schuld opgenomen.

Overlopende activa	31-12-2021	31-12-2022
Overheidslichamen te ontvangen bedragen, gespecificeerd naar:		
- Europese overheidslichamen;	-	-
- het Rijk; en	971	276
- Overige Nederlandse overheidslichamen.	4.504	3.132
Overige nog te ontvangen bedragen	5.465	10.631
Totaal overlopende activa	**10.941**	**14.039**

De specificatie van overheidssubsidies is in hoofdstuk 4.7 Overzicht overheidssubsidies toegelicht.

PASSIVA (bedragen x € 1.000)

Vaste passiva
De vaste passiva zijn onderverdeeld in:
- Eigen vermogen;
- Voorzieningen en
- Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Onderstaand wordt per categorie het verloop weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven. In 2019 zijn de moederkredieten ingesteld. Er wordt nu geen nieuwe kapitaallastenreserve voor onderhoud openbare ruimte meer gevormd. Het overzicht probeert zo goed mogelijk het verloop van het totaal van de reserves weer te geven.

Eigen vermogen	31/12/2021	structurele mutaties	vermeerderingen	verminderingen	resultaatbestemming 2021	31/12/2022
Algemene reserve	31.374		8.104	4.311	12.814	47.981
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2017	737			28		709
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2018	1.203			45		1.159
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2019	72			4		68
Herwaarderingsreserve GBE Aqua			447			447
Totaal eigen vermogen	**33.386**		**8.551**	**4.388**	**12.814**	**50.363**
Gerealiseerde resultaat 2022						25.121
						75.484

Het voordelige resultaat over 2021, zijnde €12.814.209 is overeenkomstig het raadsbesluit toegevoegd aan de algemene reserve. Het rekeningresultaat 2022, zijnde €25.120.910 voordelig, is afzonderlijk op de balans opgenomen.

Voorzieningen	31-12-2021	31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	11.319	6.940
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.620	5.633
Voorzieningen voor door derden beklemde middelen	6.866	12.690
Totaal voorzieningen	**23.805**	**25.264**

De toelichting op de voorzieningen is in hoofdstuk 4.6 Toelichting reserves en voorzieningen opgenomen.

Langlopende schulden (looptijd > 1 jaar)	31-12-2021	31-12-2022
Opgenomen langlopende schulden:		
1 geldleningen diverse geldverstrekkers	178.539	178.264
2 geldleningen ivm rente swaps	40.000	10.000
sub-totaal	**218.539**	**188.264**
Waarborgsommen	271	572
Totaal langlopende schulden	**218.810**	**188.836**

Deze post bevat een lening die verband houdt met een afgesloten renteswap van €10 miljoen. Een renteswap is een financieel instrument aanvullend op kortlopende geldleningen, waardoor de rente voor langere tijd gefixeerd wordt. Om deze reden worden deze leningen opgenomen onder de langlopende schulden. Het betreft een zogenaamde "payer swap", waarbij de gemeente een vaste rente betaalt gedurende een aantal jaren en een variabele rente ontvangt gedurende dezelfde looptijd. De swap loopt bij de Rabobank (rating A+, looptijd 11 jaar met een onderliggende waarde van €10 miljoen). Het betreft een effectieve positie. Hiermee bedoelen we dat er een kortlopende lening is afgesloten die volledig aansluit met de te ontvangen variabele rente vanuit de renteswap.

Aan het begin van het jaar bedroeg de positie aan rentswaps nog €40 miljoen. Een renteswap van €30 miljoen bij de Deutsche Bank liep in 2022 af en is daarmee vervallen. In totaal is aan leningen in 2022 voor €30,3 miljoen afgelost. Dat is inclusief de €30 miljoen op de renteswap. De totale rentelast bedroeg in 2022 €4,7 miljoen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn onderverdeeld in:

- Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of minder;
- Overlopende passiva;

Onderstaand wordt per categorie het verloop weergegeven.

Netto vlottende schulden met een rentetypische korter dan één jaar	31-12-2021	31-12-2022
Kasgeldleningen	11.000	12.000
Bank en giro	5	0
Overige schulden	22.568	22.086
Totaal netto vlottende schulden	**33.574**	**34.086**

Overlopende passiva	31-12-2021	31-12-2022
Nog te betalen bedragen	13.763	7.332
Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen, nog te besteden uitkeringen	8.000	13.523
Overige vooruitontvangen bedragen	1.081	2.782
Totaal overlopende passiva	**22.843**	**23.637**

De specificatie van de vooruit ontvangen overheidsbijdragen en de nog te besteden bedragen zijn in een aparte toelichting opgenomen in hoofdstuk 4.7 Overzicht overheidssubsidies.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Meerjarige inkoopcontracten
Vanaf 2017 schrijft het BBV voor dat meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' moeten worden opgenomen voor de jaren dat het contract nog loopt na 2022. Het betreft een bedrag van €183,8 miljoen.

Gegarandeerde geldleningen
De gegarandeerde geldleningen bedroegen eind 2022 €6,3 miljoen (zie hoofdstuk 4.10). Dit is lager dan de €6,7 miljoen in 2021, wat veroorzaakt wordt door aflossingen op de gegarandeerde leningen. Het betreffen allemaal 100 procent borgstellingen. In 2022 is geen aanspraak gedaan op borgstellingen.

Brandweerkazerne
In december 2013 is de nieuwe brandweerkazerne verkocht aan de Veiligheidsregio Midden en West-Brabant (VR). Er is overeengekomen dat de gemeente de brandweerkazerne (na tien jaar) terugkoopt als de VR niet langer eigenaar wenst te zijn van de kazerne. De boekwaarde van de kazerne bedraagt ultimo 2022 €5,9 miljoen. De boekwaarde van de grond bedraagt ultimo 2022 €352.300.

Niet vrij toegankelijke zorg Jeugd (sociaal domein)
De verwerking van de cijfers niet vrij toegankelijke zorg jeugd heeft op eenzelfde wijze plaatsgevonden als voorgaand jaar. Er wordt op regionaal niveau gewerkt met resultaatgerichte contracten, afgesloten met diverse zorgaanbieders. Deze resultaatgerichte contracten houden in dat 50 procent van de kosten betaald worden bij aanvang van een traject en dat de overige 50 procent betaald worden bij succesvolle afronding van een traject. Deze afronding hoeft niet altijd in het jaar van aanvang plaats te vinden. Voor trajecten die gestart zijn in 2022, maar hun afronding in een ander jaar kennen, wordt 50 procent van de nog te betalen kosten opgenomen als niet uit de balans blijkende verplichting. De niet uit de balans blijkende verplichting bedraagt ultimo 2022 €3,20 miljoen.

Attero
Op 17 maart 2023 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan in de arbitragezaak met Attero. Het behelst dat de deelnemende gemeenten een boete moeten betalen aan Attero over de periode 2015 tot en met 2017. Het gewest waar Bergen op Zoom contracthouder van is, heeft in deze periode voldoende afval aangeleverd en een 0-factuur ontvangen. In de Arbitrageprocedures met Attero waren de Brabantse gemeenten vertegenwoordigd via zes gewesten. Een meerderheid van de gewesten is voor de door Attero toegepaste verdeling op basis van tonnages afval en dat houdt in dat ons gewest geen (grote) naheffing krijgt. In de loop van 2023 volgt hier duidelijkheid over.

Voorwaardelijke verkoop grond
In 2022 heeft de gemeente grond verkocht ten behoeve van de ontwikkeling van een buitenlocatie voor een containerterminal. Het resultaat van de verkoop van €1,25 miljoen, is verwerkt in deze jaarrekening.

Aan de verkoop van grond heeft de gemeente voorwaarden gesteld, waaraan eind 2022 nog niet is voldaan; mogelijk dient de grond teruggeleverd te worden. In de loop van 2023 wordt duidelijk of de levering definitief kan worden.

4.5 Staat van reserves en voorzieningen

	Reserves/voorzieningen	Stand op 1-1-2022	Rentebijschr. 2022 *Perc.*	*Bedrag*	+ in 2022	- in 2022	Stand op 31-12-2022
R98000	Res Algemeen (risico)	31.373.542	0,0%	0	20.918.441	4.311.100	47.980.882
R91300	Herwaarderings-reserve GBE Aqua	0	0,0%	0	446.819	0	446.819
R21017	Res kapitaallasten OBR 2017	736.950	0,0%	0	0	28.344	708.607
R21018	Res kapitaallasten OBR 2018	1.203.455	0,0%	0	0	44.571	1.158.884
R21019	Res kapitaallasten OBR 2019	72.000	0,0%	0	0	4.000	68.000
	Totaal reserves	**33.385.947**		**0**	**21.365.260**	**4.388.015**	**50.363.192**
	Voorzieningen i.v.m. verplichting/ verliezen/risico's						
V00150	Vz pensioen gemeentebestuur	5.007.399	0,0%	0	261.265	1.695.949	3.572.715
V00151	Vz voormalig personeel	1.047.879	0,0%	0	411.622	320.447	1.139.054
V00152	Vz verlofsparen	0	0,0%	0	124.376	0	124.376
V00153	Vz wachtgeld wethouders	304.665	0,0%	0	727.164	385.372	646.458
V10050	VZ uittredingskosten GR ICT WBW	3.176.000	0,0%	0	0	2.997.106	178.894
V83050	Vz complex verspreide gebieden	1.783.415	0,0%	0	14.896	519.556	1.278.755
	Voorziening voor ouderhoudsegalisatie						
V21050	Vz Onderhoud wegen en OV	1.222.822	0,0%	0	2.464.469	3.687.291	0
V21250	Vz Onderhoud CVT	340.808	0,0%	0	332.599	88.713	584.694
V57050	Vz Onderhoud openbaar groen etc	514.847	0,0%	0	685.465	852.387	347.925
V96054	Vz Egalisatie beheerplan gebouw	3.541.048	0,0%	0	2.379.432	1.220.183	4.700.298
	Voorzieningen voor derden beklemde middelen						
V62051	Vz Maatschappelijke opvang	317.652	0,0%	0	793.053	0	1.110.705
V66350	Vz Beschermd wonen	2.181.427	0,0%	0	3.217.430	0	5.398.857
V72250	Vz Onderhoud riolering	2.717.486	0,0%	0	1.404.722	0	4.122.209
V72151	Vz Huishoudelijk afval	1.560.955	0,0%	0	401.188	0	1.962.143
V96053	Vz Afl.hypothecaire geldl.Lloyd	88.892	0,0%	0	6.729	-913	96.534
	Totaal voorzieningen	**23.805.295**		**0**	**13.224.412**	**11.766.090**	**25.263.617**
	Totaal reserves en voorzieningen	**57.191.242**		**0**	**34.589.672**	**16.154.105**	**75.626.809**
	Overige voorzieningen						
	Voorzieningen Diverse grondexploitaties	55.158.318	2,0%	1.103.166	1.716.386	1.204.243	55.670.461

4.6 Toelichting reserves en voorzieningen

Reserves

		Stand per 31-12-2022
R98000	Algemene Reserve	47.980.882

De algemene reserve dient als buffer om tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt de omvang van de algemene reserve afgezet tegen de omvang van de risico's (zie paragraaf 2 Weerstandsvermogen). Onderstaand vindt u een overzicht van de mutaties op de algemene reserve in het afgelopen jaar. Hierbij is tevens aangegeven welke claims nog zijn meegenomen. De omvang van de algemene reserve valt met ongeveer €3 miljoen hoger uit dan de, in het najaar van 2022, aangegeven €45 miljoen bij de Begroting 2023. Dit verschil wordt vrijwel geheel verklaard door de Stedelijke vernieuwing / ISV (€3,4 miljoen). Het resterende bedrag is het gevolg van een aantal kleine componenten.

		Stand per 31-12-2022
R91300	Herwaarderingsreserve GBE Aqua	446.819

Het van PZEM ontvangen dividend is conform de afspraken doorgestort naar GBE Aqua B.V.. Hiermee worden de afgesloten geldleningen gedeeltelijk afgelost waardoor de aandelen van GBE Aqua B.V. in waarde stijgen. Deze waardestijging is vooralsnog in de herwaarderingsreserve GBE Aqua opgenomen.

		Stand per 31-12-2022
R21017	Reserve kapitaallasten OBR 2017	708.607

Het betreft kapitaallast reserves voor openbare ruimte investeringen, deze reserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten.

		Stand per 31-12-2022
R21018	Reserve kapitaallasten OBR 2018	1.158.884

Het betreft kapitaallast reserves voor openbare ruimte investeringen, deze reserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten.

		Stand per 31-12-2022
R21019	Reserve kapitaallasten OBR 2019	68.000

Het betreft kapitaallast reserves voor openbare ruimte investeringen, deze reserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten.

Totaal	**50.363.192**

Stand Algemene Reserve 1/1/2022 (in €)	**31.373.542**
Onttrekkingen	
Grondbedrijf	-14.896
Jaarrekeningsaldo 2021 (overhevelingen)	-3.764.088
Ontwikkel- en frictiekosten	-509.366
2e Concernbericht 2022	-22.750
Totaal Onttrekkingen	**-4.311.100**
Vermeerderingen	
Stedelijke Vernieuwing	1.757.611
Grondbedrijf	4.518.000
2e Concernbericht 2022	1.828.621
Jaarrekeningsaldo 2021	12.814.209
Totaal vermeerderingen	**20.918.441**
Stand Algemene Reserve 31/12/2022	**47.980.882**

Blokkeringen in de algemene reserve	**Bedrag**
Stedelijke Vernieuwing	6.515.057
Resultaat bestemming	0
Grondbedrijf	2.800.000
Totaal blokkeringen	**9.315.057**

Voorzieningen

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

		Stand per 31-12-2022
V00150	Vz pensioen gemeentebestuur	3.572.715

In 2022 is het rentepercentage voor de pensioenen van oud-gemeentebestuursleden verhoogd. Dit heeft ertoe geleid dat de voorziening €1.352.986 te hoog was. Deze €1.352.986 is vrijgevallen in het resultaat. De overige mutaties hebben betrekking op de uitkeringen en waardeoverdracht van pensioen.

		Stand per 31-12-2022
V00151	Vz voormalig personeel	1.139.054

Op basis van de gemaakte afspraken met personeelsleden over hun vertrek en de kosten die hieraan in de komende jaren zijn verbonden is deze voorziening gevormd. De kosten worden gedekt uit deze voorziening.

		Stand per 31-12-2022
V00152	Vz verlofsparen	124.376

De in 2021 afgesloten CAO biedt de mogelijkheid aan personeelsleden om verlof onder voorwaarden te sparen. De financiële gevolgen hiervan worden gedekt uit deze voorziening.

		Stand per 31-12-2022
V00153	Vz wachtgeld wethouders	646.458

De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van de laatste berekeningen inzake het wachtgeld waarop voormalige bestuurders recht hebben.

		Stand per 31-12-2022
V10050	VZ uittredingskosten GR ICT WBW	178.894

Per saldo is een bedrag €2.997.106 uit de voorziening in 2022 onttrokken. De gesprekken met WBW zijn nog niet afgerond. Het resterende bedrag is ter dekking van de toekomstige kosten.

		Stand per 31-12-2022
V83050	Vz complex verspreide gebieden	1.278.755

Saldo is gevormd door bijdragen van afgesloten exploitaties voor nog uit te geven bedragen inzake fysieke afwerking.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

		Stand per 31-12-2022
V21050	Vz Onderhoud Wegen en OV	0

In 2022 is de benodigde onttrekking voor groot onderhoud uit de voorziening hoger dan het bedrag van de voorziening. Hierdoor is de voorziening tot 0 gedaald en is klein deel van de kosten voor groot onderhoud ten laste van der exploitatie gebracht. Voor de komende jaren is het noodzakelijk de voorziening op peil te brengen om te voorkomen dat werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd.

		Stand per 31-12-2022
V21250	VZ Onderhoud CVT	584.694

In 2021 is op basis van de technische inspecties een programma voor 2 jaar uitgevoerd. De kosten voor groot onderhoud voor 2022 zijn hierdoor aanzienlijk lager dan vorig jaar.

		Stand per 31-12-2022
V57050	Vz Openbaar Groen	347.925

De voorzetting van het VTA-programma op onderhoud bomen en bossen en een hogere intensiteit van de uitvoering hebben geleid tot een hoge onttrekking. Ook de prijsontwikkeling van de aannemers met name door de stijging van de brandstofprijzen leidt tot hogere kosten.

		Stand per 31-12-2022
V96054	Vz Egalisatie beheerplan gebouw	4.700.298

Per saldo vindt in 2022 een storting van €1.291.541 plaats. Uitloop vanwege covid-19, taakstellingen, verloop van personeel, focusakkoord verkopen Vastgoed, onduidelijkheid toekomst accommodaties en juridische procedure inzake raamcontracten hebben er toe geleid dat minder aan groot onderhoud is uitgegeven. Grootste uitgaven in 2022 zijn Sporthal de Poelekes (dakbedekking), groot onderhoud (buitenzijde) Gertrudiskerk en groot onderhoud Brandweerkazerne.

Voorzieningen voor door derden beklemde middelen

		Stand per 31-12-2022
V62051	Vz Maatschappelijke opvang	1.110.705

De voorziening maatschappelijke opvang betreft regionale middelen ter financiering van maatschappelijke opvang (MO), verslavingsbeleid (VB) en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). De gemeente Bergen op Zoom ontvangt de decentralisatie uitkering MO, VB & OGGZ als centrumgemeente en dient deze regionaal in te zetten. Deze voorziening is bedoeld om eventuele schommelingen in de decentralisatie uitkering op te vangen. Daarnaast worden hieruit eenmalige regionale initiatieven op het gebied van MO, VB & OGGZ gefinancierd. In 2022 is de omvang van de voorziening toegenomen met €793.053.

		Stand per 31-12-2022
V63350	Vz Beschermd Wonen	5.398.857

De voorziening Beschermd Wonen betreft de regionale middelen ter financiering van Beschermd Wonen. Deze middelen ontvangt Bergen op Zoom als centrumgemeente voor de regio West-Brabant West. De middelen mogen daarom niet aan andere doeleinden worden besteed. Begin 2022 bedroeg de voorziening €2.181.427. De extra bijdrage van het Rijk van €4,2 miljoen is ruim voldoende gebleken voor dekking van de kosten van 2022 De extra middelen zijn ook voor 2023 toegezegd met de kanttekening dat overleg zal plaatsvinden indien de beschikbaar te stellen extra middelen te hoog blijken te zijn.

		Stand per 31-12-2022
V72250	Vz Onderhoud Riolering	4.122.209

Het betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. In 2022 is de storting in de voorziening aanzienlijk hoger dan begroot. Door onderbezetting hebben een aantal geplande werkzaamheden niet kunnen plaatsvinden.

		Stand per 31-12-2022
R72151	Vz Huishoudelijk Afval	1.962.143

Betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. In 2022 is de exploitatie positiever geweest dan verwacht door lagere kosten en een voordeel op de reinigingsrechten door minder leegstand.

		Stand per 31-12-2022
V96053	Vz.Afl. hypothecaire geldl. Delta Lloyd	96.534

Dit saldo stemt overeen met de af te lossen hypotheken.

Totaal Voorzieningen per 31/12/2022	**25.263.617**

Overige Voorzieningen

	Stand per 31-12-2022
Vz Diverse Grondexploitaties 1	55.670.461

Ten behoeve van dekkingstekort op diverse grondexploitaties is deze voorziening gevormd. Een verder toelichting staat in het verslag bouwgrondexploitaties.

	Stand per 31-12-2022
Vz Oninbare posten 2	3.541.740

Voorziening ten behoeve van diverse dubieuze debiteuren.

Toelichting:

1. De verliesvoorziening grondexploitaties is bij de presentatie van de balans conform de BBV in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende grondexploitaties.
2. De voorziening voor oninbare posten (dubieuze debiteuren) is bij de presentatie van de balans conform de BBV in mindering gebracht op de betreffende vorderingen.


APTAIN

4.7 Overzicht overheidssubsidies

	Stand 1-1-2022	Bestedingen	Ontvangsten	Stand 31-12-2022
Nog te ontvangen bijdragen overige overheden				
T096 Landschap van Allure de Zoom	2.110.595	0	2.110.595	0
T097 Landschap van Allure Waterlinie	2.318.624	100.921	0	2.419.544
T109 Streekorganisatie projecten	0	173.611	0	173.611
T116 IRS Broedplaats	74.945	19.972	0	94.917
Totaal nog te ontvangen bijdragen overige overheden	**4.504.164**	**294.504**	**2.110.595**	**2.688.072**
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk				
T033 ISV Geluid	52.155	-27.155	25.000	0
T101 Bijdrage NGE	111.678	70.155	0	181.833
T121 Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	178.536	0	177.095	1.441
T122 Tozo uitkering	545.108	0	545.108	0
T136 Kwijtschelding schulden SZW toeslagen	58.832	0	0	58.832
T139 Spuk Kwijtschelding gem.belasting	24.895	9.030	0	33.925
Totaal nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	**971.204**	**52.030**	**747.203**	**276.031**
Totaal nog te ontvangen	**5.475.368**	**346.533**	**2.857.798**	**2.964.103**

	Stand 1-1-2022	Bestedingen	Ontvangsten	Stand 31-12-2022
Vooruitontvangen bijdragen overige overheden				
T007 RMC/LMC gelden	-265.612	626.230	854.283	-493.665
T106 Regionalisering onderwijs	-39.832	4.448	3.805	-39.189
T018 Collectieve GGZ preventie	-20.225	20.225	0	0
T109 Streekorganisatie projecten	-20.495	20.495	0	0
T110 Grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling	-40.375	0	0	-40.375
T112 Klimaatadaptiedialoog	-14.500	0	0	-14.500
T113 Stimuleringsregeling Biobased Economy	-1.063.290	124.000	-500.000	-439.290
T114 F58 Snelfietsroute	-1.400.104	0	0	-1.400.104
T117 ZonMW Beschermd Wonen	-19.140	19.140	0	0
T118 Toegankelijke bushaltes	-26.800	0	-26.800	0
T120 Grensinformatiepunt (GIP)	-92.459	31.746	89.274	-149.987
T127 Verkeersregime binnenstad BoZ	-125.000	0	0	-125.000
T128 Versnellen woningbouwprojecten BoZ	-85.467	85.467	0	0
T133 Herinrichten Halsterseweg Noord	-508.415	0	0	-508.415
T138 Ondersteuning CTB	-153.442	297	55.848	-208.993
T141 Stim.verkeersveiligheidsmaatr.2022-2023	0	0	279.965	-279.965
T143 Duurzame havenvisie Binnenhavens	0	0	22.040	-22.040
Totaal vooruitontvangen bijdragen overige overheden	**-3.875.156**	**932.047**	**778.414**	**-3.721.522**
Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk				
T008 OAB gelden	-242.957	3.353.178	3.150.592	-40.371
T114 F58 Snelfietsroute	-399.850	0	0	-399.850
T115 SPUK	-1.375.031	0	-337.178	-1.037.853
T119 RRE Subsidie	-57.291	0	0	-57.291
T122 Tozo uitkering	-480	0	128.560	-129.040
T124 Ventilatie Scholen SUVIS 2021-2022	-515.604	0	0	-515.604
T125 SPUK ijsbanen en zwembaden	-88.737	0	-88.737	0
T126 NPO gelden 2022-2023	-301.444	1.024.900	723.456	0
T129 Reg Redeuctie Energieverbruik Woningen	-345.257	345.257	0	0
T130 Impuls huisvesting grote gezinnen	-32.500	0	0	-32.500
T131 Tussenvoorziening statushouders	-300.000	0	0	-300.000
T132 Stimulering verkeersmaatregelen	-221.710	0	0	-221.710
T134 Sportakkoord en leefstijlinterventies	-90.285	90.835	75.433	-74.883
T135 Lokale preventieakkoorden of -aanpakken	-11.190	39.995	44.894	-16.089
T137 Tijdelijke onderst.toezicht-handhaving	-142.259	0	0	-142.259
T140 Wet inburgering	0	330.776	421.299	-90.523
T142 Onderwijsroute SPUK	0	0	57.951	-57.951
T144 Onderwijshuisvesting ontheemden Oekraine	0	0	495.000	-495.000
Totaal vooruitontvangen bijdragen van het Rijk	**-4.124.594**	**5.184.941**	**4.671.270**	**-3.610.924**
Totaal vooruitontvangen	**-7.999.750**	**6.116.988**	**5.449.684**	**-7.332.446**

4.8 Overzicht van incidentele baten en lasten

Artikel 19, lid c (begroting) en artikel 28, lid c (rekening) BBV schrijft voor dat een overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen moet worden in zowel de begroting als de jaarrekening. Het doel is om door eliminatie van de incidentele effecten een goed beeld te houden van de structurele baten en lasten. De Provincies hebben gezamenlijk een handreiking "verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" opgesteld hoe het structureel begrotingssaldo gepresenteerd kan worden. Deze handreiking hebben wij overgenomen voor het bepalen van de incidentele baten en lasten.

In onderstaande tabellen worden overzichten gegeven van het effect van de incidentele baten en incidentele lasten op het jaarrekeningresultaat 2022. Hierin wordt een onderscheid gemaakt tussen incidentele baten en lasten en incidentele stortingen in en onttrekkingen aan de reserves. Tezamen gaat het om een voordelig effect van €6,4 miljoen.

Bedragen x € 1.000 ***Incidentele baten***

Prod. groep	Omschrijving	Bedrag	V/N
P1-P3, P5	**Incidentele baten vanwege Covid-19** Vanwege de coronamaatregelen die hebben gegolden, hebben we incidentele gelden ontvangen. Het gaat hier om gelden van het Rijk voor de sportparken, sporthallen en zwembaden.	536	V
P201	**Opvang van Oekraïense vluchtelingen** Voor deze opvang maken we kosten in opdracht van het Rijk en het COA. Het Rijk vergoedt alle kosten. We hebben een normbedrag ontvangen per bed. In 2022 hebben we hierdoor in totaal ruim €4,9 miljoen incidenteel ontvangen. Hier staan incidentele lasten tegenover.	4.927	V
P201	**Opvang van vluchtelingen in de Stoelemat** In 2022 hebben we noodopvang voor vluchtelingen verzorgd in de Stoelemat. De gemaakte kosten worden volledig vergoed door het COA. Het betreft hier de incidentele ontvangst van het COA. Hier tegenover staan dus incidentele lasten.	444	V
P303	**Baten voor het Nationaal Programma Onderwijs** Het gaat hier om een specifieke regeling Nationaal programma onderwijs (NPO) voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. We ontvangen incidenteel gelden van het Rijk. Hier staan lasten tegenover. Verantwoording over de regeling verloop via de Sisa en overschotten moeten worden terugbetaald aan het Rijk.	1.025	V
P403	**Ontvangen leges voor omgevingsvergunningen** Net als in 2021 zijn er in 2022 meer omgevingsvergunningen aangevraagd dan verwacht. Gedurende het jaar hebben we het budget verhoogd, maar de uiteindelijke leges uit vergunningen zijn hoger door fors meer aanvragen. In totaal zijn er in 2022 €1,8 miljoen aan leges ontvangen.	1.817	V
P403	**De verkoop van woonwagenstandplaatsen** We hebben in 2022 woonwagenstandplaatsen verkocht. Dit levert ons een incidentele baat op van in totaal €295.000. Hier staan incidentele lasten tegenover.	295	V
P403	**Baten van de grondexploitaties** Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen worden ten laste gebracht van de hiertoe gevormde verliesvoorzieningen. Het saldo van de baten en lasten vormt de voorraadmutatie op de balans. Conform de handreiking van de Provincies is hier sprake van incidentele posten. De incidentele baten van de grondexploitaties zijn €29,5 miljoen.	29.484	V

Bedragen x € 1.000 ***Incidentele baten***

Prod. groep	Omschrijving	Bedrag	V/N
P403	**Grondexploitaties voorraadmutatie** Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen worden ten laste gebracht van de hiertoe gevormde verliesvoorzieningen. Het saldo van de reguliere baten en lasten vormt de voorraadmutatie op de balans. Conform de handreiking van de Provincies is hier sprake van incidentele posten. De voorraadmutatie is €10,8 miljoen.	10.727	V
P501	**Incidentele baten vanwege belastingonderzoek jaren 2015-2017** Het gaar hier om de afwikkeling van de controle van de belastingdienst over de jaren 2015 tot en met 2017. We hebben alsnog belasting moeten betalen, maar ook betaalde belasting terugontvangen. De incidentele baten zijn €89.000.	89	V
P501	**Extra dividenduitkeringen** We hebben extra dividend uitgekeerd gekregen van de BNG, PZEM en GBE Aqua. In totaal gaat het om incidentele baten van €549.000.	549	V
P601	**Regeling reductie energieverbruik woningen** In 2022 hebben we een incidentele subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ontvangen voor de Regeling reductie energieverbruik woningen. Dit project loopt van 1 april 2021 tot en met 30 juni 2022. We hebben €347.000 ontvangen. Hier staan incidentele lasten tegenover.	347	V
	Totaal	**50.240**	**V**

Bedragen x € 1.000 ***Incidentele lasten***

Prod. groep	Omschrijving	Bedrag	V/N
P1-P3, P5	**Incidentele lasten covid-19** Vanwege de coronamaatregelen die hebben gegolden, hebben we €614.000 incidenteel uitgegeven. Het gaat hier om lasten voor coronasteunpakketten, om aan de maatregelen te voldoen en voor huurlaptops.	-614	N
P101	**Verstedelijkingsagenda West-Brabant West** In 2022 is een budget opgenomen voor de Regionale Investerings Agenda Stedelijke Regio West-Brabant West. Er is in 2022 €72.000 uitgegeven en het loopt nog door in 2023.	-72	N
P102	**Eindafrekening Veiligheidsregio 2021** De afrekening van de Veiligheidsregio over het jaar 2021 heeft geleid tot een terugbetaling van €148.000.	-148	N
P201	**Opvang Oekraïense vluchtelingen** Voor deze opvang hebben we kosten gemaakt voor het in orde maken en behouden van de locaties. Het gaat hier om de incidentele kosten van in totaal €2,4 miljoen. Hier staan ontvangen gelden van het Rijk tegenover.	-2.403	N
P201	**Opvang van vluchtelingen in de Stoelemat** In 2022 hebben we noodopvang voor vluchtelingen verzorgd in de Stoelemat. De gemaakte kosten worden volledig vergoed door het COA. Het betreft hier de incidentele lasten, hier staan baten tegenover.	-444	N

Prod. groep	Omschrijving	Bedrag	V/N
P201 en P503	**Eindafrekening Regio West-Brabant 2021** De afrekening van de Regio West-Brabant (RWB) over het jaar 2021 heeft geleid tot een terugbetaling van €30.000.	30	V
P202	**Uitgaven voor de eenmalige energietoeslag** Vanwege de enorm stijgende energieprijzen is de eenmalige energietoeslag (EET) 2022 in het leven geroepen. We hebben in totaal voor €5,5 miljoen toeslagen uitgekeerd. We ontvangen van het Rijk een vergoeding voor deze lasten via de Algemene Uitkering.	-5.543	N
P203	**Eindafrekening dienstverleningsovereenkomst Jeugdhulp West-Brabant 2021** De afrekening van de dienstverleningsovereenkomst Jeugdhulp West-Brabant over het jaar 2021 heeft geleid tot een terugbetaling van €54.000.	54	V
P204	**Gezond in de stad** Wij ontvangen via een decentralisatie-uitkering middelen voor Gezond in de Stad (GIDS). In 2022 hebben we voor €9.000 incidentele lasten gemaakt.	-9	N
P302	**Businesscase Sport** Voor de uitvoering van de businesscase sport hebben we incidenteel €13.000 lasten gemaakt in 2022.	-13	N
P302	**Coronacompensatie cultuur (Noodfonds stimuleringsregeling creatieve makers)** In december 2021 is van de corona compensatiemiddelen €950.000 beschikbaar gesteld voor 2022. Hiervan is in totaal €617.000 uitgegeven. Hier staat een onttrekking aan de algemene reserve tegenover. Het restant van €333.000 wordt in 2023 ingezet.	-617	N
P303	**NPO gelden lasten** Het gaat hier om een specifieke regeling Nationaal programma onderwijs (NPO) voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Het gaat hier om de incidentele lasten. Hier staan incidentele gelden van het Rijk tegenover. Verantwoording over de regeling verloop via de Sisa en overschotten moeten worden terugbetaald aan het Rijk.	-831	N
P402 en P502	**Eindafrekening BWB 2021** De afrekening van de Belastingsamenwerking West-Brabant (BWB) over het jaar 2021 heeft geleid tot een nabetaling van €93.000.	-93	N
P403	**Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant** De afrekening van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) over het jaar 2021 heeft geleid tot een nabetaling van €52.000.	-52	N
P403	**Lasten van de grondexploitaties** Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen worden ten laste gebracht van de hiertoe gevormde verliesvoorzieningen. Het saldo van de reguliere baten en lasten vormt de voorraadmutatie op de balans. Conform de handreiking van de Provincies is hier sprake van incidentele posten. De incidentele lasten van de grondexploitaties zijn €28,8 miljoen.	-28.842	N
P403	**Incidentele lasten i.v.m. de verkoop van woonwagenstandplaatsen** Voor het realiseren van de verkoop van woonwagenstandplaatsen worden kosten gemaakt. Het gaat hier om incidentele lasten van €207.000. Hier tegenover staan incidentele baten van de verkoop.	-207	N

Prod. groep	Omschrijving	Bedrag	V/N
P403	**Incidentele lasten voor de visie buitengebied** Voor het opstellen van de visie voor het buitengebied hebben we in 2022 eenmalig €46.000 uitgegeven.	-46	N
P403	**Implementatiekosten voor de omgevingswet** Voor de implementatie van de omgevingswet, die wederom is uitgesteld, hebben we in 2022 €103.000 incidentele lasten gemaakt.	-103	N
P501	**Incidentele lasten vanwege belastingonderzoek jaren 2015-2017** Het gaat hier om de afwikkeling van de controle van de belastingdienst over de jaren 2015 tot en met 2017. We hebben alsnog belasting moeten betalen, maar ook betaalde belasting terugontvangen. De incidentele lasten zijn €186.000.	-186	N
P503	**Ontwikkelbudget** Gedurende 2022 is er een ontwikkelbudget beschikbaar gesteld als onderdeel om de personele bezuinigingen te realiseren en de kwaliteit te verbeteren. Vanuit dit budget zijn er voor €304.000 kosten gemaakt. Hier staat een onttrekking aan de algemene reserve tegenover.	-301	N
P503	**Implementatiekosten financieel pakket** Voor de implementatie van het nieuwe financieel pakket hebben we in 2022 €304.000 incidentele kosten gemaakt. De implementatie loopt nog door in 2023.	-304	N
P503	**Incidentele lasten i.v.m. de overgang naar de ICT-marktpartij** Voor de overgang van de ICT-infrastructuur van de GR ICT-WBW naar een marktpartij is eenmalig extra budget begroot om de overgang te realiseren. In totaal hebben we incidenteel €104.000 uitgegeven.	-104	N
P503	**Procesoptimalisatie** Voor procesoptimalisatie hebben we in 2022 €31.000 incidentele lasten gemaakt. Hier staat een onttrekking aan de algemene reserve tegenover.	-31	N
P601	**Regeling Reductie Energieverbruik Woningen** In 2022 hebben we een incidentele subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ontvangen voor de Regeling reductie energieverbruik woningen. Dit project loopt van 1 april 2021 tot en met 30 juni 2022. We hebben €347.000 uitgegeven. Hier staan incidentele baten tegenover.	-347	N
P601	**Warmtetransitie** Voor de warmtetransitie hebben we in 2022 €23.000 incidentele lasten gemaakt. Hier staat een onttrekking aan de algemene reserve tegenover.	-23	N
	Totaal	**-41.247**	**N**

Progr.	Omschrijving	Bedrag	V/N
P2	**Integraal werken 2022 (RVB22-0005)** Ten behoeve van de uitgaven voor integraal werken in 2022 is er €145.000 onttrokken aan de algemene reserve.	145	V
P2	**Meerkosten corona WMO (RVB22-0046)** Ten behoeve van de meerkosten vanwege corona voor WMO in 2022 is er €96.000 onttrokken aan de algemene reserve.	96	V
P2	**Meerkosten corona Jeugd (RVB22-0046)** Ten behoeve van de meerkosten vanwege corona voor Jeugd in 2022 is er €106.000 onttrokken aan de algemene reserve.	106	V
P3	**Noodfonds stimuleringsregeling creatieve makers** Ten behoeve van de uitgaven voor de coronacompensatie cultuur, oftewel het noodfonds stimuleringsregeling creatieve makers in 2022 is er €617.000 onttrokken aan de algemene reserve.	617	V
P5	**Ontwikkelbudget** Ten behoeve van de uitgaven voor het ontwikkelbudget in 2022 is er €148.000 onttrokken aan de algemene reserve.	148	V
P5	**Frictiekostenbudget** Ten behoeve van de uitgaven voor het frictiekostenbudget in 2022 is er €362.000 onttrokken aan de algemene reserve.	362	V
P5	**Overhevelingen uit de Jaarstukken 2021** Bij de vaststelling van de Jaarstukken 2021 is besloten om gelden over te hevelen naar 2022. In totaal is er €2,6 miljoen onttrokken aan de algemene reserve.	2.588	V
P5	**Procesoptimalisatie** Ten behoeve van de uitgaven voor procesoptimalisatie in 2022 is er €126.000 onttrokken aan de algemene reserve.	126	V
P6	**Warmtetransitie** Ten behoeve van de uitgaven voor de warmtetransitie in 2022 is er €23.000 onttrokken aan de algemene reserve.	23	V
	Totaal	**4.211**	**V**

Progr.	Omschrijving	Bedrag	V/N
P1	**Handhavingsjurist (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor de handhavingsjurist overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €70.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-70	N
P1	**Toezichthouder Wabo (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor de toezichthouder Wabo overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €128.000 in de algemene reserve gestort in 2022, dit is €43.000 hoger dan ingeschat in het 2e Concernbericht 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-128	N
P2	**Integraal werken 2022 (RVB22-0005)** Conform het besluit over de decembercirculaire 2021 worden de gelden voor integraal werken overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €145.000 in de algemene reserve gestort in 2022.	-145	N
P2	**Coronamiddelen (RVB21-0088)** Van de voor 2022 beschikbaar gestelde middelen uit de coronamiddelen voor jeugd, ouderen en kwetsbare groepen is niet alles besteed. We hebben €253.000 uitgegeven. Dit levert een voordeel op de stortingen op.	253	V
P2	**Participatietrajecten (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor het participatietraject overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €312.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-312	N
P2	**Vrijval TONK gelden (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor TONK vrij. Hiertoe worden de resterende middelen van €500.000 in de algemene reserve gestort in 2022.	-500	N
P2	**Vroegsignalering schulden (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor vroegsignalering van schulden overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €166.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-166	N
P3	**Overheveling implementatiekosten businesscase Sport (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de implementatiekosten voor de businesscase Sport overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €77.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-77	N
P4	**Grondexploitaties** Op basis van het verloop van de grondexploitaties worden winstnames bij het afsluiten van een exploitatie gestort in de algemene reserve. Verliezen worden ten laste gebracht van de hiertoe gevormde verliesvoorzieningen. Het saldo van de reguliere baten en lasten vormt de voorraadmutatie op de balans. Conform de handreiking van de Provincies is hier sprake van incidentele posten. De incidentele storting in de algemene reserve is €4,5 miljoen.	-4.503	N
P4	**Volkshuisvestingsbeleid (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor het volkshuisvestingsbeleid overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €50.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-50	N

Progr.	Omschrijving	Bedrag	V/N
P4	**Uitwerking van visies (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor de uitwerking van de visies overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €200.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-200	N
P5	**Kapitaalstorting GBE Aqua** Het van PZEM ontvangen dividend is conform de afspraken doorgestort naar GBE Aqua B.V.. Hiermee worden de afgesloten geldleningen gedeeltelijk afgelost waardoor de aandelen van GBE Aqua B.V. in waarde stijgen. Deze waardestijging is vooralsnog gestort in de herwaarderingsreserve GBE Aqua.	-447	N
P5	**Wet Open Overheid (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor de Wet Open Overheid (WOO) overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €110.000 in de algemene reserve gestort in 2022. Dat is €23.000 meer dan bij het 2e Concernbericht 2022 is ingeschat. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-110	N
P6	**Klimaatakkoord (RVB22-0060)** Conform het 2e Concernbericht 2022 worden de gelden voor het Klimaatakkoord overgeheveld naar 2023. Hiertoe wordt €350.000 in de algemene reserve gestort in 2022. (In 2023 worden deze weer onttrokken ten behoeve van dat doel.)	-350	N
	Totaal	**-6.805**	**N**

4.9 Sisa

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A13	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen**	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering incl. uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SiSa 2023 van toepassing i.v.m. SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: A13/01	*Indicator: A13/02*	*Indicator: A13/03*	*Indicator: A13/04*	*Indicator: A13/05*	
			€ 48.970	Ja	€ 0	€ 48.970	Ja	
JenV	A16	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T)	Vul in verschil werkelijke bestedingen t.o.v. de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: A16/01	*Indicator: A16/02*	*Indicator: A16/03*	*Indicator: A16/04*	*Indicator: A16/05*	*Indicator: A16/06*
			€ 2.868.700	€ 1.154.281	€ 0	€ 737.079	€ 9.775	€ 104.731
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: A16/07	*Indicator: A16/08*	*Indicator: A16/09*	*Indicator: A16/10*	*Indicator: A16/11*	
			€ 0	€ 48.510	€ 4.923.076	€ 4.923.076	Nee	
JenV	A18B	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)**	Naam veiligheidsregio	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*			
			Indicator: A18B/01	*Indicator: A18B/02*	*Indicator: A18B/03*			
		SiSa tussen medeoverheden **1**	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 0			
		2		Hotels/centra	€ 0			
		3		Overige specifieke meerkosten	€ 0			
		4		Overige Meerkosten	€ 0			
			Project afgerond in jaar T? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator nee is ingevuld				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: A18B/04	*Indicator: A18B/05*				
			Ja					
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek**	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: B2/01	*Indicator: B2/02*	*Indicator: B2/03*	*Indicator: B2/04*	*Indicator: B2/05*	*Indicator: B2/06*
			159	159	13	49	Ja	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	**Reeks 1**	**Reeks 1**			
				Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
				Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: B2/07	*Indicator: B2/08*	*Indicator: B2/09*			
			Nee					
			Reeks 1	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**	**Reeks 1**
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Werkelijke kosten	**Werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Keuze werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**	**Werkelijke kosten**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/10	*Indicator: B2/11*	*Indicator: B2/12*	*Indicator: B2/13*	*Indicator: B2/14*	*Indicator: B2/15*
			€ 11.194	€ 32.787	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: B2/16	*Indicator: B2/17*	*Indicator: B2/18*	*Indicator: B2/19*	*Indicator: B2/20*	*Indicator: B2/21*
			€ 32.680	€ 63.460	€ 45.084	€ 169.932	€ 17.952	€ 92.004
			Reeks 2	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Reeks 2**	**Totaal**	
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling	
			Keuze normbedragen	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**	**Keuze normbedragen**		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: B2/22	*Indicator: B2/23*	*Indicator: B2/24*	*Indicator: B2/25*	*Indicator: B2/26*	
					€ 0	€ 0	€ 106.910	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023									
Verstrekker	Uitkerings-code	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C32	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen**	Beschikkingsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C32/01	*Indicator: C32/02*	*Indicator: C32/03*	*Indicator: C32/04*	*Indicator: C32/05*	*Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00802188 / El Feth	€ 0	€ 0	Nee	door vertraging in bouwproces is nog geen aanvang gemaakt, verwachting is nu zomer 2023	Nee
		2	SUVIS21-00900829 / School Oost	€ 0	€33.220	Ja	vertraging opgelopen in bouwproces	Nee
		3	SUVIS21-00901238 / Rode Schouw	€ 244.661	€ 321.700	Ja	afgerond, eindverantwoording volgt binnenkort	Nee
		4	SUVIS21-00902118 / De Aanloop	€ 271.586	€ 308.499	Ja	afgerond, eindverantwoording volgt binnenkort	Nee
		5	SUVIS21-00902124 / Montessori	€ 0	€89.169	Ja	nog niet begonnen, vertraging opgelopen	Nee
		6	SUVIS21-01700662 / 't Rijks	€ 0	€ 0	Nee	nog niet begonnen, uitstel aangevraagd	Nee
		7	SUVIS21-00802394 / De Noordster	€ 0	603155	Ja	Bouwactiviteiten gestart in 2021, in 2022 geen werkzaamheden verricht, dus geen kosten gemaakt. Gaan verder in 2023/2024	Nee
		8	SUVIS21-00901637 / De Krabbenkooi	€ 427.962	€ 493.777	Ja	afgerond, eindverantwoording volgt binnenkort	Nee
		9	SUVIS21-2-02701116 Toermalijn	€ 0	€ 0	Nee	nog niet begonnen, uitstel aangevraagd	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/ Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle D2*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C32/07	*Indicator: C32/08*	*Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00802188 / El Feth	N.v.t.	Vertraging in bouwproces			
		2	SUVIS21-00900829 / School Oost	Ja	Vertraging in bouwproces			
		3	SUVIS21-00901238 / Rode Schouw	Ja				
		4	SUVIS21-00902118 / De Aanloop	Ja				
		5	SUVIS21-00902124 / Montessori	Ja	Vertraging in bouwproces			
		6	SUVIS21-01700662 / 't Rijks	N.v.t.	Vertraging in bouwproces			
		7	SUVIS21-00802394 / De Noordster	Ja				
		8	SUVIS21-00901637 / De Krabbenkooi	Ja				
		9	SUVIS21-2-02701116 Toermalijn	N.v.t.	Vertraging in bouwproces			
BZK	C41B	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw**	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
		SiSa tussen medeoverheden	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C41B/01	*Indicator: C41B/02*	*Indicator: C41B/03*	*Indicator: C41B/04*	*Indicator: C41B/05*	*Indicator: C41B/06*
		1	030010 Prov. Noord-Brabant	€ 85.467	€ 85.467	€ 0	2	2
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C41B/07	*Indicator: C41B/08*	*Indicator: C41B/09*			
		1	030010 Prov. Noord-Brabant	490	Ja			
BZK	C43	**Regeling reductie energiegebruik woningen**	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle D1*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C43/01	*Indicator: C43/02*	*Indicator: C43/03*	*Indicator: C43/04*	*Indicator: C43/05*	*Indicator: C43/06*
			RREW2020-00449219	€ 345.256	€ 465.256	7.044	Hoger uniek bereikte woningen dan in projectplan was geindexeerd, omdat intensiever is ingezet op de (verzilvering) energievouchers	Ja
			Totaal aantal bereikte huurwoningen	Is minstens 70% van de uitgekeerde specifieke uitkering bestemd voor activiteiten als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b of c van de regeling (Ja/Nee)?				
			Aard controle D1	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C43/07	*Indicator: C43/08*				
			3.356	Ja				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C55	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/01	*Indicator: C55/02*	*Indicator: C55/03*	*Indicator: C55/04*	*Indicator: C55/05*	*Indicator: C55/06*
			0	€ 35.406	€ 0	0	€ 4.638	€ 0
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: C55/07	*Indicator: C55/08*	*Indicator: C55/09*			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C55/10	*Indicator: C55/11*	*Indicator: C55/12*	*Indicator: C55/13*	*Indicator: C55/14*	*Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	C56	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C56/01	*Indicator: C56/02*	*Indicator: C56/03*	*Indicator: C56/04*	*Indicator: C56/05*	*Indicator: C56/06*
		1	RHA2021-02375516	tussenvoorziening statushouders & overige spoedzoekers	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: C56/07	*Indicator: C56/08*	*Indicator: C56/09*	*Indicator: C56/10*	*Indicator: C56/11*	*Indicator: C56/12*
		1	tussenvoorziening statushouders & overige spoedzoekers	€ 0	€ 0	Ja	Nee	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?				
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C56/13	*Indicator: C56/14*				
			Nee	Nee				
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: C62/03	*Indicator: C62/04*				
			€ 7.380	Nee				
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/01	*Indicator: D8/02*	*Indicator: D8/03*	*Indicator: D8/04*	*Indicator: D8/05*	
			€ 2.316.399	€ 846.006	€ 113.940	€ 0	€ 242.957	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
				Bedrag		**Bedrag**	**Bedrag**	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: D8/06	*Indicator: D8/07*	*Indicator: D8/08*	*Indicator: D8/09*	*Indicator: D8/10*	
		1						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*		
			Indicator: D14/01	*Indicator: D14/02*	*Indicator: D14/03*	*Indicator: D14/04*	*Indicator: D14/05*		
			€ 830.599	€ 0	€ 0	€ 0	€ 301.444		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*			
			Indicator: D14/06	*Indicator: D14/07*	*Indicator: D14/08*	*Indicator: D14/09*			
		1							
OCW	D19	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding t.l.v. Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding t.l.v. Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: D19/01	*Indicator: D19/02*	*Indicator: D19/03*				
			€ 0	€ 0	Nee				
IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) t.l.v. Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder t.l.v. het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. Rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
			Indicator: E3/01	*Indicator: E3/02*	*Indicator: E3/03*	*Indicator: E3/04*	*Indicator: E3/05*	*Indicator: E3/06*	
		1	2019/153614	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.632	€ 0	
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen t.l.v. Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling t.l.v. Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: E3/07	*Indicator: E3/08*	*Indicator: E3/09*	*Indicator: E3/10*	*Indicator: E3/11*	*Indicator: E3/12*	
		1	2019/153614	€ 119.521	€ 0	€ 0		Ja	
IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)			
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E20/01	*Indicator: E20/02*	*Indicator: E20/03*	*Indicator: E20/04*			
			€ 263.526	€ 263.526	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
			Indicator: E20/05	*Indicator: E20/06*	*Indicator: E20/07*	*Indicator: E20/08*			
		1	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Nee	1.835	Betreft reconstructie Halsterseweg Noord			
		2	210 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraat GOW naar 30 km/uur-zone | aantal in st	Nee	5	Betreft reconstructie Halsterseweg Noord			
		3	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg | aantal in meters	Nee	0	Fietspad is nog maar slechts voor een klein deel en nog niet t/m toplaag aangebracht, daarmee wordt dit in verantwoording maar doorgeschoven naar het volgende jaar.			
		4	202 Het aanbrengen van attentieverhogende markeringen | aantal in meters	Nee	0	Betreft reconstructie Ruytershoveweg (snelfietsroute)			
		5	201 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden | aantal in meters	Nee	0	Betreft reconstructie Ruytershoveweg (snelfietsroute)			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E84/01	*Indicator: E84/02*	*Indicator: E84/03*	*Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maat-regelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*		
			Indicator: E84/05	*Indicator: E84/06*	*Indicator: E84/07*	*Indicator: E84/08*		
		1	317 Vervangen verharding fietspad|aantal in Meters	Nee	0	Erasmuslaan		
		2	321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)|aantal in Meters	Nee	0	Plasticslaan		
		3	317 Vervangen verharding fietspad|aantal in Meters	Nee	0	Plasticslaan		
		4	317 Vervangen verharding fietspad|aantal in Meters	Nee	0	Kastanjelaan		
		5	317 Vervangen verharding fietspad|aantal in Meters	Nee	0	Meidoornlaan		
		6	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Meidoornlaan		
		7	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0	Meidoornlaan		
SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/01	*Indicator: G2/02*	*Indicator: G2/03*	*Indicator: G2/04*	*Indicator: G2/05*	*Indicator: G2/06*
			€ 25.143.330	€ 718.609	€ 1.456.551	€ 7.406	€ 125.444	€ 41
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G2/07	*Indicator: G2/08*	*Indicator: G2/09*	*Indicator: G2/10*	*Indicator: G2/11*	*Indicator: G2/12*
			€ 170.041	€ 2.877	€ 0	€ 799.536	€ 5.829	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren a.g.v. kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Gemeente					
			Participatiewet (PW)					
			Aard controle D2	*Aard controle n.v.t.*				
			Indicator: G2/13	*Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: G3/01	*Indicator: G3/02*	*Indicator: G3/03*	*Indicator: G3/04*	*Indicator: G3/05*	*Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 2.143	€ 42.839	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
			Indicator: G3/07	*Indicator: G3/08*	*Indicator: G3/09*	*Indicator: G3/10*	*Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/01	*Indicator: G4/02*	*Indicator: G4/03*	*Indicator: G4/04*	*Indicator: G4/05*	*Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 162	€ 0	€ 13.163	€ 29.759	€ 3.034
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 okt. 2020)	€ 720	€ 0	€ 40.839	€ 12.490	€ 1.331
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 50	€ 0	€ 12.489	€ 6.916	€ 626
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 267	€ 0	€ 6.166	€ 3.973	€ 174
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 764	€ 0	€ 2.765	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 1.963	€ 0	€ 75.422	€ 53.138	€ 5.165
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: G4/07	*Indicator: G4/08*	*Indicator: G4/09*	*Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0			
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	
				Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) a.g.v. kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvantoeslagaffaire		
					Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle D2*	*Aard controle R*		
				Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			6	Totaal	0	0	0		
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2022** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente			
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: G10/01	*Indicator: G10/02*	*Indicator: G10/03*			
				€ 330.776	€ 0	Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente			
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: G12/01	*Indicator: G12/02*	*Indicator: G12/04*			
				€ 0	€ 0	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2023

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G13	**Onderwijsroute 2022_ deel gemeente** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
				Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: G13/01	*Indicator: G13/02*	*Indicator: G13/03*	*Indicator: G13/04*	*Indicator: G13/05*	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	H4	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie				
				Aard controle R	Aard controle n.v.t.				
				Indicator: H4/01	Indicator: H4/02				
				€ 690.891	€ 787.920				
				Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H4/03	*Indicator: H4/04*	*Indicator: H4/05*	*Indicator: H4/06*	*Indicator: H4/07*	*Indicator: H4/08*
			1	Aanbrengen automatische beregeningsinstallaties sportparken	€ 17.109	€ 17.109	€ 0	€ 0	
			2	Herschikken/bemeteren NUTS voorzieningen sportparken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Krediet niet uitgevoerd wegens herprioritering
			3	Zwembad de Melanen, vervangen grondleidingen	€ 81.975	€ 81.975	€ 0	€ 0	
			4	Renovatie gymzaal Auris Montaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Krediet niet uitgevoerd wegens herprioritering
			5	Vervanging tractor- en reinigingsmachines	€ 15.098	€ 15.098	€ 0	€ 0	
			6	Milieubeschermings-maatregelingen kunstgras	€ 1.450	€ 1.450	€ 0	€ 0	
			7	Vervanging toplaag 2 kunstgrasvelden	€ 958	€ 958	€ 0	€ 0	
			8	Inventaris	€ 14.146	€ 0	€ 14.146	€ 0	
			9	Exploitatie	€ 440.008	€ 0	€ 440.008	€ 0	
			10	Groot onderhoud	€ 68.432	€ 0	€ 68.432	€ 0	
			11	Mengpercentage	€ 148.744	€ 0	€ 0	€ 148.744	
VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**		Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) Gerealiseerd	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) Gerealiseerd
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H8/01	*Indicator: H8/02*	*Indicator: H8/03*	*Indicator: H8/04*	*Indicator: H8/05*	*Indicator: H8/06*
			1	999350	€ 90.284	€ 16.000	€ 74.284	€ 16.000	€ 74.284
			2	1042583	€ 75.433	€ 0	€ 550	€ 0	€ 550
				Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*				
				Indicator: H8/07	*Indicator: H8/08*				
			1	999350	Ja				
			2	1042583	Nee				
VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**		Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieak-koord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)			
				Aard controle R	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*			
				Indicator: H12/01	*Indicator: H12/02*	*Indicator: H12/03*			
				€ 39.995	Ja	Nee			
VWS	H25	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)**		Beschikkingsnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T) Automatisch berekend	Totale definitieve exploitatietekort Automatisch berekend	Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend	Eindverantwoording	
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	
				Indicator: H25/01	*Indicator: H25/02*	*Indicator: H25/03*	*Indicator: H25/04*	*Indicator: H25/05*	
			1	SPUKIJZ21-22103	-€ 218.795	€ 255.828	€ 218.795	Ja	
				Naam locatie	Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatie-tekort per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
				Indicator: H25/06	*Indicator: H25/07*	*Indicator: H25/08*	*Indicator: H25/09*	*Indicator: H25/10*	*Indicator: H25/11*
			1	De Schelp & De Melanen	Nov + dec 2021	€ 142.515	€ 166.276	€ 142.515	€ 142.515
			2	De Schelp & De Melanen	jan-22	€ 76.280	€ 89.552	€ 76.280	€ 76.280

4.10 Overzicht gewaarborgde geldlening

Staat van gewaarborgde geldleningen

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2022	Bedrag v/d/ in de loop v/h dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2022
126.000	Petangeske	73.080	0	5.040	68.040
6.000.000	Scholengemeenschap 't Rijks	5.800.000	0	200.000	5.600.000
	TOTAAL	**5.873.080**	**0**	**205.040**	**5.668.040**

Staat van gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en het verbeteren van eigen woningen

Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2022	Bedrag v/d/ in de loop v/h dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2022
Gegarandeerde geldleningen particulieren Halsteren	436.492	0	95.000	341.492
Garantieverstrekking t.b.v. Nationaal Restauratiefonds	236.331	0	80.471	155.860
TOTAAL	**672.823**	**0**	**175.471**	**497.352**

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Het totaal aan achtervang via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw bedraagt eind 2019: €447.285.000. Deze heeft betrekking op door Stadlandere afgesloten financieringen waarbij de achtervang gedeeld wordt met het Rijk en de andere gemeenten.

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sport (SWS)
Het totaal aan achtervang via Stichting Waarborgfonds Sportociale Woningbouw bedraagt: €117.000.

4.11 Wet normering topinkomens

Vermelding in de Jaarrekening 2022 in het kader van de Wet Normering Topinkomens (hierna: WNT).
Vanuit de WNT dient van een aantal topfunctionarissen een aantal gegevens in de jaarrekening te worden opgenomen. Het gaat er bij deze personen niet om of ze meer verdienen dan in de Wet staat vermeld; er dient een aantal gegevens te worden opgenomen. Door de wetgever is voor een gemeente als topfunctionaris aangewezen de gemeentesecretaris en griffier. Met de brief van 27-2-2014, 2014-0000107212 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de volgende gedragslijn voorgesteld: dat door de desbetreffende instellingen niet volledig aan de verplichting tot openbaarmaking van externe niet-topfunctionarissen kan en hoeft te worden voldaan. Daarnaast kondigt hij in dezelfde brief aan dat wetgeving zal worden voorbereid die ertoe strekt om deze verplichting aan te passen of geheel of gedeeltelijk te schrappen. Bergen op Zoom rapport derhalve alleen over de topfunctionarissen.Voor de topfunctionarissen gemeentesecretaris en griffier ontstaat hiermee het volgende beeld:

Gegevens 2022 bedragen x € 1	**Dhr. Mr. Drs. Ing. M. van Vliet**	**Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer**
Functiegegevens [5]	**Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur**	**Griffier**
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja
Bezoldiging [9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	129.512	102.884
Beloningen betaalbaar op termijn	21.582	17.839
Subtotaal (1)	*151.094*	*120.722*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum [10]	**216.000**	**216.000**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag [11]	n.v.t.	n.v.t.
Voormalig topfunctionaris (ogv WNT voor max. 4 jaar indien in dienst)		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal (2)	*n.v.t.*	*n.v.t.*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum [10]		
Bezoldiging (subtotaal 1 en 2)	**151.094**	**120.722**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan [12]	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling [13]	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2021 bedragen x € 1	**Dhr. Th.J.M. Wingens MPA**	**Dhr. Mr. Drs. Ing. M. van Vliet**	**Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer**	**Dhr. C.J.M. Terstappen**
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris/Algemeen Directeur, na 28-1 adviseur (tot 1/6/2021)**	**Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur**	**Griffier**	**Adviseur, vml. griffier**
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2021	01/01 – 28/01	27/9 – 31/12	1/1 – 31/12	1/1/-31/5
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1,0	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?[8]	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging [9]				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	9.188	32.135	98.220	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	1.640	5.542	14.964	N.v.t.
Subtotaal (1)	*10.828*	*37.677*	*113.148*	*N.v.t.*
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum [10]	**(28/365)*209.000 = 16.033**	**(96/365)*209.000 = 54.970**	**209.000**	**N.v.t.**
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag [11]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Voormalig topfunctionaris (ogv WNT voor max. 4 jaar indien in dienst)				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	25.603	N.v.t.	N.v.t.	48.942
Beloningen betaalbaar op termijn	4.570	N.v.t.	N.v.t.	1.507
Subtotaal (2)	*30.173*	*N.v.t.*	*N.v.t.*	*47.345*
Bezoldiging (subtotaal 1 en 2)	**41.001**	**37.677**	**113.184**	**47.345**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan [12]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling [13]	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

5. Taakvelden conform indeling BBV-wetgeving

Sinds 2017 is vanuit het BBV (artikel 66 BBV) een lijst met taakvelden voorgeschreven in zowel de begroting als de jaarrekening. Door middel van deze taakvelden kunnen de baten en lasten die verbonden zijn aan de verschillende taken van gemeenten onderling met elkaar vergeleken worden. De raad kan de informatie gebruiken voor sturing op prioriteiten. De bedragen in onderstaande overzichten zijn weergegeven in duizenden euro's (x €1.000).



© Michiel Verbeek

Taakvelden programma 1
Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.1 Bestuur	Baten	0	0	-1.601	1.601	V
0.1 Bestuur	Lasten	2.978	3.556	3.671	-115	N
0.1 Bestuur		**2.978**	**3.556**	**2.070**	**1.486**	**V**
0.10 Mutaties reserves	Lasten	0	155	198	-43	N
0.10 Mutaties reserves		**0**	**155**	**198**	**-43**	**N**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	-27	-27	-36	9	V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	5.163	4.886	4.709	177	V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		**5.137**	**4.859**	**4.673**	**186**	**V**
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	-479	-393	-353	-40	N
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	1.656	1.737	1.618	119	V
1.2 Openbare orde en veiligheid		**1.177**	**1.344**	**1.265**	**79**	**V**
Resultaat programma 1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid		**9.291**	**9.914**	**8.206**	**1.708**	**V**

Taakvelden programma 2
Samen leven, samen doen

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.10 Mutaties reserves	Baten	0	-352	-347	-4	N
0.10 Mutaties reserves	Lasten	0	746	870	-124	N
0.10 Mutaties reserves		**0**	**395**	**523**	**-128**	**N**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	-519	-6.550	-7.022	472	V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	6.721	13.460	10.221	3.239	V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		**6.202**	**6.910**	**3.199**	**3.711**	**V**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	0	-112	-87	-25	N
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	23.279	23.994	25.308	-1.315	N
6.2 Toegang en eerstelijns-voorzieningen		**23.279**	**23.882**	**25.221**	**-1.339**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	Baten	-33.951	-29.937	-29.861	-77	N
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	40.690	44.598	43.369	1.229	V
6.3 Inkomensregelingen		**6.738**	**14.661**	**13.508**	**1.153**	**V**
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	11.985	11.495	11.495	0	N
6.4 WSW en beschut werk		**11.985**	**11.495**	**11.495**	**0**	**N**
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	0	0	V
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	4.757	4.242	3.659	582	V
6.5 Arbeidsparticipatie		**4.757**	**4.242**	**3.659**	**582**	**V**
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	Baten	-1.177	-927	-1.012	85	V
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	Lasten	3.444	3.204	3.679	-475	N
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)		**2.267**	**2.277**	**2.668**	**-391**	**N**
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	Lasten	9.651	10.313	9.810	503	V
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)		**9.651**	**10.313**	**9.810**	**503**	**V**
6.71b Begeleiding (WMO)	Lasten	9.309	10.277	10.521	-243	N
6.71b Begeleiding (WMO)		**9.309**	**10.277**	**10.521**	**-243**	**N**
6.71c Dagbesteding (WMO)	Lasten	180	180	177	3	V
6.71c Dagbesteding (WMO)		**180**	**180**	**177**	**3**	**V**

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Lasten	291	291	297	-6	N
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig		**291**	**291**	**297**	**-6**	**N**
6.74c Gesloten plaatsing	Lasten	727	552	543	9	V
6.74c Gesloten plaatsing		**727**	**552**	**543**	**9**	**V**
6.81a Beschermd wonen (WMO)	Baten	-734	-19	-19	0	-
6.81a Beschermd wonen (WMO)	Lasten	15.450	13.281	13.120	161	V
6.81a Beschermd wonen (WMO)		**14.716**	**13.262**	**13.101**	**161**	**V**
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Baten	-319	-514	-514	0	-
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	Lasten	3.388	4.157	4.417	-260	N
6.81b Maatschappelijke- en vrouwen-opvang (WMO)		**3.068**	**3.643**	**3.902**	**-260**	**N**
6.82a Jeugdbescherming	Lasten	115	115	151	-36	N
6.82a Jeugdbescherming		**115**	**115**	**151**	**-36**	**N**
7.1 Volksgezondheid	Baten	-6	-57	-50	-8	N
7.1 Volksgezondheid	Lasten	2.717	2.987	2.776	211	V
7.1 Volksgezondheid		**2.711**	**2.930**	**2.726**	**204**	**V**
Resultaat programma 2 Samen leven, samen doen		**95.996**	**105.423**	**101.500**	**3.923**	**V**

Taakvelden programma 3
Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.10 Mutaties reserves	Baten	0	-172	-617	445	V
0.10 Mutaties reserves	Lasten	0	90	77	13	V
0.10 Mutaties reserves		**0**	**-82**	**-539**	**457**	**V**
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	-475	-475	-431	-44	N
2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	1.780	1.798	1.840	-42	N
2.4 Economische havens en waterwegen		**1.305**	**1.323**	**1.409**	**-86**	**N**
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	-672	-530	-161	-369	N
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	2.276	2.079	1.461	617	V
3.1 Economische ontwikkeling		**1.604**	**1.548**	**1.300**	**248**	**V**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	-108	-108	-91	-17	N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	294	294	285	9	V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		**186**	**186**	**194**	**-8**	**N**
3.4 Economische promotie	Baten	-1.040	-923	-597	-326	N
3.4 Economische promotie	Lasten	988	1.044	810	234	V
3.4 Economische promotie		**-52**	**121**	**213**	**-92**	**N**
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	349	430	437	-7	N
4.1 Openbaar basisonderwijs		**349**	**430**	**437**	**-7**	**N**
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	-292	-292	-195	-96	N
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	5.227	5.620	5.473	147	V
4.2 Onderwijshuisvesting		**4.936**	**5.329**	**5.278**	**50**	**V**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	-3.325	-4.829	-5.259	429	V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	4.813	6.182	6.272	-91	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken		**1.488**	**1.352**	**1.013**	**339**	**V**

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	-2	-167	-107	-60	N
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	2.454	3.141	2.962	180	V
5.1 Sportbeleid en activering		**2.452**	**2.974**	**2.855**	**119**	**V**
5.2 Sportaccommodaties	Baten	-2.726	-2.927	-2.875	-52	N
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	4.657	4.901	4.700	201	V
5.2 Sportaccommodaties		**1.930**	**1.974**	**1.825**	**149**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Baten	-2.425	-2.006	-1.876	-129	N
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Lasten	7.153	7.695	8.031	-336	N
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie		**4.728**	**5.689**	**6.154**	**-465**	**N**
5.4 Musea	Baten	-344	-368	-411	43	V
5.4 Musea	Lasten	2.557	2.954	3.291	-337	N
5.4 Musea		**2.214**	**2.587**	**2.881**	**-294**	**N**
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	-394	-419	-150	-270	N
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	777	943	797	146	V
5.5 Cultureel erfgoed		**383**	**524**	**648**	**-124**	**N**
5.6 Media	Baten	-142	-142	-148	6	V
5.6 Media	Lasten	1.246	1.245	1.251	-6	N
5.6 Media		**1.104**	**1.103**	**1.103**	**0**	**V**
Resultaat programma 3 (Vrijetijds-)Economie, werkgelegenheid, onderwijs		**22.627**	**25.058**	**24.770**	**288**	**V**

Taakvelden programma 4
Woon- en leefomgeving

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.10 Mutaties reserves	Baten	-1.708	-1.748	-92	-1.656	N
0.10 Mutaties reserves	Lasten	3.275	7.058	6.498	559	V
0.10 Mutaties reserves		**1.566**	**5.310**	**6.407**	**-1.097**	**N**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	-2.528	-1.002	-1.057	55	V
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	2.365	2.401	2.631	-231	N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		**-163**	**1.399**	**1.574**	**-175**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	Baten	-4.821	-4.321	-4.238	-83	N
0.63 Parkeerbelasting		**-4.821**	**-4.321**	**-4.238**	**-83**	**N**
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	-355	-533	-756	223	V
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	10.958	11.311	10.613	698	V
2.1 Verkeer en vervoer		**10.603**	**10.778**	**9.856**	**922**	**V**
2.2 Parkeren	Baten	-36	-36	-35	-1	N
2.2 Parkeren	Lasten	2.904	2.983	2.959	24	V
2.2 Parkeren		**2.868**	**2.947**	**2.924**	**23**	**V**
2.5 Openbaar vervoer	Lasten	173	173	158	15	V
2.5 Openbaar vervoer		**173**	**173**	**158**	**15**	**V**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	-6.522	-11.787	-7.239	-4.548	N
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	4.615	4.395	-121	4.517	V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		**-1.908**	**-7.392**	**-7.360**	**-32**	**N**
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	97	88	17	71	V
5.5 Cultureel erfgoed		**97**	**88**	**17**	**71**	**V**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	-83	-109	-224	115	V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	5.274	5.329	5.464	-134	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		**5.192**	**5.220**	**5.240**	**-19**	**N**

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
7.2 Riolering	Baten	-13.339	-13.354	-13.291	-63	N
7.2 Riolering	Lasten	9.558	9.640	10.075	-434	N
7.2 Riolering		**-3.781**	**-3.714**	**-3.216**	**-497**	**N**
7.3 Afval	Baten	-9.824	-9.824	-10.186	362	V
7.3 Afval	Lasten	7.820	7.820	8.139	-318	N
7.3 Afval		**-2.004**	**-2.004**	**-2.047**	**44**	**V**
7.4 Milieubeheer	Baten	0	0	-1	1	V
7.4 Milieubeheer	Lasten	1.313	1.275	1.161	115	V
7.4 Milieubeheer		**1.313**	**1.275**	**1.160**	**115**	**V**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	-32	-32	-51	19	V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	70	70	58	12	V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		**38**	**37**	**7**	**31**	**V**
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	-79	-79	-85	6	V
8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	1.372	1.200	1.495	-295	N
8.1 Ruimtelijke ordening		**1.293**	**1.121**	**1.410**	**-289**	**N**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	-15.348	-23.947	-32.971	9.024	V
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	14.444	19.503	28.963	-9.460	N
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		**-904**	**-4.444**	**-4.008**	**-436**	**N**
8.3 Wonen en bouwen	Baten	-1.415	-1.965	-4.193	2.228	V
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	5.220	5.321	3.432	1.890	V
8.3 Wonen en bouwen		**3.804**	**3.356**	**-762**	**4.118**	**V**
Resultaat programma 4 Woon- en leefomgeving		**13.368**	**9.830**	**7.119**	**2.711**	**V**

Taakvelden programma 5
Bedrijfsvoering, financiën, dienstverlening

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.10 Mutaties reserves	Baten	-2.388	-5.926	-3.309	-2.617	N
0.10 Mutaties reserves	Lasten	0	1.600	557	1.043	V
0.10 Mutaties reserves		**-2.388**	**-4.326**	**-2.752**	**-1.574**	**N**
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Baten	3.731	14.852	0	14.852	V
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		**3.731**	**14.852**	**0**	**14.852**	**V**
0.2 Burgerzaken	Baten	-1.162	-1.262	-1.148	-114	N
0.2 Burgerzaken	Lasten	2.289	2.346	2.170	176	V
0.2 Burgerzaken		**1.127**	**1.084**	**1.022**	**62**	**V**
0.4 Overhead	Baten	-2.395	-2.895	-2.906	11	V
0.4 Overhead	Lasten	26.055	26.087	25.677	410	V
0.4 Overhead		**23.659**	**23.192**	**22.771**	**421**	**V**
0.5 Treasury	Baten	-1.831	-2.789	-3.227	438	V
0.5 Treasury	Lasten	1.281	1.228	1.191	37	V
0.5 Treasury		**-550**	**-1.561**	**-2.036**	**475**	**V**
0.61 OZB woningen	Baten	-7.868	-7.905	-7.577	-329	N
0.61 OZB woningen	Lasten	802	1.061	1.042	19	V
0.61 OZB woningen		**-7.066**	**-6.845**	**-6.534**	**-310**	**N**
0.62 OZB niet-woningen	Baten	-9.441	-8.338	-8.511	174	V
0.62 OZB niet-woningen	Lasten	143	186	183	3	V
0.62 OZB niet-woningen		**-9.299**	**-8.152**	**-8.329**	**177**	**V**

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.64 Belastingen overig	Baten	-186	-186	-149	-37	N
0.64 Belastingen overig		**-186**	**-186**	**-149**	**-37**	**N**
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	-151.184	-169.660	-172.176	2.516	V
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds		**-151.184**	**-169.660**	**-172.176**	**2.516**	**V**
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	-89	89	V
0.8 Overige baten en lasten	Lasten	0	0	186	-186	N
0.8 Overige baten en lasten		**0**	**0**	**98**	**-98**	**N**
Resultaat programma 5 Bedrijfsvoering, financiën, dienstverlening		**-142.156**	**-151.603**	**-168.086**	**16.484**	**V**

Taakveld programma 6 Duurzaamheid

Taakveld		Begroting 2022 voor wijziging	Begroting 2022 na wijziging	Realisatie 2022	Resultaat 2022	V / N
0.10 Mutaties reserves	Baten	-211	-211	-23	-188	N
0.10 Mutaties reserves	Lasten	0	350	350	0	-
0.10 Mutaties reserves		**-211**	**139**	**327**	**-188**	**N**
7.4 Milieubeheer	Baten	-400	-390	-392	2	V
7.4 Milieubeheer	Lasten	1.485	1.629	1.435	193	V
7.4 Milieubeheer		**1.085**	**1.238**	**1.043**	**196**	**V**
Resultaat programma 6 Duurzaamheid		**874**	**1.377**	**1.370**	**7**	**V**

Totaal Programma 1 tot en met 6	**25.121 V**


BRASSERIE

Afkortingenlijst

APV	Algemene Plaatselijke Verordening
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BENEGO	Belgisch-Nederlands grensoverleg
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIO	Baseline informatiebeveiliging overheid
Boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRIM	Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten
BRP	Basisregistratie personen
BUIG	Gebundelde uitkering
BW	Beschermd wonen
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CKB	Centrum voor de Kunsten
CNO	Crisisnoodopvang
DDC	Doordecentralisatie overeenkomst
DT	Directieteam
EET	Eenmalige energietoeslag
(B)ENG	(Bijna) energie neutrale gebouwen
EU	Europese unie
Fte	Fulltime-equivalent
GCC	Green Chemistry Campus
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ WNB	Geestelijke gezondheidszorg Westelijk Noord-Brabant
GI	Gecertificeerde Instelling
GKA	Gelijke Kansen Alliantie
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kind Centrum
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JOGG	Jongeren op Gezond Gewicht
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
KVO	Keurmerk veilig ondernemen
LCB	Logistics Community Brabant
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LPS	Lowys Porquinstichting
MAS	Methodiek Aanpak Schoolverzuim
MBC	Maatschappelijke businesscase
MCA Brabant	Multimodaal coördinatie- en adviescentrum Brabant
MJOP	Meerjarenonderhoudsprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
NEET	Not in Education, Employment or Training
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NTF	Nationaal toekomstbeeld fiets
OM	Openbaar Ministerie
OOGO	Op overeenstemming gericht overleg
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
PO	Primair onderwijs
POH	Praktijk Ondersteuner Huisarts
RBL	Regionaal Bureau Leren West-Brabant
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REA	Regionale Educatieve Agenda
RIA	Regionale Investeringsagenda
RVS	Regionale verstedelijkingsstrategie
RWB	Regio West-Brabant
SDG's	Sustainable development goals
SDW	Stichting Dag- en Woonvoorzieningen
SRWBW	Stedelijke Regio West-Brabant West
TONK	Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten
TOZO	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers
TWB	Thuiszorg West-Brabant
USD	Uitvoeringsdienst Sociaal Domein
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VE	Voorschoolse educatie
VHT	Veiligheid, Handhaving en Toezicht
VIV	Vrouwen integratie vandaag
VO	Voortgezet Onderwijs
VPT	Veilige Publieke Taak
VTE	Vrijetijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
ZVH	Zorg- en Veiligheidshuis

Colofon

De Jaarstukken 2022 zijn een uitgave van de gemeente Bergen op Zoom.

Inhoud:	Gemeente Bergen op Zoom
Foto's:	Aangenaam Bergen op Zoom, VVV Brabantse Wal
Beeldmateriaal:	VVV Brabantse Wal / Citymarketing Bergen op Zoom / AdobeStock
Ontwerp en opmaak:	FraaieDingen.nl